

Merde!

Rok v Paříži

Knížka, bez které se
tuhle sezonu
neobejdete

Stephen Clarke

ALBATROS PLUS

„Rád bych poděkoval francouzské vládě za to, že zavedla 35hodinový pracovní týden a tím mi umožnila zabývat se v pátek odpoledne mnohem zajímavějšími záležitostmi, než je práce. Merci!“

© photography Vivian Vagh

Stephen Clarke je britský novinář a spisovatel píšící pro francouzskou mediální skupinu v Paříži. *Merde!* je téměř pravdivý záznam událostí, které se mu přihodily nebo nepříhody během jednoho roku, kdy začal žít a pracovat ve Francii. Původně knihu vydal v náklad 200 výtisků a chtěl ji prodávat přes svou webovou stránku, rozdávat přátelům nebo využít jako palivo při barbecue konajícím se při oslavě dobytí Bastily. Po čtení v Kanadském knihkupectví v Paříži a recenzích v tisku se všude kniha stala takovým bestsellerem, že Clarke zanedlouho musel napsat pokračování.

Stephen Clarke

Merde!

Rok v Paříži

ALBATROS

Přeložil Richard Podaný

Stephen Clarke, A Year in the Merde Copyright © Stephen Clarke 2004 Translation © Richard Podaný, 2007 Illustrations © Jakub Požár, 2007

www.albatros.cz

ISBN 978-80-00-01647-4

Hlavní krása této knihy nespočívá ani tak v jejím literárním stylu nebo v obsáhlosti a užitečnosti informací, které podává, jako spíš v její čiré pravdivosti. Její stránky vytvořil záznam událostí, které se skutečně zběhly. Já jsem je pouze přibarvil.

Jerome K. Jerome v předmluvě ke *Třem mužům ve člunu*
(český překlad J. Z. Novák)

SEPTEMBRE

Bez *travail* nejsou koláče

Rok nezačíná v lednu. To ví každý Francouz i Francouzka. Že rok začíná lednem, to si myslí jen přihloupí lidé, kteří mluví anglicky. Ve skutečnosti rok začíná v první zářijové pondělí. Tehdy se totiž Pařížané vracejí do kanceláří po měsíc dlouhé dovolené, takže mohou začít přemýšlet, kam pojedou o volnu v listopadu. V tuhle dobu se taky dává do pohybu každý francouzský projekt, od nového účesu až po novou jadernou elektrárnu. A proto i já jsem v devět ráno v první zářijové pondělí stál sto metrů od Champs-Élysées a díval jsem se, jak se lidi líbají.

Můj dobrý kamarád Chris mi radil, ať do Francie radši nejedním. Parádní životní styl, povídá, báječné jídlo a k tomu ještě naprosto politicky nekorektní ženy s nádherným spodním prádlem.

Jenže zároveň mě varoval, že s Francouzi je po čertech těžké vyjít. Tři roky dělal v londýnské pobočce jedné francouzské

banky. „Všechny nás Brity vyrazili den po tom, co francouzská reprezentace dostala nakládačku a vypadla z mistrovství světa. Náhoda to nebyla - ani omylem," vykládal mi.

Podle jeho teorie jsou Francouzi jako odmrštěná milenka. V roce 1940 se nám pokoušeli vykládat, jak nás milují, ale my jsme se jenom posmívali jejich přízvuku a taky frňáku generála de Gaulla, a od té doby je prý jen v jednom kuse prudíme svým nechutným jídlem a pokoušíme se ze světa vyhladit francouzštinu. Proto nastavěli tábory pro uprchlíky hned vedle vjezdu do Eurotunelu a odmítají jíst naše hovězí, ačkoli už to je roky, co je podle odborníků bezpečné. Permanentní půjčka za oplátku, vykládal mi. Nejezdi tam.

A já mu na to: milej zlatej, je mi líto, ale musím tam jet a ověřit si, jestli s tím spodním prádlem nekecáš.

Ve většině případů by si člověk koledoval o pořádný malér, pokud by hlavní motivací jeho pracovní mobility byl průzkum místního spodního prádla, ale můj roční pracovní pobyt začal velice slibně. Našel jsem sídlo svého nového zaměstnavatele, velkolepou měšťanskou budovu z 19. století, přitesanou z mléčně zlatého kamene, a vešel jsem doprostřed hotových orgí.

Lidi se líbali při čekání na výtah. Líbali se před automatem na nápoje. Dokonce i recepční se nakláněla přes pult a s někým se cicala - ke všemu s ženskou, která vešla do budovy chvilku přede mnou. Potěš pámbu, řekl jsem si, kdyby tu teď uhodila epidemie obličejových oparů, budou všichni muset nosit na palicích kondomy.

Samozřejmě jsem věděl, že Francouzi se v jednom kuse líbají na tváře, ale ohromil mě ten rozsah. Napadlo mě, jestli

součástí firemní politiky není příkaz, aby do sebe každý před příchodem do kanclu nacpal hrst extáze.

Došoural jsem se k pultu, kde se ty dvě už přestaly líbat a sdělovaly si novinky. Tahle firma evidentně nevěří na načančané, rozzářené sexbomby za recepčním pultem, protože recepční měla chlapeckou tvář, která mi připadala o dost vhodnější k mrazení se než k úsměvu. Na něco si zrovna stěžovala, ale nerozuměl jsem, na co. Vysekl jsem na ni svůj nejupřímnější úsměv, typ „já jsem ten novej“. Reakce žádná. Nasadil jsem výraz „jsem tu a vcelku bych ocenil, kdyby se mě někdo zeptal, o co mi kráčí“, ale celou minutu si mě nevšímala. Pořád nic. Tak jsem udělal ještě krok a vychrlil jsem navrčené heslo. „Bonjour, je suis Paul West. Je viens voir Monsieur Martin.“ Ty dvě brebentily o tom, že půjdou na „déjeuner“, což je oběd, jak vím, a než si mě recepční konečně všimla, vyměnily si ještě aspoň deset gest palcem a malíčkem znamenajících „zavolám ti“. „Monsieur?“ Omluva žádná. Ony dvě se sice líbaly, ale já si můžu tak leda políbit. Zopakoval jsem heslo. Nebo jsem se o to pokusil. „Bonjour, je...“ Kdepak, na to jsem měl hlavu příliš plnou potlačovaného vzteku a lingvistických špaget. „Paul West,“ vybafl jsem. „Monsieur Martin.“ Kdo potřebuje slovesa? Přinutil jsem se k dalšímu snaživému úsměvu.

Recepční - na jmenovce měla napsáno kupodivu Marianne, nikoli dr. Hannibal Lecter - místo odpovědi zamlaskala. Skoro jsem slyšel, jak myslí: neumí francouzsky. A nejspíš si myslí, že de Gaulle měl velký frňák. Hajzl.

„Zavolám jeho sekretářce,“ řekla. Nejspíš. Zvedla sluchátko a navolila číslo, při tom si mě ovšem prohlédla od hlavy k patě s výrazem, jako bych podle ní nesplňoval standardy požadované u toho, kdo se chce sejít s jejím šéfem.

To fakt vypadám tak mizerně? zamyslel jsem se. Vynasnažil jsem se vypadat tak *chic*, jak jenom Brit v Paříži vypadat může. Vzal jsem si svůj nejlepší šedočerný oblek od Paula Smithe (svůj jediný oblek od Paula Smithe). Košili tak bělostnou, až vypadala, jako kdyby bource morušové krmili bělícím roztokem. K tomu kravatu od firmy Hermès, módní způsobem tak elektrizujícím, že kdybych ji strčil do zásuvky, mohlo by na to jezdit celé pařížské metro. Dokonce jsem si navlékl i černé hedvábné trenýrky, abych svou sebeúctu nakopl i v oblastech zvnějšku neviditelných. Francouzky nejsou jediné, kdo to umí se spodním prádlem.

V žádném případě jsem si nezasloužil takový pohrdavý pohled, obzvlášť ne ve srovnání s většinou lidí, které jsem viděl vcházet do budovy. Chlapi vypadali jako Dilbert, ženy na sobě měly levné šaty z katalogu a kdekdo byl obutý do náramně pohodlných botek.

„Christine? J'ai un Monsieur...?" Recepční Marianne po mně zašilhala.

To byla rozhodně narážka, abych něco řekl, jenže co? „Votre nom?“ napověděla Marianne, obrátila oči v sloup a druhé slovo proměnila v kvil zoufalství nad mou bezmeznou nedovtipností. „Paul West.“

„Pól Ués," přetlumočila Marianne. „Jde na návštěvu k panu Martinovi." Zavěsila. „Posaďte se, tam," dodala, to vše pozvolnou francouzštinou, jakou se mluví k pacientům s Alzheimerovou chorobou.

Ukázalo se nad slunce jasně, že ty načančané, rozzářené sexbomby si šéfík drží u sebe na sekretariátě; Christine, sekretářka, která si mě odvedla do pátého patra, byla vysoká bruneta s elegantním držením těla. Na tmavě nalíčených

rtech měla jeden z těch úsměvů, které rozpouštějí ledy v pánských kalhotách na vzdálenost dvaceti kroků. Ve výtahu jsem od ní stál pouhý kousínek, díval jsem se jí hluboko do očí a nasával jsem její parfém. Byla v něm troška skořice. Vůbec voněla dost požitavě.

Byla to jedna z těch příležitostí, kdy člověk v duchu promlouvá k výtahu a prosí ho, aby nedělal fóry a zasekl se. Aby zůstal viset mezi dvěma patry. Čurat jsem nedávno byl, takže čekání bych vydržel. Hlavně mi dejte hodinku dvě, abych mohl před nedobrovolným obecenstvem rozvinout své osobní kouzlo.

Malér byl v tom, že to bych ji musel napřed naučit anglicky. Když jsem se ji pokusil rozpovídat, jen se oslnivě usmála a francouzsky se omluvila, že neumí ani žbleptnout. Ale hlavně že jsem konečně potkal jednu Pařížanku, která si mě neměří nenávistně.

Vyšli jsme do chodby, která vypadala, jako kdyby do gotického zámku vrazila sklenářská dodávka. Celou skřípající a naleštěnou dřevěnou podlahu až na krajíčky pokrýval dlouhý běhoun orientálního vzhledu. Strop a stěny zdobily samé štukové kudrlinky, zato původní dveře někdo surově vyrval z pantů a nahradil je dveřmi z tónovaného skla, vzor sedmdesátá léta. A jako by se pak za ten průnik stylů kdosi zastyděl a pokusil se jej zakrýt takovým kvantem rostlin v květináčích, že by na chodbě mohla klidně proběhnout menší válka v džungli.

Christine na jedny skleněné dveře zaklepala a hned se ozval zvučný mužský hlas: „Entrez!”

Vešel jsem a uviděl jsem ho, jak sedí a za ramenem má Eiffelovku, která trčí do nebe s obláčky jako prst. Můj nový šéf vstal, obešel psací stůl a šel mě přivítat.

„Monsieur Martin," napřáhl jsem k němu ruku. „Rád vás zase vidím."

„Žádný pan Martin, ale Jean

Marie," odpověděl. Anglicky mluvil trochu s přízvukem, ale jinak výtečně. Stiskl mi ruku a zároveň si mě přitáhl tak blízko, až jsem si pomyslel, jestli to všeobecné ocícmávání nečeká i mě. Ale kdepak, jen mě chtěl poplácat po rameni. „Vítám tě ve Francii," povídá.

A kurva drát, pomyslel jsem si. Tak už mě mají rádi dva.

Jean-Marie vypadal na ředitele firmy náramně dobře. Bylo mu tak kolem padesátky, ale v černých očích se mu mladicky blýskalo, vlasy mu ustupovaly z čela, ale měl je ulízané a přistřižené nakrátko, takže to nevadilo. Košile v barvě pruské modři a zlatá kravata byly nedbalá elegance sama. Měl upřímnou, přátelskou tvář.

Požádal Christine o kávu a já jsem si všiml, že on jí tyká, zatímco ona mu vykává. Další věc, kterou my Angličané nikdy nepochopíme. „Posad se, Paule," vyzval mě Jean-Marie; zase přešel do angličtiny. „Je všechno v pořádku? Cesta, hotel..." „Ale ano, jistě, v pořádku, díky..." Trochu elementární, ale proč ne. „To je dobře, to je dobře." Když se na vás podíval, měli jste pocit, že na celé planetě nezná důležitější věc než snahu, abyste byl spokojený. Globální oteplování vem čert, ale jestlipak Paulovi vyhovuje jeho pokoj v hotelu? To je hlavní otázka dne.

„Všichni mi tu připadají tak spokojení a pořád se líbají," poznamenal jsem.

„Aha, jistě." Vyhlédl do chodby, jako by si ověřoval, jestli si tam zrovna někdo dává francouzáka. „To je *rentrée*, víš? Návrat do práce. Pro nás je to jako návrat z vesmíru na Zemi. Pro Pařížany je všechno, co je dál než deset kilometrů od Galeries Lafayette, něco jako jiná planeta. Měsíc jsme kolegy a kolegyně neviděli a jsme rádi, že je zase potkáváme." Zafrkal, jako by to byl nějaký soukromý vtip.

„No, ve všech případech samozřejmě ne, ale políbit se musíme." „Dokonce i s chlapama?"

Jean-Marie se rozesmál. „Myslíš si, že francouzští muži jsou zženštilí?"

„Ne, samozřejmě že ne." Asi jsem omylem zasáhl citlivé místo. „To je dobře."

Připadalo mi, že kdyby s námi v kanceláři ještě byla Christine, bleskem by stáhl kaťata a prokázal by mi na ní svou mužnost. Zamáchal rukama, jako by rozháněl oblak testosteronu. „Kancelář budeš mít hned vedle mě. Máme stejný výhled. To je výhled, co?" Napráhl ruku k oknu, jako by uváděl hlavní hvězdu večera. A taky že to hvězda byla. „Ne každý, kdo pracuje v Paříži, má výhled na Eiffelovu věž," konstatoval hrdě. „Paráda," já na to.

„Ano, paráda. Chceme, abys u nás byl spokojený," dodal Jean-Marie. Tehdy to nejspíš myslel upřímně.

Když jsem se s ním potkal prvně, v Londýně, mluvil, jako kdyby jeho firma, VianDiffusion, byla spíš rodina a on byl víc oblíbený strýček než kmotr nebo starší bratr. Asi před deseti lety převzal závod na zpracování masa po otci a zakladateli firmy, který začal jako prostý řezník. Ted' měl čtyři „továrny" (v podstatě obrovské mixéry, takové ty, kde na jedné straně strčíte bučící dobytčata a na druhé leze sekaná) a k nim tohle ústředí. Obrat byl velikánský, a to díky neomezené žravosti Francouzů, co se týče hamburgerů - či „steaks hâchés", jak tomu vlastenecky říkají. Když mě Jean-Marie lákal do firmy, zdálo se mi, že ji chce pozvednout z drobů a vnitřností výš. Účelem mého nového „anglického" projektu bylo, aby lidi zapomněli na jeho krvavé začátky. Snad právě proto mě vítal tak vřele.

Zbývalo zjistit, jestli mě i ostatní kolegové budou mít rádi tolik jako on. „Ještě jedna věc, Jeane-Marie," řekl jsem, když už mě vedl po chodbě ke konferenční místnosti, a to v sevření tak přátelském, že mě prakticky nesl. „Jak mám všem říkat? *Tu*, anebo *vous*?" Jako kdybych jim se svou francouzštinou byl vůbec s to nějak říkat. „Hm? To je docela prosté. Ty ve své funkci můžeš všem, kdo dělají pod tebou, tykat. Snad s výjimkou těch, kdo vypadají o hodně starší. A těch, kterým tě ještě nikdo nepředstavil. Většina lidí z firmy ti taky bude tykat. Ovšem ne ti, kdo mají o hodně nižší funkce, a ti, se kterými tě ještě nikdo neseznámil. Jasně?" „Eee... jasně." Jasně jak facka od Tysona. „Ale ve tvójí skupině budou stejné všichni mluvit anglicky." „Anglicky? Neměl bych se snažit integrovat?" Jean-Marie neodpověděl. Naposledy mě zatahal za loket a už jsme byli v konferenční místnosti. Zabírala celou hloubku budovy, takže okna měla na obou koncích. Na jednom Eiffelovka, na druhém dvůr a moderní, prosklená kancelářská budova.

Uvnitř byli čtyři lidé. Jeden muž a jedna žena stáli blízko u sebe vedle okna do dvora, další muž a další žena seděli mlčky u dlouhého oválného stolu.

„Všichni, tohle je Paul," oznámil Jean-Marie anglicky. Moji noví kolegáčci se na mě podívali. Jeden z mužů byl velice vysoký, robustní blondýn tak kolem čtyřicítky, ten druhý byl o něco mladší, hubený a už plešatý. První z žen byla přírodní medová blondýna, asi tak kolem třicítky, měla pevně stažený černý cop a vystouplou bradu, kvůli které nebyla tak docela krásná. Ta druhá měla kulatý obličej, vypadala mile, bylo jí kolem pětatřiceti, měla veliké hnědé oči a staromódní růžovou blůzku.

Potřásli jsme si všichni rukama a já v tu ránu zapomněl, jak se kdo jmenuje.

Posadili jsme se ke stolu: Jean-Marie na jednu stranu, čtyři mí noví kolegové naproti.

„Takže. Tahle chvíle je velice vzrušující," začal Jean-Marie. „Chystáme se rozrůst do jiných oborů. Vydat se k novým obzorům. Víme, že v branži rychlého občerstvení dokážeme obstát. Průmysl fast-foodů ve Francii by nemohl bez našeho mletého hovězího existovat. Teď naděláme trochu víc zisku díky našim novým anglickým čajovnám. A máme tu někoho, kdo se v téhle branži vyzná." Hrdě ukázal na mě. „Jak víte, Paul dělal marketingového šéfa pro síť francouzských kaváren v Anglii, které se jmenují Voulez-Vous Café Avec Moi. Kolik nových kaváren jsi přivedl na svět, Paule?" „Když jsem od firmy odcházel, bylo jich pětatřicet. Ale to už je dva týdny, tak kdo ví, kolik jich je teď?"

Dělal jsem si srandu, ale všichni na mě vypouli oči, tak dokonale na tenhle angloamerický obchodní dynamismus věřili. „Ano," kývl Jean-Marie a vyhríval se na slunku mé reputace. „Všiml jsem si jejich úspěchu a chtěl jsem jejich šéfa marketingu, tak jsem jel do Londýna a zlanoval jsem ho. Je to tak správně?" „Zlanařil," opravil jsem ho.

„Ano, díky. Paul jistě přinese naší nové síti anglických čajoven ve Francii stejný úspěch, jaký přinesl, jak víme, podobné myšlenky francouzských kaváren v... eee.. v Anglii. Nechceš pokračovat sám a představit se, Paule?" vybídl mě, protože poslední složitá věta jej zřejmě vysílila.

„Jasně." Nasadil jsem svou nejlepší napodobeninu výrazu kolegiální lásky a přejel jsem pohledem tu řadu naproti. „Jmenuji se Paul West," oznámil jsem jim. Všiml jsem si, že si hned začali procvičovat výslovnost mého jména. „Byl jsem u vzniku sítě kaváren Voulez-Vous Café Avec Moi. Zahájili jsme projekt loni v červenci... přirozené čtrnáctého

července, na Den Bastily, a to pěti kavárnami v Londýně a na jihovýchodě Anglie, pak jsme - ve třech vlnách po deseti - otevírali další podniky ve významných britských městech a nákupních centrech. Přivezl jsem zprávu, takže si budete moci přečíst vše dopodrobna. Předtím jsem pracoval v malém pivovaru... kde se vaří pivo," vysvětlil jsem, když jsem si všiml nechápavých výrazů. „To je tak všechno.“ „Vyzte fekt mladý," prohlásil ten hubený. Ne žalobně, ale i tak protivně.

„Ani ne. Je mi dvacet sedm. Kdybych byl rocková hvězda, jsem už mrtvý.“

Chlapík začal omluvně máchat rukama. „Ne. Ne. Hjá nekrytýzuju. Hjá yenom... obdyvně.“ Měl dost divný přízvuk. Nejspíš ne francouzský. Nedokázal jsem si ho zařadit.

„No ovšem, Paula obdivujeme všichni, to je jisté.“ Jeanu-Mariemu se znovu povedlo, abych se cítil, jako když mi někdo dělá homosexuální návrhy. „Co kdyby se všichni představili?“ navrhl. „Bernarde? Začneš?“

Bernard byl ten vysoký pořízek s vlasy zastřiženými na temeni do rovinky a s úhledným blondátým knírem. Vypadal jako švédský policajt, který šel kvůli chabrus nohám předčasně do penze. Na sobě měl záchodově modrou košili a kravatu, která byla červená, ale tak nějak ne dost. Klidně by si mohl nechat na čelo vytetovat „natvrdej“, ale to by na něj bylo moc nápadité. Bernard se nervózně usmál a začal. „Ázembér nór azém sótpo védny zá komíny kasijón a...“

Do prdele, řekl jsem si, netvrdil Jean-Marie, že jednacím řečí bude angličtina? Jak to, že tu někdo může klidně mluvit rumunsky? Bernard Bukurešťský drmolil stejně nesrozumitelně ještě pár minut a zakončil to něčím, co podle

výrazu na jeho tváři, připomínajícím akutní zaražení větrů, bylo nesmírně důležité: „Nézmyr néze téšymna nášys pólup raci."

Tak moment, napadlo mě, já sice žádný jazyk, kterým se mluví na Balkáně, neznám, ale tomuhle jsem rozuměl. Nesmírně se těší na naši spolupráci. Ježíšku na křížku. To byla angličtina, ale jiná. Než jak jsme ji zatím znali.

„Díky, Bernarde," pravil Jean-Marie a povzbudivě se usmál. Že on vybral toho nejděsnějšího paťhu, aby jeho výtečná angličtina tím víc vynikla! Aspoň doufám. „Teď ty, Marku."

Marc byl ten plešatý a hubený. Na sobě měl tmavošedou košili, u krku nedopnutou a hlavně nevyžehlenou. Pak se ukázalo, že strávil několik let na jihu USA, následkem čehož získal huhňavý a šišlavý jižanský přízvuk, asi jako Scarlet O'Harová, která se důkladně zlískala pastisem. „Hjá zemve dou číaj tý," povídá.

„Dou číaj tý," souhlasil jsem pro jistotu, i když jsem netušil, o čem to sakra mluví. Ale to prostřední slovo je nejspíš čaj. Aspoň mluví k tématu.

„Hjo. Hynfómačí techlogje," rozvedl to Marc. „Aha, I. T.," rozjasnilo se mi. Vedoucí aj tý! Marc se na mě zlostně kabonil. „Mluvíte výborně anglicky," dodal jsem honem. „Strávil jste ve Státech dlouhou dobu?"

„Páh hrokůch zem prahoval v pošt'ovačí hfýrmě v Etlentě. V oddělení haj tý, pchyrozeně." „Pchyrozeně," souhlasil jsem.

„Díky, Marku. Stéphanie?" Jean-Marie si své role ceremoniáře užíval.

Stéphanie byla ta blondýna s vystouplou bradou. Přízvuk měla silný a francouzský, gramatiku katastrofální, ale já se už začínal nalad'ovat. Stéphanie měla na starosti „nákyp a odpít" (nákup a odbyť) pro hlavní, masozpracující část firmy,

a teď byla „velysé" ráda, že byla „pověšená nákypováním a odpíváním" i pro projektovaný řetězec „anglických čajových selůňů".

Na první pohled pro ni bylo stejně vyčerpávající mluvit, jako pro mě ji poslouchat, a pohled, kterým po krátkém exposé obmyslela Jeana-Marieho, jako by říkal: „Tak jsem teda těch padesát kliků udělala a doufám, že to bylo k něčemu, ty hajzle sadistická." „Děkuji, Stéphanie. Nicole?"

Ta druhá žena, ta tmavší a s kratšími vlasy, mluvila tlumeně, ale velice jasně. Měla novému projektu dělat finančáka, což ostatně dělala i pro celou firmu.

„Vy jste žila v Anglii, že ano, Nicole?" řekl jsem. „A vůbec ne krátce, podle vašeho přízvuku." Kancelářské pravidlo číslo jedna: finančákovi vždycky lichotíme.

„Ano, můj mánšel byl Angličan," opáčila s melancholickým pousmáním. Propána, tak je vdova, anebo rozvedená? Teď není vhodná doba se na to ptát.

„Nenech se Nicole oklamat," ozval se Jean-Marie. „Vypadá jako laskavost sama, ale má srdce z ocele. Proto taky jsou na tom naše finance tak dobře. To ona je tu skutečný šéf." Nicole se zarděla. Usoudil jsem, že tady bude nějaký zádrhel. Nějaké neopětované city. Jean-Marie chválí její profesní zdatnost, jenže ona by si nejradši rozervala živůtek, aby jí mohl pochválit dudy. Anebo se mýlím vinou stereotypů?

„Ještě že vaše angličtina je podstatně lepší než moje francouzština," pověděl jsem jim a dal jsem si záležet, abych se pěkně z očí do očí podíval i na Stéphanii a Bernarda, na ty své kolegy v jazykové invaliditě. „Koupil jsem si už výukový CD-ROM s francouzštinou pro samouky a slibuju, že s tím začnu *túď cvít*." Byli tak laskaví, že se zasmáli.

Už jsme byli všichni kámoši, takže jsem přispěchal s jedním nápadem. Nic kontroverzního.

„Napadlo mě, že bychom mohli pro náš projekt vybrat pracovní název," navrhl jsem. „Něco dočasného, znáte to, ale něco, co nám dodá jako týmu identitu. Něco jako... Tea Time." „Mhm?" Bernard se překvapeně narovnal. „Mí ale máme naséf. Maj tý iz rýš."

Já se zamračil, ostatní se zasmáli. Obrátil jsem se ku pomoci k Jeanu-Mariemu. Uhýbal přede mnou pohledem. „My Tea Is Rich? Jako firemní značka pro řetězec čajoven? Ale to žádný název není," troufl jsem si kritizovat. „Vždyť to ani nic *neznamená!*"

„Hmf." Bernard sice v angličtině plave, ale jak je vidět, v jednoslabičných projevech citů exceluje. „Maj tý iz rýš je legrašný násef. Englický úmor."

„Anglický humor? Ale my nic podobného ani neříkáme." „Uhm." Teď zase podporu u Jeana-Marieho hledal pohledem Bernard.

„Samozřejmě že *tea* je tam místo *tailor*," vysvětlil Jean-Marie. „Co to?" Připadal jsem si jako v surrealistickém filmu. V nejbližší chvíli k nám oknem přiletí Salvador Dalí a z poklopce mu bude trčet bageta.

„My tailor is rich," prohlásil Jean-Marie.

„Co? Tvůj krejčí že je bohatý?" Ten Dalí sem už fakt nejspíš letí, pomyslel jsem si. Ale za oknem jsem pořád viděl jen tu Eiffelovku. „To je typicky anglická věta." „To teda není."

„Není, ale Francouzi si to myslí. Bylo to ve všech starých učebnicích angličtiny."

„Moment, moment, asi tomu už začínám rozumět." Ostatní se na mě dívali, jako bych se chystal opožděně pochopit pointu a rozesmát se. „Je to něco jako Monsieur Duval préfère ce film."

„Co?“

Teď byla zase řada na francouzském týmu, aby se tvářil nechápavě. „To je zase z *našich* starých učebnic," vysvětlil jsem. „Takže už vám rozumím." Nasadil jsem úsměv typu „heuréka". Všichni přikyvovali. Nedorozumění se vysvětlilo. Problém byl vyřešen. „Ale i tak je to příšerný název." Musel jsem jim to říct, pro jejich dobro. Pro dobro projektu. „Uch!" „A ty určitě chceš Tea Time?" Jean-Marie se netvářil nijak nadšeně. „To je trochu nevýrazné."

„Ne, nechci to nutně. Je to jenom prozatímní název. Navrhuji udělat průzkum trhu, než se rozhodneme pro definitivní obchodní značku. Do té doby bych byl pro co nejprostší pracovní název. Když se vám nelíbí Tea Time, tak co třeba Tea For Two?"

„To né." Stéphanie. „To je táky... nevyrašené. My by radi úmorný nasef. Jak ržekl Bér nár. Englický úmor."

„A co... co to nasífat Týzkafe?" navrhl Marc.

„Týzkafe?" Už zase jsem ničemu nerozuměl.

„Ták. T-e-a, aposróf, Café," vyložil mi to po lopatě Marc. Stéphanie přikývla. Fajn nápad.

„Tea's Café? Ale to taky není vůbec anglicky." „Aleáno," nesouhlasila Stéphanie. „Štyť vy máte mós násfu s aposróf. Ýz masr's Vojs. Liberty's Statue." „Brooklyn's Bridge," přidal se Marc. „To není..."

„Roll's Royce," přisadil si i Bernard.

„Ne!" Jak na tu hovadinu přišli, tam žádné apostrofy nejsou!

„Ve Francii lidi považují apostrofy za typicky anglické," to se role tlumočníka zase ujal Jean-Marie. „Na Champs-Élysées je dokonce americká kavárna a má jméno Sandwich's Café."

„Ano." Stéphanie to dotvrdila ťuknutím prstem do stolu.

„No možná, ale anglicky je to špatně," trval jsem si na svém. „Jako třeba ‚un camping‘. Camping je jenom ‚táboření‘, ne tábořiště, to se řekne ‚campsite‘. Vy si prostě leckdy myslíte, že něco je anglicky, jenže ono není."

„Mm?" Stéphanie se podívala na Jeana-Marieho, ať to rozsoudí. Nejde snad o útok proti francouzštině? Kdy už mi ukáže žlutou kartu?

„Každá země si adaptuje kulturu druhé země," ozval se Jean-Marie. „Když jsem byl v Anglii, ve všech restauracích měli jahodové *crème brûlée*. Ale *crème brûlée* je prostě *crème brûlée*. To si klidně mohli vymyslet jahodovou bagetu! Nebo jahodový camembert, no ne?" Francouzský tým příkyvováním ocenil, jak mě Jean-Marc přísně, leč spravedlivě uzemnil.

„Ano, a tóje jáko vy Englyšané dávate do šampajň pomoránžový šújz," přidala se Stéphanie. „Merde alors." Ostatní to znesvěcení svého národního pokladu pomerančovým džusem ohodnotili soucitnými úšklebky.

„Ale vy sami do šampaňského dávate likér z černého rybízu, tak se dělá kir royal." Tohle jsem si přečetl v průvodci, ale teď bych to byl radši nevěděl. Francouzi nad tou mojí pohotovou odpovědí anglického Všeználka jen nakřčili obočí.

Jean-Marie se pokusil celou debatu zavést do splavnějších vod. „Ten průzkum trhu uděláme. Otestujeme všechny tyhle názvy i další. Kromě toho sestavíme seznam návrhů."

„Dobře." Přikývl jsem jako umělohmotný hafan na zadním skle auta, celý žhavý přistoupit na tento skvělý nápad z dílny francouzské diplomacie.

„Třeba by to mohl zorganizovat Bernard," navrhl Jean-Marie. Bernard se usmál. On je na tu práci ten pravý. Podle zablýsknutí v očičkách jsem pochopil: nepochybuje, že

vybere takové dotazované a položí jim takové otázky, aby výsledek vyzněl pro jeho návrh. „Výborně. Velmi konstruktivní," řekl Jean-Marie. „Mítink v opravdovém anglosaském stylu. Rychlé rozhodnutí." Rozhodnutí? Vždyť jsme se vůbec nedohodli, jen proto jsme se rozhodli platit nějaké agentuře na zákaznické průzkumy, která se určitě nechá podmáznout, aby dala za pravdu autorovi toho nejdebilnějšího návrhu. Mně to tedy vůbec konstruktivní nepřipadalo. Ale je to koneckonců můj první mítink po francouzsku. Musím se ještě hodně učit.

Ani mimo firmu to nebylo lepší: můj vstup do pařížské společnosti byl úplně stejně depresivní.

Jean-Marie mi zaplatil pokoj v hotelu asi tak kilometr od Vítězného oblouku, takže to už vlastně vůbec nebylo v Paříži. Bylo to kousek od osmiproudé dopravní tepny romanticky zvané Avenue de la Grande Armée, třída Velké armády, která se vrhá z vnitřní Paříže ven, přímo k mrakodrapům v La Défense.

Hotel, to byla zaměnitelná moderní budova z umělého kamene v barvě sněhu, na který právě namočil pes. Ve stejné barvě byl vyveden i můj pokoj. Údajně měl být dvojlůžkový, ale dva lidé by v něm mohli stát naráz na podlaze, jen pokud by u toho souložili. Což možná byl architektův úmysl, ovšem za dobu mého pobytu v něm se mnoho podobných věcí věru neodehrálo. Ale hotel stál v hogo fogo čtvrti zvané Neuilly, což se vyslovuje „néji", nikoliv „ňůly", jak jsem tomu trapně říkal po celou dobu, kdy jsem tam bydlel. Čtvrť byla nudná, ale byly tu dvě nákupní zóny, ulice plné takových těch krámků, jaké už v Británii nevidáte. Rybárny, sýrárny, cukrárny, řeznictví specializovaná na syrové maso, řeznictví specializovaná na masné polotovary, řeznictví

specializovaná na koňské maso, dokonce tu byl i jeden krámk, kde se prodávala jen pečená kuřata.

A tak když mi už počertvíkolikáté upadly baterie v hi-fi minivěži do bezvědomí, napadlo mě, že si zajdu do krámk k nějakému přátelskému místnímu prodavači elektrospotřebičů a koupím si adaptér. Jednou v sobotu jsem se vymotal ven a posléze jsem našel nevelkou, pomalovanou výlohu, za níž byly haldy rádií a baterek a dalších drobnějších elektrických šudláték.

Vevnitř byl dlouhý prodejní pult, celý ušmataný od prstů, a naprosto zmateční soustava regálů, kde se vršilo kdec, od pidibaterií do hodiněk přes vysavače po mixéry. A mezi krabicemi postával chlapík středního věku a na sobě měl šedé nylonové montérky; tvář měl v podobně šedé barvě. Pařížský příbuzný Addamsovy rodiny. „Bonjour," usmál jsem se, jako bych se předem omlouval za blížící se prznění francouzštiny. On mi úsměv neoplatil. Jen na mě upíral oči, hýbal obočím podobným drátěným překážkám u Verdunu, šacoval si mě a dospíval k nepříznivým závěrům.

Asi bych měl dodat, že u toho jsem už na sobě neměl oblek od Paula Smithe. Oblékl jsem si oranžovou košili s květinovým vzorem, koupenou na Portobello Road. Její vzor vypadal, jako kdyby v havajské fabrice na barvy došlo k explozi a ona to odnesla. Já se domníval, že v ní působím bezstarostně a přívětivě. Zvlášť když ohoz doplním plandavými krat'asy a sportovními botami křiklavé, požárnický rudé barvy. Všiml jsem si ovšem, že po Neuilly moc podobně oblečených lidí nechodí, ale byl příjemný, vlahý časně podzimní den - a mě by v životě nenapadlo, že oblečení nějak ovlivní moje šance na to, jestli si koupím elektrický adaptér, anebo ne.

„Je," začal jsem, ale hned po tom základním zájmenu mi došlo, že nemám páru, jak se francouzsky řekne „minivěž", „adaptér", „zásuvka", ba že dokonce, buďme upřímní, nevím přesně, jak říct „elektřina". Račte si uvědomit, že když si v Británii chcete koupit něco od elektřiny, jdete prostě do supermarketu a vezmete si to z regálu. Nemůže se vám stát nic horšího, než že na to musíte ukázat prstem.

„J'ai un hi-fi," troufl jsem si a poslednímu slovu jsem dal francouzský přídech: „i-fí". Prodavač se nezatvářil zmateně, což mě povzbudilo. I když je fakt, že se nezatvářil ani chápavě. Vrhł jsem se dál do lingvistické divočiny. „J'ai un i-fí anglais." Omluvný úsměv od ucha k uchu: sorry, dělám, co můžu. „J'ai un i-fí anglais, mais ici..." Snažil jsem se vypadat bezradně, což nebyla žádná potíž. Prodavač ale stále nejevil nejmenší známky snahy mi pomoci. Do hajzlu s tebou, řekl jsem si a tlačítkem jsem vymrštil své lingvistické katalpultovací sedadlo. „Mám britský hi-fi a potřebuju adaptér, abych ho tu moh dát do zásuvky," vysvětlil jsem svou rodnou řečí, jen s pečlivou výslovností a spoustou pantomimy.

Já si vždycky myslel, že Francouzi pantomimu rádi, ale tenhle chlap rozhodně fanda Marcela Marceaua nebyl.

„Parlez français," řekl a doplnil to krátkým odfrknutím, které podle všeho v místním, neuillyském slangu znamenalo „ty nablblej Angláne".

„Kdybych to uměl, tak bych francouzsky mluvil, ty čuramedáne protivná," oznámil jsem mu - a pocítil jsem bezvýznamné, leč příjemné uspokojení z toho, že téhle nadávce určitě neporozumí. On však místo odpovědi jen pokrčil rameny, což zřejmě znamenalo „nevím, co to vlastně máš za potíže, ale jsou to tvoje potíže, ne moje, což je mi sice líto, ale kašlu ti na to, protože ty jsi od pohledu jeden z

těch idiotů, co mají ve zvyku vrhat se po hlavě do podobně pitomých, neřešitelných situací. A mimochodem, ta košile je vrchol nevkusu." To všechno natěsňal do jediného pokrčení rameny. V závodě v krčení rameny mi očividně vítězství nekynulo, natož abych z něj vyšel s adaptérem v ruce, a tak jsem šel pryč.

Ušel jsem asi tak metr, když tu jsem celičkový strnul v pokroucené póze, jako při tai-či, s koleny prohnutými a jednou nohou zdviženou do jejich výšky.

Na podrážce své krásné červené boty jsem měl napresovanou narezle hnědou hmotu psího hovna.

Zareagoval jsem multiúčelovým slovem na čtyři písmena, které v mé rodné řeči označuje nejen nejvyšší zoufalství, ale i právě tu hmotu, do které jsem šlápl. „Shit!”

Byla to jen má představa, anebo jsem opravdu zaslechl, jak za mnou prodavač zavolal: „Tady se říká ‚merde‘, ty troubo z ciziny!”?

Pomaličku mi docházelo, že Paříž je něco jako oceán. Oceán je báječné místo k žití, ale jen pokud jste žralok. Fůry čerstvé bašty - a když vás někdo opruzuje, prostě ho překousnete vejpůl. Je fakt, že všichni vás zrovna nemilují, ale dávají vám pokoj a můžete se bavit, jak chcete.

Jenomže když jste člověk, tak se jen zoufale držíte u hladiny, vlny s vámi cloumají a žraloci se blíží. Hlavní tudíž je co nejrychleji se vyvinout ve žraloka. První položkou vašeho retroevolučního programuje: naučit se plynne mluvit žraločinou.

Už jsem měl cédéčko s francouzštinou pro samouky, ale napadlo mě, jestli by mi asistentka Jeana-Marieho, Christine,

nechtěla dát pár soukromých lekcí. Když žralok, tak aspoň ať má pěkné ploutvičky.

Christine... to byl ale špatný nápad.

Nepatřím mezi ty chlapy, co si lásku pletou se skóre v tenisu. Ale co se týče vztahů se ženami, nemůžu se pochlubit nějakým výraznějším úspěchem. To byl jeden z důvodů, proč jsem skočil po té nabídce na práci mimo Británii. V Londýně jsem chodil s jednou dívkou, Ruth, ale spíš než vztah to byla vzájemná destrukce kombinovaná se sebedestrukci. Vždycky jsme si zavolali, dohodli rande, načež se čekalo, kdo první přijde s pádným důvodem, proč to musí zrušit. Nakonec jsme se sešli, došlo buď na a) hádku plnou jízlivostí, nebo na b) zemětřasný sex, potom jsme se tak dva týdny jeden druhému neozývali, načež jsme si zavolali... a tak dále, a tak dále. Oba jsme se shodli na tom, že moje touha vyrazit do zahraničí bude asi znamením toho, že náš vztah není ideální.

Tehdy, jak jsem jel s Christinou výtahem, to už byly skoro dva týdny od posledních seismicko-sexuálních aktivit. K tomu, abych si všiml, jak je nehorázně krásná, jsem však nepotřeboval tu vlnu náhle vyplavených hormonů v krevním řečišti. Vlasy měla dlouhé, skoro kadeřníkem nedotčené, jako to mívá spousta Francouzek, a provozovala početná diskrétně svůdnická gesta, jako třeba že si zastrkovala neposlušný pramínek vlasů zpátky za ucho, anebo si ho rovnou hodila z čela pryč. Byla dost hubená - opět, jako spousta Francouzek -, ale ta štíhlost jí nebránila vlastnit všechny patřičné křivky a výrůstky. A měla neskutečné oči, skoro zlaté, které jako by mi říkaly... snad..., že jí taky nepřipadám jako úplný Quasimodo. Kdykoli jsem přišel k ní

do kanceláře, zamrkala na mě obrovitánskými (a pravými) řasami - a já zjistil, že k ní chodím častěji, než bylo vlastně v záležitosti našich rodičích se čajoven nezbytně nutné. Moje otřesná francouzština ji rozesmávala. A i když to pro mě bylo ponížení, z toho, že ji rozesmávám, jsem vyvozoval, že jí nejsem nepříjemný.

„Tu es professeur pour moi," vyžbleptl jsem jednou, hned první týden v práci.

Zasmála se. Předstíral jsem uraženost. „Non. Je veux parler français," pověděl jsem jí. Znovu se zasmála a odpověděla mi cosi, čemu jsem neporozuměl. „Tu apprendre anglais avec moi?" navrhl jsem. „Nous... eee..." a pokusil jsem se gestem naznačit vzájemně výhodnou výměnu konverzačních lekcí, jenže to gesto dopadlo poněkud gynekologičtěji, než jsem měl v úmyslu.

Nicméně ji moje pesarově-zaváděcí pantomima nevyvedla z míry. Ten den jsme si po práci zašli na skleničku do brutálně drahého suterénního koktejlbaru kousek od Champs-Élysées. Byl to jeden z těch podniků, kde všichni hosti sedí na židlích značky Philippe Starck, jako by spolkli pravítko - aby je všichni viděli. Důvěrně jsem se ke Christině nakláněl a jakousi groteskní a zábavnou lámanou frangličtinou jsme si povídali o životě v Londýně a v Paříži. A já lámal nejen řeč, snažil jsem se ze všech sil zlomit i ji. Vrkal jsem jako hrdlička.

Zrovna jsme měli nosy až u sebe, milimetrík, a dotknou se, když tu ona najednou začala dělat Popelku. „Mon train," řekla.

„Non, non, le métro est très brm brm," namítal jsem; mělo to znamenat, že se určitě dostane domů dávno před tím, než by se změnila v dýni.

Zavrtěla hlavou a ukázala mi skládací plánek s příměstskými vlaky. Bydlela na hony daleko od centra.

„Viens chez moi," navrhl jsem odvážně; jedna z nejlepších vět, kterou mi slovní zásoba na mém cédéčku nabídla. Vjén šé muááá. Pojd' ke mně domů. Už to samo zní jako polibek. Mírně pohoršeně sykla, vlepila mi na pusu lehoulinký polibek, ukazováčkem mi přejela po bradě a nechala mě sedět přitlučeného ke stolu erekcí, k jejímuž odstranění by byla potřeba odzbrojovací rezoluce OSN.

Nechápal jsem to. U Angličanek, které se mi povedlo vytáhnout po práci na panáka, nastala jedna ze dvou možností: buď mi brzy daly surově najevo, že nejsem nic pro ně, anebo by už teď měly lýtka zaháknutá za moje uši. Ale je možné, že jsem podvědomě randil se samými ochotnými holkami.

Druhý den jsem jí jako první pracovní úkon vůbec přinesl do kanceláře kafe.

„Ce soir, tu veux..." nechal jsem ji, ať sama doplní zbytek věty čímkoli od konverzační hodiny až po něco tělesnějšího.

„Boir un verre?" dořekla. A hodila do sebe neviditelného panáka. Slušný začátek.

„On se retrouve au bar à dix-neuf heures?" artikulovala pečlivě. Dáváme si spicha v baru? Mám to tajit? No to je dobré, pomyslel jsem si. Vždyť včera jsme šli z firmy spolu a na chodbě nás kdekdo okukoval. V sedm večer jsme se opravdu sešli, ale Christine zřejmě na anglickou konverzaci neměla náladu. Zeptala se mě francouzsky, jestli jsem ženatý a jestli mám doma v Londýně děti. „Mais non!" ujistil jsem ji. „Pourquoi pas?"

„Pfff," vysvětlil jsem. Na podrobnější popis katastrofálního vztahu s Ruth moje francouzština rozhodně nepostačí.

Zase na mě vybalila nejdřív to mrkání řasami - a pinktlich v osm prchla jako správná Popelka.

Fakt jsem nechápal, o co těm Francouzkám jde. Že by tu přišla do módy debatní předehra? Nebo je zajímavá jen intelektuální sex? Anebo naopak čeká, kdy po ní hopsnu? (To jsem skoro vylučoval: snad nikdy jsem nepotkal žádnou ženu žádné národnosti, která by si pletla svádění s ragbistickým napadáním.) Možná, že se takhle Francouzky snaží symbolicky znázornit vztah svého národa k Britům: Christine mi zamává před očima svou sexy image, ale udržuje si odstup, aby náhodou nechytla nemoc šílených krav.

Vysvětlení jsem hledal i v průzkumu, který jsem si objednal přes firmu a který měl zjistit, co si o nás Francouzi doopravdy myslí. Na téma, proč se mnou Christine nechce spát, jsem tam nic konkrétního nenašel, ale i tak to bylo zajímavé počtení. Kromě nemoci šílených krav a fotbalových výtržníků si Francouzi se slovem „anglais“ nejčastěji spojovali tohle: skupinu Queen, Shakespeara, Davida Beckhama, pana Beana, Rolling Stones (kupodivu, samé pozitivní asociace!) a taky čaj, ano, čaj, který brali jako elegantní, civilizovaný nápoj. Bylo nad slunce jasné, že většině Francouzů nikdy šestnáctiletý brigádník v pajzlíku u moře nechlístl do polystyrenového kalíšku cosi podobného koňské moči zahuštěné mlíkem (a já o mlíčnaté koňské moči vím svoje, protože ten brigádník jsem byl já). Ve francouzských kavárnách stál slušný čaj obyčejné tak dvakrát víc než espresso.

Ježíšku na čajovém talířku, pomyslel jsem si, proč už tu v tom pádě někdo anglické čajovny nerozjel dávno? A proč na tom nedělá kvalitnější tým?

Ostatní členové pracovní skupiny si údajně měli pročítat tuto zprávu i jiné materiály, ale kdykoli jsem po nich chtěl nějaký názor, poslechl jsem si něco na způsob „to je velysé zajímavé“. Nezajímalo je to ani náhodou. Nakolik jsem byl s to zjistit, zatím pro projekt neudělali ani ř. Účetní uzávěrka v nedohlednu - ale oni už jsou na odpis.

Vypadalo to, že mě čeká pohovor s Jeanem-Mariem o tom, jak co nejdřív přesunout Stéphanii, Bernarda a Marka na jiný projekt, nejlépe takový, o který by se aspoň stopově zajímali. Hlavně co nejdál od mých čajoven.

Samozřejmě mě budou nenávidět, ale copak mám na vybranou?

Pověděl jsem Jeanu-Mariemu, že bych s ním potřeboval probrat jistou delikátní záležitost, a on nedal jinak, že ještě tohle „midi“ spolu zajdeme na oběd. Prohlásil, že dnešek je moc významný den na oběd. Nijak to ale nerozvedl.

Z firmy jsme odešli v půl jedné a v uších nám zvonilo samé „bon appétit“. Lidi, kteří nás uviděli, to volali asi takovým tónem, jako se říká „Veselé Vánoce!“ Podle všeho tuje každá pauza na oběd hotová oslava. A proč taky ne?

Na ulici bylo plno kancelářských pracovníků, uhlazených jako ze škatulky. Takhle blízko k Champs-Élysées to bylo samý Chanel a Dior. Tmavé brýle, kabelky, sukně. Aspoň tedy u lidí středního věku. Taky tu byly houfce mladých sekretárek ve značkových džínách, vlasy měly dlouhé a přirozené, jako Christine, a vypasovanými tričky lákaly nepokryté pohledy mužů v kvádrech. Včetně Jeana-Marieho, který za chůze jako by očima neustále přeskakoval od zadků k prsům a zase zpátky.

Kolem prošly dvě nóbl dámy ve značkových tvídových kostýmčích. Vypadalo to, že v Paříži žije jistá menšina dostihových fanoušků, i když jen sám bůh ví, kam si v tomhle velkoměstském bludišti schovávají koně... nejspíš do podzemních garáží. „Proč je dneska tak důležitý den na oběd?“ chtěl jsem vědět. „Uvidíš,“ zazubil se na mě a honem se přesunul pohledem k pupíku kolemjdoucí dívky.

Na rohu ulice byla typická pařížská „brasserie“: hospůdka s šesti kulatými stolky s mramorovou deskou, vystrčenými na chodník, s rákosovými židličkami, s prosklenou verandou vyčuhující z budovy.

Jean-Marie chmátl po židli u posledního volného stolku na ulici a nevšímal si nakvašených stížností muže, který si tam před ním chtěl sednout.

„Máme štěstí,“ prohlásil. „V Paříži jsou všechny venkovní stolky pořád plné, když je pěkně. Samozřejmě jenom pokud je to dobrá kavárna.“

Číšník nám přinesl dva jídelníčky zatavené v plastu. Byl šedovlasý, tvářil se zmučeně a na sobě měl typický číšnický stejnokroj: bílou košili, černé kalhoty, černou vestu s kapsičkami dmoucími se drobnými na vracení. Zastavil se jen na chvíličku, během níž zahuhlal cosi pro mě zcela nesrozumitelného o tom, jaký mají „plat du jour“. Prstem ukázal na modrou přelepku, připlácnutou na menu, a už se řítit k jinému stolu. Na přelepce bylo nadržásáno, co je dneska za „plat du jour“, ale tak hrozným písmem, že jsem to nedokázal přečíst. Leda by tam stálo něco jako „crétin dauphin“. Delfín-kretén? To sotva.

„O čem si to musíme promluvit?“ zajímal se Jean-Marie. Sjel jediným pohledem jídelníček a odložil ho.

„Eee...“ Snažil jsem se zároveň luštit nabídku jídel i uspořádat si myšlenky.

Pingl byl v mžiku zase tady a upíral na nás zraky. Jean-Marie se na mě usmál, jako ať si objedná první. „Eee...” zopakoval jsem.

Číšník zasupěl a zmizel. Už teď mě nenáviděl. Že by mě prozradilo coby Angličana už to moje „Eee...”?

„Průzkumy jsou velice...” Jean-Marie se zarazil a zakabonil se. „Jak říkáte *prometteur*?”

„Eee...” A to jsme u stolku seděli tak půl minuty.

„Slibující?”

„Slibné.”

„I zpráva pro Markse a Spencera byla velmi slibná. Udělali hloupou chybu, že zavřeli svoje obchody v Paříži. Francouzi mají rádi anglické produkty.”

„Ano. Eee... co si dáš?” Byl jsem úplně mimo.

„Chèvre chaud,” odpověděl.

„Chèvre?”

„To je samice od... jak se to jmenuje, jako ovce, ale má to... na hlavě... rohovky?” „Na hlavě rohovky?” „Rohy?” „Jo koza.” „Ano, koza.” Teplá koza?

Vrchní už zase povlával nad námi.

„Chèvre chaud,” objednal jsem si. Ale jestli to bude mít rohy, dám to Jeanu-Mariemu.

„Deux,” přidal se Jean-Marie.

„Et comme boisson?” chtěl vědět číšník. (Rybu? To si musí člověk ke koze objednat ještě rybu?) Kvůli tomuhle jsem obědval většinou v podnikové jídelně. Tam si člověk prostě vzal na podnos, co chtěl. „Une Leffe,” vybral si Jean-Marie. „To je odrůda piva,” vysvětlil. No jasně, ryba se řekne „poisson”. „Boisson” je pití. „Tak jo. Deux.” Začínám se přece jenom chytat. Číšník si nic nezapsal, jen sbalil jídelníčky a zmizel. Kdyby Pařížané opravdu věnovali obědu dvě hodiny, pomyslel jsem si, po objednávce by jim ještě

pořád zbývala hodina padesát devět minut času. Kdo tvrdí, že fast food vymysleli Američani?

„Tak o čem si to musíme promluvit?“ zeptal se znovu Jean-Marie. „O tvém týmu,“ začal jsem. Rovnýma nohama do toho. „Ten tým...“ Něco jsem se napřemýšlel o tom, jak šetrně formulovat „chci je vyměnit“, ale pořád jsem se ještě nerozhodl. „Nepotřebuju je,“ prohlásil jsem. Neznělo to zdaleka tak hnusně jako *nechci je*. Nebo jo?

Jean-Marie se nervózně uchechtl a začal se pohupovat na židli. Číšník přinesl dvě sady příborů ve žlutých papírových ubrouscích.

Nože byly zubaté a špičaté. Doufal jsem, že si Jean-Marie jeden z nich nevezme a neprošmikne mi krční žílu. „Ty je *nepotřebuješ?*“

„Zatím. Potřebuju někoho, kdo by hledal vhodné prostory. Někoho, kdo by udělal spotřebitelské ankety založené na těch průzkumech, co jsme si *údajně* všichni už přečetli. Musím vědět, co přesné zdejší lidi chtějí od anglické čajovny. Co by si tam dali k jídlu a kdy. Potřebuju někoho, kdo by navrhoval názvy a loga. Tyhle věci prostě Bernard, Stéphanie a ti ostatní neudělají.“

Jean-Marie se dál pohupoval. Ale po kudle ještě nesahal. Zatím. Vzdychl si.

„Francouzské firmy nefungují jako anglické firmy nebo americké firmy,“ oznámil mi.

Číšník nám přinesl dvě vysoké sklenice na stopce, plné piva s čepicí.

„Vous avez des frites?“ zeptal se ho Jean-Marie, čert ví, jestli to pingl slyšel, anebo ne. „Máš pravdu,“ podíval se na mě. „Kromě Nicole, která je finanční ředitelka a musí sledovat všechny projekty, a kromě Marka, který bude velmi

použitelný, až začneme pracovat i na zásobování a tak dál. Bernarda a Stéphanii jsem tam dal, protože nevím, co s nimi. Nějakou práci mají, ale ne dost. Nechtěl jsem tím tvůj projekt... ponížít. Naopak. Jsem tím na tobě závislejší. Doufám, že jim práci zorganizuješ, že je budeš motivovat. Anebo, když to nepůjde jinak, že si jich nebudeš všímat. Oni se nějak zabavějí." „Nějak se zabaví? A jsou jejich mzdy součástí mého rozpočtu?" Jean-Marie se zasmál. „Ty jsi zábavní. Pracovník je trochu pomalejší, ty ho vyhodíš. Tady to tak není. Zavolali by *inspecteur de travail*, inspektora z úřadu práce, stěžovali by si a nakonec bys platil odškodné nebo by odbory uspořádaly stávku a nastalo by *merde générale*. A Bernard se Stéphanii u nás dělají aspoň deset let. Víš, kolik by mě to stálo na náhradách, kdybych je vyhodil? I kdyby ostatní zaměstnanci nezačali stávkovat? A kdyby stávka začala, hovězí moc pěkně nevoní, když dělníci vypnou chladničky."

„Já přece nechci, abys je vyrazil. Stačí, když..." Jak mám laskavě vyjádřit „když mi potáhnou z očí“?

Pingl se vrátil se dvěma talíři, na kterých byl vysoko navršený lesklý hlávkový salát, na němž ležely opečené bochánky bílého sýra na krajíčkách světlého chleba. Rohy nikde. Jestli tu objednávku popletl, já si stěžovat nebudu.

Položil talíře na stůl, popřál nám „bon appétit" a odporoučel se. Jean-Marie se ho zeptal na ty hranolky, co předtím chtěl. „Je n'ai que deux mains, Monsieur," odpověděl číšník. Že má jenom dvě ruce. Jestli tomu rozumím dobře, pan vrchní zrovna Jeanu--Mariemu, ač zdvořile, řekl, ať si trhne nohou.

„Co s tím pinglem je?" zeptal jsem se, když zase někam vyšuměl.

„Toho bys taky nevyhodil? Je to totální pruda.“

„Pruda?“

„No jo. Chová se neurvale. Je to hňup.“

„Aha, hňup. Tohle slovo znám. Ty hňupe francouzská.“ Při té nostalgické vzpomínce na to, jak mu nějaký Angličan od plic vynadal, se Jean-Marie pousmál. „Ale číšníci mají vždycky přes oběd pilno. A vědí, že když nebudeme spokojení, nedostanou spropitné.“ Rozhodl jsem se, že pro svoje čajovny takové hňupy najímat nebudu. Musel jsem ovšem uznat, že ten chlap kmitá. Takže bleskový hňup.

„A dneska má ještě větší pilno než obvykle,“ pravil Jean-Marie, tajuplně se usmál a začal rozbalovat příbor.

Skutečně to vypadalo, že hňupovitost obsluhy bere jako daný fakt, právě tak jako to, že obědváme v podstatě uprostřed ulice. Mezi námi a auty odstavenými u krajnice nemohlo být víc než metr místa. Kdyby nám kterýkoli z chodců chtěl naplivat na talíře, ani by nemusel natáhnout krk. A kdyby Jean-Marie nečekaně škuhl rukou, v níž drží nůž, nejspíš by provedl nějaké nevinné kolemjdoucí císařský řez.

„Složení týmu probereme později,“ navrhl. „Řekněme příští měsíc. Bon appétit.“

„Bon appétit,“ přikývl jsem, i když mi tím právě apetit zkazil. Jenže po prvním zkusmém kousnutí do jídla se mi chuť vrátila. Tak takhle to je: „chèvre“ není sama mrtvá koza, ale kozí sýr. Navíc vynikající. Jak teploučce a mazlavě si hová na tom křehkém toustíku. A mezi kousky salátu jsou zamíchané křupavé kousky vlašských ořechů a celé je to prostě svažené octovou zálivkou. Se salátem jako by do mě začala vzlínat vřelost. Sedím si tu, baštím před pouliční kavárničkou na podzimním sluníčku a nevšímám si projíždějících aut a nespokojeného pomlaskávání chodců, kteří nemůžou najít volné místo u stolu. Vysoké, působivé

měšťanské domy s plastikami božstev, zvířat a s klasickými sloupy, které podpírají kamenné balkony, už si mě najednou pátravě nepohlížely. Výlohy plné zběsile předraženého oblečení, obřích číší na šampaňské anebo škopíků s lanýžovou paštikou, velkých tak, že byste s nimi vyrazili dveře bankovního sejfu, už mi nepřipadaly jako součást cizího vesmíru. Na několik nádherných vteřin jsem pocítil, jaké je *přítít* do Paříže.

„Všechno ostatní v práci je oukej, doufám?“ zeptal se Jean-Marie.

Bylo na něm poznat, že doufá opravdu upřímně.

„Ano, v pohodě. I když... vlastně se objevil menší problém s mojí vizitkou.“ Ráno mi jich doručili plnou krabičku.

„Hm?“

Rozhodl jsem se pominout skutečnost, že se na vizitce jmenuju „Paul Vesta“, a rovnou jsem šel k tomu hlavnímu.

„Viš, protože jsme se nedohodli ani na provizorním názvu čajoven, dali mi tam prostě logo vaší firmy, VianDiffusion.“

„A co?“

„Jaksi... ve Francii to je nejspíš v pořádku, ale pro Angličana velická červená písmena VD znamenají něco ne zrovna lákavého. A protože část našich dodavatelů bude nevyhnutelně z Anglie...“ Jean-Marie se tvářil znepokojeně.

„A co znamená to VD?“

Nejdřív jsem nevěřícně zíral na svého prvního člověka, který neví, že „venereal disease“ je pohlavní choroba, ale pak jsem mu to vysvětlil. Jeho hysterický smích zadusil až kousek toustu, který mu zapadl v krku. Upil piva a papírovým ubrouskem si otřel z koutku oka slzu. „Když jsem byl u vaší firmy v Londýně, nikdo se o problému se jménem nezmínil.“ Nezmínil, pomyslel jsem si, ale jak jsme se po straně pochechtávali. „To je štěstí, že jsi mi to zmínil teď,“

prohlásil Jean-Marie. „Začali jsme distribuovat maso i do jiných zemí a já se chystal změnit logo na VD Exporters."

„To je veliké štěstí," souhlasil jsem. „A nemyslíš tudíž, že potřebujeme na vizitky něco nefalšovaně anglického? Třeba Tea Time nebo Tea For Two?"

„Hmmm... anebo My Tea Is Rich?" Ted' jsem se toustíkem zase dusil já.

Přišel číšník, přinesl účtenku a strčil ji pod stojánek s dochucovadly. Řekl něco pro mě nesrozumitelného a odešel. Jean-Marie se ušklíbl a otřel si ubrouskem ústa. „A je hotovo," řekl. „Co je hotovo?"

Vysvětlil mi, že číšník chce platit hned, protože stejně jako všichni odborově organizovaní číšníci v Paříži - jako celá ta parta v černých vestičkách, zvláštní, ale jsou to skoro samí muži - za chvíli, „v jednu od dvanácti", vstupuje do stávky. Uprostřed pauzy na oběd: protivněji to vymyslet nešlo. Stávkují proto, že ve Francii sice na účtence skoro vždycky je patnáct procent za kuvér, ale přesto pinglové k tomu, aby si slušně vydělali, potřebují tuzéry. A tuzéry poklesly, co se zavedlo euro. Před eurem byla standardním spropitným při obědě desetifranková mince; dneska většinou lidi číšníkům dávají jednoeurovou minci, což je šest někdejších franků a půl. Zřejmě jim to nijak nevynahradil fakt, že při přechodu na eura se všechny ceny v kavárnách a hospůdkách zaokrouhlily nahoru.

Číšník si přišel pro peníze.

„Ale my jsme ještě neskončili," postěžoval si Jean-Marie a najednou se tvářil dotčeně. „Chceme dezert a kávu." Číšník zopakoval cosi o tom, že je „en grève"; že stávkuje. Jean-Marie předvedl to největší pokrčení ramený, jaké jsem kdy

viděl, překonal dokonce i toho prodavače z elektra. Ramena, paže, hrudní koš, všechno vyletělo vzhůru: gesto nekonečné lhostejnosti. „To není náš problém," odpověděl pařížskou mantrou - a vznesl dotaz, proč pan vrchní stávkuje, pokud jde o obsluhu, ale ne pokud jde o inkasování.

Pingl ale na intelektuální debatu neměl náladu. Mračil se a měřil si Jeana-Marieho pohledem.

„No dobře, tak jaký dezert chcete?" Vyjmenoval nabídku rychlostí, jakou letí Concorde. Poznal jsem z toho všeho jenom „crème brûlée" a „mousse au chocolat". Honem jsem si vybral to druhé, čokoládovou pěnu. Jean-Marie se rozhodl pro jakýsi ovocný koláček. Číšník si nás nenávistně přeměřil a odešel. „Et deux cafés!" zavolal za ním můj šéf.

Za takových odhadem dvacet vteřin jsme dostali, co jsme si objednali. Aon dostal peníze a tuzéra. Jedno euro v kovu, jak jinak. Lidi od okolních stolků se s ním pokoušeli uzavřít stejnou dohodu jako Jean-Marie, ale on je buď zakřikl, nebo si jich ani nevšímal. Pochopil jsem, že jsem právě dostal významnou lekci z života pařížského. Nesmím se lidem snažit *zalíbit*. To je příliš anglické. Je třeba jim předvést, jak dokonale kašlu na to, co si myslí. Jedině tak dostanu, co dostat chci. Já se snažil si je naklonit, ale to bylo úplně špatně. Když se moc usmíváte, zdejší si pomyslí, že jste asi retardovaný.

Takže: když se mi nepovedlo zbavit se svého týmu, budu muset přitvrdit.

Jenomže v tvrdším přístupu mi jaksi překážela jedna maličkost: to, že všichni jsou tak nehorázně, skoro rituálně zdvořilí. Marc a Bernard mi vždycky ráno potřásali rukou a ptali se, jestli „ça va", a když jsme se loučili, přáli mi „bonne journée", pěkný den, a když to bylo už odpoledne, tak

„bonne après-midi“, pěkné odpoledne, případně o něco později už „bonne fin d'après-midi“, pěkné pozdní odpoledne. Když jsme se poprvé viděli až někdy kolem páté odpolední, místo „bonjour“ použili „bonsoir“. A pokud někdo z nás jel domů, dostalo se mu přání „bonne soirée“, pěkného večera. A to ještě nepočítám všechna ta páteční „bon weekend“ a pondělní „bonne semaine“, pěkný týden. Bylo to celé byzantinsky spleť. A když jsme se dosyta vyzdravili, vlastně už skoro nezbyl čas zajímat se o to, proč nikdo nechte pracovní materiály a nedělá žádná rozhodnutí. Takže jsem se jako svoje pracovní rozhodnutí zařekl dát jim vbrzku jasně najevo, že doby galské ležérnosti jsou v naší firmě ty tam.

Jednou před polednem jsem šel o patro níž, za příslušným pracovníkem z personálního oddělení. Nejspíš právě tady se domůžu vizitek se svým jménem napsaným tak, jak o tom rozhodli moji otcové a dědové, a s logem „Tea Time“ místo toho venerického. Christine mi řekla, že ona nové vizitky objednat nemůže. Oprávnění k tomu mají jenom na personálním.

Našel jsem příslušný kanci a zaklepal jsem na prosklené dveře, skrz jejichž sklo ovšem nebylo vidět, protože shora do výše kolen visela roleta.

„Entrez,“ zaúpěl ženský hlas.

Uvnitř jsem našel Marianne, tu recepční s naježenými vlasy, jak sedí za psacím stolem, na němž nebylo zhora nic, jen počítač a vázička čehosi, co vypadalo jako rulík zlomocný, ale nejspíš to byly fialky.

„Eee... vous êtes aussi... personální?“ zeptal jsem se. „Non, je suis réceptionniste aussi,“ odsekla Marianne a pustila se do rozvleklé tirády o tom, že na recepci dělá od devíti do

jedenácti a pak taky kousek odpoledne, a jestli se nemýlím, hlavně o tom, že kdo je dost kvalifikovaný na personalistu, toho by neměli nutit, aby stál za recepcí. Po první dávce stížností ovšem můj mozek vypnul a přestal překládat. Stěžovala si, že to nebo ono je skandální a nesnesitelné, ale mně to celé splývalo v jednolitě kňourání, v jakousi symfonii v B-drmol.

Co kdyby sis radši našla flek u firmy, kde potřebují ukňouranou káču na plný úvazek, chtělo se mi nadhodit, ale tušil jsem, že tím bych si objednávku nových vizitek moc neuspíšil.

Radši jsem jí předškolními, nespletitelně velkými písmeny napsal svoje jméno a pak „Tea Time“.

„Ale nebude to dřív než koncem příštího týdne,“ řekla Marianne. „Příštího *týdne?*“ zaskučel jsem. „*Koncem* příštího týdne,“ zdůraznila. „No dobře, tak já si v pátek zajdu.“

„Radši počkejte až na pondělí, aby to bylo jisté,“ doporučila mi Marianne a div že se nad tím projevem neschopnosti škodolibě nezubila.

Ale částečný úspěch to je. Za deset dnů dostanu lepenkový důkaz o svém pevném odhodlání zvítězit ve válce o logo. S námi Brity si nikdo jen tak zahrávat nebude.

Další byla na seznamu položek, kterými jsem si měl utvrdit své nové, ráznější já, Christine. Druhý den jsem přišel brzy ráno, protože ona tak chodila taky. Nakráčel jsem do její kanceláře, položil jsem jí na psací stůl kafe a vlepil jsem jí mlaskavou pusou. Ještě ne ten ragbistický přístup, jen taková ukázka nenuceného orálního tanga. Bylo to, jako kdybych probudil Frankensteinovo monstrum. Začala mi rejdit po patře jazykem jako zubař prstem. Tak tohle je nefalšovaný

francouzský francouzský polibek. Christine si vášnivě vzdychla. „Viens," vyzvala mě a odvedla mě přes chodbu na dámskou toaletu.

Zamkla zevnitř a najednou jsme se, ač oblečení, třeli jeden o druhého a div že jsme si jazykem nevyoperovávali mandle.

Stačil jsem si akorát tak pomyslet, proč vlastně nenosí kondomy v náprsní kapsičce, když tu mě přestala líbat a sevřela mi tvář oběma dlaněmi.

„Ach!" Znovu mě políbila na rty - a pořádně -, pak ale poodstoupila a na tom překrásném obličejí sejí objevil hluboce lítostivý výraz. Čeho lituje? divil jsem se. Ještě jsme neudělali žádnou hloupost. „Děje se něco?" chtěl jsem vědět. „Musíme toho nechat." „Proč?"

„J'ai un petit ami," odpověděla.

Ze má malého přítele? Příteľička? Co to má znamenat, je to snad slangový výraz pro příliš malou pochvu? Všimla si, že nic nechápu. „Un fiancé," vysvětlila. „Snoubence? To nevádí," chtěl jsem jí říct. „Já nežárlím. Klidně na to hopsneme." Jenomže jak se to řekne francouzsky? A tak jsem místo toho jen zase popošel blíž k ní.

„Non, ça va pas," bránila se, zase s tím lítostivým výrazem, a napřáhla ruce, jako by mě chtěla odstrčit.

Vysvětlila mi, že to je „folie". Pak jsem si našel, že to není fólie, ale pošetilost. Je jí pětadvacet a chce se vdát. Chce mít děti. Její snoubenec je hodný a ona ho nechce ztratit kvůli romáнку s nějakým „Anglais", který je v Paříži jenom na rok.

„Mais..." snažil jsem se vymyslet nějaký pádnější argument než pouhé „neblbni, trochu sexu po anglicku vašemu vztahu neublíží", případně „neboj se, ode mě se to nedozví".

„Mais, pourquoi...?" zeptal jsem se nakonec a máchal jsem rukama, div jsem si ty už tak pohmožděné rty nedobil ještě

víc. Předvedla mi další z těch svých bolestně lákavých pohledů. „C'était une erreur," řekla. Omyl? Příšerný erreur! Chtěla, abych jí odpustil. „Et merci," dodala.

„Merci pourquoi?" Dokonce ani já nejsem takový narcis, abych si myslel, že jedno olíznutí mých krčních mandlí okamžité vede k orgasmu.

„Za to, že jsi takový Angličan. Jsi gentleman. Nechal jsi mě, abych tě políbila, i když..."

Ne, do hajzlu, ne, nejsem anglický gentleman, chtěl jsem jí povědět. Jestli gentleman pro ni znamená chlapa, který chce s ženou spát „až někdy potom", tak v celé Británii znám jediné gentlemany, a to jsou prepubescentní kluci, kteří čekají, kdy jim moudří konečně obroste chlupy. Christine očividně netušila, že my Angličani jsme urazili velmi dlouhou cestu od těch dob, kdy se hrdinky Jane Austenové mohly spolehnout, že dokud nekývnou na nabídku procházky po hustém lese, nic tělesnějšího jim nehrozí. Dokonce i princezna Diana to dělala se svým učitelem jízdy na koni opřená o strom, no ne? A musím říct, že v mojí hlavě, o trenkách nemluvě, se teď nedělo zhora nic gentlemanského. „Pardonne-moi, mon Englishman," řekla láskyplně - a nechala mě stát na dámském záchodku s další nevyužitelnou erekcí. Ještě štěstí, že erekce není ekologická zátěž, protože co já jich poslední dobou musel vyhodit do smetí...

„Zasranej pan Darcy," vybafl jsem do stropu. „A zasranej Hugh Grant. Jak si pak má chudák Brit vrznout, když kvůli nim musí bejt tak debilně *zdvořilej*?!"

Aspoň že díky stávce číšníků jsem se cítil poněkud oblíbenější. První půlden panoval chaos, majitelé kaváren se snažili někde schovat a lidi jim nadávali, ale pak začaly

podniky, kde číšníci stávkovali -tedy v podstatě všechny lepší hospůdky - najímat brigádníky. Zákazníky zničehonic obsluhovali úděsně nevýkonní, ale milí študáci, kteří se ochotně vzdali smradlavých a špatně placených brigádnických prací v obchodech s rychlým občerstvením za radosti tuzérů a za to, že nemusejí nosit čepice s kšiletem. A tak místo abyste snášeli kyselé ksichty nějakého kofeinem nadopovaného škarohlída v černé vestičce, najednou se na vás usmívala hotová Amélie Poulainová nebo nějaký amatérský Delon. Tihle mladí neuměli poradit s žádným jídlem, padaly jim talíře, pletly se jim účtenky od různých stolů. Bylo to zkrátka jako v Anglii, kde jako by se všichni shodli, že být číšníkem je ideální dočasný flek pro ty nejneschopnější.

Ale zároveň to bylo požehnání, asi jako kdybyste se celý život dívali na filmy Ingemara Bergmana - a najednou jste zjistili, že existuje i cosi, co se jmenuje Monty Python.

Navíc spousta z těch nových číšníků a číšnic nadšeně hovořila anglicky - jen co zaslechla, jak brutálně masakruju francouzštinu. Pro moje jazykové vzdělávání to nebylo dobré, ale byl jsem radostí bez sebe z toho, že je na první pohled *těšilo* se mnou debatovat. Dokonce jsem posbíral i pár telefonních čísel. Dívčích, jak jinak. Pinglové se týden dívali, jak mladí brigádníci berou jejich tuzéry, načež jim pomalu začalo docházet, že by taky mohli být v loji, a najednou se zase černé vesty vrátily, jejich čmárané denní nabídky byly nečitelnější než kdy dřív, jejich startovací časy ve sprintu od kasy ke stolku znovu trhaly světové rekordy. Život se okamžitě vrátil do starých kolejí, jak to v Paříži zřejmě je vždycky. Nic, dokonce ani stávka v srdci nejdůležitějšího průmyslového odvětví Francie (mluvím samozřejmě o jídle), nemůže všední chvat tohoto města

vyhodit z obvyklé dráhy na dlouho. Zase jsem si zvykal, že mě nemají rádi.

Poslední kapkou byly vizitky.

Na konci září, s několikaenním zpožděním, mi je nafrněná Marianne přinesla.

Podíval jsem se na balíček, pod plastový obal. Jméno mi napsali dobře. Fajn.

A místo té venerické zkratky tam bylo nové logo: My Tea Is Rich. My Tea Is Rich? Hajzlové.

Marianne se pozdržela, bezpochyby si chtěla vychutnat moji reakci. „Merci," řekl jsem jí tak chladnokrevné, jako by to vyslovil anglický oficír, kterému právě pucflek přinesl revolver, jímž si raději vystřelí mozek z hlavy, než aby čelil hanbě z porážky. Ujistil jsem se, jestli mě Marianne stále sleduje, a celý ten špalíček vizitek jsem neotevřený hodil do koše.

OCTOBRE

Jednou nohou v *merde*

Jak všichni dobře víme, Francouzi milují hlemýžďe. *Escargots*. Jedním z jejich oblíbených způsobů, jak si je přichystat, je hodit je na rošt - živé. Než se hlemýžďi vaří, zasypou se solí, což je, jako kdybyste někoho potopili do kyseliny, a jak se snaží chránit, zbaví se veškerého slizu. V zásadě lidé přimějí toho tvorečka, aby se s odpuštěním zesral, takže se jeho vnitřnosti zbaví všech nečistot. Dokonce ani Francouzi nejedí hlemýžďí sračky.

Vzhledem k této nehorázné krutosti se vám snad bude zdát podivné, když řeknu, že Francouzi chovají nebohého hlemýžďe v lásce. Málo lidí (a ještě méně hlemýžďů) si však uvědomuje, že Francie těmto obětním měkkýšům složila hold nejvyšší: samo její hlavní město je vlastně jeden obrovitý *escargot*.

Došlo mi to až první sobotu v říjnu.

Bylo našedlé ráno, ráno na první svetr, ráno, kdy Pařížané najednou krácejí ještě rychleji než obvykle, jako by se k smrti vylekali, že v obchodních domech dojde zboží dřív, než se tam dostanou. Seděl jsem venku před kavárnou a okukoval. Ne ženy, ačkoli ty, co mě mýjely, měly obvyklé olympské parametry. Okukoval jsem podzimní explozi na protější straně ulice. Stál tam stánek s ovocem a zeleninou, jaký jsem ještě nikdy neviděl. Kam oko dohlédlo, nikde ani milimetr balicí fólie, a všechno sezónní. Veliké svazky ředkviček, ještě s listy. Došlo mi, že poprvé v životě vidím listy ředkviček. Kromě toho tam byly haldy věcí, které jsem neznal vůbec. Takové veliké bílé cibule, „fenouil“, stálo na cedulce. Našel jsem si to v kapesním slovníčku: fenykl. Jo, to jsem už měl, ale jen jako maličké podušené kousíčky v rybí restauraci. Tyhle vypadaly jako tvrdá, vybělená lidská srdce, ze kterých nahoře trčí utřáté tepny. Vedle byl veliký košík s čímsi červenobíle kropenatým a luskovitým. „Ecosser“. Tak to stálo na ceduli. Nejbližší podobné slovo, které mi slovníček nabídl, znamenalo „Skot“. To ne. Skoti sice bývají červenobíle kropenatí, zvláště když jsou to fotbaloví trenéři, ale tohle se spíš podobalo nějakým fazolím. Dál tam byly pozoruhodné hromádky čerstvých, nachových fíků a kaskády maličkých, šťavnatě vyhlížejících hroznů, které vypadaly opravdově a byly pocákané blátem, jako kdyby přednedávnem ještě byly pod širým nebem na vinici: pravý opak těch naleštěných, klonovaných hroznů, které najdete v anglických supermarketech.

Seděl jsem tam a slintal - a vtom se jeden z prodavačů předklonil a ponořil ruce do haldy hub, nabíral plnými hrstmi pokroucené, čokoládově hnědé hříbky, které ještě měly dole hlínu. Bylo to téměř erotické. Teda pokud jste na hříbky.

Odtrhl jsem od těch dobrot oči a zaostřil jsem na mapu Paříže v mém průvodci. Na mapě měl každý ze dvaceti obvodů, *arrondissements* vnitřní Paříže, jinou barvu. Proto jsem si všiml, tehdy poprvé, že jsou obvody uspořádané do spirály, první uprostřed. Druhý jako větší čtverec hned nad ním. Napravo od nich třetí. Čtyřka dole, pětka pak o kousek níž a na levém břehu, a tak dále, spirála čísel, která končila až dvacátým obvodem na nejodlehlejším, severovýchodním kraji toho šnečího města.

Bylo naprosto jasné, že obvody tvoří hlemýžďí ulitu. Ovšem vnitřek šneka už dávno někdo vyjedl, jak jinak.

Hledal jsem na mapě pamětihodnosti. V prvním obvodu je Louvre. Ve druhém? Nejspíš nic. Leda tenhle šedivý flek, tam by mohlo být něco zajímavého. „Bourse“, říkala mapa. Našel jsem si to v kapesním slovníku: „Měsíc, tobolka; burza; lid. šourek.“ Aha, tak slavná pařížská pytlíková čtvrť. Ve třetím je Pompidouovo středisko. Ve čtvrtém Vogézské náměstí, které můj průvodce popisoval jako „exklusivně noblesní náměstí ze 17. stol., dříve místo konání královských turnajů, kde byl francouzský panovník Jindřich II. náhodně probodnutý britským rytířem hrabětem z Montgomery“. Další důvod nás nenávidět. V pátém je zas Panteon, „rozměrné klasické mausoleum, kde Francouzi pohřbívají své slavné spisovatele“. Trochu drsná odplata, pomyslel jsem si, vždyť nakonec neudělali nic špatného, jenom byli krapet moc intelektuální.

Hlemýžď pokračoval dál, rozvíjel se jako seznam budov, které prostě musíte vidět a kde já jaktěživ nebyl.

Zatím jsem, co se týče objevování mého nového bydliště, trpěl chronickou lenorou. No jasně, svědomitě jsem si obešel ty hlavní magnety: Louvre, jak jinak, Notre Dame,

Pompidouovo středisko, všechno jsem to zkoukl zvenčí... ale většinu prvního měsíce jsem strávil buď prací, anebo vysedáváním a snahou pořádně si zaplnit krevní oběh kofeinem a alkoholem.

Pokud stejně jako já dokážete najít dočasné uspokojení v pivě a fotbalovém přímém přenosu na velkoplošné obrazovce, tak si můžete dopřát to blaho každý večer a každý víkend v jedné z mnoha „anglických“ hospod v Paříži. Pití si objednáte u baru (nehrozí vám útok od člověka ve vestičce), a to rodnou řečí (což přináší kratičký oddych od věčného ponižování), a můžete pojíst typicky ostrovní hospodský dlabanec, jako je třeba kuřecí tikka masala. Jedinou mou omluvou za to hříšné holdování kulturnímu izolacionismu byla choroba. V dějinách se vyskytlo nemálo nemocí, z nichž byla oficiální medicína pať. Některé z nich dokonce po staletí lékaři neuznali jako choroby. Například ve středověku se za vhodnou léčbu epilepsie považovalo upálit nejbližší osaměle žijící stařenku, která ke své krajní smůle má bradavice a černou kočku. Co jsem se přestěhoval do Paříže, začal jsem trpět příznaky choroby, která zřejmě všem medicínským příručkám naprosto unikla. A aniž bych to sám věděl, brzy měl přijít plný záchvat.

Po kafi a po posledním tesklivém pohledu na lístky ředkviček jsem se motal po pěší zóně v Montorgueil (čti „món-torgéj), ve druhém obvodu. Jsou tu kluzce a bíle dlážděné uličky, kavárny a další eroticko--zelinářské stánky. Zašel jsem se mrknout na Bourse, a ono to nebylo narůžovělé a chlupaté, ale kamenné a vypadalo to jako řecký chrám. Vskutku, jak naznačoval můj slovníček, šlo o budovu staré burzy. Ulice kolem ní byly rušné, samé zběsile se míhající skútry a netrpělivá auta. V Paříži vůbec neznamená,

že když je nějaká čtvrť plná kanceláří a obchodů, v pátek po pracovní době z ní vysviští pryč všechno, co chodí po dvou. Mířil jsem v rušném provozu na východ a na křižovatce jsem najednou vyšel na rue Saint-Denis, lemovanou těmi nejnestydatějšími prostitutkami, jaké jsem viděl od doby, kdy jsem zdrhl z jednoho baru v Bangkoku, protože si mi tam nezletilé žáby v jednom kuse sedaly na klín a ptaly se: „Koušit, pán, koušit?“ Jenomže tyhle pařížské děvy byly všechny dospělé, spíš něco jako zralé fíky, a div nepřetékalý z vypasovaných kalhot a rozepnutých blůz. Obočí měly brutálně vytrhaná a rty zmasakrované rtěnkou do bezvědomí. Bylo tu něco pro každé gusto: černošky, Asiatky, bělošky, devatenáctky, třicítky, jejda, padesátky.

A všude samí chlapi, kteří si prohlíželi zboží, vyptávali se na cenu a pak mizeli v průjezdech.

Žádné výkladní skříně jako v Amsterdamu. Tady se vám všechno dělo doslova před nosem. Ženy postávaly na chodníku a snažily se muže rozrajcovat. Kdybych neměl tak nahnáno z AIDS, možná bych se nechal tou sexuální tsunami strhnout taky. Zabočil jsem z hlavního tahu do boční uličky, ulevilo se mi, že jsem unikl pokušení, a vtom jsem dostal smyk na té nejtitanštější psí hromádce, ačkoli se tyčila přímo uprostřed ulice a vysloveně na mé sexem otupělé smysly řvala „Tady jsem!“. Jak jsem ji mohl přehlédnout?

Uslyšel jsem smích. Ve dveřích o pár metrů dál stála prostitutka dobře po padesátce, která vypadala jako vosková figurína Marilyn Monroeové v muzeu Madame Tussaudové dvě hodiny po fatálním výpadku klimatizace.

„La merde," zanotovala nikotinovým chrapotem, „qu'on voit danser le long des golfes clairs."

„La merde", tomu jsem rozuměl, a tak jsem si jen pomyslel, že prozpěvuje nějaký typicky francouzský hymnus na tělesné

pochody. Teprve po mnoha měsících jsem zjistil, že to vlastně byl duchaplný bonmot, protože parafrázovala prastarou píseň s názvem „La Mer“, tedy Moře. Intelaktuální běhna: to taky jinde než ve Francii neuvidíte.

Možná jste už pochopili, v čem spočívala moje choroba: šlo o tajuplnou schopnost mých nohou nalézt si bez meškání cíl v nejbližším psím *merde*.

Čím víc jsem se snažil o prohlídku Paříže, tím na tom byly moje boty hůř.

Podle jednoho článku, který jsem našel na internetu, jsem v tom nebyl sám. Každoročně prý skončí šest set padesát Pařížanů v nemocnici poté, co udělají kotrmelec na jedné položce z oněch patnácti tun novin, která tu po ulicích vyklopí zdejších dvě stě tisíc psů. Dvě stě tisíc, pomyslel jsem si. To je víc, než měl Čingischán vojáků.

Začal jsem posilovat obranné linie.

Zašel jsem do levného obchoďáku a na víkendové potulky jsem si zakoupil zásobu neuvěřitelně levných severokorejských tenisů. Vždycky jsem si je vzal na jeden den a pak jsem je vyhodil do popelnice před hotelem. To nebylo zrovna ekologické, ale dělalo to náramně dobře hotelovým kobercům. A recepční se diskrétně díval stranou, když jsem kolem něj bez ustání procházel v ponožkách. Abych se dostal nezahovněn do práce, zásobil jsem se pytlíky na odpad se stahovací gumičkou, které jsem si přetahoval přes boty coby jednorázové galoše. No prosím, tak si mě lidi v metru dost divně prohlíželi, a taky jsem musel usilovně myslet na to, abych si to sundal, než se dostanu na dostřel Marianniných klevetných očiček, ale za tu otravu to stálo.

Jenže tím jsem léčil jen symptomy, nikoli samotnou nemoc, a moje výkalové potíže, které by vyléčil snad jen nějaký Institut klinické a exkrementální medicíny, se začaly od doslovnosti přesouvat do roviny metaforické.

Tak například v práci, když jsem si vyšlápl na Bernarda ve věci sabotáže mých vizitek. No musel to přece být Bernard, ne? My Tea Is Rich je jeho duševní dítě a já se snažil je potratit. „Já? Já?“ opakoval se svým obvyklým nadáním pro jednoslabičná slova; znělo to, jako když nahluchlý německý dědek řve do telefonu. „Ne. Já nediélal ty vizítky, já.“

Potlačoval při tom vítězný úsměv tak, až mu nadsakoval knír. Na první pohled byl moc rád, že může moje obvinění odbývat krčením ramen. Byl tak moc rád, že ani neschoval sportovní časopis, ve kterém si četl. „Když si čtete tohle, znamená to doufám, že jste si už našel čas přečíst si moje analýzy,“ zeptal jsem se uštěpačně.

„Totó? Já na to kukám pro to, že tam otláčili velký reklama na nás.“ Otevřel časopis a ukázal mi celostránkovou reklamu na Jean-Marieho prvotřídní mleté hovězí; byl na ní slavný francouzský hráč ragby s ušima jako palačinky a podle všeho div že neměl orgasmus z toho, že se zakusuje do nedovařeného hamburgeru. „Dobře, ne? On ragbymuž dělá to pro nás pro to, že on je ode mě přítel.“ Bernard se netvářil o moc méně orgasmicky nad tím, s jakou nemotorností jsem oběma nohama hamtl do téhle diplomatické pasti.

A mimo práci totéž. Zavolal jsem jedné z těch servírek ze stávkových dob, domluvili jsme se, že spolu v neděli zajdeme na časný oběd. Jenomže než k randeti došlo, poslala

mi děsuplný e-mail, kde se psalo, že v příloze posílá „pár řádků které jsou pro mě velmi významné“.

Když jsem přiložený soubor otevřel, našel jsem tam článek; nakolik jsem rozluštil, byl o tom, jak jakousi ženu navštívil duch a sdělil jí poučně, že „tristesse“ (smutek) je ve skutečnosti „joie“ (radost) a naopak.

Proboha, řekl můj rozum, balit, padat, ven z toho. Ne, ne, řeklo moudří, naopak, dovnitř do toho.

Byla to vysoká plavovlasá dívka, studijní typ, a pod pytlovitým oděním skrývala příslib nádherného těla. Vlasy měla opravdu velmi světlé, nosík tak roztomile zahnutý, až se jednomu chtělo uždíbnout si z něj, a na levé tváři měla maličké znamínko krásy, které jako by říkalo „zde líbat“. Tvář vypadala, jako kdyby za celý život neviděla ani molekulu mejkapu. Byla z těch žen, které působí dojmem, jako by netušily, že jsou krásné. To mám strašně rád. Alexa, tak se jmenovala, mluvila výtečně anglicky a studovala fotografii. Najděte mi lepší záminku k tomu, aby vás dívka mohla požádat, ať shodíte šaty! A tak místo abych na ni a na její e-mail použil tlačítko „Delete“, odpověděl jsem nějakou kravinou v tom smyslu, že pro mě bude jen samá „joie“ a žádná „tristesse“ se s ní sejít - a dál jsem si snil o budoucích fotoseancích.

Na mou žádost jsme se domluvili na schůzce na Montmartru, tedy v osmnáctém obvodu, právě na tom místě, odkud se ten chlapec dívá na Amélii Poulainovou dalekohledem. Vyjel jsem ultramoderní lanovkou - vertikálním metrem - až k tomu bělostnému svatebnímu dortu jménem Sacré Coeur. Přišel jsem o pět minut pozdě, Alexa však naštěstí měla zpoždění čtvrt hodiny, jak to má ve zvyku většina Pařížanek. Pozdravili jsme se cudným polibkem na tvářičky. Měla na sobě starou koženou bundu, vytahaný rolák a džíny s dírou

na koleni; překypovala v tom zatajovanou sexualitou. A to vykukující kolínko vypadalo hezky. Přes rameno měla přehozený fotoaparát. Já zase překypoval zadržovanou sexualitou - a i když tady na kopci krapet foukalo, nechal jsem si rozepnutou košili, aby byl vidět mužný náznak toho, co doufejme bude považovat za fotogenické ochlupení hrudi. No, moc toho tam není, ale co je k mání, na to jí dopřeju dobrý výhled. „Moc rád tě zase vidím," pověděl jsem jí. „Ano," souhlasila - a zřejmě si mé měřila kvůli expozici. Nato jsme se otočili zády k partě peruánských muzikantů s nosovými flétnami, kteří zrovna bavili hordy turistů tím, že se s nimi fotili, a rozhlédli jsme se po pařížských střechách.

Za Van Goghových dob byl Montmartre venkovský vršek, kam si kumštýři chodili za inspirací, čerstvým vzduchem a levným chlastem. Teď už ho velkoměsto dávno vcuclo, ale i tak vypadá, jako že je trochu mimo ně, hlavně díky své výšce. Můžete se odsud zadívat na spleť šedých, zinkových střech, které se nejspíš sto let moc nezměnily. Eiffelovku nám po pravici skrývala skupinka kaštanů se zlatým listím, a tak placaté panorama města nic moc nerušilo, až věžáky na jeho okraji. Bylo vidět modré a bílé trubky Pompidouova střediska a samozřejmě taky Tour Montparnasse, věžák, který vypadá jako černá skleněná dýka vražená Paříži do srdce. Jinak ale město vypadalo jako sbírka o milionu mansard, kde si do notýsku čmárou rodící se budoucí Baudelairové. Neubránil jsem se úsměvu.

„Je to prostě vizuální klišé," zaúpěla Alexa.

Co se stalo, napadlo mě, že moje *joie je* totéž co její *tristesse*?

„Pro mě to nemůže být klišé, když tu jsem prvně," upozornil jsem ji.

„Hmmf," zabručela.

Tak jsem se od toho klišovitého výhledu odvrátil. Udržuji hovor, řekl jsem si. *Něco* se jí přece líbit musí.

„Co si myslíš o *Amélii*?" Zahrál jsem pantomimu, jako když si dalekohledem prohlížím ulice ležící o nějakých dvaceti metry níž. „Pfff," vybafla. „Jeunet je inteligentní režisér. Ale mně se víc líbí *Delikatessen*. To jsi viděl?" „Ne. O čem to je?"

„O čem to je?!" Zamračila se. Bezpochyby šlo o film příliš kvalitní, než aby byl o něčem. Další šlápnutí vedle. „V *Amélii* je tak strašně moc záběrů zblízka." Alexa to řekla dost pohoršeně. „Půlka toho filmu je reklama na oči Audrey Tautouové." „Ale ona má hezká kukadla," pokusil jsem se o vtip. „No právě," vyštěkla.

Na chvíli se mě zmocnilo zděšení. Proboha, říkal jsem si, snad si Alexa nemyslí, že jsem ji sem vytáhl na lekci z estetiky francouzského filmu, když mně jde o baštu a pak hup na to.

Jenže pak se rozhovor přeci jen odvíjel líc, protože jsme se zamotali do malého trhu s výtvarným uměním, kde svoje díla prodávali ti nejhorší imitátoři Renoira na světě. Pokecali jsme si o tom, proč jsem v Paříži, o tom, jak ona žila v Anglii (strávila rok v Londýně jako asistentka jednoho fotografa), a jen trošku víc o tom, kam se dle ní řítí estetika soudobého francouzského umění (podle všeho do miky mauzoidní zkázy).

Ale zjistil jsem, že není agresivní, jen upřímná. Tělesnou krásu skrývala pod plandavou bundou, něžnější část své povahy zase pod přímočarými odsudky; oboje od ní zřejmě zahánělo chlapy v houfech, díky bohu.

Poblíž Moulin Rouge se mi samozřejmě povedlo hňácnout do vyschlého psího trusu, který vypadal jako odporné, otrávené kakao v prášku. Ta věc číhala u kořenů stromu - a já se pak musel snažit dostat kakao z podrážky a předvedl jsem u toho vlastní verzi kankánu. A jako správný blbec jsem si na rande vzal pěkné, nekorejské sportovní boty.

Alexa to zvládala velice dobře. Vlastně líp než já. První minutu dvě se držela z dostřelu mých nadávek, pak mě zavedla k obrubníku, kde stála loužička vody, abych si mohl sajrajt spláchnout. Podle všeho ji to náhlé zhroucení mé švihácké fasády nijak nevyvedlo z míry. A já byl svým způsobem rád, že ze mě poznala tu nejhorší stránku. Tak nějak to pročistilo vzduch mezi námi, pokud se dá psí hovno považovat za čisticí prostředek.

Dali jsme si čerstvě vymačkaný pomerančový džus, čerstvé fíky a míchaná vejčička s kousky uzeného lososa - a ona mě při jídle podněcovala, ať jí o svém postižení vykládám. Vybalil jsem na ni tu teorii, podle níž se jedná o psychickou poruchu, která se skrývala v latentním stavu, dokud ji neoživilo specifické prostředí pařížských chodníků.

„Něco jako dyslexie. Víš, co je to dyslexie?“

„Vím,“ přikývla Alexa a s bolestnou symbolikou loupala zralý, nachový fík.

„Jsem svým způsobem dyslektik. Nebo jsem barvoslepý. Někdo není s to vyčíst smysl z písmen, jiný nerozezná barvy. Já zase nevidím psí hovínka. Jsem truslektik.“

„Nejsi tím trochu moc posedlý?“ Alexa odhrnula fíkovou předkožku a s dravčím požitkem se zakousla.

„Posedlý? Možná. Vůbec nikoho dalšího nevidám, jak si to sundává z bot. Tys někdy někoho viděla, jak si to sundává z bot?“ „Málokdy.“ Alexa o tom přemýšlela. Zdálo se, že mě bere vážně... konečně. Kdybych tuhle amatérskou

psychologii vybalil na svou anglickou „dívku“ Ruth, obvinila by mě, že se ji snažím unudit a tím přimět, aby mi dala kopačky. Když nepočítám příznivce New Age, většina Britů se hlásí k té škole psychoterapie, jejímž leitmotivem je „přestaň už kňourat, proboha“.

„A určitě to nebude tím, že vy Britové jste dost hrozní snobové, abyste pořád chodili s nosem nahoru?“

„Myslíš jako že máme nos nahoru, protože kolem je tolik cizinců? Jo, možná jsi na správné stopě.“

Alexu zřejmě potěšilo, že mi pomohla najít správnou cestu k sebeuvědomění. Vzala si další fík a už s ním naložila mnohem mírněji než s tím minulým.

„Je to škoda, že jsi přijel do Paříže v tak nevhodnou dobu,“ prohlásila a v koutku očí se jí šibalsky zablýsklo.

„Nevhodnou dobu?“ „Jasně, myslím kvůli stávce.“ „Stávce?“

„Jasně, stávkují... jak se jim říká... těm, co zametají ulice.“

„Metaři?“

„Tak. Zahajují stávku. Začnou v pondělí.“

„Zítra?“

„Ano.“

„Ne.“

„Ano.“

Alexa si mě úzkostně prohlížela. Jak dlouho jsem v tom katatonickém šoku vydržel? Nevím.

„A proč budou stávkovat?“ ze všech sil jsem se snažil potlačovat slzy. „Kvůli jejich... no těm...“ Oběma rukama udělala gesto, jako když zametá. „Kartáčům?“ „Košťatům.“

„Ano. Chtějí serióznější košťata.“

Byla svatá pravda, že košťata zdejších metařů vypadají poněkud směšně. Jako moderní obdoba košťat pro

čarodějnice - dlouhá hliníková násada a dole místo tradičních březových větviček trs zeleného plastu.

Alexa mi vysvětlila, že metaři teď žádají, aby byla jejich tradiční košťata nahrazena méně ponižující verzí, totiž automatickým udělátkem podobným obřímu elektrickému zubnímu kartáčku, který se nosí na kšandě přes rameno. Město odmítlo, metaři se rozhodli jít do stávky, a tak se bude jednat o srovnání nákladů, plastové zametátko versus obří zubní kartáček, a svinstvo se bude vršit a vršit. Věděl jsem naprosto jistě, že se brzy zařadím mezi ty, kdo udělají kotrmelec a skončí ve francouzské sanitce.

Zvedl jsem hlavu a zjistil jsem, že Alexa se hihňá jako cvok.
„Co je?“

„Rozesmál jsi mě, Angličane. Jsi tak... no, víš, jako Hugh Grant.“ „Hugh Grant?“ Okamžitě se ve mně probudil přízrak mé chlípné touhy po Christine. Tvář toho přízraku se skládala z tváří všech anglických herců, kterým se nepovedlo dostat svou spoluhvězdu v nějakém filmu do postele.

„No jo, však to znáš, jak dělá malého nešťastného chlapečka. Je to velmi... dojemné.“

„Dojemné.“

„Ano, něco jako... jak tomu říkáte? Štěně.“ „Štěně.“ Takže už jsem to dopracoval na nějakého čokla z útulku. Napadlo mě, jestli by vůbec nebylo lepší mě někam diskrétně odvést a dát mi smrtící injekci.

„Co uděláš se zbytkem dne?“ zeptal jsem se Alexy, když jsem platil účet.

„Proč se ptáš?“ A zase to šibalské zablesknutí v očích. Je to trochu rejpál, tahle naše Alexa.

„Napadlo mě, že bysme třeba mohli...“ Dokonce i já jsem pochopil, že není správná chvíle říct „na to skočit“. Zoufale

jsem se snažil přijít na něco neškodného a zároveň nepodobného žádnému kliše, co bychom spolu mohli podniknout. „Zkusit udělat nějaké fotky.“ Ukázal jsem bradou na její fotoaparát. „Však to znáš, projít se a hledat fotogenické věci a lidi. Mohla by to být zábava.“

„Já fotky obvykle nevyhledávám. Nechávám tomu volný průběh.“ „Aha.“ Za celé dopoledne, co jsme byli spolu, ten volný průběh nepřinesl ani jednu.

„A kromě toho musím jít navštívit otce.“

„Aha, chápu.“ Mám za to, že tahle výmluva se v hitparádě výmluv řadí hned za „musím zůstat doma a trhat si chlupy z nosu“. „Ale můžeme se zas někdy sejít, ne?“ „Jestli chceš.“

„Bezva. Co třeba dneska večer? Třeba přijdeme na něco svižnějšího.“

Zasmála se. „Ne, je mi líto. Večer nemůžu.“ A bylo. Spěšný dotyk jedné tváře o druhou, pak „ciao“. Dokonce ani ne „na viděnou“. Neměl jsem jí to za zlé. Jak by mohla Pařížanka s trochou sebeúcty najít zálibu v muži, jehož jediným konverzačním námětem je psí řít?

Nazítří ráno jsem se probudil už v pět a naslouchal jsem tichu. Tedy relativnímu tichu. Samozřejmě že jsem pořád slyšel kulisu provozu na osmiproudé silnici za koncem ulice. Zato jsem ale neslyšel předranní sbory svištících košťat a pobrukujících si čistících strojů. Paříž disponuje celou armádou zelených mašin: kropících vozů, vozíků, co mají vpředu košťata nebo trysky, nádrží na kolečkách, z nichž vede hadice s cucavou silou tak mocnou, že by dokázala vsát všechny demonstranty na náměstí Tchien-an-men. A kromě toho mají metaři tajnou zbraň: klíč, kterým odemykají na rozích ulic ventily. Z těchto ventilů pak vyhrkne proud vody, který se žene rigóly a odnáší s sebou noční úrodu plechovek

od piva, vysypaných popelníků z kaváren, pytlíků z mekáče, ba i opilců. A to všechno se valí do odtoku na příštím rohu. Na spoustě nároží kromě toho můžete zahlédnout v odpadní stružce podélší kusy srolovaného koberce. Nejdřív jsem si myslel, že to jsou nouzové polštáře, co tam zbyly po bezdomovcích, ve skutečnosti se však jedná o důmyslný systém, který vytvořili lidé od čištění města a který svádí proudy vody správným směrem. Tak teď nám koberečky vyschnou.

Vyrazil jsem do práce a protančil jsem jako baletka ulici. Na botách jsem měl pro sichr hned po dvou černých umělohmotných pytlících.

Vypadalo to, že popeláři se ze sympatií k metařům vybodli na práci taky. Na chodnících byly přeplněné popelnice a kontejnery, které tam domovníci s domovnicemi dali optimisticky k vyvezení. Kromě toho se tu válely i rozličné odpadky, které jsem obyčejně nevidal. Před jednou restaurací stála trojnohá židle, před pekárnou zase útlý svazek oschlých baget.

Zastavil jsem se u bankomatu a ten krám vyplivl moji kartu, jako kdyby chutnala po plesnivé bagetě. Požadavek odmítnut, oznámil mi stroj. Pořádal jsem o výpis a došlo mi, proč to. Nepřevedli mi plat.

Někdo se mi pokouší nadzvednout mandle, a jestli tedy touží po nadzvednutých mandlích, tak věru že se mu jejich nadzvednutí v hojně míře dostane!

Jakmile jsem dorazil do práce, uhodil jsem na Marianne. „Že nedošel?“ podivila se. „Hm. Přijď za mnou do kanceláře v jedenáct.“

Byla zrovna v recepci. Naléhavé záležitosti, jako třeba že někdo nedostal mzdu, musejí počkat, až se zas převlékne za

personalistku. „A nemohl bych zajít za někým v..." Nevěděl jsem, jak se francouzsky řekne „účtárna". Potřebuju prachy, ne poradenství. „V čem?" „Ve financích?"

„Přijď za mnou do kanceláře v jedenáct," zopakovala speciální francouzštinou pro retardované. „Bonne journée." Což projednou v překladu znamená „trhni si".

Dorazila s kafetem v ruce ve čtvrt na dvanáct. Vešli jsme do její kanceláře - a jen co vyhrabala podložku pod kávu, pověsila si svetr na zapínání přes opěradlo židle, otevřela maličko okno, aby se vyvětralo, a úspěšně se rozpomněla, kterým čudlíkem se zapíná počítač, konečně se posadila a začala prstíkem s okousaným nehtem klikat na myš.

„Už to vidím." Usmála se na mě - či vlastně otevřela rty a ukázala mi našedlé zuby. Stál jsem, nebo jak sem doufal, spíš jsem se výhružně tyčil nad jedovatě vyhlížející kytkou v květináči, kterou měla na psacím stole. „Nemáš *carte de séjour*" vysvětlila a znovu se usmála, jako kdyby očekávala vděk za to, že přišla s touhle otravně nesmyslnou odpovědí.

„Carte de séjour?" „Ano."

„Je co?" zeptal jsem se. Na kratičkém prostoru se mi povedlo sepsout francouzskou gramatiku tak účinně, že jsem mohl pozorovat, jak Marianna vší silou odolává touze zvednout zraky ke stropu. „Nevím přesně. Ještě nikdy tu u nás nepracoval cizinec." Carte, co jiného než nějaká karta. Že by průkaz? „Průkaz totožnosti?"

„Asi." Marianne nasadila dobrácký výraz člověka, který se houby stará o neprozpytné taje všehomíra.

„A kde... eee... kde tu carte de séjour dostanu?"

„Nevím." Marianne nasadila celotělové pokrčení s doprovodným, špulivým výrazem naprostého nezájmu.

„Jenom vím, že účtárna ti nepoukáže mzdu, pokud to nebudeš mít."

Moje francouzština vyrobila něco jako: „A ty mi to neříct?" Nejstrašnější na tom všem, nejstrašnější pro Angličana bylo, že jsme si celou tu dobu tykali, jako bychom byli dvě nejlepší kámošky, co si na dámské toaletě povídají o líčení.

„Tobě to z účtárny neřekli?" zeptala se Marianne, kterou zřejmě tak pohoršlivá neschopnost u jiných lidí než u ní samotné otrásla. „Ne, žádný neříkal. Já třeba peníze," snažil jsem se antigramaticky, ale srozumitelně. „Ted'." „Tu veux une avance?"

Letmý pohled do slovníčku. Avance? Jak to může být záloha, když je to plat za minulý měsíc? Nebyla ale ta pravá chvíle pro debatu o francouzské logice. „Oui, une avance," kývl jsem. „To můžu zařídit hned telefonem." Marianne volila číslo a jako by se celá rozzářila pomyslením, že problém hodí na krk někomu jinému. Sice to od začátku nebyl její problém, ale stalo se to v její kanceláři, takže to bylo skoro tak otravné, jako kdyby to její problém byl; ale teď jí to dá svátek.

„Přinesou ti šek do kanceláře ještě dneska dopoledne," ohlásila mi po krátkém pohovoru s účtárnou. „Polovinu měsíční mzdy." „Fajn. Díky."

Marianne vysloveně zářila.

„Ale ten šek budeš muset podepsat," hlásila. „Máš nějaký průkaz totožnosti: Pas? Nebo carte de..."

Najednou jsem měl hlavu plnou rozkošně brutálních obrazů, v nichž se personalistka dusí hlínou a úlomky květináče.

Christine obvolávala úřady a zjišťovala, jak se získá taková carte de séjour.

Strávil jsem příjemnou půlhodinku v její kanceláři, seděl jsem a postupně jsem se zpíjel aromatem jejího parfému a sledoval jsem, jak se pracně brodí labyrintem byrokracie a ústředěn různých úřadů.

Sepsala seznam adres a dokumentů a vysvětlila mi, co a jak. Podle všeho musím jako občan EU jít na „préfecture“, policejní ředitelství, které sídlí vedle květinového trhu na Ile de la Cité, kousíček od Notre Dame. To znělo velice barvitě. Nechtělo se po mně nic víc, než jim přinést pas, pracovní smlouvu, tři pasové fotky, poslední účet za elektřinu a oddací listy všech samic křečka, které jsem vlastnil od roku 1995 včetně, to vše fotokopírované na středověký pergamen. *Une* brnkačka, *quoi!* Christina mi oznámila i dobrou zprávu: můžu si na to papírování vzít den volna. Jak civilizované, řekl jsem si. „Přestaň se na mé takhle (*comme ça*) dívat,“ zavrkala Christine, která si vděk v mém pohledu vyložila jako nadrženosť. Zčásti správně.

„Comme quoi?“

„Comme ça!“ Christine se zasmála a udělala kšá, kšá, jako že mám vymáznout. „Va travailler!“

Jak jen Francouzky dokážou odmítat milostné návrhy, a přitom dál flirtovat? Propána, dokážou být sexy, i když vás posílají kamsi.

Nový den, nové ponaučení o životě ve Francii: ten den volna člověk dostává proto, že na papírování potřebuje nejmíň tři. Hned po ránu jsem zašel na „préfecture“. Brodil jsem se dlouhými, prázdnými krabicemi od květin, které zůstaly po celém neuklizeném tržišti.

Mě i mou tašku rentgenovali, prohnali detektorem kovů a pak poslali pro ponížení k dámě v neprůstřelné a bombám odolné kukani, která po půlhodinovém šourání ve frontě

očmuchala přinesené dokumenty a vysvětlila mi, že jsem měl pořídit fotokopie i dalších stran z pasu - a taky že se na fotkách nesmím usmívat. Takže zpátky na políčko číslo jedna.

Druhý den dopoledne tatáž dáma odhalila, že nemám účet za elektřinu, který by dokazoval, že někde bydlím. Pověděl jsem jí, že ho nemůžu mít, když bydlím v hotelu. V tom případě potřebuju potvrzení od zaměstnavatele, že bydlím v hotelu. Ne, rozhodně nepostačí, kdybych počkal v čekárně a on zatím poslal fax. Potřebuje originál, inkoustem podepsaný, a vůbec, do čekárny mě nemůže pustit bez nezbytných dokladů. Nemohla se mi o tom zmínit už včera? Ne. Pokrčení rameny. Tak asi ne.

Konečně, třetí dopoledne, poté, co jsem zdolal alpské vrcholky provlhých krabic od kytek a rozšlapaných cibulek a co jsem po špičkách obešel všechny kutálející se plechovky od pití a poletující stránky z novin, jsem zažil teplo vnitřní spokojenosti: byl jsem pochválen za kvalitu a kvantitu odvedené byrokratické práce. Dovolili mi projít zapovězenou branou, a tak jsem se ocitl v typicky šedivé úřední čekárně, kde se v jakési volné struktuře, podobné hlemýždí ulitě, rozvíjela řada nízkých kójí, táhnoucí se podél tří stěn. Před křivkou kójí stály řady židlí, z nichž asi čtvrtinu obsadili vyčerpaně vyhlízející žadatelé o carte de séjour. Někteří vypadali jako já: kancelářsky. Jiní totéž, jen v sukních. Napadlo mě, kolik naše zaměstnavatele stály všechny ty volné dny. Kromě toho tu byla parta ztracených případů. Vypadali, jako by se snažili úřad přesvědčit, že Evropská unie už přijala dalších patnáct nových členských zemí. Snad to ode mé zní rasisticky, ale podle hádky linoucí

se od kóje číslo šest jsem nebyl daleko od pravdy. „C'est l'Europe, non?" řval chlapík s černým knírkem. „Je suis européen, moi!"

Oči úřednice, sedící za neprůstřelným sklem, se zatáhly nepřístupnou žmurkou. Ženy z kójí pět a sedm se přestaly věnovat svým klientům a nahnuly se přes přehrádky, že budou kolegyni hájit. Sklem prolétávala palba jednoslabičných zvuků. „Eh oh!" „Ho là. Eh!"

„Non, mais je suis européen, moi! Merde!"

Osudné slovo mělo magický, mocný účinek.

„Oh!" Žena, na kterou si tak došlápl, mu postrčila pod sklem složku a řekla mu, ať si ji odnese.

Pán s knírkem začal žvanit cosi o lidských právech a podobných zcela irelevantních záležitostech, ale jeho mučitelka byla dál skálopevně lhostejná. Dámy z kójí pět a sedm se znovu naklonily přes sklo a vypálily pár dalších jednoslabičných zvuků. Chlap odmítal odejít. Konečně dorazil policajt a unaveně odmítnutému žadateli kynul, ať odejde. Muž hledal pohledem pomoc, ale my jsme všichni uhýbali očima. Kdepak, v čekárně státního úřadu nemají lidská práva co dělat.

Pouhých čtyřiaadvacet hodin nato, nebo tak nějak, na mě došla řada. Taky kóje číslo šest. Kóje smrti. Vymáčkl jsem přívětivé (ale ne přespráliš uculené) „bonjour", ze všech sil jsem se snažil vyhlížet evropsky - a prostrčil jsem k ní s tichou modlitbičkou hromádku dokumentů.

Probrala je všechny a roztřídila je do přihrádek v růžovém pořadači. Pak se zadívala na moje fotky a našpulila rty. „Měl jste fotografie odstříhnout," oznámila. „Atak," já na to. (Uvnitř jsem si ale myslel: „Grrrr!") „To jsem nevěděl." Tón mého hlasu naznačoval, že s až bolestným potěšením jí nejen přistřihnu fotky na požadovaný rozměr, ale také jí provedu

masáž chodidel aromaterapickým olejem dle její volby, jen když mi dovolí prolézt pod stolem.

„To nevádí." Vykouznila odněkud nůžky a zručně rozdělila pásek se čtyřmi fotkami na jednotlivé rámečky. Jeden mi vrátila. „Potřebujeme tři, ne čtyři." „Aha. A vy byste ji nechtěla?"

Měl to být vtip k uvolnění atmosféry, ale ona ztuhla a zabodla do mě pohled.

Už jsem vidět ty titulky: „Angličan deportován za sexuální obtěžování státní úřednice!" „Británie musí okamžitě vystoupit z EU!" požaduje prezident Chirac. „To my Francouzi sexuálně obtěžujeme druhé, ne vy."

Zadíval jsem se jí do očí, tmavých a zmrtvělých lety obcování s lidmi, kteří jí pohrdají za to, že jim užírá čas, a pochopil jsem, že tohle je klíčový okamžik. Ten knírkatý to vzal za špatný konec. Já to musím udělat správně.

Vzal jsem si fotku. „Jsem tady velice *triste* (smutný)," řekl jsem. „To foto není krásné." Zamračil jsem se na svou momentku a hodil jsem ji do tašky.

Přikývla a téměř, *téměř* se usmála.

„Úsměv na fotografiích zakázaný," snažil jsem se dál. „Škoda. Všichni měli být ne tak *triste*."

„Ano, bylo by milé vidět sem tam nějaký úsměv," a sama se mikroskopicky usmála a brutálně přicvakla jednu z mých fotek na růžovou kartu. „Tohle je vaše provizorní carte de séjour. Vydání té definitivní vám bude oznámeno dopisem." „Merci beaucoup." „Bonne journée." „Bonne journée."

Vyhopsal jsem ven a líbal jsem kartu, růžovou jako dětská prdýlka. Já versus Francie: jedna nula. Aspoň teda dneska dopoledne.

Odpolední skóre záleželo na Alexe. Ano, na Alexe. Zavola jsem jí a fakt jsme si pěkně popovídali. Smála se mému vyprávění o boji s úřady a dokonce utrousila, že Hugh Grant byl v Notting Hillu „très sexy“. Zběsile jsem pátral v paměti, jestli Hugh nakonec tu Julii sbalí, anebo ne. Zeptat se na to Alexy do telefonu mi nepřipadalo zdvořilé, a tak jsem si s ní jen dohodl oběd a doufal jsem, že to dopadne dobře. Překvapila mě. Chtěla, abychom poobědvali na „bateau mouche“, jedné z těch neuvěřitelně turistických lodí, které vozí návštěvníky po Seině sem a zase tam, od Eiffelovky k Notre Dame a zase zpátky. Ale to ona přece začala mluvit o vizuálních klišé. Třeba to má být cosi jako ústupek. Anebo narážka, že já nejsem dobrý na nic jiného než na klišé.

Vystoupil jsem z metra na stanici Pont de l'Alma, poblíž silničního tunelu, kde se zabila lady Diana. Uprostřed kruhového objezdu nad tunelem postávalo pár turistů, většinou kolem dvacítky; okukovali skulpturu zlatého plamene, kopii plamene ze Sochy svobody, která se stala neoficiálním symbolem zahynuvší princezny. Na kruhový objezd zrovna šly dvě jeptišky v bílém, váhaly uprostřed provozu a riskovaly, že skončí podobnou smrtí jako Diana. Řeka byla hluboká a zelená, ale voda nedosahovala ani k nohám starého vojáka na mostě de l'Alma. Když hodné přší, Seine mu šplouchá kolem holínek. A když mu stoupne až někam k ohanbí, začínají Pařížané plnit pytle s pískem.

Kotvily tu dvě nebo tři masivní bateaux mouches, podobné horizontálním proskleným činžákům.

Alexa seděla na lavičce a mžourala do slábnoucího sluníčka. Zase měla tu koženou bundu, ale tentokrát si vzala sukni, vážně. Dlouhou, džínovou, která jí skrývala kolena, zato ale odhalovala hladká, smetanově bílá lýtka. Vypadalo to, že mi odkrývá svoje tělo píd' po pídí.

Sklonil jsem se k ní a políbil jsem ji na tvář.

„Překvapilo tě, co jsem vybrala?“ zeptala se.

Otočil jsem se a sjel jsem pohledem tu obrovskou, ošklivou loď.

„Ano.“

„Udělala jsem to pro tebe. Uprostřed řeky nejsou psi.“

Loď s prosklenými boky vyplula na Seinu. Jako loď ani moc nepůsobila. Žádné houpání a kolíbání, i když proud je tu silný a pod většinou mostů vytváří víry. Loď byla tak veliká, že jako by jela na kolejích.

Když jsme ale zasedli na její střechu, na podzimní sluníčko, kde mezi vyvýšeným nábřežím profukoval větřík, získali jsme výhled na město, který nerušil pouliční shon.

Alexa vytáhla pár sendvičů zabalených v alobalu a otevřela dvě lahvičky s vychlazeným pivem; načež se spustil nahraný komentář. Nejdřív francouzsky, pak jiné hlasy anglicky, německy, španělsky, a nakonec přišly dva jazyky, které mi zněly jako ruština a japonština.

Mířili jsme k centru města a k Notre Dame.

„A votre droite,“ vykládal ženský hlas, „l'Hôtel des Invalides, la tombe de l'Empereur Napoléon Bonaparte.“

„Po pravici,“ pravil rozjařený hlas nějakého mladého amerického herce, „vidíte Hôtel des Invalides, hrobku...“

Jaké národnosti je který z cestujících, to šlo poznat podle toho, ve které chvíli otočili hlavu napravo. U Bulharů se arci očekávalo, že celou plavbu budou jen zírat dopředu.

„Co v tom je?“ Začal jsem z alobalu vymotávat dlouhatánský sendvič z půlky bagety.

„Taková... uzenina z Normandie - andouille de Vire.“ Japonský komentář o Invalidovně tak tak skončil - a už museli Francouzi otočit hlavy doleva a vyslechnout si výklad

o tom, že obelisk se zlatou špicí na náměstí Svornosti je darem od egyptského místokrále... V půlce bagety byly plátky jakési šedohnědé hmoty podezřelého vzhledu a složení.

„Uzenina?" Nadhodil jsem to slovo, takže se chvíli skepticky vznášelo nad německým komentářem o „der Concorde-Platz". „Ano."

Jedinkrát jsem si ukousl - a vyplivl jsem tu věc zpátky do alobalu. „To chutná... to smrdí... jako merde!"

Alexe to připadalo náramně zábavné. „Proboha, nezačínej zase se svým oblíbeným námětem. To je typická *andouille*." Vysvětlila mi, jak se dělají. Musel jsem si pak ještě propláchnout ústa pivem. Podle všeho jsem zrovna kousl do holubí řitě.

„Mohla jsi vybrat něco, co není *tolik* typické."

„Vy Angličani. Vaše statky jsou spíš továrny, kde se jídlo pěstuje ve sterilních zkumavkách. Tak zkus ten druhý sendvič."

„A co je v něm? Uzený kravinec?"

Alexa se rozesmála. „Tobě Francie nahání strach, přiznej se!" „Já že mám strach? Okamžitě ten sendvič vybal." Alexa začala rozbalovat druhou půlbagetu. Byl v ní sýr: trochu rozteklý, žlutý... a zavánějící. Marná snaha, musel jsem se odvrátit. Spolu s partou asijských turistů jsem poulil oči na strom, který opožděný japonský komentář označoval za náměstí Svornosti. „Je to *reblochon*." Zamávala mi s tím pod nosem. Nejspíš jeden z těch nepasterizovaných sýrů, které jsou v Británii zakázané, nejspíš proto, že je, aspoň podle té vůně, seškrábali v kravíně z podlahy. „Je dobrý. Okus."

„Tak jo, v pohodě." Z posledních sil jsem se snažil vypadat spíš jako Bruce Willis než jako Hugh Grant. Alexa se mi stejně smála.

„Vážně. Není moc silný. Měl bys ochutnat époisse, anebo munster. Ty vážně *smrdí*. Myje milujeme.“ „Já do téhle země fakt nepatřím.“

Alexa mě něžně pohladila po ruce a vydechla mi sýrově do tváře. „Zvykneš si.“

Posadil jsem se s pivem v ruce a s vážnými pochybnostmi v duši.

Lod' zrovna plula kolem Louvru a předháněla dva šify s pískem, které americký hlas označil za „legendární příbytek Mony Lisy“. Panečku, to bude v rodinných albech doma v Arkansasu pomýlených fotek.

„Tak například,“ ozvala se Alexa, „se budeš musit naučit snášet tu vůni, když tě políbí dívka, která zrovna snědla kousek reblochon.“ „Smí se při tom držet nos?“

Dloubla mě do žeber, ale tu pusu jsem na ochutnání dostal. Líbila se mi tak moc, že jsem si šel pro přídavek. Kdovíproč mi ani trošku nevadilo, že jsem chodící pařížské kliše: co křiklavějšího už byste chtěli, než se líbat při plavbě po Seině?

Objal jsem ji, položil jsem si její hlavu na rameno; máš zatracenou kliku, pomyslel jsem si. Nasadil jsem snad ty nejmizernější balící fráze v dějinách, ale i tak se jí líbím.

Vydrželi jsme v téhle poloze, i když lod' proplula pod vzosnými gotickými oblouky katedrály Notre Dame.

„Co máš v plánu na zbytek odpoledne?“ chtěl jsem vědět.

„Hm? Musím za otcem.“

„Za otcem? Zase? Totiž, chci říct, děje se...“

„Ano. Má problémy.“

„Jaké problémy?“ Doufal jsem, že přímo kolosální. Nevezmu nic míň než bankrot nebo nemocnou prostatu.

„No... srdeční. Rodiče se rozvedli, protože on zjistil, že je homosexuál. A teď ho opustil jeho přítel." „Takže ho musíš chodit utěšovat?"

„Ano, nebylo by moc diplomatické, kdyby to žádal po matce. A ona je tak jako tak v Moskvě, točí tam dokument o ruské mafii. Kdo ví, kdy se vrátí."

„Chápu." Napadlo mě, že někdy je docela příjemné být jen nudný Angličan ze střední třídy.

Propluli jsme kolem modernistického, proskleného Muzea arabského výtvarného umění; Němci se skepticky zakřenili, když jim je komentář popsal jako „gothische Kathedral". „Ale můžeme se sejít zítra večer," řekla. „A pro změnu dělat něco jiného než jíst."

Vrhl jsem se po hlavě pro další dávku sýru z druhé ruky, vlastně z druhých úst.

Podpluli jsme pod mostem a nějaký kluk na nás zahvízdal. Nemyslel si, že jsme klišé.

Hladčeji začalo vše plynout dokonce i v práci. Donedávna mě dovedlo naprosto rozběsnit, že nikdy nedojdeme k žádnému rozhodnutí. Náš tým týden co týden zasedal (vždycky tomu říkali zasedání a ne schůzka), já na zasedání sepsal program, v němž jsem všem připomínal, co je potřeba rozhodnout. A na každém zasedání někdo z mých lidí vykládal o nápadu, který dostal na záchodku těsně před tím, než na jednání přišel. Co třeba obléct všechny číšníky do kiltů? Anebo: byl jsem v jedné irské hospodě a tam viselo na stěně staré kolo: co sehnat pár starožitných bicyklů? Na jednom zasedání Marc navrhl, aby všichni číšníci nosili buřinky a parapleta jako „pan Styd" v seriálu „Melúnový klobúk a košené poty". Ukázalo se, že seriál Mstitelé si Francouzi přejmenovali na „Chapeau melon et bottes de

cuir": Buřinka a kožené boty. Načež se všichni začali rozvláčně věnovat úvahám o tom, co by pingl dělal s deštníkem, když by u toho nesl podnos plný lososových sendvičů. Stéphanie dokonce povstala a s pravítkem v ruce nám přehrála zahajovací titulky dotyčného seriálu. Měla těsné kalhoty a na vnější straně stehů nám ukázala velmi nemstitecké celulitické uzlinky. Za dřívějších, trdnomyslnějších dob bych zatoužil vzít paraple a názorné jim předvést, kam si ho můžou, teď jsem však už dokázal klidně sedět a nechat je, ať se vyblbnou.

Zdalo se, že ani Jeanu-Mariemu to plýtvání časem nevadí. Dokonce se k nim i přidal, když sklouzli do francouzštiny, a konec debaty ocenil téměř eroticky uspokojeným vzdychem. Nasloucháním vlastnímu řečnění, pomyslel jsem si, jsou s to dosáhnout orgasmu výhradně Francouzi. Orální autoerotika. Verbální sebekuřba. „Bernarde, kdy přesně budeš mít výsledky toho výzkumu o obchodní značce?" zeptal jsem se žoviálně.

„Och. Ach." Bernardův blond knír jako by zrudl. Očividně ho to zmátlo.

„Na který *cabinet d'études* ses obrátil?" Vyptal jsem se předtím Christine, jak se francouzsky jmenují společnosti na průzkum trhu. „Ich." Bernard vyhledal pohledem pomoc u Jeana-Marieho. „To je moje chyba," prohlásil Jean-Marie a už tolik nevypadal, jako by měl v zadku zastrčený vibrátor. „Řekl jsem Bernardovi, aby v tom průzkumu kolem nového jména nepokračoval. Promiň, Paule. Měl jsem ti to říct. Ale..."

„Ale myslel sis, že bych si to vzal osobně. Kdepak. Já jsem Angličan. My přijímáme porážku s drze ohrnutým nosem." Téhle lži o Britech Francouzi pevně věří. Naštěstí nikdy neviděli záběry, na kterých fotbaloví fandové bulí jak

Aminy, když jejich tým sestoupí, anebo záběry CCTV o záchvatech zběsilosti, které postihují některé Brity po prohraném boji o parkovací místo před supermarketem. „Takže ty vizitky s logem My Tea Is Rich jsi zadal ty sám, že, Jeane--Marie?”

Všichni kromě mě se neklidně ošívali. Nejspíš v tom švindlu jeli všichni.

„Ano. To je pravda,” doznal se Jean-Marie. „Ale v jiných věcech jsi dost pokročil, tak jsem si myslel, že obchodní značka je druhořadná záležitost. Víš, Paule, My Tea Is Rich byl *můj* nápad. A pro Francii je to vážně dobrý název. Tobě to nepřipadá ani legrační, ani anglické, jenže ty nejsi Francouz.”

Všichni se podívali, jak snesu tuhle drtivou ránu. Nejsem Francouz? Nejstrašnější urážka.

Přijal jsem to chlapsky. „No dobře, v pohodě, Jeane-Marie. Znáš Francii líp než já. A jsi šéf. Ale jestli si to můžu dovolit říct, když jsem přišel do firmy zvenčí, nepřipadá mi dvakrát *profesionální*, když se šéfovi projektu tají *klíčové rozhodnutí* týkající se jeho projektu. *Efektivní* řízení projektu vypadá jinak. Mám dojem, že jestli budeme podobně pokračovat, čekají nás samé maléry.” Završil jsem projev pokrčením ramen v pařížském stylu. Jestli chcete dělat průsery, vaše věc, jako bych jim říkal. Myslíte si, že mi vypadnou oči, ale mně na tom nezáleží ani merde. A ono to zabralo. Pět francouzských obličejů nasadilo výrazy všelijaké, jen ne vyjadřující triumf nad mým údajným ponížením. Všichni se tvářili tupě a nahlíželi do budoucnosti se strachem z potenciálních malérů.

A tady máte univerzální metodu, jak si ve všednodenním pařížském provozu zachovat čisté boty. Za chůze musí vaše

podvědomí propátrávat chodníky. Naučí se detekovat sebemenší nerovnost na obzoru a hned vyšle nohám příkaz, aby ji instinktivně obešly. Zeptejte se Pařížanů, jak to navzdory realitě dělají, že si nezašpiní boty. Ani jeden to neví. A těch šest set padesát lidí, kteří uklouznou každoročně na merde a skončí ve špitále... vsadil bych se, že jsou to cizinci, nebo jsou z odlehlých krajů Francie, anebo jsou staří či nemohoucí, zbavení pomoci instinktů.

Zato moje instinkty se právě začínaly rozjíždět na všechny válce. Ten den večer, kdy jsem si měl vyrazit s Alexou, jsem zůstal v práci přesčas a četl jsem si firemní profily nejúspěšnějších francouzských společností v oboru potravinářství a gastronomie. Mohlo být zhruba půl osmé. Seděl jsem v kanceláři už možná dvě hodiny, tichý jako myška, a svítil jsem si jen lampičkou na psacím stole. Matně jsem si uvědomil, že z vedlejší kanceláře, z kanceláře Jeana--Marieho, ke mně doléhají nějaké hlasy. Na tom nebylo nic nezvyklého. Nevšímal bych si toho. Prvním vážně *nezvyklým* zvukem, který jsem zaslechl, bylo zajíknutí. Jako kdyby někdo právě dostal v úděsně drahé restauraci účtenku. Anebo jako by se někdo zrovna dostával do kritické fáze pracovního kancelářského povyraženíčka. Ó-la-la.

Upřel jsem zraky na přepážku, jako kdyby mi to snad mohlo pomoci vidět líp. Ano, slyším velice slabé, ale pravidelné povrzávání. Jako kdyby se někdo houpal na židli. Nebo spíš jako kdyby stůl dostával co proto.

A zase to zajíknutí. Nato ženský hlas, který se na Jeanu-Mariem dožadoval, ať toho zatím nenechává. Kdo je ta záhadná milka? Doufám, že ne Christine. A rozhodně ne Marc, který by si zkoušel falzet. Další dávka přerývaného dechu, jedno dvě zachroptění, pak vrzavý zvuk ustal.

Všechno by to bylo náramně rajcovní, jen kdybych nebojoval s představou polonahého Jeana-Marieho. Vůbec se mi tam nechtělo jít.

Hlasy teď byly líp slyšet. Čas na zapínání zipů a knoflíků. Evidentně si mysleli, že jsou na celém patře sami, protože jeden z nich otevřel dveře a ženský hlas byl najednou jasně poznat. Panenko skákavá, je to Stéphanie. Trochu jiná dodávka masa, než jakou má v popisu práce.

Nerozuměl jsem všemu, co říkala, ale doneslo se ke mně něco o „vache folle“, šílené krávy. A taky „importer du boeuf anglais“, dovážet anglické hovězí, což bylo tehdy ještě stále nezákonné. Jean-Marie podle všeho bagatelizoval to, co řekla, poznámkou, že na to nikdo nepřijde. Pak ji utišil a já jsem uslyšel, jak se s cvaknutím zavřely prosklené dveře. Ale oni začali mluvit ještě víc nahlas, takže jsem pořád slyšel. Jean-Marie zabručel cosi o rozpočtu, načež Stéphanie řekla: „Merde, co naše pověst na veřejnosti?“ Dokonce i

při svých žalostných znalostech francouzštiny jsem poznal, že od postkoitálního švitoření dávno přešli k plně rozvinuté hádce mezi šéfkou nákupního oddělení a jejím šéfem o tom, že firma nezákonně nakupuje levné anglické hovězí.

Tak tohle konkrétní merde je teda ze všech merde nejmerdovatější. Ten Bernardův ragbyový kamarádíček na reklamě by se asi netvářil až tak orgasmicky, kdyby věděl, do čeho kouše. Nechal jsem lampičku svítit, dveře jsem nezavřel, potichoučku jsem se doplížil ke schodům a šel jsem na rande s Alexou.

Byli jsme v jedenáctém obvodu, Oberkampff, šli jsme ruku v ruce po ulici téhož jména. Alexa říkala, že tahle čtvrť bývala pro flámy v módě, už sice tolik není, ale že tím je to

zábavnější. Zmizeli odsud lidi, co někam chodí, jen když to tam je v módě, a ve čtvrti (kde bydlela i ona) zbyly spousty dobrých podniků, kde se dá strávit večer. Našli jsme si místo v baru stylizovaném jako jihoamerická džungle - naštěstí šlo o klimatizovanou džungli - a objednali jsme si dvě pohoršlivě předražená mexická piva.

Nebyly tu židle, leč dlouhé gauče, takže jsme se mohli příjemně přitulit a pak povídat, popíjet a provozovat i další, intimnější činnosti, ke kterým je potřeba ústní otvor.

„Prosím, jedna věc k tomuhle večeru,“ řekla Alexa a máchnutím ruky odehnala náhončího firmy vyrábějící tequilu, který se kdekoho snažil přivléci k baru a nasadit mu širokánské sombrero. „Nemluv o svém oblíbeném námětu. Domluveno, pane Posedlý Angličane?“ „Tak jo. Ale upřesňuju, že nejde o anglickou filozofii. Než jsem sem přijel, nikdy jsem na to téma ani nepomyslel.“ „Ty říkáš posedlosti psím zadkem filozofie?“ zahihňala se Alexa. Už měla druhé pivo a k zajedení nic kromě tortilových čipsů. Uhnula se tomu cest'ákovi s tequilou, který jí slamák široký skoro jako samo Mexiko div nestrčil až na hlavu.

„No jasně, vždyť je to vlastně shrnutí francouzské životní filozofie. Vy vždycky myslíte jenom sami na sebe. Takže místo abyste se sebrali a bránili psům kadit na chodníky, prostě se jenom naučíte, jak do toho merde nešlapat.“ Vzal jsem si sombrero, jen abych měl od toho chlapa pokoj.

„No dobře, tak už dost, prosím,“ žadonila Alexa. „Aj aj aj aj!“

„Andale!“ Tequilový mužíček to vzal, jako že si Alexa zkouší mexickou lidovou, a ruče jí vrazil další sombrero až do očí.

Když jsme byli zase na ulici, hodili jsme ty mexické pohlavní příkrývky na hromadu smetí jako házecí talíře a přešli jsme do náladově osvětleného baru, kde DJ pouštěl náladovou výtahovou hudbu a kde ještě náladovější servírka roznášela koktejly tak drahé, že měl člověk sto chutí vzít si na ně hypotéku. A pak jsme se přesunuli ještě dál, do levnějšího podniku, nabitého lidmi a kouřem a disco hudbou. Skrz poskakující dav jsem se prodral k baru pro dvě piva a s nimi jsem zašel za Alexou, do rohu, kde byl relativní klid, protože to bylo víc než dva metry od reproduktoru a přinejmenším metr od nejbližšího ožralého tanečníka.

Dýchat tu nešlo pro čoud, mluvit pro hluk, a tak jsme pili, okukovali lidi, tancovali, potili se, zase pili, líbali se a smáli, prostě dělali to, co všichni ostatní.

Tancovalo se tu dost divně. Na taneční a diskotékové kousky všichni vcelku normálně hopsali, ale pak DJ hodil na plotnu punkovou skladbu. Už jsem se chystal nasadit odpovídající řepácké kymácení, ale najednou jsem se ocitl uprostřed filmu s Elvisem. V textu písně Joe Strummer vysloveně plival žluč, ale všichni Frantíci na to tancovali něco jako džaiv. Alexa provířila těsně kolem mě a povídá, že tady tomu říkají „le rock“ a že to tancují na každou rychlou skladbu. Nakonec to není tak špatný nápad, řekl jsem si. Když u nás na ostrovech někdo pustí k tanci punkovou věc, jediný tělesný dotyk s partnerem, který můžete čekat, je pecka loktem do ledvin.

V určité fázi tancovačky jsme se s Alexou dohodli, že necháme alkohol být, abychom se moc neopili.

To ale bylo jako předsevzetí, že zašpuntujete díru ve dně bateau mouche, když přitom všichni pasažéři už mají říční vody plné nosy. Vzpomínám si, jak jsem na nějakou ženu - nikoli na Alexu - hulákal něco o „špica dudech“, což stěží

dávalo smysl mně, natož aby tomu rozuměla ta francouzská černoška.

Pak se mi ještě vybavuje Alexa, jak říká, ať slezu z toho stolu, a barman s vyholenou hlavou, který její návrh mírně, leč neústupně - no, vlastně jenom neústupně - převádí do praxe. Velmi matně se rozpomínám na slanou pachut' v puse a na to, jak zblízka vidím spoustu trsajících chodidel, ze kterých rostou nohy. Tím pro mě večírek skončil.

Druhý den ráno se na mě mobil rozhulákal, ať vstávám.

Neměl jsem nastavený vyzváněcí tón, ale opakované vrískání „Voulez-vous coucher avec moi“, jako pozůstatek z londýnských dob.

Otevřel jsem oči do oslňující bělosti. Bílý strop, bílé světlo, bílý šum.

Bud' mě zavalila nějaká vyhřívaná lavina, anebo jsem u někoho doma. (Můj hotelový pokoj byl béžově bahnité barvy.)

No jo, už se rozpomínám, šli jsme k ní domů. A taky že leží vedle mě v posteli, celá schovaná pod oslepující bílou péřovou příkrývkou, pořád skrývá svou krásu.

Geniální. Nejvýraznějším tělesným pocitem, když vynechám třeštící hlavu a pouštní sucho na patře, je jakási vlhkost kdesi v pind'ourové oblasti. Konečně nějaký výsledek, i když mám totální okno.

Mobil na mě pořád ječel. Zašmátral jsem po podlaze a povedlo se mi ten hlučný špalík plastu vytáhnout z kapsy u bundy. „Ahoj, tady Alexa.“

Bolestně jsem se zasmál. „Moc chytré.“ „Cože?“

Podíval jsem se na ni a pohladil jsem přikrývku někde, kde asi byla hlava.

„Tohle poplašné volání," řekl jsem mobilu i přikrývce naráz. „Ale jestli jsi mě chtěla probudit, stačilo natáhnout ruku a polechtat mě. To zabere vždycky." „O čem to mluvíš? Polechtat?"

„Nojo."

Zpod přikrývky se ozvalo zaskučení a objevila se ruka. „Počkej chvílku," řekl jsem Alexe. Stáhl jsem přikrývku o pár čísel níž.

Vzpomínky na minulý večer jsem měl mlhavé, ale dal bych hlavu na špalek, že když jsem Alexinu ruku viděl naposled, určitě nebyla černá.

„Paule? Jsi tam? A kde to jsi?" vyzvídala mobil. Merde.

Novembre

Chovejte se tu jako *chez soi*

Kdo to zpíval „Je ne regrette rien”? Edith Piaf, ne? Hele, tak mluv za sebe, káčo hloupá. Já jsem teda litoval, a moc. Narazil jsem na osobu, která má smysl pro legraci, je chytrá a ještě k tomu má fakt moc hezká kolínka. A zpackal jsem to. Já „regrettuju”, a beaucoup!

Nechtělo se mi zůstat tady a čekat, až se ta černoška probudí. Ležela jako špalek, ale podle toho, co jsem viděl, bude silnější než já. Má ramena jako plavkyně. Nebo jako... plavec!?

Rychle jsem nadzvedl příkrývku na dolním konci a letmým nakouknutím jsem se ujistil. Ležel/ležela/leželo to obličejem dolů, ale mezi nohama nic neviselo.

Úfff.

Kromě toho se mi neskutečně ulevilo, že jsem to sehrál na jistotu. To dlouhé, růžové a scvrklé, co mi viselo z frantíka,

nebyla groteskně vytahaná předkožka, ale použitý kondom, který zůstal držen na místech, kam ho jeden z nás před pár hodinami naroloval.

Dvě minuty nato už jsem padal ven a musel jsem si zaštitit oči před nezvykle jasným sluncem. Chvíli mi trvalo, než jsem pochopil, co se stalo. Léto rozhodně nepřeskočilo ve frontě zimu a jaro, to jen ulice zrovna zářila odrazem světla na vlhké, lesklé vozovce. Mohyly papíru zmizely. Mrakodrapy smradlavých krabic byly fuč. Zatímco jsem spal, obrněná divize zelených čistících strojů si probila cestu ulicemi a zdrtila všechny odpor odpadků. Stávka skončila.

Rád bych se podělil o radost s Alexou, ale bylo pozdě. Na záznamníku jsem jí pak zanechal přinejmenším deset nejprocítěnějších omluv, ale odpověděla jen jednou.

Nakonec. Asi aby uchránila svůj telefon před přetížením, uráčila se mi poslat e-mail na rozloučenou. Psalo se v něm, že jsem prý „smutný“ člověk a ona nechce být zodpovědná za moje „křehké štěstí“. Ano, nakonec mě dostihly ty staré kydy o smutku a radosti; „joie“ a „tristesse“.

Abych se utěšil, rozhodl jsem se věnovat listopad shánění bytu. Jean-Marie mi nabídl, že firma bude platit za hotel tři měsíce, takže je čas pokusit se o únik. A teď, co skončila stávka, je na to ta pravá doba. Christine mi vysvětlila, že metaři se vzdali požadavku na mechanická košťata a spokojili se se zvýšením platu - plus slib, že všichni se budou moct jednou týdně vystřídat v rolích šoférů těch zelených mašin. Zkrátka - budu si moct prohlížet byty k pronájmu, aniž bych jejich majitelům zasvinil koberce.

První sobotu v měsíci jsem zasedl do kavárny (vypadalo to, že když chci přemýšlet, nedělám to teď jinde než v kavárně) a zahloubal jsem se ve svém bedekru do kapitoly o bydlení. „V Paříži je nejlepší bydlet poblíž významné přestupní stanice metra," stálo tam.

Jako v Londýně. I když tvrdit, že chcete v Londýně bydlet vedle té nejspolehlivější trasy podzemky, to je něco jako říct, že si chcete vzít za ženu velbloudici s nejvonnějším dechem. Průvodce pokračoval: „Metro není spolehlivé naprosto, ale ve srovnání s londýnským je přímo skvělé. Především je levné. *Carte Orange*, oranžovou průkazku, se kterou můžete po libosti jezdit všemi trasami metra a ještě autobusy po celý měsíc, pořídíte zhruba za cenu jednohodinové jízdenky do londýnské podzemky. A věřte či nevěřte, pokud v Paříži pracujete, půlku z toho vám navíc zaplatí podnik."

Bedekr se zapomněl zmínit o tom, že stanice metra jsou obyčejně plné polonahých ženských. Tak například ta poblíž mého hotelu. Když jsem tam vlezl poprvé, dívka z reklamy na podprsenky na mě vystrčila metr a půl veliká ňadra. Jiná dívka, v rozervaném nátělníku, dělala reklamu nějakému filmu. Hned celá parta dívek v plavečkách z tenoučkých pásečků dělala reklamu... kdovíčemu. Pití? Parfému? Vysavači? Je to jedno. Všechny měly báječná poprsí. Stěny stanice byly zkrátka hustě pokryté reklamními nahotinami. Aneb jak udržet spokojenost mezi cestujícími, i když má vlak zpoždění. Vlastně aspoň mezi mužskými a lesbickými cestujícími.

Zjistil jsem, že dojíždění do práce tu není zdaleka tak ubíjející jako v Londýně. Tak především, ve špičkách jezdí souprava metra asi tak každou minutu. A nastojte,

francouzské minuty mají šedesát vteřin. Když vám jedna souprava ujede, jen si chvilku počkáte na další. Žádná křeč. A kromě toho, ať si oblíbený předsudek říká cokoli, Francouzi rozhodně nezavánějí, jako by si do podpaží vemnuli česnekovou pastu. Narazil jsem pouze na voňavky a kolínské. Je fakt, že se tu lidi tváří trochu nepřístupněji než dojízďáci v Londýně a že si tu skoro nikdo nečte noviny, ale jinak je hlavním rozdílem proti Londýnu to, že když už musíte stát, tak vážně stojíte, ne že visíte zlomený vedví jako opice, jako u nás v podzemce. Proč pro Londýn postavili páni inženýři tak titěrné tunely? To si mysleli, že metrem budou jezdit jenom hobiti?

Krátce řečeno, Paříž má hromadnou dopravu, která opravdu hromadně dopravuje lidi, místo aby je deptala a nutila toho nechat a jezdit do práce autem.

„Ale ať už se rozhodnete pro kterékoli místo poblíž metra," vykládal rozšafně bedekr, „vezměte v potaz, že pařížské byty jsou malé a natěsnané jeden vedle druhého. To znamená, že budete mít *spoustu* sousedů. Budou všude kolem vás, nad vámi a pod vámi a po obou stranách, ve vašem domě i v těch přes ulici. Může se stát, že partají, které k vám budou vidět a obšťastňovat vás hlukem či pachy, bude deset či i více."

Pachy? Co to má být, to si budou vařit prasečí konečníky, nebo používat nepasterizovaný sýr místo lepidla na tapety? „Nejjistější," radil průvodce, „je navštívit byt v různých denních dobách. Ověřit si, jaký je v okolí noční život (a ten může být čilý, leč někdy i vražedný). Pokuste se obhlédnout, kdo bydlí nad vámi - jestli to není rodinka metrákových basketbalistů se zálibou v tančení flamenka. Zadívejte se přes ulici na protější okna (kterým se tu říká *vis-à-vis*) a

snažte se zhlédnout slídivé dalekohledy či mihající se genitálie.

Ale poctivě řečeno, všechna tato opatření jsou v podstatě na nic, protože pokud se úspěšně propracujete až do fáze, kdy vám někdo bude chtít byt pronajmout, budete už jen plakat vděkem. Abyste předběhli všechny ostatní, kdo touží po podnájmu, měli byste nejspíš na předváděčky bytů chodit opatření výtiskem *Kdo je kdo*, založeným na místě, kde se obsáhle píše o vaší rodině, anebo potvrzením z banky ve Švýcarsku, že sedíte na velehoře zlata ukradeného nacisty. A protože podobné doklady může vytasit málokdo, pomalu se smiřujte s tím, že skončíte v nějakém brlohu." „Vy pesimisti," řekl jsem si. „Merci."

Poslední slovo nepatřilo mému bedekru, ale číšníkovi, který mi přinesl kafe. Vlastně ani ne tak kafe, jako mísu čehosi šedobílého. Ještě na rtech mi to „merci" zhořklo.

Objednal jsem si *café au lait*, ale místo bílé kávy jsem dostal půlku celoroční produkce kolumbijských kávových plantáží i mléčných farem v Normandii. A když jsem se zadíval na účet, ukázalo se, že do ceny zřejmě započítali i cestu pro krávy z Normandie až sem, a to první třídou.

Byl jsem právě v poslední fázi vítězného souboje se svou truslexií. Na oslavu toho, že už můžu chodit bez mazlavých následků pro podrážky, jsem si vyšlápl z hotelu na špacír, takže teď jsem byl tak asi o necelý kilometr blíž k Vítěznému oblouku a seděl jsem před hospůdkou, která měla šikézni zelenozlatou markýzu a číšníka s brutálně naškrobenou zástěrou. Podnik, kde vás nemilosrdně natáhnou. Mělo mi to být jasné hned. A teď je pozdě.

Vzal jsem si své dva zdroje inzerátů na podnájem. Recepční v hotelu mi totiž doporučil deník *Le Figaro*, kde je prý

podobných nabídek vždycky hodně, a taky tiskovinu jménem *Particulier à Particulier*, což znamená něco jako „Mezi námi soukromníky“; týdeník nabitý inzeráty na koupi či podnájem bydlení z celé Francie. Oba zdroje vysloveně překypovaly lákavými nabídkami. Jen jim tak ještě rozumět.

„11E Oberkampf," začínal jeden inzerátek ve Figaru. Zatím v pohodě: je to v jedenáctém obvodu, ve čtvrti Oberkampf. „2/3P 2è ét., séj av mezz, 1 ch, SdE, parquet." Pomóóc.

Tasil jsem slovníček a vyhledal jsem si jediné úplné slovo, ačkoli i tak jsem tušil, že „parquet" asi těžko bude něco jiného než „parkety". Fajn, takže podlahu to má. Ale co sakra znamená to ostatní?

Další inzerát nabízel byt „11E proche Marais". Slovník, jestli se nepletu, mi vysvětlil, že jde o bydlení „blízko bažiny". Podle výše nájemného to musela být velmi nóbl bažina. Četl jsem dál: „3P RdC s/cour, SdB/WC, dressing."

„Cour" je dvůr, „WC" bude zřejmě taky WC, ale co ten „dressing?" Copak k tomu bytu nabízejí denní dodávku omáček? Velmi gurmánské.

Ještě že mě slovník opravil: „dressing" není na saláty, je to místnost sloužící jako šatna.

Hele, tady je jeden u Bastily, což je prý bezpečná zóna, co tam už neusekávají lidem hlavy na gilotině. Jde o „beau 2 piéces", tedy „pěkný dvoupokojový byt". Nachází se v „5è étage" (aha, páté patro, rozjasnilo se mi, takže tím se vysvětluje všechno to „ét"). Je tam i „ascenseur" (výtah, no zaplať pámbu), taky „gde chambre" (velká ložnice), „balcon" (má to vlastní balkon, no paráda) a navíc „SàM avec cuis amér" (a do prdele).

Podle slovníčku to nejspíš byl byt vhodný pro sadomasochisty s hořkými (amer) stehny (cuisse). Přesto

jsem choval podezření, že půjde o chybu překladu. A měl jsem pravdu - ve skutečnosti se jednalo o jídelnu (salle à manger) s kuchyňským koutem (kterému tu říkají cuisine américaine, americká kuchyně).

Není se co divit, že mi to jde jak psovi pastva, řekl jsem si. Koneckonců, podobné inzeráty v Británii jsou určitě pro cizince stejně nepochopitelné. Je to samé „NS only“, ale kdo se podívá do slovníku, může si vybrat mezi „nanosekundou“, „Novým Skotskem“ a „lodí na jaderný pohon“ (nuclear ship), ačkoli ty inzeráty jsou „jen pro nekuřáky“ (non-smokers).

Zvedl jsem kávu - pod tou tíhou se mi div ruce neprolomily - a díval jsem se, jak vrchní nese někomu jinému. Chlapíkovi o pár stolů dál -a nese mu, ano, ano, je to bílá káva normální velikosti. „Merci,“ pravil zákazník s tak silným přízvukem, že jsem si ho dokonce i já dokázal zařadit jako americký. A aby ponížení nad mou objednávací neschopností bylo ještě horší, četl si *Herald Tribune*.

„Dovolte,“ naklonil jsem se k němu. Američan zvedl hlavu od novin. „Jak jste to dokázal?“

„Co jako?“ zamračil se. Bylo mu něco po třicítce, měl dlouhé vlasy jako Kurt Cobain a na sobě měl obnošený černý oblek a pod ním vybledlou mikinu se znakem Newyorské univerzity. Podařilo se mi zvednout to káďovité bílé kafe ještě výš. „Objednat si bílou kávu.“

Američan se zasmál, nahlas a chraplavě jako těžký kuřák. Vzal si kávu, účtenku i noviny a přesunul se k mému stolu. „Já jsem Jake,“ napřáhl pravici. „Paul.“ Potřásli jsme si rukama.

„Jsi v Paříži jenom nakrátko?" zeptal se Jake a užaslým pohledem objímal rozlehlou šíravu mého šálku. „Ne, žiju tu už dva měsíce. A ty?"

„Jo, taky tu žiju." Jake se zasmál, jako kdyby to byla kdovíjaká prča. „Někde tady blízko?" zeptal jsem se a máchnutím jsem ukázal na okolí kavárny. Doufal jsem, že Jake je tady štamgast. Tím pádem by moje ponížení bylo o trošku menší.

„Nejenom kousek odsud někdy makám. Támhle v té bance," ukázal novinami na vznešenou budovu, která zakončovala ulici naproti nám a vypadala jako lodní příď se sloupy a zakřivenými okny. Zato vůbec nevypadala jako podnik, který by zaměstnával neoholené grungeové kytaristy - leda snad kdyby tam po půlnoci chodili luxovat. „Tam že děláš?" nepovedlo se mi nepustit do tónu skepsi. „Jo. Naše jazykovka mě tam jednou týdně posílá, dávám hodiny angličtiny." „V sobotu?"

„Jo. Některé francouzské banky mají otevřeno i v sobotu." „A nechťejí po tobě, aby ses oblíkal víc... jaksi..." „Depa. Ty děláš v bance?" Vyčítavě na mě ukázal novinami. „Ne, v potravinářské firmě."

Jake velevýznamným kývnutím ukázal na moji šik košili a značkové džíny.

„Asi se rád pěkně vohadříš i o víkendu, co?" „Co že se?"

„Jako že se oblíkáš do gala. To vy v Anglii neříkáte? Vohadřit se? Sakra." Otráveně si odfrkl a pak se mě zeptal, co v Paříži dělám. Když jsem mu to pověděl, vypadl z něj tenhle jediný komentář: „Jako kdyby v Paříží nebylo už tak překavárnováno." *Charmant*, pomyslel jsem si.

„Sháníš novej byt?" mrkl na otevřené Figaro. „Kde bys rád bydlel?"

„Hm? Ani nevím. Co bys navrhoval?"

„Já bydlím v patnáctém."

„A jak to tam vypadá?" Snažil jsem se představit si hlemýžďí ulitu. To bude vlevo dole, usoudil jsem.

„Děsně maloměstácky," odfrkl si Jake. „Nemůžeš vyjít na ulici, abys nevrazil do dětskýho kočárku. Samý bílý katolíci, tři celý šest desetin dítěte na rodinu." „Aha."

„Devatenáctka, ta ti tak nevyrabuje portmoné."

„Co to?"

„Že je levnější. Dostupnější." Poklepal na stůl, jako by si to slovo ukládal do paměti.

„To je tam u toho parku s tím prdelním názvem?" Alexa mi říkala, že devatenáctý obvod je teď „in". Postavili tam velký městský park s umělým vrškem a jméno toho celého začínalo seskupením písmen, kterým u nás na ostrovech označujeme zadní část těla: „butt". „Myslíš Butte de Chaumont? Tam se bydlet nedá. Je to daleko od metra. To se hodí tak na tu jejich *balade de dimanche*." Zatvářil jsem se patřičně nechápavě.

„Na nedělní vycházku. Hordy lidí tam stojej frontu, jen aby se mohli dívat, jak jejich fakan rejduje na mizerným kolotoči." „Aha. Tak to taky ne?"

„Ne." Jake chvilku uvažoval. „Dobrou dopravní dostupnost má Montparnasse, ale protože nejseš lord, nezaplatil by sis bydlení v těch lepších částech. A je to dost rén-gár." „Co že to je?" Jake občas mluvil nějakou divnou angličtinou. Začínal jsem si myslet, jestli není odněkud z New Orleansu nebo tak, protože do své americké angličtiny přimíchal francouzštinu lovců aligátorů z bahnitých zátocin řeky Mississippi. „Ringard. Nevkusný, z módy. Jenom pro turisty." „Aha. A co Châtelet?" Velikánská křižovatka tras metra v centru centroucím.

„Châtelet?" Jake se tím slovem div nezačínal. „To pust' z hlavy, čéče. Je to moc blízko od Les Halles. Mohla z toho bejt pařížská Greenwich Village, ale nějaký rádobyarchitekti z toho v sedmdesátých letech udělali jeden velkej hajzl pro fetišáky a dealery." Jejda, ten chlap je ale mistr deprese.

„Mám pocit, že Paříž moc rád nemáš, Jakeu. Proč tu tedy jsi?" „Mám tu práci." Otáčel šálkem na podšálku dokola a po pařížsku se zadíval skrz mě do neurčita. „Sakra." Znovu se zadíval na mě. „Konec pauzy na kafe. Mám další hodinu." Nacpal si složené noviny do kapsy u saka. „Vyskytuješ se tu někdy? Já tu bejvám vždycky tuhle dobu každé tejdny."

„Jo. Jasně." Až zase budu potřebovat smrtící dávku deprese. Jake už byl na odchodu, ale vtom ho něco napadlo. „Víš, jak se tu nejlíp sežene byt?" „Jak?"

„Nabal si holku z Paříže a nastěhuje se k ní." „To jo."

„Myslím to vážně. Většina chlapů to tak dělá."

„Nojo, nojo. Já to už taky zkusil. Našel jsem tu pravou holku, ale pak jsem skončil ve špatným bytě."

Ale stejně. Když nemůžu bydlet u Alexy, nešlo by to vedle ní? Odmítl jsem se vystavit jistému ponížení, jež by mě čekalo, kdybych se na některý z inzerátů pokusil zatelefonovat, a zajel jsem si metrem až na stanici Oberkampf. Vyjel jsem eskalátorem na ulici, otáčel jsem se jako holub na báni a hledal jsem realitní agenturu. Bylo kolem poledne a po širokém bulváru se couraly megatuny aut. Zamířil jsem do samotné rue Oberkampf a brzy jsem narazil na jasně žlutou výlohu firmy jménem „Immoland". Ve výloze tam byly fotky bytů nabízených k prodeji, doprovázené obvyklou hatmatilkou - „triplex rdc s/cour", „SdB + SdE". V menší části výlohy, vedle dveří, byl seznam

nadepsaný „locations“. Už jsem byl naštěstí poučen, že tohle slovo neoznačuje nabídku filmových exteriérů, ale bytů k pronájmu.

„Bonjour," oslovil jsem chlapa sedícího za počítačem. „Xslušpám," odpověděl anglicky. Co mě prozradilo dřív, tápal jsem: přízvuk, anebo ten zoufalý výraz?

Vysvětlil jsem mu, co chci: pronajmout si byt, a to přinejmenším do konce příštího srpna.

„Pro-sém. Posadíte zé," vybídl mě s úsměvem. Mohlo mu být tak třicet, měl ulízané blond vlasy, soláriové opálení a těsný hnědý oblek. Napadlo mě, že spíš než byty by mohl nabízet kabelky. Napadlo mě to ovšem způsobem zcela nehomofobním, jak jinak. Zeptal se mě, o jakou „surface" mám zájem. Po krátkém, leč úporném vysvětlování a listování jsme si vyjasnili, že slovem „povrch" mi nenabízí, ať si vyberu mezi tapetami a malbou, ale že se ptá na rozlohu kýženého bytu.

Toto porozumění nám bohužel bylo na draka, protože mě zradily britské míry: čtvereční metr bych nepoznal, ani kdyby mě praštil do nosu. To jest, vím, jak vypadá jeden metr, ale jak velký je byt o třiceti nebo čtyřiceti metrech čtverečních?

„S jednou ložnicí?" podnikl jsem obchvat.

„Oddielený living?" zeptal se agent.

„Ano, prozatím žiju sám." Nechápu, co mu do toho je.

Podle toho, jak agent přivíral jedno oko a dloubal se propiskou v uchu, jsem pochopil, že jsme zase v území nulové komunikace.

„Eee... oddielený... salon?" zeptal se.

Salón? Co si myslí, že tam budou bydlet dva homosexuální kadeřníci? Nějak se nám to zašmodrchávalo.

„Vy chsíte jednu lošnici a jeden oddielený pokoj," zkusil to agent znovu. „Salon je living. Ožívasí pokoj."

„Aha! Ano. Jasně. Jednu ložnici, jeden obýván." Povzbudivě jsem na něj kývl. „Ó ké. Ja mam."

Vzal složku a listoval plastovými stránkami. Otevřel ji a ukázal mi plán bytu, kde byla „chambre", „séjour" a „SdB". Z toho se vyklubala salle de bains, tedy koupelna. Navíc mi vysvětlil, že „SdE" je salle d'eau: taky koupelna, ale bez vany, jen se sprchovým koutem. „A kde to je?" zeptal jsem se. „Rue Obér kónf." „Paráda." „Vy ta ulisé snaté?"

„Ano, znám." Zahrál jsem pantomimu, jak piju pivo a padám pod stůl.

„O ké. Vy chsíte prolítku 'néd?"

„Chci prohlídku hned."

„Maté dopo ryčení?"

„Nemám."

„Ah." (Bolestný výraz.) „Oh." (Usilovné přemýšlení.) „Eh." Smířený výraz. „Ono nevadý."

Šest hodin nato jsem se ještě stále snažil vyhnat si to ponížení z hlavy.

Tak za prvé, opravdu šlo o romantickou mansardu, která opravdu měla, jak agent řekl, „sypér stšešní vý'let." Super výhled na střechu teda měla: skrz spoustu super děr ve střeše.

„Velmi šasně doide k reparaci," sliboval agent.

Ze by mi jen hrála divoké kousky moje představivost - anebo byl na jednom kusu novin, kterými byly ty díry zacpané, titulek „Napoleon zemřel"?

Uznal jsem, že byt má vskutku výhodnou polohu, co se týče okolních barů: nejen to, byl v jednom domě s barem, který vysílal až sem nahoru po holých vodovodních trubkách

techno rytmy. Dalším droboučkým problémkem bylo, že k bytu patřil turecký hajzlík typu „sere-mandlé-vestojé”; ten hajzlík byl na chodbě a dělilo se o něj dalších osm romantických mansard, přičemž v jedné z nich podle všeho bydlel slepec trpící chronickou úplavicí. „Consierge, ona zatím dnés nepoklydyla," komentoval to agent. Klidně to mohla být pravda, ale i bez technohluky a té odpudivé toalety by tohle nemohl rozhodně být můj vysněný domov, a to z jednoho prostého důvodu: byt byl doslova nízké úrovně. To jest, nedalo se v něm narovnat. Ne, to není přesné. U dveří se stát dalo, ale po jediném kroku dovnitř jsem se praštil o strop, který se asi tak o tři metry dál prudce svažoval až k zemi. Celý byt byl jeden veliký klín, ve kterém by člověk musel, pokud by netoužil po fraktuře lebky, chodit v náklonu pětáctýřicet stupňů. „Ono není dra'é," povídá agent.

„Tohle není byt," já na to. „To je kredenc na skladování Toblerone."

Druhý byt, to byla demonstrace rozdílu mezi slovem „cave" v angličtině a francouzštině. U nich to znamená „sklep", u nás „jeskyně". Tenhle byt, ač francouzský, byl jeskyně. Z ulice jsme prošli obrovitými dřevěnými dveřmi na dlážděný dvůr - velice malebný. Kolem nás se vysoko tyčily drolící se stěny porostlé břečťanem - velice starobylé. V rohu dvora byly staré dřevěné dveře, zdaleka ne tak obrovité jako ty vchodové, a agent do jejich zámku vsunul deseticentimetrový klíč - très vzrušující. Dveře se se skřípěním otevřely a on zašátral vevnitř po vypínači. Ozvalo se cvaknutí, ale nic se nerozsvítilo. „Bude renovasé," sliboval agent a mžoural do tmy. „Šásně tú bude vís elektrysyté."

„Jo, ale bude jí potřeba o *moc víc*."

Vkročili jsme na hliněnou podlahu, ve které by klidně šly pěstovat brambory.

„Šásně bude krásná podláh," řekl agent. „Ókno a šéchno." Rozeznával jsem v tom oken zbaveném příšeří holé kamenné stěny a hromadu beden; klidně to mohly být rakve. Nejmenoval se poslední nájemník Monsieur Dracula? napadlo mě. „Vy potepsat smlúva teť a aš vy tu znova tu bude šéchno v tom." „Jestli podepíšu smlouvu teť, tak můj mozek nemá nic v tom."

Dostalo se mi ujištění, že v tom třetím bytě už je všechno. Podlaha, okna, elektřina, velikánská koupelna.

Agent nelhal. Koupelnu to mělo velikánskou. Vlastně to byla jedna velikánská koupelna. Vybavená postelí a plynovou troubou; v koutě stály dvě dřevěné židle a krátké, široké prkno. Nemluvě o titánské, třímetrové smaltované vaně, která zabírala skoro půlku pokoje. Snažil jsem se ani neplakat, ani se nesmát. „Na co je to prkno?" zeptal jsem se.

Agent položil prkno přes vanu a k té pak z obou stran a proti sobě postavil židle.

„Jídelní stul," povídá.

Vydechoval jsem pomalu a důkladně.

„Vidíte tohle?" Ukázal jsem mu na logo na své košili.

„Vidíte to?" Otočil jsem se a ukázal jsem mu i firemní cedulku na džínách. „Vidíte..." na boty jsem mu přestal ukazovat právě včas, když mi došlo, že jsem si obul jedny z těch severokorejských, na nichž je obrázek zřetelně šikmookého Harryho Pottera (severokorejský výtvarník jej však překřtil, takže se jmenoval „Hadry Poser"). „Já nemusím bydlet v jeskyních ani v koupelnách," vysvětloval jsem agentovi. „Můžu si dovolit normální byt. Tvrdil jste, že mi ukážete byt s ložnicí, obývánkem a koupelnou."

Agent vysekl pařížské pokrčení rameny, zcela zbavené jakéhokoli pocitu viny. „Ale vy mi poviédet že vy nemáte dopo ryčení. Beznej vy musíte bídlet v kúpelně. Tak vy kcéte to nebo vy ne?" Ne. Merci, ale ne.

Při pondělku jsem nejdřív ze všeho zašel za Jeanem-Mariem, který předtím prohlásil, že až budu hledat byt, třeba by mi mohl pomoci. Jenže Christine mi řekla, že dneska dopoledne nepříjde. Je totiž u „ministre de l'agriculture".

„Kvůli čemu?" Ministr zemědělství mu nejspíš vykráá vlny za to, že dováží *le boeuf anglais*.

„Dostane řád za podporu francouzského zemědělství." Christine se rozzářila, jako kdyby dekorovali jejího vlastního dědečka. „Řád?" Tak silně jsem bránil nevěřícímu odfrknutí, aby mi nevyhrklo očima a ústy, až mi div nevyšplouchlo ven ušima.

Jean-Marie přišel odpoledne a ukázal nám metál. Otevřel modrou koženou krabičku s vyraženým znakem a nápisem „La République Française". Uvnitř, na lůžku z bílého hedvábí, ležela kulatá bronzová medaile s reliéfními vzory různých hospodářských zvířat a užitkových rostlin. Ve víčku krabičky byl vložen certifikát dosvědčující, že Monsieur Jean-Marie Martin byl jmenován „Chevalier de la culture bovine".

Christine nad medailí nadšeně cukrovala a já jsem se zeptal Jeana--Marieho, co přesně znamená ten „Chevalier de la culture bovine". „Rytíř hovězí kultury."

„Hovězí kultury?" To mu dali pacli za to, že dobytku před porážkou pouští v kině filmy, nebo co?

„Jak vidím, jsi zmatený." Na chvíličku přestal vypadat tak samolibě. „Slovo kultura má totiž dva významy. U nás tím myslíme buď kulturu jako vy, ale taky, když se něco pěstuje

nebo chová. Takže buď tím myslíš literární nebo výtvarnou fikci, anebo třeba „la culture du thé“: pěstování čaje."

Jak jinak. Kdo kdy viděl francouzské požadavky na zemědělské dotace z EU, tomu je hned jasné, že si tady pletou zemědělství s fikcí.

„Aha, už chápu. Jmenovali tě rytířem za zásluhy o chov hovězího dobytka."

„Ano, nejspíš jsem teď něco jako sir Jean-Marie," zasmál se a už se zase tvářil stejně samolibě jako předtím.

Ten chlap mě ohromoval. Ani se nezarděl, ani trošilinku na něm to pokrytectví nebylo znát. Musel jsem uznat, že to koulí bravurně. Když se Christine vrátila k sobě do kanceláře, pověděl jsem Jeanu--Mariemu o své bytové krizi. Oznámil mi, že teď nemá čas o tom debatovat, ale že chce, abych v sobotu přišel k němu domů na večeři. „Žena říká, že tě zanedbávám. Jsi tu už přes měsíc a já tě nepozval na večeři. A má pravdu. Jsem špatný hostitel. Promiň." Položil mi ruku na rameno a poprosil mě, ať mu dovolím to faux pas vynahradit.

Jsem skálopevně přesvědčen, že to bylo logické. Ve Francii není zrada zdaleka tak odporným zločinem jako porušení etikety.

Měl jsem kliku, že mi Jean-Marie našel hotel tak blízko od svého bytu, protože tu sobotu začala v Paříži stávka veřejné dopravy. A o co že v té stávce šlo? O propouštění? O bezpečnostní normy? Kdepak.

Odbory měly vztekem pěnu u huby z toho, že se šušovalo, že vláda snad, opakuji, snad, přemýšlí zcela nezávazně o tom, že by čistě teoreticky zvážila velmi vzdálenou možnost (ne teď, samozřejmě, tak zhruba za osmdesát let), že už nebude moct pouštět zaměstnance veřejné dopravy do penze v

padesáti letech. Týjo, řekl jsem si, proč už dávno nejsem v sídle zdejší veřejné dopravy a nedožaduju se formuláře se žádostí o místo? Prdlajs, samozřejmě bych se do toho ústředí nedostal: doprava štrajkuje.

Ale zpátky k tématu: tu sobotu mi stávka nijak nevadila, protože k sídlu sira Johna jsem to měl čtvrt hodinky pěšky. Jedinou překážkou byla Avenue de la Grande Armée.

Nejezdilo metro, ani navazující příměstské vlaky, a tak byla hlavní silniční tepna vedoucí do Paříže totálně ucpaná.

Osm pruhů plných aut narvaných blatník na blatník - v každém směru čtyři pruhy. Vozy žalobně houkaly, asi jako velryby, které tesknou písni ujišťují ty ostatní, že v tom širém asfaltovém oceánu nejsou samy.

Ale jakmile jsem přešel na druhou stranu a vykašlal z plic všechno znečištění, ocitl jsem se v jiném světě. Za řadou kaváren, obchodů a kanceláří, jež vedla podél hlavní třídy, ležely tiché, stromy osázené ulice, téměř zcela bez provozu. A místo jednotvárných šiků pařížských šestipatrových činžáků byly tyhle ulice volně posety velikánskými měšťanskými domy se soukromými zahradami. Zhruba po třech stech metrech jsem došel na širokou třídu, na niž shlížely z výšky elegantní bytové domy. Ne všechny byly zrovna vkusné, našlo se tu i pár nepovedených staveb ze 70. let, s dlouhým, barevným zábradlím. Ale taky tu byly superextraspeciální domy z 19. století, u kterých by vás neudivilo, kdyby vám řekli, že si jeden z nich vybral král Eduard VII. jako základní tábor pro své nedostižné dostihové víkendy na nedalekém závodišti v Long-champs.

Abych si mohl dovolit bydlet tady, musel bych prodat kvintilión šálků čaje.

Ale jak se zdá, hamburgery jdou docela na dračku. Jean-Marie totiž bydlel právě tady.

Jejich dům, to byl téměř naprostý opak těch, které mi ukazoval realitní agent. Nikde žádná prýskající omítka ani nahnilé dřevo. Dům byl nejspíš čistší a v lepším stavu než v den, kdy ho dokončili. Smetanový kámen vypadal, jako kdyby si domácí každé ráno připnula mačky, vzala do zástěry Sidol a celou fasádu naleštila. Byl odsud výhled do Buloňského lesíka, což není lesík, ale spíš obrovitý lesopark, kde zazobanci rajtují na koni a Brazilci inkasují prašule za pokoutní operativní změnu pohlaví. Exkluzivnější pařížskou adresu si stěží představíte.

Do mramorové vstupní haly, kobercem vyložené, s bělostnými stěnami a se štukovými ozdobami u stropních říms, se dalo vejít jen na šestimístné číselné heslo. Všechno tu zavánělo leštěnkou a penězi. Na konci vstupní haly byly silné prosklené dveře s interkomem. U něj bylo jen deset jmen: zdejší byty jsou nejspíš obrovské. Leda že by někteří zdejší byli tak plaší, že nechtějí mít jméno ani u zvonku schovaného v hale.

Zazvonil jsem a oznámil jsem videokameře zavěšené nad dveřmi, že jsem už tady.

„Montez, c'est au cinqième," řekl mi hebounký ženský hlas. Nejspíš sama Madame.

Výtah neměl dveře, ale spíš těžká železná vrátka, a i jeho vnitřní dvířka byla z lakovaného ořešáku a s okénkem z rytého skla. Výtah pomalu, skřípavě stoupal do patra. Připadal jsem si, jako kdybych projížděl v ludvíkovské šatní skříni obchodem se starožitnostmi.

Jean-Marie už čekal, otevřel mi výtahové dveře a zubil se od ucha k uchu.

„Pojď dál, dál,“ rozplýval se. „Á, květiny! Moje žena se do tebe okamžitě zamiluje.“ Ukázal na titěrný pugét, který jsem za nekřesťanské prachy koupil v květinářství kousek od hotelu. Ty kytky mě stály tolik, až jsem doufal, že to je nějaký ohrožený druh. Jean-Marie mě dostrkal do obývacího pokoje velkého jako fotbalové hřiště. Jeho výzdoba se potácela kdesi mezi starožitnou nevázaností a moderní strohostí. Vyšívané, zlatě lakované ušáky, vedle nich černá kožená pohovka. Černošedá abstraktní grafika a vedle ní středověce vyhlížející olejomalba s kravičkou.

A uprostřed toho všeho seděla žena, která spíš než jako žena vypadala jako ilustrace slovníkového hesla „horních deset tisíc“. Plavovlasá, vlasy po ramena, na krku obrovité perly, světlík nejspíš od Diora, pod ním dokonale prostinké lněné šaty, k tomu postava, kterou jako by proti stárnutí zocelil nejlepší chirurg v Evropě. Došla ke mně a napřáhla ke mně nahnutou ruku pokrčenou v úhlu, který bezpochyby na stupeň přesně odpovídal doporučení Francouzské akademie. Potřásla mi rukou, vlastně nepotřásla, jemně mi ji stiskla, řekla, že je „enchantée“, a pak přijala můj pidipugét téměř bez sebemenšího náznaku, že by ho snad nepovažovala za pozoruhodný.

Vybídla mě, ať se posadím na pohovku, šla pro vázu a Jeanu-Mariemu nakázala, ať hostu okamžitě nabídne něco k pití.

Za okouzující společenskou fasádou šlo vycítit ocelovou pevnost dámy, která by svou reputaci klidně hájila s basebalovou pálkou v ruce, ovšem se značkovou pálkou, nejspíš od Louise Vuittona.

Vrátila se a nesla secesní vázičku, za kterou by na Portobello Road chtěli tolik, co stojí auto; doprovázely ji dvě děti, podle všeho její vlastní.

Kluk ještě studoval, to bylo poznat. Vyšisované džíny, plandavé tričko, ovšem drahé značky, černé vlasy sbírající odvahu narůst tak, aby z nich mohly být dredy, bosé nohy. Ochable mi stiskl ruku a Jean-Marie ho představil: Benoît. Dívka, kterou představil jako Élodii, byla o moc zajímavější. Blond jako matka, ale basebalovou pátku by do ruky nevzala. Podle oblečení měla stejnou kreditku jako matka, ale už ne stejný klasický vkus. Élodie: samé vypasované značkové kousky a pod nimi viditelné prádlo. Znepokojivě krajková ramínka od podprsenky, a jak jsem si všiml později, hrdě vystavované šňůrky od kalhotek. Přesně před takovými mě varoval přítel Chris. Mňam. Ruku mi div nerozmačkala na kaši.

„Élodie studuje na Ašésé," hlásil Jean-Marie. Mně to znělo, jako když studuje v Indii jógu, a tak jsem se netvářil patřičně ohromeně. A tak mi vysvětlili, že „HEC", což se hláskuje „Aš É Sé", je nejelitnější a nejdražší obchodní škola ve Francii. Poslušně jsem vyslal na Élodii uznalé pokrčení brady a byl jsem odměněn velice příjemným úsměvem.

„A Benoît zase studuje medicínu." V podání Jeana-Marieho to znělo jako trest.

„Ne, tati." Benoît se ušklíbl a informoval svého otce, že zrovna přešel na biologii. „Biologii!"

Pro Jeana-Marieho to byla novinka, a tak zatímco ostatní popíjeli šampaňské a d'obali jednohubky, on stihl ještě i rodinnou hádku o to, kdy se jeho syn (kterému bylo podle všeho čtyřiaadvacet) rozhodne, čím chce být. Jean-Marie u toho příležitostně přecházel do angličtiny a pokládal mi otázky typu „Co ty jsi dělal, když ti bylo čtyřiaadvacet", a pak

dál francouzsky mořil svého potomka. Jeho dceři to podle všeho připadalo velmi humorné. Vrhala po mně úsměvy znamenající „to nic, takhle je to tu pořád“. Všiml jsem si, že jednohubky umí papat velmi roztomile. Delikátně, leč hltavě. Myslím, že při jídle jsem všechen příbor použil správně. Aspoň že na ústřice jsem žádný nepotřeboval. Prostě jsem se opičil po ostatních, vymačkal jsem si do otevřené lastury trochu citronu (ústřice byly živé a cukaly sebou) a pak jsem si to celé hodil do chřtánu. Nebylo to vůbec nepříjemné. Jako když polykáte pocitronovaný, slaný smrkanec.

Zubatý nůž jsem použil na skoro syrovou hovězí flákotu, zakoupenou, jak mě paní domu ujistila, u „úžasného“ místního řezníka. Jen jsem doufal, že mu nedodává Jean-Marie. Když jsem dojedl a slízl si ze rtů krev, dostal jsem zeleninu. Gratin dauphinois (takže žádný kreténský delfín) - vařené brambory zalité mléčným sósem s trochou muškátového oříšku, to celé pokryté křupavou krustičkou sýra. K tomu zelené fazolky, které skoro tonuly v másle.

Vyhnul jsem se společenskému znemožnění a neodřezával jsem malým zakulaceným nožíkem rozteklé krajíčky trojúhelníkových porcí camembertu, radši jsem se pustil do báječně zavánějícího sýra jménem Cantal. Chutnal jako měkkí čedar, jen s mírným závanem zapocených sportovcových chodidel.

Nakonec jsem se chopil drahé stříbrné vidličky a lžičky a dal jsem se do *gâteau mi-cuit au chocolat* - piškotového koláče s čokoládou, který byl stejně jako hovězí uprostřed schválně nedopečený. Bylo to jako orální sex, jenom s kakaovým máslem navíc. A mezi sténáním kulinářské rozkoše jsem statečně odrážel obvyklé dotazy o Anglii.

„Opravdu vaše matka dělá vánoční pudink šest měsíců předem?“ To se ptala Madame.

„Je ve všech hospodách v Anglii striptýz?" To se ptal Benoît. „Najde mladý muž, který je příliš líný, než aby si dodělal vysokou školu, v Londýně snadno práci?" To se ptal vždy provokativní Jean-Marie. „Bojí se Angličani žen?" To se ptala ještě provokativnější Élodie.

Seděli jsme na pohovce a povídali jsme si o mých kulturně-aklimatizačních potížích.

Élodie se hihňala mým dobrodružstvím s realitním agentem a okamžitě se vytrasila s řešením. „Může spát se mnou!"

Málem jsem si vylil kafe do klína. Madame taky vypadala, že by měla chuť vychrtnout svoji kávu tamtéž.

Ale Élodie se samozřejmě jen snažila provokovat. „V mém bytě je volný pokoj. Paul tam může bydlet." Mluvila výborně anglicky. „Ale tvůj byt není vůbec drahý, nepotřebuješ, aby ti někdo pomáhal s nájmem," namítala Madame francouzsky. Zdálo se, že jako hosta na večeři mě vcelku bere, ale nevěří, že bych se její dceři nepodíval nikam než do ledničky, kdybych s ní bydlel.

„Ano, mami, neplatím skoro nic, takže Paul bude platit jenom půlku z toho skoro nic."

„Ten byt patří tobě?" nabídl jsem Jeanu-Mariemu možnost, aby návrh vetoval.

„Ne, patří magistrátu," nenechala ho odpovědět Élodie. „Jsem chudá, znevýhodněná studentka, takže žiji v chudém, znevýhodněném bytu. Je to jako... jak se tomu říká v Bronxu? Sociální bydlení?"

Aha, tak princezna na dobrodružném pobytu mezi lůzou. Už to vidím: střecha nikde, místo záchoda smradlavá d'oura, na podlaze hlína. Díky, ale ne, to už jsem viděl.

„No, víš, Élodie, je to od tebe hezké, ale..."

„Zavedu tě tam. Kdy se přijdeš podívat? Jaké máš telefonní číslo?“ V té Élodiině obchodní škole asi kladou velký důraz na výuku asertivity.

Odmítl jsem její nabídku, že mě hodí domů autem. Klidně si myslíte, že jsem staromódní, ale přece nepřefiknu vlastnímu šéfovi dceru hned na první schůzce. A už vůbec ne uprostřed dopravní zácpy. Jenže ona mi hned druhý den dopoledne zavolala a dohodli jsme se, že jen co přestane metro stávkovat, zajdu se na ten její byt mrknout.

Do té doby totiž bylo zcela marné snažit se v centru dostat kamkoli, kam jste nemohli dojít pěšky. Leda byste měli trpělivost jako irský hladovkář, anebo agresivitu jako hráč amerického fotbalu, kterému někdo právě řekl „hošo“.

Cestu autem klidně pusťte z hlavy. Jean-Marie se sice nabídl, že mě tam sveze, ale i on vyjížděl v šest ráno, aby se vyhnul zácpám. Bicykl nebo in-line brusle, to by šlo, pokud ovšem máte rádi pády na dlažbu a libujete si v masakrování chodců. Autobusy a metro: jen pro gladiátory. Právě tohle bylo na stávce tak otřesně sadistické: nezablokovala dopravu úplně. Členové některých odborových organizací dál pracovali, takže na některých trasách zbyly trosky provozu, které přitahovaly masy zoufalých dojíždáků, ze kterých samotných se mohly velmi snadno stát trosky. Pařížané berou rychlou a účinnou městskou dopravu jako samozřejmost. Takže jakmile autobus nebo metro jedou pomaleji než jindy, rozčilují se. Pokud zmíněný autobus či metro musí na každé zastávce a stanici čekat deset minut, než se lidi protlačí ven, natlačí dovnitř nebo vevnitř úspěšné zůstanou, přičemž druhé ohrožují na životě aktovkami, nálada není zdaleka tak žoviální jako jindy. A tak jsem si opatřil železnou zásobu

baterií do walkmana, vytyčil jsem si poklidnou trasu vyhýbající se všem smradlavým zácpám a chodil jsem každé ráno do práce dlouhým špacírem. Když jsem svižně procházel Buloňským lesíkem, dokonce jsem se srdečně zdravil s dalšími podobně postiženými, a oni, místo aby upjatě čučeli do prázdna, mi na pozdravy odpovídali. Začínalo to být zábavné. Načež samozřejmě stávka skončila. Jestli zaměstnanci městské dopravy po něčem vůbec netoužili, tak po tom, aby se lidi naučili obejít se bez nich. Takže jsme se jednoho rána zase z boдрých sousedů proměnili v němý dav.

Bylo na čase omrknout to Élodiino hnízdečko. Dům se „sociálnímu bydlení“ podobal asi tolik, jako se Chanel číslo 5 podobá smradu z maratoncových fuseklí. Tak především stál v geometrickém středu Marais, což není bažina, jak mě mátl slovníček, ale supernóbl středověká čtvrť v centru města, kde je spousta kaváren, butiků a obchůdků nabízejících bytové doplňky, jejichž smysl chápou jenom gayové. Kromě toho hustota realitních kanceláří tu byla jedna na metr čtvereční - a přede všemi jejich výlohami posmutněle slintali neuspokojení klienti. A já, čáry máry fuk, si přijdu k hotovému.

Sama budova byla poměrně moderní, tak ze třicátých let, řekl bych, postavená ze světle oranžových cihel, ale líp renovovaný cihlový dům jsem snad neviděl. Okna byla vysoká, s nablýskanými, bílými kovovými okenicemi a s balkony. Vzor na secesním zábradlí balkonů vypadal jako obří spermie, ale nejspíš to měl být vzor květinový. Na mnoha oknech se z okenních truhlíků valily vlny skutečných rudých květin.

„Nevykládej mi, že tohle je sociální bydlení od města," řekl jsem. „Ale ano, je." Élodie se bavila mým ohromením (a úlevou) nad tím, že mě nenutí zahrabat se někde s partou fetišáků a vyvrhelů společnosti. „Je to ašlé," vysvětlila.

„Cože?" Znělo to jako název nějaké orientální komuny, něco jako ášrám. Proboha ne, povinné hodiny jógy každý den v šest ráno bych nevydržel.

„HLM." Vložila mi, co ta zkratka znamená. „*Habitation à loyer modéré*, to je byt s dostupným nájemným." Zahihňala se. „I když tu bydlí samí advokáti a doktoři a podobně. Anebo synáčkové a dcerušky politiků. Táta mi ten byt sehnal od jednoho známého z Hôtel de Ville... z radnice."

„U vás se laciné byty rozdělují na diagnózu ‚chronická zazobanost'?"

„Jestli budeš radši bydlet v té jeskyni, tak si tam bydlí."

„Ne, to ne, odmalička jsem toužil ochořet chronickou zazobaností."

Vešli jsme na betonový dvorek, který neskutečně voněl čistotou, a ze dveří proti nám agresivně vyrazila popelnice. Za popelnicí na kolečkách se pak ukázala malá, buclatá a tmavovlasá paní. Vybafla na Élodii něco jazykem, který mi připadal, jako když se Holanďan pokouší mluvit španělsky. Nato takticky ustoupila za dveře s krajkovými záclonkami a s nápisem „Concierge". „Ale neříkala ti paní domovnice, že tu jsou pánské návštěvy zakázány, že ne?" zeptal jsem se. Élodie se místo odpovědi div smíchy nepočurala. Vzal jsem to jako zápornou odpověď.

Pokud by domovnice měla něco proti pánským návštěvám v Élodiině bytě, asi by si snahou tomu zabránit brzy uhnala součotě, a navíc marně, protože sotva jsme do bytu vkročili, Élodie se mi přišpulila na ústa jako přerostlá přísavka.

To svoje ekonomické studium brala rozhodně dost vážně. Sex byl pro ni něco jako obchodní případ.

Po zběžném, ale účinném marketingovém průzkumu erotogenních zón jsme přikročili k fázi testování byznysprojektu, načež jsem byl vyzván, abych pro svůj produkt našel vhodné volné místo v její mezeře na trhu. Udělal jsem, co jsem mohl, abych uspokojil její poptávku, pokud možno bez opožděných dodávek. Po výrazném období silného nasycení trhu konečně odbytová křivka vyletěla k vrcholu, pak klesla v souladu s plánem prudce dolů a naše prodejní možnosti byly plně vyčerpány.

„Ukážu ti tvůj pokoj," prohlásila asi tak deset vteřin po celkovém zhroucení trhu.

Příkladná metoda, jak chlapovi sebrat všechno postorgasmické lebedění si. Ale je fakt, že oproti předchozímu realitnímu agentovi to bylo výrazné zlepšení.

A tak jsem najednou měl na růžích ustláno. Získal jsem levný, prosluněný pokojík v samém středu Paříže. Domácí práce žádné, protože Jean-Marie ten byt dceři dohodil s podmínkou, že angažuje uklízečku. A zase jsem měl kuchyňku, což bude legrace, protože už dlouho nikdo neochutnal moje známé těstoviny s překvapením (kde překvapení spočívalo v tom, že jsem zapomněl při vaření těstovin osolit vodu).

A nad to vše čněl fakt, že kdykoli Élodii znudily ekonomické teorie, pozvala si mě k sobě, ať jí krapet provětrám portfolio. *La belle vie à Paris* - co byste chtěli víc?

Do snahy ulehčit mi život se trochu zapojila dokonce i domovnice. To, co vychrlila na Élodii, byla portugalská. Staří domovníci, jak je známe z dob komisaře Maigreta, jsou

už dneska pryč, nahradily je agentury, anebo portugalské rodiny, které mají kromě domovníčení ještě další práci a jejichž členové v Paříži makají jako šrouby, aby si doma mohli postavit barák jako stodolu.

Paní Da Costová se na Élodii přestala snažit mluvit francouzsky, protože Élodie, stejně jako všichni ostatní zazobaní nájemníci, ji stejně v podstatě neposlouchala. Jestli jsem to pochopil, špatným návykem té dívky bylo, že nechává přes noc pytle s odpadky na podestě. A když pytel protéká, zasviní to podlahu a paní domovnice to musí šúrovat.

Paní De Costová byla jako domovnice až brutálně efektivní. Protože ve svém druhém zaměstnání uklízela kanceláře, brala si odtamtud domů nějaké toxické úklidové chemikálie a každou neděli večer se s manželem a synem vrhla na vstupní halu a schody, smetákem div nevygumovala omítku a po jejím zásahu to v domě vždycky vonělo jako v továrně na citronový džus.

To jí ale nebránilo skoro každý večer zasmradit celý dům lepkavým oblakem ze smažících se ryb, který se plazil pode dveřmi a možná i škvírami mezi cihlami. To jste třeba seděli doma a dívali se na televizi - a najednou jste měli pocit, jako kdyby vám někdo pomalu nořil hlavu do kýble plného vlažného oleje z tresčích jater. Ale mě si oblíbila, protože jsem ji zdravil „bonjour“, a to zcela upřímně, ne formálně. A taky proto, že jsem tu stejně jako ona cizinec. Dávala si záležet, abych ihned dostal všechnu poštu z ciziny. K tomu přidala všechnu poštu z ciziny, která přišla kterémukoli z ostatních nájemníků. Pokud na dopisu byla cizí známka nebo zahraničně znějící zpáteční adresa, soudila, že to bude určitě pro mě. Samozřejmě jsem jí to nijak nevymlouval. Prostě jsem si navykl diskrétně se po setmění vyplížit z bytu a

roznést všechnu poštu, která mi nepatří. Nebylo to tak zlé, aby mi to nestálo za to, že si udržím její přízeň.

Nebyl jsem jediný chlap, kterému Élodie poskytovala vzorky svého zboží, ale ani to mě nijak nezneklidňovalo, a to ani když jsem se marně snažil usnout za doprovodu jejího rytmického hekání, linoucího se přes příčku.

A bylo to veliké štěstí, že jsem na její nabídku neměl exkluzivní smlouvu, protože jednou v sobotu dopoledne, když jsem seděl v kuchyni a čekal jsem, až se udělá espresso, kdo nevejde jako Jean--Marie.

Nahý jsem nebyl, ale měl jsem na sobě jenom džíny, navíc nedopnuté.

Jasně jsem v Jean-Marieho očích uviděl rodící se otázku: Kde a s kým jsem spal?

Pak vešla odvedle Élodie, která na sobě měla jenom rtěnku a pánský nátělník. Špatné načasování. „*Bonjour, Papa,*“ políbila ho.

„Brýtro, Paule,“ políbila i mě, což obyčejně po ránu nedělala. Jean-

-Marie na mě přimhouřil oči.

„*Oh, Papa... a Paule... tohle je Chico.*“

Dovnitř se vpotácela moje spása v podobě skoro dvoumetrového andělíčka. Svalnatý týpek latinoamerického supermodela, samá pomáda a vysedlé lícní kosti; navíc úplně nahatý, obřezaný a nijak to neskrývající.

Náhle bylo dočista jasné, kdo tu souložil s kým.

„Chico, *chéri*, tohle je můj otec. Co kdyby sis něco oblíknul?“

Chico nám ukázal své celotělové opálení a odloudal se pryč. Vsadil bych se, že si vyholuje i hýždě.

„Doufám, že jsme tě s Chikem nevzbudili, Paule.“

„A čím jako?" Obrátil jsem oči v sloup a podíval jsem se na Jeana-Marieho, aby bylo jasno, že trpím stejně jako on. Jedeme v tom oba, šéfe.

„Mohl bych..." Jeana-Marieho zradil hlas. Přešel do francouzštiny.

„Musíme si promluvit, Élodie."

Málem desetilitrová dávka espressa byla už hotová, a tak jsem si osladil a vlil jsem si do žil trochu energie. Otec s dcerou zatím vyšli do předsíně a sykově se hádali. Chico se nevrátil. Nejspíš se sám neumí oblít.

Snažil jsem se hádku poslouchat, doufal jsem, že se přiučím pár francouzským slovíčkům vhodným pro to, když otec chce ponížit dceru. Ale vypadalo to, že středobodem jejich sporu je nějaký „le dressing".

Že by nějaký francouzský eufemismus? Vyčítá jí snad, že si pustila příliš chlapů až do šatny?

Ona mu odsekla, ať se jí do té šatny nemontuje, tolik jsem pochopil. Nejspíš dala pořádné kapky rodinné kreditce a on teď chce vrátit peníze za posledních pět nových sportovních bot od Gaultiera se zlatými podrážkami.

„Mám klíč," hrozil. Takže možná jen požaduje povolení sem občas zajít a zkusit si, jak by mu slušely její koktejly. Ať tak či onak, po bleskové výměně výhrůžek a námitek Jean-Marie odešel, Élodie se vrátila do kuchyně celá zarudlá a cedila skrz zuby nějaké galské nadávky.

Toho jejího „dressing" jsem si všiml už předtím. Jednou jsem se probudil uprostřed noci v její posteli a zjistil jsem, že pod dveřmi té šatny prosvítá světlo. Chtěl jsem vlézt dovnitř a zhasnout, ale bylo zamčeno. To je divné, řekl jsem si. Co si myslí, že jí ukradnu spodňáry? Ale přece nebudu kritizovat

vlastní bytnou. Určitě mám mnohem lepší zacházení než většina podnájemníků v Paříži.

Neodolal jsem, zašel jsem do kavárny za Jakem a vytahoval jsem se svým úspěchem při hledání bytu.

Patříčně to na něj zapůsobilo. Ne snad to, že jsem se nastěhoval k luzné dívce, ale to, že jde o HLM, takže jsem silně převezl pařížské úřady.

Jake ten den končil brzy a navrhl mi, že když na něj počkám, zavede mě do „nejlepšího podniku v Paříži“. Proč ne, řekl jsem si, a představoval jsem si obchod se zlevněnými cédéčky, kde dávají zadarmo pivo a prodavačky chodí nahore bez.

Jenomže pak se ukázalo, že ten vůl mluvil o knihkupectví. Bylo ovšem moc pěkné, sídlilo v hrázděném středověkém domě naproti Notre Dame. Uvnitř bylo k nehnutí, knihy se na vás valily odevšad a příjemně štiplavě voněly. Knih byla plná i podlaha, po stěnách šplhaly až nahoru police, knihy visely i ze stropu jako umrlí, zaprášení netopýři. A všechny byly v angličtině. Jake pozdravil sjetě vyhlízejícího kluka u pokladny a zavedl mě do zadní části obchodu. Vyšli jsme po úzkém schodišti, taky vyloženém zdola i ze stran knihami tak hustě, že když člověk nedával pozor, mohly mu vypíchnout oko.

„Sem nahoru moc lidí nechodí,“ hlásil Jake. Bylo mi jasné proč. Každý netouží po tom, aby mu lebku rozsekl čtvrtý svazek díla *Za kulisami dějin: Metafilosofický pohled na budování americké říše*. Vylezli jsme do druhého patra, aniž by zamoření knihami seabeměně zesláblo, a ocitli jsme se v nízké místnosti se stropními krovky; na sedačkách u okna nebo na štosech encyklopedií tu dřepělo pět lidí. Jake mi

vysvětlil, že to je jeho spisovatelská skupina. Ti, co tu byli dneska, zastupovali ve třech případech USA, v jednom Británii a v jednom Austrálii. Dva byli muži, tři ženy - a vcelku šlo o směsku Jakeovi podobných intelektuálních týpků různého věku od dvaceti do pětatřiceti let. Já jediný jsem neměl s sebou složku s vlastním literárním dílem. Když mě Jake představoval, všichni to zaznamenali. Posadil jsem se na dílo o Belzebubovi a kreténismu, či co, a poslouchal jsem, jak jedna žena vypráví o svém rozpracovaném románu. Byl o dvou ženách, které nalézají vlastní já prostřednictvím masturbace. Před filmem o něčem podobném bych necuknul, ale v knižní podobě to do mě lezlo ztuha. Přečetla nám několik stránek, které mi málem znechutily sex nadosmrť. Pak jsme se k tomu všichni měli vyjádřit.

„Bezva nápad," prohlásil jsem, když došla řada na mě. „Ženský knížky teď letěj, no ne?" Spisovatelka zoufale svěsila hlavu.

„Ženský knížky? Je jen jedna literatura, ne mužská a ženská. Tohle je literatura o ženách. Ženská literatura je nesmysl, který vymysleli lidi z marketingu." Slovo „marketing" pronesla tónem, jakým by asi Saddam Husajn vyslovil „George W. Bush".

„Ale stejně je to dobrý přístup," nedal jsem se. „Ženy čtou mnohem víc než muži. Větší trh."

Místnost se naplnila steny a bůžováním.

Pak vytáhl Jake z tašky svou složku a přečetl několik básní o pochvách, které poznal. Vůbec to vypadalo, že nejvíc ze všeho ti spisovatelé touží kdekomu vykládat o svých sexuálních zvyklostech, ačkoli dle mého skromného názoru šlo o skupinku nejméně sexuálně přitažlivých lidiček, které

jsem za celý pobyt v Paříži potkal... když nepočítám osazenstvo front před Armádou spásy.

Jake se rozhodl v cyklu básní umělecky zachytit šoustání s ženami všech národností, které v Paříži žijí. Posledním plodem jeho snah byla padesátířádková óda na to, jak nelehké je přefiknout Albánku -nejspíš člověk musí překonat ostražitost násilnických pasáků. „Nebylo by lepší té nebožače prostě zacálovat a hotovo?" navrhl jsem.

„Depak, čéče, já za to nikdy neplatím. Co je v tom za poezii?" „Co třeba: stálo to jen kilo, a už to tam bylo?" „Nojo. To víš."

„Anebo: Stačila jen dvacka - a hladila mi macka?"

„Mám dojem, že ty na cestách taky zrovna nemáš na ptákovy visací zámek, Paule. A nechápu, proč na mě valíš takový kydy."

Všem vysvětlil, jak jsem na tom s bydlením. Nájemné, umístění domu, povinný sex.

Masturbantku to šokovalo. Nebo snad záviděla. „To je příživnictví. Víš přece, k čemu měly ty byty být určené." Všichni se začali překonávat, porovnávali si zatékající střechy, ochcaná schodiště, šváby, loupeže a mizerné platy.... pokud tedy vůbec něco vydělávali.

„Vsadila bych se, že nájemné pokrývá i topení," sekla si Australanka.

„Nemám páru." Doprovodil jsem to mistrovsky zvládnutým pařížským pokrčením ramen.

To je dorazilo. Už když jsem to gesto vystříhl, věděl jsem, že je nasralo nesrovnatelně víc než moje hrubiánská snaha o literární kritiku. Nejdřív mi zdvořile řekli, že bych asi měl jít. Pak mé rovnou poslali do hajzlu.

Povedlo se mi sestoupit dolů, aniž bych si rozrazil lebku, a dole jsem málem vytlačil tělem na ulici Alexu.

„Alexo.”

Vypadala stejně skrytě půvabná jako dřív. Začervenala se a cudně mě políbila na tvář.

„Jak se máš, Paule?”

„Co tady děláš?”

„Umím číst, to snad chápeš.”

Přikývl jsem. Nevěděl jsem, co říct. I když spíš jsem to věděl, ale netroufl jsem si.

Zašli jsme do nedaleké kavárny, tedy spíš takové té pasti na okrádání turistů, ale projednou mi to bylo fuk. A popovídali jsme si. Pokaždé, ve všech asi desíti případech, kdy jsem se na to znovu zeptal, mě ujistila, že se má dobře. A co táta?

Pořád homosexuální a pořád zdrcený, díky za optání. „Aha. Propána, Alexo, tehdy večer...” „Na tom nezáleží.”

„Mně ano. Podívej... nemyslím, že ‚byl jsem opilý’ by mohla být přesvědčivá omluva. Ale co třeba takhle ‚byl jsem tak namol, že jsem o sobě nevěděl’?” Odměnila mě úsměvem.

„Ta ženská si mě nejspíš odnesla domů přes rameno. Nevím, co byla zač. Od té doby jsem ji neviděl. Netuším, co jsme dělali. Jenom vím, že když jsem se probudil, visel mi kondom z konce...” „Kondom? Takže jste...?”

„Nejspíš. Nemám ponětí. Zašel jsem na hypnózu, ale řekli mi, že tam nemám dokonce ani žádné podvědomé vzpomínky.” Další pousmání.

„Byl to úlet, Alexo. Příšerná nehoda.”

„Hmm.” Změnila téma a zeptala se mě, kde teď bydlím. Vysvětlil jsem jí, jaké mě potkalo štěstí. I když mám ten dojem, že Élodii jsem z toho vynechal.

„Tvůj zkorumpovaný šéf ti dohodil HLM?" Ze srdce se rozesmála. „Co jsi přestal šlapat do *merde*, je z tebe nefalšovaný Pařížan."

Zase už měla v očích to čtverácké světylko. O jedno kafe a jedno svezení taxůvkou později jsme už byli v její mansardě, která zabírala celé vrchní patro nádherné přestavěné průmyslové budovy na stromy zarostlém dvorku. „Tady bydleli rodiče, než se rozvedli. Byl to tátův první fotoateliér."

„Kurva drát, a co tady fotografoval? Bitevní lodě?"

Nicméně porovnáváním rozlohy našich bytů jsme se nezdržovali.

Vyšplhali jsme po kovovém točitém schodišti k ní do ložnice a tam jsem ji konečně uviděl celou. A ze všech úhlů naráz, protože stěny byly pokryté jejími uměleckými autoportrétními akty.

Svlékla se a ukázala mi totéž i v 3-D verzi. Byla právě taková, jak mi to naslibovala moje představivost, ale navíc tu byly i vůně a chutě a hebkost a city... aspoň troška.

Poznali jsme se navzájem do poslední křivky a chybičky, strávili jsme stejně času líbáním, jako čím jiným, a bezdeše jsme dýchali jeden do druhého.

Tahle dívka se o své tělo opravdu dělila, ne že by je nabízela ke generální opravě; a navíc mi tiše špitala francouzsky, zatímco Élodie na mě bezchybnou angličtinou štekala rozkazy. „Là, là, là" Tady, tady a tady: spíš jako by si popzpěvovala, než že mi ukazovala svá nejcitlivější místa.

„Áááááá," vydechl jsem, jako bych skládal konkurz na reklamu na přístroj masírující chodidla.

Obvykle mě něco po vyvrcholení nutká utrousit nějaký milý žertík, ale tentokrát jsem nebyl s to vymáčknout slovo. Leželi jsme zpocení na její prošívané přikrývce, která nebyla

oslepivě bílá, ale sytě oranžová, a já jsem se konečně cítil doma. „Paule?“ přerušila ticho dobré dvě nebo tři minuty nato. „Co myslíš...“

Ano. Ted mi nabídne, ať se k ní nastěhuju. Nezaváhám ani vteřinu. Klidně bych i slíbil, že budu uklízet.

Hele, napadlo mě, a co kdybych někomu pronajal ten pokoj u Élodie? Vlastně by šlo o podpodpodnájem.

Hledám nájemníka, který by se dělil s bytnou o byt a vagínu. Skvělá poloha, vyhřívání. (A byt je taky docela fajn. Ha ha ha.)

Už mi zbývá jen napsat inzerát s těmi francouzskými zkratkami.

DÉCEMBRE

Bůh ochraňuj *cuisine*

Francouzština převzala anglické slovo „self“ tak, že v ní znamená samoobslužnou restauraci, ačkoli když v angličtině výraz „self-service“ zbavíte té druhé části, vyjde vám „ego“ nebo „subjekt“. Ironické: ego jako rychlé občerstvení, ačkoli Francie se sama bere jako jednu velikou nóbl restauraci pro labužníky. Ale vlastně je to dost přesný popis, protože navzdory tomu, co o sobě šíří, Francouzi fastfoody milují. Světu by rádi nabulíkovali, že jedí jen *foie gras* a lanýže, ale valná část jich tráví pauzu na oběd a víkendy s tváří zabořenou do hamburgeru.

Je to proto, že v rychlých občerstveních se s jídlem dělá to, co Francouzi zbožňují. Obsluha ve stejnokrojích, dokolečka opakované rituální fráze, servítek úhledně složený na podnosu. Ať se vám to líbí anebo ne, výlet do fastfoodu je tu kulinární událost.

Záliba Francouzů ve společenských akcích zaměřených na jídlo je tak obrovská, že z ní zřejmě úplně ztrácejí rozum, už když jdou do pekařství pro chleba. Jedině v takové *boulangerie* jsou Pařížani ochotni trpělivě stát ve frontě. Ne, to není pravda, stojí frontu taky na cigarety, ale to jen ze strachu, že je podřízne někdo s nikotinovým abstrákem. Návštěva nedalekého pekařství byla významnou společenskou událostí i pro mě. Ve stísněném prostoru za pultem obsluhovaly, či spíš žduchaly jedna do druhé tři prodavačky. Míhaly se jako šipky sem a tam pro zboží, o které jsem si řekl, pak musely samy vytvořit krátkou frontu, aby oznámily té za pokladnou, paní majitelce, kolik má namarkovat. Kdykoli jsem kupoval bagetu, prodávající měla právo ji prohnout uprostřed, jako kdyby měly návyk na tím vznikající křupavý zvuk. Když jsem kupoval dortíky, dalo se čekat, že si počkám pět minut, než je láskyplně a úhledně zabalí a převážou stužkou. Sem tam se zezadu vynořil zamoučený pekař, rozhlížel se, jak to tu probíhá, a pokud z něj padala mouka na pokladnu, jeho žena ho zahнала zpátky. Uprostřed toho chaosu se uctivě šourala vpřed fronta, i když se někdy táhla i pár metrů ven před obchod. Frontu všichni výjimečně přijímali: protože byla součástí potravního rituálu.

Bylo jasné, že já neprokazuji dostatek úcty podobným obřadům. „Tebe vlastně jídlo moc nezajímá, co?“ Aby bylo jasné, že jsem otázku opravdu slyšel, do ucha mě dloubole nahé ženské ňadro. „Já chystám vynikající *Raclette* a tebe to nezajímá.“ Élodie přidala francouzské zálibě v jídelních ceremoniích celou novou škálu tím, že si špacírovala po kuchyni oděná pouze do šňůrkových kalhotek a úsměvu. Byl začátek prosince, ale na celém jejím těle byste nespatriili jediný pupínek husí kůže, ačkoli popravdě řečeno ke spatření

byla její kůže prakticky celá. Bylo tomu tak proto, že v našem HLM nájemné opravdu pokrývalo i výdaje za topení; a ona v jednom kuse topila na plné pecky, takže nahota či poloviční nahota byla jediným způsobem, jak uniknout přehřátí.

Já - skrovně oděn do kratasů a trička - jsem seděl nad sklenkou vychlazeného apremontského, výrazného bílého vína z hornatého Savojska, které (to víno) se velmi hodí k sýrovým jídlům. Měl jsem už třetí sklenici, a snad právě proto jsem se tak nešikovně a marně pokoušel dát dohromady kuchyňský přístroj, který nám dovolí pojišť oné „vynikající Raclette”.-

Grand magasin (tedy obchodák) kousek od Éloidiina bytu nabízel neskutečný výběr těch nejrafinovanějších kuchyňských doplňků, jaké Západ zná. Měli tu „mouclade”, tedy soupravy umožňující nastavět slávky na výšku (ano, nekecám) a nasucho je uvařit, jak je to tradicí na západním pobřeží Francie. Taky soupravy „mini--Raclettes”, maličké grily s miniaturními pekáčky, na nichž se v teple rozpouštějí tlusté kusy speciálního raclettového sýra, který pak nalijete na rozvařené brambory. A dále větší soupravy na Raclette, v nichž se taví od kraje veliké porce sýra, který se seká jakousi speciální gilotinou. Není se co divit, že Francouzi jsou tak výteční strojaři: tady je potřeba titul inženýra už jen na to, abyste si uvařili oběd. Zápolil jsem s velikou soupravou na Raclette a snažil jsem se zoufale nenechat prsty pod čepelí. Élodie koupila sýr tak velký, že vypadal jako půlka kola menšího auta. „Radši bys dostal sendvič s burákovým máslem, co?” Pokud jsem nijak nebránil naši národní čest, pak jen proto, že jsem se zrovna nabodl na zoubky, které měly držet sýr na místě, v děsu jsem sledoval vlastní ruku a přemítal jsem, který prst to nevydrží jako první.

„Anebo lososa z plechovky, co?“

„Ne. Podívej, Élodie, mě opravdu strašně moc zajímá, co kuchtíš. Ale pochybuju, že by součástí toho receptu byl useknutý prst nebo uvařená bradavka. Radši tu past na medvědy slož ty, já dohlídnu na brambory.“ Horší než bodavá bolest v prstech byla představa, jak všechnu tu obnaženou pokožku opáruje voda, ve které poskakují vařící se brambory. To já bych pak musel natírat puchýře mastí. A víme, k čemu by to vedlo.

„Jasně, tohle vy Angličani v kuchyni zvládáte: všechno uvařit.“ „To není pravda. Je to starý předsudek. Anglická gastronomie od té doby urazila kus cesty.“

„*Gastronomie*? Pcha! A kam urazila ten kus cesty?“ „Ted už všechno nevaříme ve vodě. Dneska to dáváme do mikrovlnky.“ Vyměnili jsme si místa. Ona zasedla ke kuchyňskému stolu, já šel píchat vidličkou do brambor, jak se rozvařují.

Bylo nepopíratelně příjemné vařit si oběd s krásnou mladou dívkou, která má na sobě tak dva čtvereční milimetry oděvu, ale byl bych radši, kdyby to bylo s jinou dívkou. 1. kdyby třeba byla oblečená. Potíž byla v tom, že Alexa mi nenabídla, abych se k ní nastěhoval. Jak jsme leželi v posteli, položila mi jinou otázku, a to jestli si myslím, že dva lidé mluvící odlišnými jazyky si můžou opravdu rozumět. Co to je za intelektuálštinu? řekl jsem si.

Moje reakce, jíž bylo otřesené, zklamané mlčení, asi jen potvrdila její pochyby.

Takže teď jsme spolu sice víceméně oficiálně chodili, ale bydleli jsme každý zvlášť, přičemž já jsem se kroutil jako bajadéra, jen abych unikl Éloidiiným nabídkám. Já jí sice pověděl, že mám známost, ale ji nadále bavilo vybízet mě k

postelové akrobacii a v bytě toho jen málokdy měla na sobě víc, než by na sobě měla ve zkušební kabině obchodu s dámským spodním prádlem. Předstírala, že ji můj odpor hněvá, ale myslím, že ve skutečnosti jí to bylo jedno. Neměla v krvi ani kapičičku pochybností sama o sobě. Pravidelně si vodila domů chlapy, nad kterými by slintala každá čtenářka Vogue. „Merde!“ Složit soupravu na Raclette jí dělalo stejné potíže jako mně, jen s tím rozdílem, že hrozba amputace teď visela spíš nad nadrem než nad prsty. „Běž se radši obléct, já to dodělám.“

„Krám jeden pitomá!“ Praštila tím napůl sestaveným udělátkem o stůl a dopila moji sklenici vína. Ale nejevila nejmenší ochotu jít se obléct, což byla škoda, protože v pěti minutkách měla dorazit Alexa; mohlo by ji mírně překvapit, že moje bytná je spíš vyspělá nudistka než ta „otravná studentka obchodu“, jak jsem jí ji popsal. „Tak já zajdu do *dressingu* a přinesu ti šaty, jo? Jenom mi řekni, co mám vzít.“

„Ee? Ne, to ne. Tak dobře, už se jdu obléct.“

Probral jsem zbytek jídelníčku. Hlávkový salát - čerstvý, ne zatavený v pytlíku - už je propláchnutý a v utěrce strčený do lednice, kde čeká na natrhání - nikoli na nakrájení - na kousky dostatečně malé, aby je šlo nabodávat na vidličku a pojídat. Kdo si ve Francii řeže hlávkový salát až na talíři na menší kousky, toho čeká hrdelní trest. Podle Élodiiina návodu jsem udělal zálivku: jedna polévková lžíce vinného octa, v něm rozmíchat sůl, do toho vmícháme asi tak jednu čajovou lžičku dijonské hořčice, pak přidáme tři polévkové lžíce olivového oleje. Neměl jsem koneckonců jinou možnost než proceduru dodržet, protože při jakékoli změně postupu mi hrozila tělesným násilím.

„Ne, sůl do octa. Sůl do octa!" A surově mě štípala do paže. „Počkat, až se rozpustí. Počkat!" Byla v kuchyni stejně dominantní jako v ložnici.

Na velkém talíři už byly rozloženy dvě desítky mikroskopicky tenkých plátků parmské šunky, asi jako karty v cholesterolovém pokeru. Plátky byly temně rudé, místy skoro dočerna. V menší britské samoobsluze by je bezpochyby vyhodili s odůvodněním, že jsou v pokročilém rozkladu, ale Élodie tvrdila, že jsou dokonalé, a já měl příliš velký strach, než abych jí protiřečil.

Na kuchyňském stole stála sýrová mísa, kterou jsem se neodborně pokusil vrazit do lednice.

„Do lednice? Do lednice se sýr nedává! Vždyť bys ho zabil!" Élodie byla očividně toho názoru, že i bakterie mají plné právo žít a množit se.

Jediné pochybnosti jsem měl o dezertu. Mělo jít o můj „typiquement anglais" příspěvek k jídelníčku a nepřipadal jsem si moc pevný v kramflecích, ačkoli jsem se sháněním ingrediencí měl fůru starostí.

Popravdě řečeno, ta černá mohylka vánočního pudinku nepatří mezi tradice naší rodiny - a navíc tenhle hlavní příspěvek Británie ke svátečnímu hodování vypadá spíš jako něco, co uniklo z díry v tankeru. Ale když se z něj pěkně kouří a navrchu má list od ředkvičky? (Cesmínu jsem prostě sehnat nedokázal.) „Ale no tak, holky, to už přeháníte."

Alexa a Élodie v děsu couvaly, jako kdyby měl pudink vybuchnout nebo na ně promluvit jakousi neznámou řečí. Ale k večírku se to hodilo. Moje obavy se nevyplnily, právě naopak, ty dvě se spřáhly. Spřáhly se sice jenom proti mně a všemu anglickému, ale spřáhly se.

„A co je *tohle*?“ zaúpěla Alexa, když jsem do servírovacího džbánečku přelíval jen mírně žmolkovitý krém na zalití pudinku. „Anglická krev,“ odhadla Élodie. „Sražená a odbarvená.“ „Okuste, uvidíte, že vám to bude chutnat.“ Vzal jsem načatou láhev whisky a zapalovač, abych mohl pudink začít flambovat. „Máš úplnou pravdu. Lepší bude to hned spálit, než to někomu ublíží,“ souhlasila Alexa.

Odmítly to byť jen okusit, a tak mě směs mužské pýchy, vlastenectví a geneticky dané pitomosti přinutila zbaštit půl libry pudinku a pintu krému, zatímco děvčata dál rozvíjela své komentáře o anglických stravovacích návycích.

„Slyšela jsem, že míče na košíkovou se vyrábějí z anglického sýra.“ „A anglické salámy ze starých ponožek.“

Nedokázal jsem na urážky reagovat jinak než krémově — kloktavými zvuky.

„Ryba a hranolky - jak vás to napadlo vařit dobrou rybu v nějakém těstě?“

„A co ta mátová huspenina, kterou jíte k masu? Nemělo by se to jíst na toustíku ke snídani?“

„Ne,“ kloktal jsem, protože můj trávicí systém hrozil erupcí pudinkové lávy. „Mátová omáčka k masu je jedna z nejlepších kombinací, co kdo kdy vymyslel.“ Můj vlastenecko-kulinářský projev zkazilo hlučné a neovladatelné škytnutí.

„Vím, že jednou z anglických tradic je zvracet na ulici, takže pokud je ti zle, vystrč prosím tě hlavu z okna,“ doporučila mi Élodie. Asi tak ve dvě ráno se rozhodla, že půjde na kutě, sama, díky bohu. Tou dobou se mi už většina vánočního pudinku rozpustila v krevním řečišti a v mozkomíšním moku, takže jsem na tom byl dost dobře, abych se těšil, jak u mě Alexa přespí.

„Nebojte, já nebudu poslouchat přes zeď," slíbila Élodie, když už byla na půl cesty do kuchyně a napůl svlečená. Čímž samozřejmě zasadila smrtící ránu jakékoli možnosti toho, že dneska bude nějaký sex.

Ta pudinková nehoda mé inspirovala k myšlence, že by nebylo špatné udělit mému čajovnovému týmu lekci z autenticity. „Francouzi nepijí čaj po anglicku," oznámil jsem jim. Ozvalo se kolektivní a nevěřící „óh".

Svolal jsem tým do veliké hospody. Byly v ní kulaté stoly s mramorovými deskami, umístěné u oken, a vzadu pak kóje se sedátky v oranžové kožence. Teď ve čtyři odpoledne tu byl klid; mrtvá zóna mezi polední špičkou a prvními zájemci o aperitiv. U baru nějaký chlapík se zaprášenými vlasy a v malířských lacláčích popíjel červené víno. Plešatý pán, typ cestáka v nažehleném šedém kvádru, seděl sám u okna, četl si sportovní noviny *L'Équipe* a rozebíral na prvočinitele vepřovou nožičku. Zrovna nabodl na vidličku veliký kusanec šlachovitého, růžového masa a cpal si ho do pusy. Mastnota mu kapala po bradě až na noviny.

Svých pět obvyklých podezřelých jsem nacpal do jedné kóje. Muži seděli na jedné, ženy na druhé straně. Neplánoval jsem to - prostě to tak vyšlo. Jen já jsem seděl mezi ženami, stehno na stehno vedle Nicole, a upíral jsem oči naproti na Marka, který se tvářil tak otráveně, jako když dovlečete pubertáka na přednášku o tom, že mobily hubí mozkové buňky. A taky na Bernarda, který se podle všeho dobře bavil, aniž by si seabeméně lámal hlavu s tím, v čem ta zábava vlastně má spočívat.

Jean-Marie tu byl taky, rozhlížel se po všech zúčastněných s neobratně skrývaným podrážděním. Nevreleji už vypadala

jenom Stéphanie, která měla očička skoro tak uhlově černá jako kašmírový rolák.

„Podívejte se.“ Ukázal jsem na usvědčující důkazy spočívající před námi, na umakartové desce stolku. Všichni se tam podívali.

Uviděli dvě piva, dvě bílé kávy a dvě malé, sušenkově hnědé čajové konvice, kterým po boku stály dva veliké, bílé a prázdné hrnky. V jednom z těch hrnků byl plátek citronu, u druhého stál šáleček s teplým mlékem. „Podívejte se co?“ bafla Stéphanie. „Tak za prvé. Kde jsou čajové sáčky?“

Všichni na ně zaostřili: ležely na podšálcích vedle konvic a vedly z nich deseticentimetrové hedvábné šňůrečky, na jejichž konci byly svorkami přicvaknuty čtverečky tenkého kartonu. „Horká voda... vařící voda by se správně měla nalít přímo na sáčky do konvice. Čím je voda chladnější, tím méně chuti bude čaj mít.“ Stéphanie a Nicole zvedly víčka konviček, vzaly sáčky za etikety a upustily je do vody. Sáčky plavaly na hladině a kolem nich začaly prosakovat světle hnědé skvrny.

„Správně. Další bod. Podívejte se, kde jsou čajové konvice.“ Všiml jsem si, že si Marc a Stéphanie vyměnili pohledy. Ten *Anglais* je pošuk.

„Kde jsou, Marku?“

„Támo.“ Další děsné slovo, co pochytil v Georgii. „Na stolech.“ Stéphanie a Bernard se pohrdavě zasmáli. Stéphanie ten zvuk vyslala evidentně na mě.

„Jak správně říkáš, Marku. Támo jsou.“ Tihle chlápci od počítačů jsou všude na světě stejní. Myslejí si, že všichni ostatní jsou právě takoví pablbové jako oni a že nosit firemní odznak na přezce příliš vypasovaných džín je bezva nápad. „Ženy,“ řekla Nicole.

„A tak." Jean-Marie se podle všeho probral ze své nakyslé nálady. „Čaj si daly jenom ženy. Dobrý postřeh, Nicole." Rozzářeně se na ni usmál. Stéphanie ji probodla vražedným pohledem. Všechny jsem vybídl, ať si objednájí, co chtějí, že to je na moje triko. („Trýgó?" zeptal se Bernard.) Marc a Bernard si poručili pivo. Jean--Marie a já kávu. QED.

„V Británii *všichni* pijí čaj," prohlásil jsem. „No... snad leda v Londýně se pije latte. V Británii by nestál jediný dům, kdyby zedníci nepili čaj. Druhou světovou jsme vyhráli jen proto, že naše vojsko mělo neustálé a hojné dodávky čaje." „Smírnou pómoš *Ótamerišánů*," rýpl si Marc. „No jistě, ale račte si povšimnout, že před invazí do Normandie se všichni Američani povinně stavili v Anglii na šálek čaje." „Ano, chápu," řekl Jean-Marie. „Všichni takto." Ukázal prstem na stůl před ženami. „Sáček s čajem, podšálek, konvička, citron. Je to velmi ženské. Ale ospravedlňuje to cenu." „Správně, cena." Zvedl jsem účtenku, která si hověla na umělohmotném talířku na kraji stolu. „Čaj je ze všech položek nejdražší. V Anglii by byl ze všeho nejlevnější."

„Ale to je výborné pro... *valeur ajoutée*. Zvýšenou hodnotu," upozornil Jean-Marie.

„Přidanou hodnotu. Ano, pro přírážku to je fajn. Jenže když koupíte tyhle sáčky, mimochodem, jde o čaj velice nízké kvality, tak platíte mnohem víc za tu pidietiketku, za svorku, kterou je přicvaknutá, a za obal, než za samotný čaj."

„Ale tak se ve Fránsyji podává šáj štycky," namítla Stéphanie. „Možná. Ale papír toho sáčku je skládaný do záhybů, proboha. Kolik to asi stojí?" „Za chybu?" zajímala se Stéphanie.

Sundal jsem z její konvičky víčko a vytáhl jsem ucouraný sáček za čtvereček etikety ven. Voda byla ještě pořád v barvě světlého ležáku. Ukázal jsem sklady na obou stranách

toho odkapávajícího obdélníčku. Ve srovnání s průměrným čajovým sáčkem v Anglii to bylo inženýrské dílko.

„V Británii si koupíte za cenu tohohle pět čajových sáčků, navíc v lepší kvalitě. Takže můžete snížit cenu čaje, zvýšit kvalitu - a přesto dosáhnout většího zisku.“

„Vynikající!“ Jean-Marie byl v čím dál tím veselejší náladě.

„Ale ten etiketa je velyse *chic*,” nedala se Stéphanie.

„Když chcete něco šik, objednáte si soupravu čajových konvic s šik logem.“

Odměnou mi bylo sborové „óh“. Tedy sborové s výjimkou Stéphanie, která měla pocit, že jsem právě zahájil invazi do její nákupní a odbytové Normandie.

„Když jsme u toho. Logo My Tea Is Rich, Bernarde?“ zeptal se Jean-Marie. „Slíbil jsi, že podnikneš rychlé kroky.“ Bernard zrudl. „Ano, testovaný logo bude... eee... velyse berzy'otovo.“

Velyse berzy s ním možná začneš, ty potvoro, pomyslel jsem si. To není zaměstnanec, to je lenochod na plný úvazek. „Takže co navrhuješ udělat, abychom tu ženskou image čaje změnili?“ chtěl vědět Jean-Marie.

„Nejsem si jistý, jestli to chci měnit,” odpověděl jsem. Nato ostatní začali krčit rameny a mručet. Proč je sem sakra vláším, když není nic potřeba měnit?

„Nebo jestli je třeba to měnit výrazně,” pokračoval jsem. „Komplikovaný rituál při podávání čaje bude dobrý pro naši image. Aspoň tedy pro kvalitní čaje... Darjeeling, Lapsang Souchong a tak. Ale budeme muset do nabídky zařadit i položky orientované na chlapy. Třeba velký šálek extra silného anglického čaje, tak něco. Budeme udržovat image čaje jako luxusního produktu, ale nakupovat budeme zalevno. Proto by si měla Stéphanie vyžádat nějaké nabídky od indických výrobců.“

„Napítky?“ zakabonila se na mě Stéphanie. „Ano, cenové nabídky. Vím, že všechno radši nakupujete od francouzských dodavatelů..." Uhnula očima, ale Jean-Marie se nevinně díval dopředu. „Ale přímý nákup by byl podstatně levnější. Myslím, že na jednání s dodavateli budeš muset jet do Londýna.“ „Dólon týna?“ Stéphaniiina hrůza z toho, že bude muset mluvit anglicky víc než hodinu v kuse, byla přímo hmatatelná. „Výtečný nápad. A já Stéphanii doprovodím.“ Jean-Marie si nejspíš představoval všechno to laciné anglické hovězí, které si při té příležitosti přibalí do batůžku.

Dokonce i Stéphanie se rozveselila, když se na ten výlet přizval i šéf. Nejspíš si s ním ještě nevyrazila nikam mimo kanceláře. „Áno, to mó'lo pít zažímavé," prohlásila.

„Bezva," usmál jsem se. „Dám vám s sebou seznam anglických potravin, které nakoupíte a přivezete. Uděláme si ochutnávky. Okusíte něco z autentické britské gastronomie." Nastala pauza, než si to všichni v hlavách dopřeložili. Pak se začala obočí zvedat a brady klesat. „Óch!"

Když Jean-Marie a Stéphanie vyšuměli „Dólon týna", nastala skvělá příležitost trochu si večer zahrát na čmuchala. Stéphanie si nezamkla kancelář a bezpečák podnikal první obchůzku až v osm. Zhruba od sedmi byla celá budova v podstatě liduprázdná a mně se naskytl nerušený přístup na Stéphaniiin počítač. Její kancelář byla veliká, psací stůl pořádkumilovně uklizený, dál tu byl kulatý konferenční stůl a dvoumetrová knihovna plná akurátně štítky označených pořadačů.

Celá stěna nad konferenčním stolem byla posetá fotografiemi v rámech. Na jedné byli Stéphanie s Bernardem, křenili se zdola vzhůru na mamutoidního

Bernardova ragbyového kámoše, nejspíš při focení té reklamy. Na všech ostatních byla Stéphanie, jak stojí před obrovitou krávou ozdobenou kokardou z výstavy. Některé z krav měly na zadcích veliké firemní logo „VD“, jako kdyby chtěly varovat statkáře-nemravý, že kdyby si s nimi hodlali něco začít, můžou chytit ošklivou nemoc.

Dostat se do její elektronické pošty mi trvalo asi tak patnáct vteřin. Heslo „stephanie“, holka nešťastná. Desítky zpráv naházela do koše. Totiž do „corbeille“, jak tomu náš systém říkal, ale nevymazala je úplně. A mnoho z nich mělo jako předmět napsáno „BAng“, což dokonce i nevědomý cizinec jako já hravě rozluštil: *boeuf anglais*. A tak jsem si za dohledu kraviček a ragbyového hráče počel o té její napůl zašifrované hádce s Jeanem-Mariem. Nejdřív tu byla stížnost předního chovatele hovězího dobytka z oblasti kolem Limoges, že od něj objednávají stále méně, ačkoli produkce VianDiffusion podle všeho kvapem roste. Pak žádost Jeana-Marieho o nákupní příkaz pro jatka kousek za hranicemi s Belgií. A nakonec série strachem rozklepaných zpráv od Stéphanie, z nichž vyplývalo, že nakoupili anglická dobytčata, vyvezená přes Kanál, poražená v Belgii a pak prodaná za nejnižší ceny. Všechno jsem si to pro strýčka Příhodu vytiskl. Krátce poté, co se vrátil do Paříže, celý ten kšeft s anglickými kravičkami Jeanu-Mariemu explodoval do ksichtu, a to téměř doslova. Jednou ráno jdu do rachoty a matně se mi zdá, že se dům nějak změnil. Ale ovšem, v tom to je: obyčejně není hlavní vchod zavalen půltunou kravského hnoje. Taky si nevzpomínám, že bych kdy dřív viděl v téhle nóbl části města traktory, natož jejich nadurděné, zarudlé šoféry v modrácích, jak řvou cosi o *boeuf anglais*. Naneštěstí pro firmu má v kilometrovém okruhu ústředí půlka pařížských rozhlasových a televizních stanic,

takže se ulice hemžila i kameramany a reportéry nastrkujícími kdekomu mikrofón. Dělali rozhovory se zemědělci a točili si párek překrásných, zlatavých kravek, které přišly taky, nejspíš aby si postěžovaly, že je ten anglický dobytek okrádá o možnost nechat se od Jeana-Marieho rozemlít na kaši.

Nevěděl jsem, co dělat, a tak jsem jen v davu chodců i kolegů postával na protějším chodníku. Bylo před devátou, takže z mého týmu tam ještě nebyl nikdo.

Protože jsme v Paříži, do demonstrace se zapojili i řidiči, kteří houkali na haldu hnoje, ať jim uhne. Hnůj samozřejmě neuhnul, a tak se obvykle tichá ulice změnila v kostelní sbor klaksonů, řevu a bučení.

Najednou mě zezadu někdo chytil a zatáhl do průchodu. „To jsem já," sykl Jean-Marie. Vypadal o něco méně klidně než obvykle, ba skoro byl vyveden z míry. Zbytek vlasů měl trochu vyšinutý z přehazovačky, námořnický modrá kravata visela dolů od růžového límečku o pár milimetrů splihleji. „Pojď, musíme poskytnout rozhovory." Než jsem se stačil vyptat, co to jako mám povídat, nasadil prefabrikovaný úsměv a vlekl mě k nejbližšímu televiznímu štábu.

Odlupující se modrá nálepka nám pověděla, že jde o štáb z kabelové zpravodajské televize. Před kolem jednoho traktoru stála dívka v silném černém kabátě a mluvila do kamery.

Jean-Marie počkal, až skončí, a pak mě dovedl za loket k ní a představil se. Dívka čenichala exkluzivitu, a tak ho zatáhla před kameru a řekla kameramanovi, ať to bere.

Kameraman, který podle rozlehlých ramen a otlučené bundy s límcem z ovčí kůže vypadal na to, že tahá filmařské nádobíčko už nějaký ten rok, jí pověděl, že by měli změnit záběr. Došlo ke kratičké hádce, během níž jí pohrozil

výpovědí, pokud nebude po jeho, a po ní Jeana-Marieho a dívku (mě za sebou pořád vlekli jako návěs) umístili tak, aby v záběru byla i budova firmy a halda kravinců. Dívka začala klást otázky. Protože neměla v podstatě ani šajn, co se tu děje, vyptávala se především právě ve stylu „prosím vás, co se to tu vlastně stalo?", a díky tomu dostal Jean-Marie možnost hrát vševěda a předložit svou nikým nezpochybněnou verzi událostí. Celkem nepřekvapivě to byla jedna lež vedle druhé. Boeuf anglais? Ha ha, jak vás to mohlo napadnout? Právě dostal vyznamenání od ministra zemědělství. Copak si zemědělci myslí, že by snad pan ministr dekoroval někoho, kdo kupuje boeuf anglais? To je zcela „ridicule"!

Pak se pustil do vášnivé sebeobhajoby, která byla stejně pokrytecká jako to předtím, ale navíc mu to doprálo šanci tvářit se ublíženě a licoměrně. A v tom okamžiku jsem se do toho připletl já. Představil mě jako přátelskou tvář Anglie, člověka, který tu má otevírat čajovny, v nichž najdou práci stovky Francouzů. Stovky? To mám zaměstnat ke každému šálku jednoho umývače nádobí? Reportérka na mě namířila mikrofon. „Oui," poznamenal jsem rozšafně.

Jean-Marie uznal, že se právě vrátil z jednání s potravinářskou firmou v Londýně, ale šlo o čaj, nikoli o hovězí. No není to pravda, Paule?

„Oui," potvrdil jsem to.

Jean-Marie řekl, že jde o politováníhodné nedorozumění. On je pyšný, že kupuje francouzské hovězí a žádné jiné, ale na dovozu anglického čaje nevidí nic špatného. A co víc, zve všechny zemědělce, aby si do jeho anglických čajoven, které se mimochodem budou jmenovat My Tea Is Rich, prostě aby si tam zašli, jakmile budou otevřeny. Dostanou šálek čaje zdarma.

Úplně jsem je viděl, jak tam sedí v holínkách a dumají, jestli radši Earl Grey nebo Orange Pekoe.

„My Tea Is Rich? To je velmi vtipné," řekla dívka. Dokonce i kameraman se uchechtl.

„Ano, i nám se ten název velmi líbí, vid, Paule?" „Oui." Jedna lež navíc, to se už ztratí.

Přešli jsme dál a poskytli jsme víceméně tentýž rozhovor pro tolik kamer a rozhlasových mikrofonů, kolik jich Jean-Marie dokázal uchvátit, a pak mě šéf vyvedl z demonstrace pryč a uchýlili jsme se do kavárny na Champs-Élysées, než se to přežene. „Proč je policie nepřijde rozehnat?" zajímal jsem se. „Je přece nezákonné, když se na ulici vydělá pes, tak na krávy to musí platit taky, ne?"

„Policie? Zrovna když je potřebujeme na obranu francouzské *cuisine*, tak si stávkují," zasupěl znechuceně Jean-Marie.

Osobně si myslím, že policie by v tom stejně neudělala nic moc. Pařížským policistům nejlíp ze všeho jde jedna věc: sezení v autobusech.

Vídáte je po celém městě, jak se v této jedinečné dovednosti procvičují. Vrazíte do ulice a zjistíte, že je ucpaná auty, protože policisty napadlo zaparkovat si v ní dva autobusy vedle sebe. Uvnitř sedí celá brigáda protidemonstračních jednotek; zřejmě dostali včasné varování, že právě v téhle ulici vypuknou nepokoje. Někdy tak stráví celé dopoledne, jen sem tam si vyjdou ven protáhnout nohy, skáknou si do pekařství nebo si porovnávají protidemonstrační výbavu. Když pak nepokoje nevypuknou (a aby vypukly, když tu je tolik poldů), jdou si sednout na jinou ulici.

Kromě toho jsem policisty vídal, výhradně když se potulovali po ulicích ve skupinkách po čtyřech až pěti a

rozsmarně klábosili, anebo když jezdili mezi gayi v Marais na horských kolech se zřejmým úmyslem předvést jim svalnatá lýtka a erární cyklistické šortky. Ale je fakt, že jsem neviděl ani žádný kriminální čin, takže něco dobře dělat museli.

Pak se ukázalo, že policie stávkuje kvůli tomu, co se děje mimo Paříž, kde takový klídek nebyl. Vnitřní město je v podstatě obklíčeno chudými předměstími. Vlastně je lemováno kruhem ze samých vzteklých nezaměstnaných adolescentů. A tam na kraji, kam se pravý Pařížan nikdy nevydá, jsou zakázané zóny, tam dopadají Molotovovy koktejly na policejní stanice, tam mladiství delikventi prorážejí auty policejní zátarasy a dostávají za to kulku do těla. A policejní odbory byly toho názoru, že politici by se víc snažili vyřešit zdejší sociální situaci, kdyby nejhorší nápor toho maléru slízli oni sami, ne policajti. Prezident Chirac se domáhal míru v Iráku, ale vlastní chlupaté posílal do gerilové války. A policisté teď odmítli bojovat dál.

Pokud Jean-Marie byl z policejní stávky celý otrávený, jeho dcera to přirozeně viděla přesně opačně.

Jednou večer jsem měl jít k Alexe a přespat tam, ovšem předtím měla být ještě večeře a pak bar. A Alexe se najednou znelíbilo, kolik do sebe liju piva.

„V Anglii to není žádná večerní zábava, když se člověk *neožere*. Všichni se chcete *ožrat* a pak si domů odvést ženskou a přerýznout ji. Pak usnete jako dřevo. Velice anglické!" Já si jen myslel, že je zdvořilé popíjet pivo, když už sedím v hospodě: majitel by se mohl urazit, kdybych tam dvě hodiny dřepěl a hryzl si nehty. A ne já, to Alexa vybrala irskou hospodu, jednu z přibližně pěti milionů irských hospod v Paříži (vypadá to, že valná část Irů pod pětadvacet let obsluhuje v Paříži).

„To není fér, Alexo. Nejsem opilý. Myslel jsem si, že si uděláme příjemný večer.“

„Když ty to pivo piješ jako vodu. Jako bys ani neměl chuť.“ Byl jsem u druhé pinty Guinnessu, což se ve srovnání s tím, kolik by toho v tu večerní dobu měla v sobě většina mých krajanů, rovnalo téměř abstinenci. A měl jsem zřetelný pocit, že příjemnou chuť piva jasně vnímám.

„Kdybych v sobě měl dvě sklenice vína, neřekla bys ani popel.“ „To není totéž.“

„Že není? Podívej, pivo je stejně ušlechtilý nápoj jako víno. Vaše tradice se točí kolem hroznového vína, naše kolem chmele. Oboje má nějakou chuť. To je, jako kdybych tvrdil, že jste ignoranti, protože jíte sýr z kozího mlíka místo kravského.“

„Rozdíl je jinde - mezi sýrem vyráběným na farmě a sýrem vyráběným průmyslově.“

„Ale my dobře víme, co je kvalitní, pokud jde o pití. A nejde jenom o pivo. V jedné z těch mých zpráv se píše, že Británie je druhá na světě ve spotřebě šampaňského hned za Francií. A většina těch nejlepších francouzských vín se vyváží do Británie. Francouzi jsou jenom namíchnutí, protože my hodnotíme vína z Jižní Afriky, Austrálie a Kalifornie stejně vysoko jako francouzská. Jsme menší snobi, to je celý krám. Dobré pivo je stejně dobré jako dobré víno, ať je odkudkoli.“

„Jasně, a pijete ho tolik, až padnete. Proto se v anglických hospodách spíš stojí než sedí. Angličan ví, že když upadnul, je čas jít domů.“

„Zatímco Francouz si jen opatří roztomilou špičku, pak jede domů autem a někoho zabije. Máte nejvyšší počet smrtelných dopravních nehod pod vlivem alkoholu v celé Evropě.“ Triumfálně jsem dorazil Guinness a můj žaludek,

snad stále v následku předávkování vánočním pudinkem, vypustil většinu plynů ven nosem.

Špatné načasování.

„Jestli si myslíš, že si tě dneska pustím do postele, tak jsi mimo... jak to říkáte?“

„Mimo mísu,“ posloužil ochotně mladý Ir ve vypasovaném tričku s logem firmy Guinness, který zrovna sbíral a odnášel prázdné sklenice.

„Díky.“ Alexa se na svalnatého Ira usmála snad až příliš vřele. „Jo, fakt moc díky,“ pověděl jsem mu i já.

Když jsem se vrátil domů, byt byl prázdný. Dveře k Élodii byly otevřené.

Stoupl jsem si na práh a zadíval jsem se k ní do ložnice. Jako obvykle: na starém stolku s umakartovou deskou otevřený laptop, přes stereo přehozená černá podprsenka, na holé podlaze štosy nebo haldy cédéček, asi tak půl milionu jich bylo, a v patách obrovitánské postele stály jako oltářík dvě sklenky a prázdná láhev šampaňského. Když jsem vykročil k „dressingu“, prkna v podlaze hlučně zaskřípala, ale nikoho to nemohlo probudit.

Sehnul jsem se ke klíčové dírce - a bylo to jako obličejová masáž. Zámek i klika byly teplé. Necítil jsem, že by se něco pálilo, ale celé dveře byly na dotyk teplé jako radiátor. Třeba si Élodie na rozdíl od Marilyn Monroeové ráda udržuje spodní prádlo v teplotě těla? Nic jsem neviděl: ze druhé strany byla klíčová dírka něčím zadělaná.

Zrovna jsem se chystal lehnout si na břicho a pokusit se podívat dovnitř pode dveřmi, když tu jsem uslyšel z podesty její hlas. Ve vchodových dveřích zarachtal klíč.

Nemám čas vypadnout z jejího pokoje: vrazil bych rovnou do ní. A nemůžu se ani pokusit vlézt si pod postel. Je tam škvíra tak na dlaň, takže bych se napřed musel nechat přejet parním válcem. Ze bych se zahrabal mezi céděčka a doufal, že si té divné hromádky lidského tvaru nevšimne?

Kdepak, zbývá jediná možnost. Rozepnul jsem kalhoty a lehl jsem si na postel.

„Paule?” Vešla dovnitř navlečená v dlouhém koženém kabátě, který ji halil od krku ke kolenům. Ukázala rukou přes rameno. „Marka znáš, ne?”

Marc? Ten Marc od nás z firmy? Šmátl jsem po poklopci a snažil jsem se zakrýt trenýrky, než vejde a bude trapno. Ale kdepak, ten Marc, co vešel za Élodii, byl menší a měl pankáčský účes. Oblečený byl do maskáčové bundy a džínů o dvě čísla větších, než potřeboval. Ještě nikdy jsem ho nepotkal. Tmavé brýle měl tmavé tak, že mě nejspíš vůbec neviděl.

„Marc le Dark. Je to slavný dýdžej,” vysvětlovala Élodie omluvně. „Proč jsi u mě v posteli?”

„Co? Aha, já myslel, že... ale když už máš... tak já jdu.” Vstal jsem a sportovně jsem uvolnil místo novému uchazeči. „Vy jste se s Alexou...?” Udělala rukama gesto, jako když se trhá list papíru na půlky.

„Ne, jenom jsem tu byl sám a bylo mi tak nějak... no znáš to, ale máš pravdu, radši bych měl...”

Élodie si mě podezíravě prohlížela a přeskakovala pohledem od mých nedopnutých džín ke dveřím šatny. Doufal jsem, že nepůjde sejmout otisky z klíčové dírky, protože to by mě otisky oka usvědčily.

„Ne, Paule, můžeš tu zůstat a pomoci nám.” „Pomoci vám?” Couval jsem z postele.

„Ne se sexem. Nepřivedla jsem si Marka, abych se s ním vyspala. Pojd'."

Rozepnula si kabát, z kapsy džínů vytáhla klíč a došla ke dveřím šatny.

Teplé dveře se otevřely, odhalily své tajemství - a já div nepadl zpátky na postel. „Kurva drát."

Když viděla, jak poulím oči, rozesmála se. Její přítel Marc sundal brýle, došel ke dveřím a obdivným hvízdnutím okomentoval tu malou tropickou zahrádku, která bujela pod Élodiinými věšáky na šaty.

Jen jedna stěna šatny byla vyhrazena pro oblečení. Všechn ostatní prostor, takových šest stop na tři, byl od podlahy ke stropu plný obloukových lamp a marihuany.

Tak kvůli tomuhle Jean-Marie tak zuřil. To se nedivím. Dokonce i ve Francii, kde si policajti jointů skoro nevšimnou, by tohle stačilo, aby šla do vězení.

„Tohle je to tvoje marketingové cvičení do školy?" zeptal jsem se. „Ne, já to neprodávám. Je to pro kamarády." Přestala se tvářit pobaveně a najednou byla věcná. „Marc má na ulici džíp a ty mu pomůžeš odnést rostliny do auta." „Cože? Ani omylem."

„V tom případě povím Alexe, že jsem tě našla v posteli, a tátovi, že jsi mě šukal."

Jak by mohl anglický gentleman odmítnout pomoci, když jde o dámu v nesnázích?

Celkem šlo o dvacet květináčů o průměrné váze myslím tak několik metrů. Výtahem jsme to vozit nemohli, protože co kdyby se zasekl a my museli i s kontrabandem čekat do příštího rána, až nás vysvobodí někdo z ostatních nájemníků... což klidně mohl být prokurátor. Takže jsme museli s Markem vykonat deset cest po schodech dolů.

Élodie šla za námi a sbírala lístky, které jsme zuráželi o stěny nebo zábradlí.

Markův džíp stál zaparkovaný ne ve druhé, ale ve třetí řadě do vozovky, a pomalu se plnil ilegálními rostlinami. Samozřejmě měl matová okna, ale i tak byly siluety příznačných listů jasně vidět. „Nený problém," ujišťoval mě. „Poldové neísou." No ovšem, Élodie využila stávky, aby jí papínek dal pokoj. „Víš, co je legrační?" zeptala se mě, když jsem naposledy funěl dolů po schodech.

„Nevím." Mnohočetná kýla mi nepřipadala legrační nikdy. „Francouzsky říkáme trávě ‚l'herbe' anebo ‚le thé'. Čaj. To se docela hodí, nemyslíš? Máš pro tátu zakládat čajovny. A teď nosíš čaj jeho dceři."

Spokojeně se rozesmála. Já spokojený nebyl. Dopadl jsem tak, že mě už oba, otec i dcera, zneužívají jako kavku pro své nezákonné operace.

Několik dnů nato mi zavolal Jake, básník z bažin. Zřejmě jsem mu ve slabé chvílce dal telefonní číslo.

„Ahoj, Paule, já... totiž... mně je teda jako líto, že.... víš..."

„Že jsi mě poslal do hajzlu?"

„Jo. Pochop, to nejde, posmívat se cizí poezii, to tě každej..."

„Pošle do hajzlu?"

„Však říkám, že mě to moc žere."

„Mrzí."

„Jo. Mrzí. Tak promiň."

„Sehnal jsi tu

Albáňku?" „Jo."

„Bez placení?"

„Samozřejmě. No... skoro. Byla to jedna z těch, co žebraj v metru.

Spousty sukní, však to znáš. Aspoň teda tvrdila, že je Albánka, ale myslím, že možná byla Rumunka."

„Čímž ti zkazila básničku, co?"

„Nojo. Nevím, co mám přesně psát."

„Znal jsem jednu Albánku, měla jí jak ušanku?"

„Hele, čéče... Já se s tebou už o poezii nebavím. Nehovíš tomu."

„Neco?"

„Jako že tomu nerozumíš. Zavolal jsem ti, protože ti chci jako omluvu nabídnout pomoc." „Pomoc?"

„Jo. Koukni - co řekneš pinglovi, když chceš kafe s mlíkem?" „Un café au lait, s'il vous plaît."

„Tak vidíš, že potřebuješ helfnout, čéče. Zejtra v kavárně jako vždycky, v jedenáct."

Proti svému nejlepšímu vědomí jsem tam šel. Dorazil jsem ve čtvrt na dvanáct (už jsem si pomalu osvojoval pařížské pojetí přesnosti) a on seděl u stolku u okna a něco drásal do sešítka. Pořád stejné oblýskané sáčko, pořád stejné mastné vlasy, jen univerzitní tričko vyměnil za roční době víc odpovídající, i když ještě ucouranější černý rolák, vytaháný a beztvary tak otřesně, až působil dojmem, že ho ukradl velrybě.

V popelníku na stolku čudila ručně ubalená cigareta; kouř přidal svých pár mikrogramů k dýmu v přeplněné kavárně a pak se vytrácel ven.

„Ani slovo," varoval mě, jen co mi stiskl ruku. „Jenom se dívej a poslouvej."

Zvedl mírně bradu, natočil hlavu, aby pohledem navázal spojení s číšníkem, a zavolal: „Un crème, s'il vous plaît."

„Un crème, un!" štěkl číšník k baru.

Jake se zase zadíval na mě a na neholené tváři měl samolibý výraz.

„Crème... neznamená to smetana?" zajímal jsem se. „Jo, ale číšníci tak říkaj bílému kafi. Musíš přistoupit na jejich han-týrku. To ti ještě nikdo neřek?" „Ne."

„Merde. Vždyť tě tu oberou jak fógla. Tak dál: espresso je ‚un express‘, jasný? Espresso s troškou mlíka je ‚une noisette‘. Slabá černá káva je ‚un allongé‘. A tak dále. Když budeš mluvit jako oni, nebudou vědět, že jsi turista." S výrazem předního odborníka se napil svého *crème*. Přiměl jsem Jakea, aby mi jména všech druhů kávy zopakoval, napsal je na stránku svého sešitku a tu vytrhl. „A stejný je to s pivem," vykládal Jake. „Všim sis všech těch turistů, co sedějí před kavárnama s div ne dvoulitrovým džbánem piva?" „Všim," přiznal jsem zaraženě. Sám jsem před pár týdny dostal na Champs-Élysées chuť na pivínko a pak jsem tam hodinu vyprazdňoval sklenici velkou jako mrakodrap.

„To je proto, že si řekli o ‚une bière‘. Nesmíš si objednat celý jedno pivo', ale ‚un demi‘. Půlku. Pak dostaneš normální čtvrtlitrovou sklenici. To je asi tak půl pinty. Když to tak řekneš, bude jim jasný, že nejsi turista."

„Aha. Skvělé. Un demi." Připsal jsem si to na seznam.

„Když tyhle věci neznáš, když jim nedokážeš, že jsi tady *chez toi*, tak tě *arnakujou*."

„Co že mě?"

„Sakra. *Arnaquer*... jak to vlastně říkáme my? Vožulej. Ošiděj tě. Jako s těma karafama." „Aha, na vodu."

„Jo. V každý kavárně a restauraci ti daj džbánek vody z kohoutku, když si řekneš. Ale musíš si poručit ‚une carafe d'eau‘. Když řekneš jenom ‚de l'eau‘, prodaj ti minerálku. Karafa je něco jako heslo, aby tě přestali arnakovat. Žulit. Sakra."

„Et voilà" Číšník mi akrobatickým pohybem paže předložil kávu normální velikosti a účtenku normální velikosti.

„Merci," řekl jsem. Rozmíchal jsem si v napěněném kafi dva kousky cukru a zadíval jsem se na svůj odraz ve venkovním skle kavárny. Ano, už vypadám skoro tak samolibě jako Pařížané.

S blížícími se Vánocemi propadaly obchody s jídlem ještě většímu rituálnímu třeštění než normálně. Některé působily dojmem, jako by za výlohou došlo k obřadní obětině. V řeznictvích viseli za běhy celí, nestažení zajíci, kteří vypadali, jako kdyby právě vykrváceli nosem. Jednou jsem dokonce spatřil na chodníku ležet divočáka; jako by si užíval siesty. Po pár hodinách jsem kolem výlohy šel znovu a velikánské kusy toho zvířete už byly vystavené vevnitř a hlava se spokojeně křenila ze stěny.

Supermarkety stavěly venku na ulicích stánky, kde se prodávaly košíčky ústřic, haldy krevet a velikánské pláty lososa, to vše naaranžované na drčeném ledu. Prodavači u těch sezónních stánků se klepali a nadávali, protože jim v ledovém větru mrzly ruce. Podobné scénky byly k vidění i před hospodami, z nichž mnohé se totiž zaměřují na ryby a mořské plody. Dokonce i o těch nejprochladlejších večerech jsem vídal chlapy v gumových zástěrách, jak jim před rybími restauranty mrznou koule. Kromě toho, že se snažili přijít o omrzlé prsty, taky otevírali ústřice a kuchali kraby. Do smrti nepochopím, proč to museli dělat na ulici a ne v kuchyni. Možná krabí maso chutná líp, když se na ně nachytá olovo z výfukových plynů, anebo snad chtěli dát živým humrům sportovně šanci na to, že uniknou do kanálů a těmi dolezou zpátky do Bretaně.

Zimní kulinářské běsnění: ideální doba pro mou ochutnávací akci. Budu si moct ověřit, co si zdejší opravdu myslí o skutečném britském jídle. Samozřejmě kromě vánočního pudinku. Jean-Marie a Stéphanie přivezli z Londýna všechno, co jsem si vyžádal, jen s výjimkou plechovky soleného hovězího, kterou jsem na seznam stejně připsal spíš jako provokaci. Přes internet jsem nakoupil různé britské kuchyňské náčiní, půjčil jsem si mikrovlnku a jednou v době oběda jsem v naší konferenční místnosti uspořádal bufet. Pokusil jsem se z toho udělat kulinářskou událost. Na dlouhý konferenční stůl jsem rozložil čtyři velké papírové ubrousky s potiskem britské vlajky. Od jedné kateringové firmy jsem si vypůjčil zářivě bílé porcelánové servírovací mísy. Ty jsem taky ozdobil britskými vlaječkami a koupil jsem sadu mejdanových papírových kalíšků, talířků a ubrousků potištěných typickými londýnskými motivy: červenými patrovými autobusy, černými taxíky a bájnými usměvavými policisty. Berte to takhle: nehrozilo ani trošku, že by si to někdo spletl s ochutnávkou německých jídel.

Moji francouzští kolegové vcházeli dovnitř a chřípí jim cukalo nad vůní opékajících se klobásek. I když možná to bylo spíš nad pohledem na mě a na mou hanbatě krajkovou zástěru. Všichni se měli na pozoru. Muži měli ruce v kapsách, ženy si založily paže na prsou. Pár jich mělo i mírně vylekané výrazy, jako kdyby vcházeli do zubní ordinace.

Pozval jsem kromě našeho týmu i deset mladších zaměstnanců firmy. Mladší kancelářské osazenstvo, to je moje hlavní cílová zákaznická skupina.

Začali se hemžit kolem stolu a netušili, jestli ta výstavka je k jídlu, nebo jenom na ukazování, jako v muzeu. Jean-Marie měl zpoždění, takže se ještě ledy úplně neprolomily.

Přivítal jsem je krátkou kontrolou přítomnosti podle seznamu a pak jsem je vyzval, ať se do toho chutě dají.

S Christine jsme celé dopoledne datlovali ke všem potravinám a pochutinám dvojjazyčné cedulky. A ne že by se mi lehko překládaly věci jako třeba „ve slupce pečený brambor se zapečenými fazolemi, plněný strouhaným sýrem“. Než najdete odpovídající francouzské výrazy, musíte každému Francouzi nejdřív vysvětlit, jak někoho mohlo napadnout podobné věci jídlu provádět.

První se do toho pustila Nicole.

„Ňam, zapékané klobásy,“ řekla a ukousla si. „Spomínám, muj manšél diélal...“ Jenže pak ten proustovský moment brutálně pokazila tím, že vyplivla sousto zapékané klobásy do ubrousku a radši si na špejličku nabodla koktejlový páreček.

„Co ušešudy je tó'to?“ Marc očmuchával kouřící se mísu tlačenky z masa a ledvinek, která se nějak prodrala přes celní úřady. Naparoval se před nějakou holkou, která podle otřesného účesu a firemní cedulky proklatě nízko u pasu taky dělala ajťáka. Přečetl si anglickou cedulku „steak and kidney pudding“ před mísou. „Pudéng a ledvény? Vy sukrujete na vaše maso a pak vy dáte maso na sukrové? Oh!“ Přehrál své fanynce pantomimický úšklebek. „Marku, když jste byl na tom americkém jihu, taky jste všem tamním kovbojům vykládal, že by měli přestat k masu jíst sladké brambory? A určitě jste je neopomněl upozornit, jaká gastronomická nehoráznost je dát si k obědu kolu, co?“ Marc cosi zavrčel a šel otravovat o kus dál. „Bernarde, posluž si,“ zavolał jsem na svého mrožího přítelíčka, který se zrovna došoural ke stolu jako na popraviště. „O'áčová pošútka,“ odpověděl. Nebyl to pozdrav v mrožím jazyce, ale jeho pokus přechíst

štítek „oráčova pochoutka", což je výraz, který většinou používají v anglických hospodách, když chtějí předražít sýrový sendvič a ještě ušetřit tím, že se mezi chleby neobtěžují vložit sýr. Já jsem ovšem vystavil ingredience na poctivější oráčovu pochoutku, dokonce s možností volby mezi více sýry (buď zralý čedar, anebo stilton) a naloženou zeleninou, nemluvě o hlávkovém salátu s dobrým dresinkem. Taky jsem sehnal nějaké venkovské rolády, které vypadaly, jako když na větším kravinci leží menší kravinec - myslel jsem si, že v Pařížanech vyvolají nějakou podprahovou reakci. Cedulka vysvětlovala, že oráčova pochoutka je tradiční jídlo všech „vieux fermiers anglais". Přímou jsem viděl, jak Bernard usilovně dumá: jak zastara anglický rolník dovlekl salát na pole role, aniž by rozcintal vinegretku? „Ochutnej trochu anglického sýra, je to stiltonský," radil jsem mu velice pomalu. „Zachutná ti, podobá se totiž francouzskému rokfóru." „O ke." Chytil půl libry stiltonu a někam se zdekoval dřív, než jsem mu mohl vysvětlit, že si měl jen uříznout porcičku na ochutnání.

V místnosti už bylo docela plno, kolem stolu se mačkalo dobrých dvacet lidí. Vyšší muži sahali ostatním přes ramena, aby se dostali k tákům. Kolem samovaru stál spíš houf než fronta; všechny bavilo pozorovat, jak ten přístroj místo horké vody chrlí rovnou čaj. „Á. Merekvová koláž!" Mladá brunetka z odbytu v těsném černém tričku a ještě těsnějších kalhotách nadšeně poskakovala kolem čtvercových porcí mrkvového koláče s polevou. „To já měla v kónt ér bíry." „Aha, fajn." Nevěděl jsem, co to povídá, ale hurá, první spokojená zákaznice.

„Vy snáte kónt ér bíry?"

„Ne, bohužel asi ne. Co to

je?" „Mjésto. Poplíš dovéra."

„Aha. Ano. Pardon?"

„Poplíš tynéla. Prožédete tynél, vystúpnete. Tam je ketýdróla. Kónt ér bíry.""

Zapadlo mi to jedno do druhého. „Aha, Canterbury. Katedrála, jasně. Vy jste tam byla?"

„Ano, snášíš kolou dýš šodila doškoly. My tam... jak šiká? My tam pokradli moc CD fkrámje. Byl švanda. A já mjela merekvovou koláž v café. Mje šutnala!" Už do sebe cpala třetí porci a černé tričko měla poseté nazlátlými drobečky.

„Paráda."

„Já ráda enklyská kukyna. Já teď jdu dostat lupenku."

Talířky se smaženými bramborovými lupínky byly označené A, B a C a tak dále a vedle byl seznam příchutí. Každý měl hádat, která je která, a zaškrtnout, co mu chutná nejvíc. Kolegové si četli překlady a smáli se, jak se taky překomplikovaně dají obalit brambory. Kdo na celém světě, jistě si kladli otázku, touží jíst bramborové lupínky s příchutí worcesterské omáčky, nakládaných cibulek anebo s ježčí příchutí? Christine sice v překladu vysvětlila, že „ježčí brambůrky" jsou pojmenované jen žertem a že ve skutečnosti jde o masnou příchut', ale tím se jen potvrdily všechny francouzské předsudky. O jídle se nežertuje a hotovo.

Ale přece jen ochutnávali a bavili se. Za chvíli byla kupička ježčích brambůrek o moc nižší, jako kdyby se ježek pokusil přejít dálnici.

„To dobre," prohlásila Stéphanie, když jsem se zastavil u pečených brambor. Vyrobil jsem trochu maličkých erteplí

pečených ve slupce a s různými tradičními náplněmi. Vybrala si bramboru plněnou sýrem.

„Chutná vám to?“

„Ne.“ Ukázala na strouhaný sýr. „Já o tom. Ten sir je padesát púrsent stuchu.“

„Stuchu?“

„Ano, fí, fí.“ Pantomimicky vydechovala.

„Jo vzduchu. Sýr se ale strouhá jen proto, že se pak líp rozpouští.“

„Ano. Je lasyné prodávat pulka stuchu, ano?“

Mrcha. Ale ač mrcha, měla pravdu. Je velice ziskové prodávat levný strouhaný sýr nacpaný do levné brambory upečené v mikrovlnce.

Všiml jsem si, že na druhém konci stolu nastaly nějaké nepokoje, a tak jsem se omluvil a šel jsem. Christine na mě vysílala prosebné pohledy a bránila se hordě kanibalů, kteří se kolem ní jen hemžili a snažili se jí vyrvat z těla kusy masa.

Jmenoval jsem ji totiž obsluhou sendvičovače, ze kterého se vyklubal největší hit naší ochutnávky. Snažila se hotové, opečené sýrové sendviče krájet na jednohubky, ale kradli jí je pod rukou, ještě když vyskakovaly z přístroje.

„Tak co, už máš lepší mínění o anglické kuchyni, Marku?“ Statečně jsem si stoupl mezi svačinku se sýrem a šunkou a Markovy nenasytné pracičky.

„Englyské? Toto je fransouské. Ty nigdy neslýžel o *croque monsieur*?“

Ale na někoho, kdo tak okázale pohrdá anglickou kuchyní, se až překvapivě obratně vyhnul Christininu noži a čmajzl celý sendvič.

Po bitvě jsme s Christine prozkoumali zbytky; jak vám řekne každý šéfkuchař, je to mnohem důležitější než sledovat, co se snědlo. Nejtotálnějším propadákem byla tlačěnka z masa a ledvinek. V podstatě zůstala nedotčená. Ale nakonec šlo o anglické hovězí. Vepřový závin? Moc porcí nezmizelo - a mně bylo jasné proč. Z francouzského pohledu to je nahrubo nakrájená, chudokrevná imitace zdejší bohaté nabídky studených mas. Moc obliby si nezískaly ani pečené brambory, ale to možná byla moje chyba: není to moc vhodné jídlo pro švédský stůl.

Přesto řady vyleštěných podnosů a pobryndaných cedulek vcelku jasně dokazovaly, že ochutnávka skončila úspěchem. Zamilovali si britskou gastronomii, i když sami nechtěli. Vřele jsem Christine objal a na znamení díků jsem jí vlepil mlaskavou pusu na tvář.

„Óch! Jsi čím dál tím francouzštější," řekla mi francouzsky. „Přestáváš dělat rozdíly mezi jídlem a sexem!"

Byl to patrně první případ v dějinách, kdy někdo naznačil, že smažené bramborové lupínky s „ježčí" příchutí jsou sexy.

Jean-Marie na ochutnávku vůbec nepřišel, ale když jsem mu vykládal, jak to proběhlo skvěle, tvářil se nadšeně... svým znuděným způsobem.

Prolétl si moji zprávu o tom, která jídla byla jak úspěšná, a taky moje návrhy metod, jak učinit typicky anglická jídla přijatelnějšími pro francouzské zákazníky. Vypadal snad ještě elegantněji než obvykle, pokud to je možné. Leskle nachová košile se zlatými manžetovými knoflíčky s monogramem, kvádřík střížený tak perfektně, že bylo v podstatě tekuté. Solárie opálení bez chybičky. Seděl ve svém obrovském koženém křesle, zarámovaný certifikát o

rytířském titulu jako by mu levitoval nad ramenem. Spíš stál modelem malíři, než že by jen seděl.

„To je dobré." Odložil seznam a malátně se na mě usmál. „Potíže? Další demonstrace?" zeptal jsem se. „Ale ne. Zemědělci už nás nebudou obtěžovat." „Předpokládám, že je uklidnily tvoje výstupy v televizi." „Ne, dal jsem jim seznam restaurací s rychlým občerstvením, které nekupují francouzské hovězí od nás. Zjistí si, jestli právě tihle nekupují hovězí ze zahraničí." Zřejmě uplatnil ušlechtilou francouzskou taktiku kolaborace s nepřítelem. „A pošlu Stéphanii, aby nafotila další snímky s jejich francouzskými kravami." „To je určitě potěší."

„Hm?" Vypadal ustaraně. I když mluvil, jako by všechno měl pevně v rukou. Tak proč se mračí? „Mimochodem, Paule, jedeš na Vánoce domů?" „Ano. Odjízďím dneska večer." Teď jsem se mračil zase já. Pět dnů budu muset vysedávat v úděsně pečlivě uklizeném obývací u našich, pojídat vyschlé krocaní maso a předstírat, jak si s otcem náramně rozumíme a oba se zálibně díváme na satelitní přímé přenosy z fotbalu. Původně jsme měli s Alexou jet do venkovského domu jejích rodičů v Alpách, pár dnů poslouchat, jak praskají polena v krbu, a šmajchlovat se pod příkrývkou, ale na poslední chvíli to zrušila. Její otec se rozešel s dalším přítelem a nechtěl v této rodinně vyhocené roční době zůstat sám. Její matka podle všeho začala žít na hromádce s nějakým ukrajinským DVD pirátem. „Zrovna jsem ti poslal e-mail, kde shrnuji všechnu dosavadní odvedenou práci na projektu," pověděl jsem Jeanu-Mariemu. „Hm? Aha, díky." „Je dost krátký." „Aha."

„Já tě varoval, Jeane-Marie. Můj tým není ani tak pracovní skupina, jako spíš týdenní seminář anglické konverzace. Po Vánocích bysme měli udělat radikální změny, co ty na to?"

Než mohl odpovědět, strčila dovnitř hlavu Christine a oznámila, že dole v recepci je „l'inspecteur“.

„Policajt? Tak oni už nestávkují?“ podivil jsem se.

„Ne, ne.“ Jeanu-Mariemu se v očích zas objevil ten znepokojený výraz. „To je inspektor z ministerstva zemědělství.“

„Vážně? Přišel ti pogratulovat k...“ ukázal jsem bradou na diplom.

Výraz na šéfově tváři mi řekl, jak hluboce se mýlím. Napadlo mě, jestli to není pomsta nebes za všechno to pokrytectví, které se mu teď zašprajcne v krku jako sousto nestráveného *boeuf anglais*.

Vstal a utáhl si už tak moc utaženou kravatu.

„Každopádně díky, Paule. S tím, jakým tempem pokračuje projekt,

si nelam hlavu. Neměl bys už jít na vlak?“

Došel ke dveřím. Byl jsem propuštěn.

„Tak jo. Na shledanou po svátcích, Jeane-Marie.“

„Hm. Ano.“

„A veselé Vánoce. Joyeux Noël. Přivezu ti vánoční pudink.“

„Ano. Díky.“

Tím se jasně prokázalo, že neposlouchal. Unyle se usmál, stiskl mi

ruku a vrátil se ke svému psacímu stolu.

Napadlo mě, jestli vůbec bylo rozumné kupovat si zpáteční.

JANVIER *Maison* na venkově

Moc lidí mimo Francii neví, co vlastně stálo za zrodem Evropské unie. To bylo takhle: rodina Charlese de Gaulla měla dům na venkově, v jehož blízkosti se nacházel maličkatý stateček, na němž vyráběli ty nejzkrabacenější salámy ve Francii. Takové, jakým Francouzi říkají „saucisson sec“: dlouhé, tenké, znetvořené salámky, které se pověsí a nechají vyschnout, dokud nejsou tvrdé jako láhev od vína. Tak tvrdé, že existují obchody, které neprodávají nic jiného než vražedné kapesní nože potřebné k tomu, abyste tyhle salámy dokázali krájet na tenká kolečka. No a de Gaulle byl hrozně na salámy. Po druhé světové byl ve Francii docela klid (když nepočítáme pár koloniálních válek), a tak se panu generálovi sem tam povedlo zajet si na víkend na venkov. A kdykoli se tu objevil, musel dostat k aperitivu tuhle regionální pochoutku. Jednoho strašného pátku však přijel - a *quelle horreur*, salámek nikde. „Pourquoi pas?“ dožadoval se generál vysvětlení, i pověděli mu, že statek je ve finanční tísní a přestali tam salámy dělat. De Gaulle okamžitě přešel k

činu. Předložil v parlamentu návrh zákona, který měl vytvořit systém dotací pro drobné zemědělce. Jenomže vládu tehdy měly pod palcem odbory z průmyslu, takže zákon neprošel. Proto dostal de Gaulle geniální nápad: co takhle vytvořit celoevropskou vládu, která by salámy dotovala? Skutečné pohnutky nemohl prozradit, a tak začal mlhavě mluvit o ochraně evropských podniků před globální konkurencí a vyložil to nejvyšším představitelům Itálie, Německa a Španělska. (Jak vidíte, jde o samé salámomilné státy.) A abrakadabra, zrodil se společný trh. Páně generálova místní prasečí farma se brzo topila v europašulích tak, že půlku vyrobených salámů musela zpátky zkrmit prasatům. No, jasně, nejspíš to není *naprostá* pravda, ale jak chcete jinak vysvětlit zarputilou nechuť Británie k evropskému sjednocování: naše britské salámy jsou žalobně bledé a ochablé, vůbec ne jako salami, Wurst, chorizo a saucisson sec.

Dneska je přirozeně EU pro Francii něčím mnohem víc než jen zdrojem dotací pro prasečí farmy. Dneska je taky zdrojem dotací pro hovězí farmy, pro ovocnáře, sýraře, vinaře, pro výrobce olivového oleje a vůbec pro všechny podnikatele v zemědělství, jaké si jen dokážete představit.

Mně to nijak nevadí. Právě díky tomu je francouzská krajina tak neuvěřitelně pěkná. Už pár kilometrů za Paříží najdete nefalšovaný francouzský venkov, obydlený lidičkami v traktůrcích, kteří si myslí, že Dior je citoslovce na zahánění toulavých psů ze zahrady. Allez! Dior!

Když přišel leden, rozhodl jsem se podle letité pařížské tradice zakoupit kousek toho rurálního zázraku: domek na venkově. Řeknete si, že u člověka, který má jen roční smlouvu, je to šílený nápad. Já už teď ale dostával mzdu,

neplatil jsem skoro nic za nájem - a v Normandii si můžete koupit něco, co nemá daleko do paláce, zhruba za cenu, kterou Londýňan dá za řadovku prožranou mravenci.

Moje pohnutky byly v zásadě stejné jako u všech Pařížanů. Především mi poněkud lezla krkem ta nehorázná urbanistická hutnost města nad Seinou. Ve srovnání s Londýnem v Paříži není skoro zeleného lístečku, a pro Marais, kde jsem bydlel, to platí dvojnásob. Kromě toho mě, opět jako většinu Pařížanů, štváli sousedi. Znal jsem do poslední vteřiny ranní program rodiny, která bydlela přímo nade mnou. V sedm se rozeřeve budík - a bum, Madame leze z postele, nejspíš si obuje desetikilové potápěčské ploutve a dusá přes můj strop do dětského pokoje vzbudit potomky, asi megafonem. Děti házejí na podlahu tašky plné dělových koulí, načež začnou podle zvuku stěhovat do kuchyně několik tašek plných perlíků. Chytanou bagety a hned si jdou sednout k televizi, kde běží kreslený film plný samých postav, které jen pořád ječí a vybuchují. Každou minutu se některé z dětí (pořád s tou taškou plnou dělových koulí) vyřítí do kuchyně pro přídavek, načež se, nejspíš v doprovodu tlupy vyplašených klokanů, vrací před telku. Po celou tu dobu neustále splachuje záchod, tempem asi tak padesát spláchnutí na jednu každou kapku vypuzené moči. Konečně nastane desetiminutové období intenzivního vřeštění a pinktlich ve čtvrt na devět všichni začnou ječet a upalují hlučné po schodech ven a do školy. Sotva jsem si stihl udělat na uklidněnou čaj, Madame se vrací a s týmem cvičených hrochů se pouští do úklidu bordelu po dětech; hroši si při tom dupou paznehty (nebo co to takový hroch má) do taktu na hudbu nějakého francouzského popového idolu, který je v posledním tažení ze zhrzené lásky. Jednou jsem se opovážil zajít nahoru a vznést otázku, jestli hroši

nutně musí chodit uvnitř pořád v botách s vysokým podpatkem, ale nafoukaná dáma s perlami kolem krku mi zabouchla dveře před nosem. Nebylo by tak zle, kdyby děti navíc neměly školu i v sobotu. Takže pokud nechcete dovolit vlastnímu mozku, aby se příliš zaobíral myšlenkami na žhářství nebo rány do lebky sekýrou, začnete si shánět víkendový útulek.

Napadlo mě, jestli právě kvůli tomuhle nejsou Pařížani tak šílení.

Doma na ně permanentně útočí nevítané zvuky z každodenního života sousedstva. A když vyjdou ven, není jít po čem jiném než po tvrdém asfaltu. Následkem neustálé rezonance se jim nutně musel mozek vyšínout ze správné polohy.

Ne abyste mé chápali špatně. Byl jsem rád, když jsem se po svátcích vrátil do Paříže. Jen co jsem vystoupil z vlaku a vlezl ve špičce do metra, jako by mi to dodalo energii. Tohle město vás vtáhne. Věděl jsem, že teď se budu nechat obsluhovat v kavárnách, budu se probíjet ve frontách a budu naštvávat lidi pouhým krčením ramen. Bylo to jako naučit se výborně hrát nějakou obzvlášť těžkou počítačovou hru.

Když jsem první pondělí v novém roce přišel do práce, všechno mi připadalo normální. Před recepcí žádné haldy kravinců. Nikde žádný policista, který by všem kontroloval aktovky, jestli tam nemají ilegální hovězí. A tentokrát už mi jako všem přišlo normální, že dopoledne věnuju líbání se s kolegy, popíjení kávy a debatám o tom, kam se pojedete na příští prázdniny.

Valnou část odpoledne pak zabral čajový dýchánek v kanceláři Jeana-Marieho, takzvaná „la galette“. To je obřad typický pro toto roční období, jenž spočívá v tom, že všichni

jedí jakýsi placatý, kulatý croissant plněný marcipánem. Stéphanie nakrájela „la galette“ na porce, načež Christine jako nejmladší si musela vlézt pod stůl a rozhodnout, kdo dostane kterou porci. Jakmile to bylo hotovo, všichni se s chutí zakousli a čekali, kdo si vylomí zub na keramickém překvapení schovaném někde v té sladkosti. Marcipánem zamatlanou porcelánovou kravičku nakonec vytáhl z pusy Jean-Marie. Byl bych si myslel, že to bylo zfixlované, ale asi ne, když kvůli tomu musel po celý zbytek oslavy mít na hlavě idiotskou papírovou korunu. Zdálo se mi sice, že pod pozlátkem novoroční bodrosti je šéf stále napjatý, ale rozhodně se nijak pod starostmi nehroutil. Vyznamenání bylo pořád na stěně, takže ministerský inspektor zřejmě zašel jen na pokec o nožích do mlýnků na maso. A když jsem utrousil zmínku o tom, že si možná pořídím domek na venkově, třeba v Normandii, Jean-Marie se okamžitě nabídl, že mě příští víkend zaveze do „nejkrásnějšího venkovského města ve Francii“.

Alexa s námi jet nechtěla, protože její otec prý zrovna přestal užívat Prozac a cítil se „poranitelný“. Takže jsem se v sobotu v devět ráno sešel s Jeanem-Mariem ve firemní suterénní garáži, kde nechal stát svůj načančaný stříbrný renault, aby mu ho umyli, a vyjeli jsme směr venkov.

„Nesmíme ztrácet čas,“ ohlásil, vyřítit se na ulici, klaksonem zaháněl chodce a pak se vmáčkl do motoristického běsnění na Champs--Élysées. „Za chvíli bude na silnicích celá Paříž.“ Mně to připadalo, že celá Paříž už venku je a jezdí dokola kolem Vítězného oblouku.

Je jasné, proč to tak působí. Vítězný oblouk je ve skutečnosti mnohem impozantnější než na fotkách. Spíš než oblouk je to vysokánská dvoubudova. Napoleon jej kázal postavit na

oslavu svého vítězství nad Rusy a Rakušany u Slavkova roku 1805 (aspoň to tvrdí můj bedekr a já nemám důvod mu nevěřit). Dodnes se tyčí majestátně rozkročen nad ostrůvkem uprostřed jednoho z největších kruhových objezdů v Evropě, který je znám jako l'Étoile, hvězda. Z kruhového objezdu vede dvanáct výjezdů a celé to má dobré čtvrt míle v průměru, takže auta mají dost místa, aby se do té tlačence mohla vrhat přinejmenším ze dvanácti různých směrů najednou. Jako hvězda je l'Étoile napůl černá díra a napůl supernova. Auta vcucne, příšerně s nimi zazmítá a pak je vyvrhne do jednoho z výjezdů. Jean-Marie popohnal vůz do houště aut a skoro nemrkl, ani když mu nějaké splašené kawasaki tu novou káru div nepřešmiklo vejpůl. Pak zmáčkl klakson, jako kdyby nás to mohlo uchránit před bočním nárazem do titěrného Smarta, který se zčistajasna vynořil asi stopu před naší uhánějící kapotou. Můj šéf jako by zapomněl, že jeho auto má brzdy. Nejméně čtyřikrát pětikrát nás to minulo o fous a já jen přemítal, kdy mu to nehorázné štěstí dojde a já budu žužlat airbag.

Musím ale přiznat, že svým sebevražedným způsobem jsem se bavit. Žasl jsem nad obratnými úniky, adrenalin mi jen letěl nahoru nad kuráží řidičů, kteří museli vjet přímo pod kola jiným autům, aby se dostali do svého výjezdu, a kteří někdy zastavovali uprostřed provozu, ačkoli se Jean-Marieho podnikatelská kavalerie řítí přímo na ně.

„Pojišťovny nikdy nevyšetřují nehody, ke kterým dojde na l'Étoile," vysvětloval Jean-Marie. „Bylo by to jako vyptávat se boxera, kde si zlomil nos." Zasmál se a nejméně na tři vteřiny zavřel oči. „Bezva," já na to. Zavřel jsem oči taky a očekával jsem nevyhnutelné.

Nějakým zázrakem jsme se však nevyhnutelnému vyhnuli a nakonec jsme unikli i gravitačnímu tahu l'Étoile. Šílenství mého šéfa se teď už omezovalo jen na to, že mluvil do mobilu, kličkoval z pruhu do pruhu, aby získal velevzácných pár yardů, a projížděl na červenou.

„S červenou je to jako s frontou," pravil opovržlivě. „Je jenom pro lidi, kteří mají dost času."

Dojeli jsme na dálniční odbočku, kde byl nápis „Sever", a on odbočil na západ.

„Není Normandie na severu?" zajímal jsem se. „Ne, je na severozápadě," odpověděl a zabočil znovu, tentokrát na jihozápad. „Ale my nejedeme k moři. Tam je moc plno Pařížanů. Říkáme tomu jedenadvacátý *arrondissement*. A na tebe je tam moc draho." Bylo rozhodnuto.

Zamířili jsme pryč od slunce a jeli jsme přibližně dvojnásobkem povolené rychlosti. Můj šéf se hnál tak rychle, až se zdálo, že nejspíš nechá slunce za zády dost důkladně, abychom brzy vjeli do tmy. A nebyl v tom sám. Jeli jsme na čtvrtém nebo pátém místě v zástupu aut, která se hnala po dálnici stejnou rychlostí a spojenými silami děsila pomalejší vozy tak, aby se do rychlého pruhu vůbec neodvážily. Ale vlastně jsem se díky tomu cítil nepatrně bezpečnější, protože jsme tím pádem proplouvali kolem chaosu odehrávajícího se vpravo od nás. Tam vpravo auta nečekaně vystřelovala zpoza tiráků, předjížděla se zleva anebo si jela kousínek od nárazníku vozidla jedoucího před nimi. Bylo snadné pochopit, proč má Francie nejhorší nehodovost v Evropě. Obláček mlhy nebo kapička deště - a tohle chování by bylo doslova o život.

Dneska bylo sucho, ale trošku mrzlo. Stačil flíček černého ledu a klouzali bychom až do Atlantiku, ale Jean-Marie to

riziko klidně podstupoval. Svištěli jsme na venkov a on měl pořád oči přibité na kapotu auta před námi, pátral po sebemenším náznaku toho, že by zpomalovalo, a byl přichystán je okamžitě předjet. U toho kušnil o nevděčných chovatelích dobytka. Podle všeho na něj dali ministerstvu hlášku a on musel inspektorovi předložit důkazy, že všechno jeho hovězí pochází z legálních zdrojů. „Což nebyl žádný problém... samozřejmě.“ „Samozřejmě.“

A dneska navštíví někoho, kdo má „vliv na zemědělce“, sliboval, a bude mu „líbat nohy jako otrok *caïdovi*“. Nevěděl jsem přesně, co to ten *caïd je*, ale podle šéfova tónu někdo, kdo si nemeje nohy.

Dálnici jsme opustili před Chartres a zamířili jsme do kopcovité, lesnaté krajiny pokryté hustě nevelkými statečky a vískami tak o čtyřech domech.

Projeli jsme skrz vrchovinu a vynořili jsme se na rozlehlé, sluncem zalité rovině. Jean-Marie stáhl okno, abychom si dopřáli pořádný nádech mrazivého venkovského vzduchu. „Jsme na místě,“ ohlásil, když jsme sjeli na čtvercové náměstí malebně oprýskané venkovské obce jménem Trou-sur-Mayenne. Byl zrovna trh. Všude samé bez ladu a skladu zaparkované bílé dodávky. Lidi se potulovali sem tam s nákupními taškami, které vypadaly, že už už puknou a vyvrhnou na zem všechn hlávkový salát a křupavé pečivo. Na kraji trhu se o zdi opíraly celé partičky dědků v modrých lacláčích a s rádiovkami na hlavách, kteří si povídali zahalení v obláčcích cigaretového dýmu. Bezpochyby to byli místní zemědělci a štěbetali o nových dotacích za to, že prasatům namalují na zadek vlaječky Evropské unie. Vlastní tržnice, to byla v podstatě jen vysoká tašková střecha na silných kamenných nohou. Držela ji tam nahoře hustá křížová

splet' masivních, hrubě přitesaných břevien a kovových stropních nosníků, ze kterých oprýskala skoro všechna barva. Uvnitř byly řady stánků, za nimiž stáli pánové se zarudlýma rukama, navlečení do několika kabátů, kteří se zahřívali taky tím, že do davu hemžících se zákazníků vrhali hlučné nabídky, aby si koupili kus z té typicky francouzské hojnosti. Byly tu stánky, kde se prodávaly jen brambory a listová zelenina, u jiných zas nabízeli jen jablka a hrušky, vedle stála hustě obležená řeznická dodávka, jinde zas řeznická dodávka, před kterou nebyla ani noha, taky tu byla rybárna s modrou stříškou, před níž děti s otevřenou pusou čučely na uťatou hlavu velikánského tuňáka. Taky jsem zahlédl velikánskou *rôtisserie*, gril, kde se otáčela celá selata a vedle se v obrovitém kotli opékaly brambory: snackbar pro obra Koloděje.

„Mnohem typičtější než Normandie," hodnotil to Jean-Marie. „Ale mnohem levnější domy. Jdi támhle."

Ukázal mi přes trhově náměstí na kamennou budovu s nečitelným nápisem namalovaným zlatě nad malou, roletami zataženou výlohou.

„Je to notář," vysvětloval Jean-Marie. „Jmenuje se Lassay." „Lassay," zopakoval jsem a snažil jsem se nemyslet na kolie. „Je advokát, ale taky prodává domy. Čeká tě." „Ty se mnou nejdeš?"

„Ne, mám práci. Odveze tě na prohlídku domů a pak tě vezme do Chartres. Odtud dojedeš do Paříže vlakem. Jízdenku si dej do výloh."

A v mžiku jsem byl venku z auta a Jean-Marie odjížděl skrz davy na náměstí. Tomu říkám pomoc. Zaveze mě jinam, než jsem chtěl, a vypaří se. Co když ten notář odjel na výlet a na rozdíl od Lassie se Lassay nevrátí? Mají tu něco jako taxíky?

Anebo budu muset zpátky stopem na korbě náklad'áčku s rybami?

Lassay však doma byl, i když na něj nebyl právě povzbudivý pohled. Ohříval si v malé, přetopené pracovně záda u krbu. Místnost měla nízký strop a nebyl v ní jiný nábytek než těžký dřevěný psací stůl s deskou potaženou kůží, moderní otočná židle a dvě tmavorudé kovové registračky. Nad mramorovým krbem visela od kouře začernalá fotka náměstí z dob, kdy sem ještě nejezdily automobily, a Monsieur Lassay jako by vypadl rovnou z ní. Vypadal jako postava z Dickense, která si nakoupila oblečení v moderním obchodě, aniž by měla představu, k čemu jaký kus oděvu je. Laciná pletená kravata visela šejdrem přes půlku límečku, kalhoty měl plandavé a v pase stažené tenoučkým koženým páskem. Dál na sobě měl tlusté vlněné sako, které vypadalo jako vyrobené ze starých rohožek. Řídnoucí bílé vlasy byly dlouhé, rozházené a brutálně sčesané dozadu, aby mu nepadaly do očí. „Vy jste Monsieur Lassay?“ zeptal jsem se ho francouzsky. „Oui.“ Přátelsky mi potřásl rukou. „Máte domy na prodej?“ „Domy na prodej? Ne.“ „Ne?“

„Na prodej je jich tu hodně. Na koupi domu je moc vhodná doba, ale já mám jen jeden. Ten svůj. Ale můžete si ho koupit, jestli chcete.“ Zakuckal se smíchy.

„Ale Monsieur Martin... on říká, že vy prodáváte domy.“

„Monsieur Martin? Vy ho znáte?“

„Ano.“

„Ano, ovšem!“

Otočil jsem se. Poslední věta zazněla od točitého schodiště vedle dveří. Pronesl ji asi tak třicetiletý muž, elegantně oděný jako venkovský realitní agent, v khaki manšestrákách, žluté vestě a hnědém sametovém sáčku. Usmíval se od ucha

k uchu a podával mi ruku. „Guillaume Lassay," představil se. „Tohle je můj otec. Maminka je ještě na trhu?" zeptal se svého rodiče. Ten jen zachrčel. Zřejmě tu vyčkával, kdy se jeho žena vrátí z lovu.

Představil jsem se panu Guillaumovi a pokusil jsem se zopakovat po Lassayovi starším to o vhodné době pro koupi domu. Lassay mladší pochopil a zasmál se. „Možná je domů na prodej dost. Ale všechny nejsou takové, jaké byste chtěl. Nejsou všechny na venkově. Ale jeden podobný mám. Krásný a ne moc drahý. Zajedeme se na něj podívat."

Naklonil se přes stůl, otevřel hlavní zásuvku a vytáhl z ní veliký svazek klíčů. Z kroužku urval nějakou cedulku, dal si svazek do kapsy a vedl mě ke dveřím.

„Prohlédneme si dům a já vás pak vezmu do nejlepší restaurace v kraji." „Ano, ale..." Boj se realitních agentů, byť nesou dary, řekl jsem si. To je, jako když ti masový vrah nabídne želízka, ať si vyzkoušíš, jestli ti sednou.

„Monsieur Martin chce, abych vás pozval. Jako omluvu za to, že vás tu musel nechat samotného." „Přijde na ten oběd za námi?" „Ne, ale platí ho."

„Aha, to jo." Nechal jsem se vyvést na ulici, k tmavomodrému mercedesu.

Jeli jsme ven z městečka a minuli jsme hned několik domů, kterým na brankách visely cedulky „À vendre". „Tihle lidé chtějí z města na venkov, jako vy, Monsieur West." „Ale... eee... tady už je venkov, nebo ne?" Skoro všechny ty domy měly vzadu zahrady, za nimiž už byla v podstatě zemědělská krajina. Ve srovnání s Paříží to bylo něco jako chýše v tropickém deštném pralese.

„Ano, ale tohle je město. My jedeme na opravdový venkov."

Zastavili jsme asi tak na padesáti křižovatkách s předností, projeli jsme chladnými, stinnými lesy, vyšplhali do tuctu strmých vršků a zase z nich sjeli, a po nějakých dvaceti minutách jsme dospěli do půl míle širokého údolí; říčku po obou březích lemovaly vysoké stromy, podobné teď kostrám. Prohlížel jsem si statečky rozmístěné po údolí v asi tak stometrových rozestupech a pak říčka opsala zákrutu a zahradila mi výhled. „Voilà.”

Vystoupil jsem z auta a ohlušující ticho mě vysloveně zavalilo. V tom tichu byl skoro slyšet kouř stoupající z komína domu, který stál o dvě pole dál. Všude hopkali ptáčky. Vrána sedící na vršku jednoho stromu zamávala křídly a já na ni vytřeštil oči, jako kdyby vystřelila z flinty. Monsieur Lassay říkal pravdu: tohle je opravdový venkov. Zastavili jsme na trávníku před venkovským domkem, klenotem to mezi chaloupkami. Bylo to jednopatrové kamenné stavení s mechem porostlou taškovou střechou a světle žlutými okenicemi. Okolo samá chomáčovitá tráva a holé ovocné stromy. Vedle domu navíc byla veliká stodola, předělaná na garáž a přístavek, měla nové dvojkřídlé dveře a do staré taškové střechy někdo vsadil nové stropní okno. „Máte k tomu i pozemky až k těm stromům,” vykládal Monsieur Lassay, jako kdybych to už koupil. Ukázal za ovocný sad, až někam na dvě mírně svažité pastviny. Na jedné stál traktor, na druhé se pásly ovce. Vypadalo to, že dům je na prodej i se zavedenou agroturistickou farmou.

Lassay vyndal klíče a pustil mě dál. Interiér byl velmi vkusně modernizovaný. V obývací místnosti stál obrovský kamenný krb, skoro tak vysoký jako sám dům, a na každém kroku si člověk div neotloukl hlavu o ničím nezakryté krovy, ale taky tu byla vypulírovaná nová kuchyně, moderní

koupelna, splachovací záchod a výkonně vyhlížejí elektrický bojler. Obývací i obě ložnice měly základní vybavení: vkusné moderní kopie venkovského nábytku. „To všechno je v ceně," vysvětlil mi Monsieur Lassay. Byla to první slova, která od našeho příchodu dovnitř vymáčkla. Nijak mě neoblboval řečením, prostě mě nechával vychutnat si, jak neuvěřitelně to je levné. Už teď to bylo plně funkční venkovské sídlo, a přitom cenu byste čekali tak u ruiny se zborcenou střechou.

„Proč je to tak... eee... ne moc drahé?" zeptal jsem se. Od zájemce dost pitomá otázka, ale položit jsem ji musel.

Monsieur Lassay pokrčil rameny, nikoli tím nakrkávacím pařížským stylem, prostě jen aby dal najevo, že neví.

„Je to zdejší cena. Jsme velice daleko od Paříže."

Zašli jsme do stodoly, z níž teď bylo z padesáti procent moderní parkovací místo a ze zbylé půlky středověká zemědělská budova. Garážová polovina měla betonovou podlahu a zamykací kumbálek, nejspíš na bicykly. Středověká půlka si zachovala hliněnou podlahu a drolící se stěny. Byl tu cítit benzin a suché dřevo. „Bonjour."

Ve dveřích mé stodoly stál drobný chlapík v placaté čepici. Narušitel držby? Tak brzy?

„Bonjour." Monsieur Lassay ho evidentně znal, a taky mu šel potřást rukou. Byl to statkář, asi tak šedesátiletý, poloviční lilipután s obrovskými rukama a jasně zarudlými tvářemi. Začali si o mně povídat v místním dialektu; šlo o směsku francouzštiny se starověkou egyptštinou, takže jsem se nechytal. Monsieur Lassay mu zřejmě potvrzoval podezření, že to tu možná koupím. Rolníkův výraz naznačoval, že ho to překvapuje. Že bych nevypadal jako ten pravý chlapík pro venkovský život? divil jsem se. Ne, to jistě

ne: stačil jeden pohled dolů a uviděl jsem, že už mám na sportovních botách koláče hlíny. Došlo mi, že venkov špiní ještě víc než Paříž a že moje botky jsou vrchol nepraktičnosti. Ti dva si dál povídali a rolník poněkud výhružně gestikuloval kamsi k polím. Protože nejsem odborník na život francouzského venkova, přemítal jsem, jestli rolník není součástí nabídky. Že bych s hospodářstvím kupoval zemědělce? Budu ho muset živit, až přijde neúroda? A až bude moc starý na práci, budu ho muset odvést do lesa a zastřelit?

Monsieur Lassay ho podle gest uklidňoval a rolník posléze odešel, ne předem na cestu, ale zadem skrz můj sad. Ten drzoun. To si myslí, že mu to tu patří?

„To je Monsieur Augème. Patří mu sousední statek. Obhospodaruje ta dvě pole a chce vědět, jestli mu i nový majitel dovolí v tom pokračovat.“

„Totiž... přijde na to... eee... v čem,“ odpověděl jsem. Pokoušel jsem se vymyslet, jak se francouzsky řekne „když nebude na poli provádět satanské rituály a kydat mi hnůj rovnou před kuchyni, tak proč ne“.

„Platí za to, že může jedno pole obdělávat a na druhém pást ovce.“ „Platí?“

„Ano, symbolickou cenu.“

Takže já budu mít dokonce příjmy z pronájmu? A navíc, napadlo mě, kdyby si usmyslel orat v šest ráno, můžu mu to jako pan domácí zarazit, na rozdíl od té Madame, co bydlí nade mnou v HLM. „Líbí se vám to?“

„Ano,“ řekl jsem obezřele; konečně se mi vrátila rozvaha a zdravý rozum. Požadovaná cena je sice směšně nízká, ale neuškodí ještě ji trochu srazit. „Ale je to malé. A...“ Nad čím bych se ještě proboha mohl ofrňovat? „A je tu velice...“

mnoho... zeleně... brrrm." Pantomimicky jsem předvedl, jak tlačím trávni sekačku. Ne že bych nějakou měl.

Monsieur Lassay chápavě přikývl. „Monsieur Augème vám trávu poseká, když ho požádáte, a nechá si ji pro zvířata. Anebo sem může občas pustit ovce, aby ji spásly."

„Hmmm," řekl jsem, jako bych nevěděl jistě, jestli chci, aby místo mě tu nudnou práci, od které bolí záda, dělal místní rolník nebo stádo přežvýkavců.

„Konečně, můžete si dům pronajmout na víkend a vyzkoušet si, jestli vám vyhovuje."

„Ten dům se pronajímá na víkendy?" Že by v mé rustikální posteli chrápali cizí lidi ještě před tím, než ji s Alexou pokřtím? „Ne, to ne. Ale jestli o koupi uvažujete seriózně, můžete si dům levně pronajmout a vyzkoušet." „Aniž bych se musel zavazovat, že ho koupím?" „Samozřejmě. Dokud nepodepíšete smlouvu, nezavazujete se k ničemu."

„Fajn, to je skvělé. Takže... příští víkend?" „Ano. Dobře. Vezměte si klíče." „Hned teď?"

„Doporučil mi vás Monsieur Martin. Tvrdí, že jste čestný mladý muž." Nevěděl jsem, jestli to od Jeana-Marieho mám brát jako lichotku, anebo jako pomluvu.

Ale vlastně jsem si na svého šéfa nemohl vůbec stěžovat, vždyť mi ohromně pomohl. Élodie byla ve Spojených státech, na výměnném studijním pobytu na Harvardu. Podle všeho jezdila děcka z nejelitnějších francouzských obchodních škol dvakrát ročně za rodičovské penízky na tříměsíční pobyty do zahraničí. A tak mi Jean-Marie dal klíčky od jejího auta a povídá, ať si ho vezmu, až si budu potřebovat zajet na venkov.

Kromě toho mě požádal, jestli by mi nevadilo platit celé nájemné za byt, dokud bude jeho dcera pryč - vzhledem k tomu, že ho teď mám celý jen pro sebe. Když jsem něco začal namítat, či spíš když jsem se začal nevěřícně dávit, okamžitě kapituloval a řekl, že mi firma vyplatí bonus, který pokryje nájemné na tři měsíce. Týjo, řekl jsem si, tyhle elitní školy asi požerou peněz.

Zmínil jsem se o té dohodě před Alexou; možná doufá, řekl jsem jí, že se s Élodiiným autem nabourám, takže ho bude moct odepsat. A ona na to, že svého přátelského šéfa hodnotím moc cynicky.

S Alexou jsme vycházeli báječně. Teď, když byla Élodie za mořem, mohla přespávat u mě, aniž by nám hrozily ukázky kuchařského nudismu nebo soutěže v hekání ve tři ráno. Mohli jsme spolu zcela spontánně strávit večer a pak i noc, a přitom to nevedlo k filosofickým debatám o skutečné podstatě heterosexuálních vztahů dvou lidí odlišné národnosti v post-feministickém kontextu. Její tatík zase pookřál, protože se seznámil s jistým pohledným designérem jídelního náčiní z Dánska, a tak jsme další víkend po mé rekognoskačnické výpravě vyrazili v Élodiině Peugeotu 206 na západ. Bylo oblačněji než před týdnem, schylovalo se k dešti - a ostatní řidiči se rozhodli buď ten déšť předjet, anebo zahynout. Na dálnici to vypadalo jako na elektrických autíčkách v lunaparku. Řídil jsem, či spíš jsem kňučel strachy a svíral volant, a Alexa zatím vyčistila celé auto. Ne že by snad byla posedlá pořádkem, ale v přihrádce našla dost divnou pilulku s vyraženou lebku. Usoudila, že kdyby nás zastavili za mou příliš ustrašenou jízdu, skončíme ve vězení za přechovávání pŭlky seznamu zakázaných látek. Takže jakmile narazila na něco podezřelého, vyhodila to za jízdy z

okna. Umělohmotnou lahvičku, hrudku jakési tmavé hmoty rostlinného původu, prázdnou umělohmotnou obálku. Někde u Chartres jsme se zastavili vyčurat a dát si kafe, a ona si dokonce vlezla dozadu a prohledala to pod sedadly. Každých pár minut jsem ucítil změnu v tlaku a něco dalšího svištělo oknem ven. Jestli nějaký policista dostal špatný nápad jít se se svým psem vycvičeným na vyčenichávání drog projít kus za Paříží, tak ten čokl chytne náš pach a bude muset utíkat dvě stě kilometrů. Už jsme skoro byli u chalupy, když tu Alexa sprostě zanádalala. „Co je? Našlas v opěrce kilo heroinu?“ „Ty jsi neposlouchal, co hlásili?“

„Ne.“ V rádiu dávali zprávy, ale pro mé to bylo jenom nesrozumitelné brebentění.

„Stávkují dělníci v energetice.“

„Aha. Stavíme se koupit nějaké svíčky. A mám ten dojem, že tam je plynový sporák.“

„Plyn nebo elektřina, to jsou stejné odbory.“ „Aj.“

Zašli jsme ve Trou na trh, vybavili jsme se potravinami na celý víkend, ale navíc jsme nakoupili zásobu svíček a dvě baterky. Dokonce jsem dostal skvělý nápad koupit nějaké dřevěné uhlí a palivové dříví, takže si navaříme, i kdyby trakaře padaly. Víkend strávený při svíčkách, u hořícího krbu a se sexy Francouzkou? Kdo potřebuje elektřinu a plyn?

Do deště se dalo, když jsme parkovali u domu. Celé údolí se naplnilo mraky a stromy jako by je směřovaly, aby toho co nejvíc dopadlo na naše víkendové útočiště. Ale chaloupka vypadala báječně dokonce i v mokru, šeru a bez elektřiny. Alexa radostí předla. Byl jsem naprosto odhodlán to koupit.

Nejvíce ze všeho jsem toužil s ní skočit do postele, ale sebral jsem dost sebeovládání a nejdříve jsem uvedl do provozu gril. Byl cihlový a stál kousek za kuchyňskými dveřmi. Vnitřek byl plný popela, a tak jsem si musel ve stodole najít menší rýč a naházet to do plastového pytle (a sobě na džíny), teprve pak jsem mohl rozdělat oheň. Déšť sílil, ale aspoň jsem díky němu nenadýchal tolik popela. Nad grilem bylo cosi jako stříška, ale déšť dopadal zešikma, takže mi hasil oheň, než to mohlo pořádně chytit. Proto jsem rozpažil jako ukřižovaný a chránil jsem plamínky svou větrovkou, dokud se nechytily. Kromě popela tím pádem moje průdušky dostaly i dávku čoudu. Když jsem se vzpamatoval z jednoho záchvatu kašle, všiml jsem si, že asi z pětimetrové vzdálenosti mě přes zeď pozoruje Monsieur Augème. Něco na mě skrz déšť staroegyptsky huhlal a cigareta mu u toho v dešti nadskakovala v koutku pusy. Jen jsem odhadoval, v čem spočívá jeho projev. „Zbláznil ses, nebo co? To vy z města nevíte, že uprostřed zimy a za průtrže mračen se negriluje?“ Pokývnutím jsem mu poděkoval za radu a snažil jsem se nekašlat přímo do ohýnku, který už zase dost skomíral. A když jsem zase zvedl hlavu, byl pan soused pryč.

Skrovně jsme s Alexou pojedli kus opečeného masa, salát a ovoce - a rozhodli jsme se, že to maso doopékáme zítra. Dokonce ani Alexe nechutnalo maso úplně syrové až na milimetrovou vrstvičku spečeného popela.

Odpoledne jsme strávili v posteli (co taky dělat jiného v neosvětleném a nevytápěném domě?) a pak jsme se s baterkami oblékli a vyrazili jsme do tmy, že si zajedeme na večeři. Pořád přšelo, jak barvitě říkají Francouzi, „jako když kráva chčije“. Místo abychom se vlekli až do Trou, zastavili jsme u Monsieur Augèma a já vyběhl bleskově s mapou, že se ho přeptám, kde je poblíž nějaká venkovská hospůdka.

Stál na prahu a zase mi něco vykládal, ale pak jsem ho přiměl sklaptopnout a poslechnout si, co chci. Podíval se na mě, jako bych byl debil, ale pak souhlasil, že mi doporučí, kde se najíst. S hospůdkami to podle něj nebude nic moc, ale konečně mi ukázal na mapě městečko pár kilometrů na západ a řekl, že se tam můžeme najíst v kasinu. To znělo líp, než jsem čekal. Samozřejmě bych mnohem radši povečeřel v titěrné vesnické hospůdce, kde vaří stejná rodina už od dob, kdy se sem probíjeli Římané, aby si nechali natlouct od Asterixe, a kde bychom objevili božskou omáčku, po níž autoři kulinárních průvodců marně pátrají už roky. Ale konečně i slušné kasino bude lepší než cokoli, na co se zmůže náš gril.

„Co ti doporučil?“ zeptala se Alexa, když jsem se vrátil do auta a začal jsem odkapávat. „Uvidíš. Překvapení.“

To bylo myslím moje poučení o skutečné podstatě heterosexuálních vztahů dvou lidí odlišné národnosti v post-feministickém kontextu. Zní takto: neslibuj překvapení, pokud nevíš na sto procent, že půjde o překvapení příjemné. Alexa by jako Francouzka dobře věděla, že skoro všechna kasina ve Francii jsou v přímořských letoviscích nebo v lázních. Neptejte se mě proč: nejspíš ponor do mořské či léčivé vody mírní bolest z toho, že jste prohráli kalhoty v ruletě. Ale tak či onak, Alexa by pochopila, že nejedeme skoro jistě do kasina. Že míříme ke Casinu. K jednomu z početných supermarketů Casino, z nichž v těch větších bývají i restaurace.

A pověděla by mi, že čekat ve frontě, až jí uniformovaný zaměstnanec supermarketu kydne na táč stejk s hranolky, jí jako kulinářský obřad nepřipadá zrovna sexy, i když většinu jejích krajanů to tak baví.

Když jsme sjeli na parkoviště, odmítla vystoupit z vozu. Jindy bychom mohli od supermarketu popojet dál, do centra městečka, ale podle všeho byl právě supermarket jediné místo široko daleko, kde šla elektřina. Nejspíš tu měli záložní generátory, aby jim nerozmrzlo mražené a chlazené zboží.

Na plusové straně zůstalo to, že jsem Alexu zlomil, šli jsme dovnitř a dali jsme si teplé jídlo. Na minusové straně bylo to, že stejný nápad dostali všichni v širém okolí, takže jsme se museli o stůl dělit s rodinkou, k níž patřilo jedno dítě ve věku, kdy děti házejí jídlem, jedno ve věku, kdy děti bouchají o stůl příborem (plus házejí jídlem) a jedna tlustá teenagerka, která nevěděla, že je nezdvořilé dloubat Angličany každých pět vteřin do žeber.

Vytasil jsem se se svou oblíbenou teorií o tom, že „le self“ je dobrý popis francouzské národní povahy, ale ani tím jsem náladu nerozjasnil. Po pravdě řečeno, spíš jsem ji zhoršil.

Nemusím snad dodávat, že zpátky jsme jeli za hrobového ticha, v němž já jsem si říkal, jaké je štěstí, že v posteli jsme byli už odpoledne. Noční šmajchlování nebude na jídelníčku. Seděli jsme v posteli a četli jsme si každý při své baterce. Já jsem si četl *Břicho Paříže* od Émila Zoly v anglickém překladu; román o životě ve staré tržnici Les Halles. Alexa si zase ve francouzském překladu četla *Zeny jsou z Venuše, zatímco muži nejspíš z nějaké pitomečkovské planety, kde není třeba radit se s ženami o tom, kam se jede na večeři*.

Náhle naši čtenářskou idylku rozbil brutální a nepochopitelný sled událostí. Nejdřív ze všeho jako by někdo vjel do stodoly motorkou. A tím nějak ukončil stávkou, protože v ložnici se rozsvítila lampa. Pár vteřin nato nám

kdosi, nejspíš ten motorkář, začal bušit na dveře. Navlíkl jsem si džíny a bundu a šel jsem to prošetřit. Nevytopený vzduch v domě chladil, až štípal, ale všechna světla mezi ložnicí a hlavním vchodem už normálně fungovala. Opravdu, je po stávce; skvělá novinka. Jenomže ze stodoly jsem pořád slyšel rachocení té motorky. Otevřel jsem dveře, že ho požádám, ať si s tou yamahou jede jinam. Jenomže venku stál Monsieur Augème, nabalený proti dešti, a něco na mě hulákal. Jedno dvě slova jsem chytal. Že bych začínal rozumět staroegyptsky?

„Grange,” povídá. Díky prohlídce jsem už věděl, že to znamená stodola.

Než jsem se ho ale stačil zeptat, proč si plete moji „grange” se svojí garáží, protlačil se kolem mě a vrazil do kuchyně. Šel jsem za ním a zastihl jsem ho, jak s něčím šudlá pod výlevkou. Udivilo mě to, ale nenaštvalo. Pod výlevkou se nedá natropit moc škod, aniž byste se sami zmáčeli a zamazali, říkal jsem si, tak ho radši nechám, ať si blbne. Narovnal se, došel ke sporáku a zažehnul hořák. „Co se děje?” Alexa už dorazila do kuchyně, k mé úlevě úplně oblečená.

Monsieur Augème zopakoval svoje výklady i jí - a já jsem kromě „grange” rozšifroval i další dvě klíčová slova. A rozpomněl jsem se, že tytéž výrazy zapletené kamsi mezi neprostupný dialekt použil i předtím, když jsem se snažil zapálit oheň v grilu, a ještě jednou, když jsem se ho vyptával, kde tu poblíž podávají teplé jídlo. A těmi dvěma výrazy byly „nouzový generátor” a „plyn v láhvi”.

„No prosím, uznávám, že o životě na nejhlubším francouzském venkově toho moc nevím, ale uznej i ty, že na tom nejsi o moc líp.” Pod peřinou se něco zavrtělo.

„Oba jsme si přece měli všimnout určitých náznaků, no ne? Tak například, když jsem se šel vyptávat k panu Augèmovi, jaktože si ani jeden z nás nepoložil otázku, proč jeho dům svítí jako Eiffelovka na výročí dobytí Bastily? Všichni tu mají záložní generátory, no ne?" To vrtivé se vynořilo, aspoň tedy po nos, a ukázalo se, že se to celé tak vrtělo, protože se Alexa třásla smíchy. Ted' už měla na stolku u postele horké kafe ke snídani a teplý vzduch zvedal prach na nepoužívaných radiátorech, a tak to dokázala celé brát jako dobrý vtip. Nastal zase mír - a jak to mír dělá vždycky, vdechl nový život trhu s nemovitostmi.

„Ten dům musíš koupit," řekla mi. „Je to dokonalé útočiště před světem. Jak se vlastně kupuje dům?"

Seděla už na posteli a oběma rukama tiskla šálek s kávou. Na sobě měla jednu moji košili.

„Nevím. Snad je potřeba průzkum."

„Průzkum? Jako průzkum trhu?"

„Ne, jako statický průzkum, aby se vědělo, jestli to nespadne nebo se to neboří do bahna."

„Jo tak," pokrčila rameny. „Proč, mně se zdá v pořádku."

Zasmál jsem se, ale brzy jsem zjistil, že Alexin přístup k obchodování s nemovitostmi je ve Francii všudypřítomný. Monsieur Lassay mi řekl, že kdykoli přes víkend mu můžu zavolat, a tak jsem mu zavolał: v neděli ráno, rovnou z postele. „Šlo by zařídít prošetření domu, jestli tu nejsou nějaké stavební problémy? Jako jestli nespadne a tak."

„Prošetření?" Moje pokusy o architektonickou hantýrku ve francouzštině ho zřejmě mátlly. „Ano, stavební. Stěny, střecha, podlahy..." Přerušil mou okružní cestu po částech domu a řekl, že už chápe. „Už máme certifikát, že v domě nejsou termiti, a taky že tam není..." a pak řekl francouzské

slovo, které jsem si vyložil, jako že v domě není žádné potrubí.

„Cože? Okamžik." Zakryl jsem mluvítko a zeptal jsem se Alexy, jestli je tu normální, že si nový majitel musí nechat položit nové trubky k výlevce, koupelně i záchodu. Vzala mi telefon z ruky a rychle a účinně si promluvila s Monsieur Lassayem, což mi připadalo poněkud znepokojující, protože u toho byla od pasu dolů nahá. V takovém stavu by měla hovořit výhradně se mnou - nebo se svým gynekologem. Pak zase ona přikryla mluvítko a vysvětlila mi to. „Nemyslel potrubí, ty idiote," vykládala mile. „To se řekne *plomberie*... všechny ty trubky ke koupelně a tak. On říkal *plomb*... že v malbě není žádný... *plomb*." „Plomb?"

„No jak tomu říkáte? Bylo to ve starých barvách. Dělají se z toho kulky."

„Olovo?"

„Ano. Když prodáváš dům, musíš mít certifikát, že v nátěrech není žádné olovo. A žádné... *amiant*."

„Amiant?"

„No. To, jak to nehoří."

„Práce?"

„Blbče. Jak to mají požárníci." „Však říkám. Práce."

„Debile. Promluv si s ním." Vrátila mi sluchátko. „Musíte podepsat *promesse de vente*," hlásil mi Lassay. „To je příslib, že dům zakoupíte za smlouvenou cenu." „Podepíšu slib, že to koupím?"

„Ano, a pak máte sedm dnů na rozmyšlenou. Jestli chcete, přivezu vám *promesse de vente* hned, abyste si ji mohl pročíst." „Hned?! Já... totiž..."

Jako by mě chtěla přimět k souhlasu, najednou zahájila na dům palbu rota realitních partyzánů rozmístěných v zahradě. Alexa vyjekla.

„Ano. Prosím přijed'ujte," umlouval jsem Monsieur Lassaye. „S policie, rychle. Někdo atakovat, bum bum."

Když jsme sebrali odvahu se obléct (kdo by se chtěl nechat zastřelit nahatý?) a vykouknout z okna, nastala v palbě zrovna přestávka. Oknem v ložnici jsem viděl roh stodoly, většinu sadu a za ním i pole, která se zvedala ke kraji údolí. Měl jsem pocit, že v sadu vyrostly nové stromy s oranžově fluorescenčními kmeny a s puškami místo větví.

Došlo mi, že to jsou myslivci. Asi tak šest nebo sedm chlapů s brokovnicemi stálo v kroužku a poslouchalo výklady Monsieur Augèma, který máchal rukama a ukazoval dolů k domu. „Proč mají ty oranžové vesty?" Odjakživa jsem si myslel, že myslivci se mají maskovat, aby je kořist nezahledla, a ne rozhlašovat všem živočichům v kilometrovém okruhu, že si vyšli ustřelit jim palici. „Protože střílejí jeden druhého," vysvětlila Alexa. „Ví se, že střílejí po všem, co se hýbe. Po kočkách, psech, po lidech na procházce -a taky po jiných myslivcích. Takže teď povinně nosí oranžovou. Kromě toho je pak lehčí je najít, když v lese upadnou od opilosti do bezvědomí."

„Pojď, půjdeme zjistit, co se děje," vyzval jsem ji... dost statečně, aspoň myslím.

Při odmykání zadních dveří domu jsme s Alexou dělali spoustu hluku, a i když jsme vyšli, hlasitě jsme si povídali, aby myslivci pochopili, že nejsme zajíci.

Vykořčili jsme k sadu a já zavolal „bonjour".

Monsieur Augème rozdával cigarety. Když nás uviděl, myslivce rozehnal a oni se loudavě vydali na pole.

Augème sešel dolů k nám, potřásl nám rukama a řekl, že je pěkné ráno, což taky bylo. Nebe si sice zachovalo olověnou barvu a mraky visely nízko, ale vzduch byl jen čerstvý, ne mrazivý. Protože střelba už ustala, ptactvo se odvážilo zvednout hlavy ze zákopů a zase začalo zpívat.

„Proč tady... eee... se jak něco děje?“ zeptal jsem se starého zemědělce.

Alexa mi přeložila jeho odpověď. „Myslivci si mysleli, že v domě nikdo není. Obyčejně až sem dolů nepřijdou. Snažili se nás chránit před králíky.“

„Tady žijí dvoumetroví lidožraví králíci?“ chtěl jsem vědět. „Jasně, a chodí žrát ovce a všechnu zeleninu ze zahrádek.“

„Ale my rádi králík,“ namítl jsem Monsieur Augèmovi. Monsieur Augème zřejmě souhlasil. Alexa znovu přeložila. „Říká, že to rád slyší, a že jestli jich myslivci zastřelí dost, dají nám dva na oběd.“

„Pověz mu, že zásadně nejím zvířata, která si musím sám stáhnout.“

„Nesmíme odmítnout. Budou to naši sousedi.“ Jako bych malilinko poskočil radostí. Bylo to poprvé, kdy o nás Alexa mluvila jako o páru. Zatím jsme zkoušeli jen „můj dům“ - a když jsme šli k nějakým jejím známým, vždycky „mě chtěli poznat“, ne že by pozvali „nás dva“.

„No dobře, vždycky ty králíky můžu zakopat, až se setmí.“ „Ne. Já je uvařím.“

Alexa poděkovala Monsieur Augèmovi za nabídku a šli jsme nahoru na pole za myslivci, kteří už skoro došli ke kraji lesa a znovu se rozptylovali do rojnice. Jejich fluorescenční vesty se pohupovaly jako bójky na moři rozorané hlíny. Ovce na sousedním poli se před lidmi s puškami pudově klidily stranou. Kdo to tvrdil, že ovce jsou hloupé?

Monsieur Lassay přijel asi tak hodinu nato a vyjednávalo se u kuchyňského stolu. Dneska vyhlížel snad ještě angličtěji než minule, protože měl nepromokavou bundu a lesklé hnědé střevice. Přivezl tu *promesse de vente*, což byla mnohastránková brožurka se spoustou prázdných stránek pro podrobný popis domu, pozemků -a pro informace o minulých i budoucích vlastnících. Něco už úhledně vyplnil hnědým inkoustem a držel mi výklad o různých fázích koupě nemovitosti. Musím podepsat tenhle formulář, deponovat zálohu ve výši deseti procent kupní ceny, načež budu mít sedmidenní vyublávací lhůtu, během níž to můžu vzít zpátky, aniž bych o zálohu přišel. Nicméně kdybych chtěl zařadit zpátečku po lhůtě, prodávající dostane těch deset procent. Naopak prodávající v lhůtě nemůže objekt prodat nikomu jinému, i kdyby dostal lepší nabídku. Ve formuláři stálo datum vzdálené dva měsíce od nynějška a určující den, kdy podepíšeme konečnou kupní smlouvu, *acte de vente*. Všechno se mi to zdálo být jasné... až na jednu věc. „Tak jste advokát, anebo to prodáváte vy sám?“ zeptal jsem se. Přikývl - správná otázka. „V malých městech to často splývá. Lidé po nás chtějí, abychom prodali jejich domy, protože vědí, že kromě agenturních služeb jim poskytneme i ty právní.“ Pak bleskově vytasil potvrzení o termitech, olovu a azbestu (to byla ta „amianté“) a dal mi i svorkou spojený štůsek papírů, kde se vyčíslovala přesná rozloha pozemku - každý pokoj zvlášť, stodola, zahrada, sad, pole, všechno to certifikovaný zeměměřič proměřil s přesností na čtvereční milimetr. „Já si najít advokát taky, já?“

„Jestli chcete. Anebo vám to můžu vyřídit taky. Tady moc právníků není a nikdo z Paříže to pro vás neudělá.“ A hned si nad směšnou absurditou té představy odfrkl.

„Co vy musíte pro mě udělat, právní věci?“

„Hm? Ujistit se, jestli obec, jestli radnice nechce dům koupit jako obecní byt. Ale vím, že nechce..." Konejšivě mi položil ruku na rameno. „Dále zjistím, jestli státní železnice nechce tímto údolím vést novou trať... což taky nechce. Trať TGV už vede jižně odsud.

Pak přichystám konečnou smlouvu, *acte de vente*."

„Kolik peněz vám za to?"

Ani trošku to nevypadalo, že by ho ta otázka urazila. „Mně osobně ne moc. Státu hodně. Musíte zaplatit daň pět procent z ceny." „Pět procent?"

„Ano, a ještě donedávna to bylo deset."

Ale i když se připočítá pět procent, pořád byla cena neodolatelná. Monsieur Lassay odšrouboval uzávěr ze svého elegantního černého plnicího pera značky Mont Blanc a já jsem podepsal dva výtisky formuláře, jeden pro prodávajícího, jeden pro sebe. Pak jsem vypsál šek a ve své teplé nové kuchyni jsem jím povlával, dokud inkoust nezaschnul. Alexa se na mé povzbudivě usmála. Monsieur Lassay se usmíval asi tak, jak se usmívá každý, kdo právě dostal šek.

„Můžeme sem zajet i příští víkend?" zajímalo mě.

„Ano, to myslím není problém. Koneckonců, dům je skoro váš.

Dovolíte panu Augèmovi, aby dál obdělával pole?"

„Proč ne," pokrčil jsem rameny.

„Dobře. Zajdu za ním a ujistím ho o tom. Chce už sít."

„Co přesně?"

„Nevím. Ale nemějte strach, tihle staří rolníci se v podstatě všichni chovají biologicky."

„Co?"

„Ekologicky," přeložila Alexa.

Popřáli jsme si všichni „bon dimanche" a Monsieur Lassay vystrachal z kapsy u bundy klíčky od auta. „Vy se tu s tím generátorem máte," pronesl potom ještě. „Ve městě nejde elektřina. Je to jako ve středověku. Od šesti večer si nemůžeme číst." Jak nadutě jsem si v tu chvíli připadal.

Následující víkend by se dal natočit jako interaktivní film od nějaké softwarové firmy, s názvem *Sto a jeden důvod, proč by byl člověk idiot, kdyby si nezakoupil svůj kousek francouzského venkova*. Počasí jako na objednávku: svěží vzduch vysušil do křupava bahno a člověk měl sto chutí jít se toulat po klikatých venkovských pěšinách. Někam vyšuměli myslivci - ostatně Monsieur Augème nám vysvětlil, že minule tu vůbec nebyli kvůli králíkům, že pátrali po kanci, který ničil čerstvě vysazené sady. Programátoři toho filmu taky posílili Alexino libido a dali jí předtím nevídanou zálibu v kuchtění pravých hostin z místních potravin zakoupených na tržišti (které nadále vypadalo, jako by je zařídili podle starých rytin poskytnutých francouzským ministerstvem kulinárních klišé). A autoři softwaru nám dokonce vrátili elektřinu, nejspíš tím, že uzavřeli pro Electricité de France nějaké plány, jak prodat jadernou technologii do rozvojového světa, čímž se zajistí pro francouzské zaměstnance místa na doživotí. Byl bych cvok, kdybych z toho chtěl vycouvat. Popíjel jsem líně bílé víno z údolí Loiry a přemítal jsem, kterou část Alexina těla mám políbit příště, a tak se mi sedmidenní lhůta po špičkách vykradla z okna ložnice ven a utekla do kanceláře pana Lassaye.

To, že jsem si zakoupil kousínek Francie, nejspíš přivedilo jemné změny v mém způsobu myšlení. Zjistil jsem, že

přístupu Pařížanů k práci už rozumím mnohem lépe. Z pracovního týdne se stala mírně iritující mezihra mezi víkendy. Páteční odpoledne už pro mě nebyla ničím o moc víc než krátkým obdobím po obědě, v němž se především na internetu zjišťuje, jestli naši cestu na venkov neblokuje nějaké dopravní problémy.

Můj projekt čajoven po celý leden víceméně hibernoval, ale já se tím netrápil. Mnohem víc mě zajímalo, jak daleko se Monsieur Lassay prosekal byrokratickým pralesem. Kdykoli jsem mu zavolał a ptal se, co je nového, vždycky mi odpovídal základní a víceúčelovou větou: vypadá to, že všechno jde dobře.

Jednou v sobotu odpoledne, když jsme s Alexou byli zase v domě (pronajímali jsme si ho na každý víkend) a dávali jsme si kávičku, vstřčil do kuchyňských dveří nos Jean-Marie. Že prý je tady v kraji, zase jel „líbat nohy *caïdovi*“, jak řekl. „*Caïdovi?*“ podivila se Alexa.

Jean-Marieho příliš zaujaly její tělesné parametry, než aby jí odpovídal. Zeptal se, kdo že je ta „krásná mladá dáma“, a pak její ruku držel tak dlouho, jako kdyby jí chtěl do dlaně vypálit otisky prstů. Hrbil se nad ní jako volavka, když čeká na ten pravý okamžik, kdy nabodne nebohou rybu zobákem. A nejhorší ze všeho bylo, že Alexa se na něj mile usmívala a moc si to užívala.

„Udělám ti tady prohlídku, jestli chceš,“ nabídl jsem Jeanu-Mariemu. Nejradši kdyby začal nahoře v sadu a šel dál do kopce, až uvázne po hlavu v bahně. „Anebo radši kávu?“ nabídla Alexa.

„Ne, kdepak, moc rád bych se zdržel, ale musím jet,“ odpověděl a odtrhl se od Alexy, div že nebylo slyšet, jak se

kůže na dlaních rve. „Le caïd a un caillou à la place du coeur.”

Obdivně se nad tím poetickým vyjádřením uculila - a můj šéf byl ten tam a zanechal za sebou jen testosteronový obláček.

„To mělo znamenat co?” zeptal jsem se.

„Nevím. Že ten caïd má místo srdce kámen,” utrousila Alexa a něžně poulila oči na dveře. „Tvůj šéf je moc přátelský.”

„Přátelský? Ne, to měl špatnou náladu. Kdyby měl přátelskou náladu, rovnou by se předklonil a provedl ti orální sex.” „Aha, tak ty žárlíš!” vybafla, jako by bylo něco zvrhlého, když mi vadí, jak po ní chlípně čučel.

„Ano, žárlím. Kdo by nežárlil?” Myslel jsem si, že to Alexe polichotí, a taky polichotilo. Jenomže jsem lhal. Nežárlil jsem. Kypěl jsem vzteky. To je ale hajzl, takhle klidně si přede mnou vyjet po mojí holce. Kdybych byl venku a jednotil brambory, hned by ji pozval na výlet ve firemním šukmobilu. Anebo by z ní aspoň vymandelil telefonní číslo. Drsňák by obvolal kamarády, aby mu cestou z práce rozbili ciferník. Já jsem ovšem byl venkovský magnát (no, skoro), a tak jsem se rozhodl pro méně brutální postup.

Potěšilo mě, že Stéphanie si ještě pořád nevyměnila své fikané heslo a že si uchovala i roztomilý zvyk mazat zprávy jen do koše, ne úplně. Ba co více, zřejmě neměla ponětí, že v „Odeslaných zprávách” se hromadí všechna její pošta, jen aby si ji čmuchalové mohli pročíst. Podobným lidem by se vážně nemělo dovolit vést elektronickou korespondenci o ilegálním dovozu potravin. Jednou večer jsem zůstal v kanclu přesčas a proklikal jsem se zpátky ke vši její poště z poslední doby. Byla středa, ale děti měly prázdniny a hodně matek si vzalo volno, takže kanceláře byly ještě prázdnější než jindy.

Takže na našem patře bylo тихо jako v márnici a já jsem si s pohvizdováním vlezl ze své kanceláře do té Stéphanii. Na první stopy existence záhadného „caïda“ jsem narazil ve zprávách starých asi tak měsíc. V e-mailu od Jeana-Marieho stálo „Je m'en occupe“. Jeho „postarám se o to“ bylo odpovědí na Stéphaniiino upozornění, že „il faut absolument calmer le jeu avec fn“. Je nezbytně třeba „uklidnit hru“? A co to „FN“? Propátral jsem všechny vzkazy, jestli tam není nějaké další FN, čert ví, kdo nebo co to je. Našel jsem varování Jeana-Marieho, že když se spojí FN s „Chasse et pêche“, mohlo by to znamenat „graves ennuis“ pro Jean-Marieho circonscription“ a také pro firmu. Vykládám si to dobře, že „myslivost a rybolov“ by mohly způsobit „vážné problémy“ pro Jean-Marieho „obřízku“? Budu muset poprosit Alexu, ať mi to přeloží. Vytiskl jsem si ten dopis a ponořil jsem se ještě dál do minulosti, k e-mailu odeslanému krátce před demonstracemi u naší budovy. Tehdy jsem právě zjistil, že Jean-Marie dováží anglické hovězí. Tenhle dopis byl dlouhý a pečlivě upravený a opatřený všemi diakritickými znaménky, takže šlo zřejmě o nějaký oběžník. Stéphanie jej přeposlala šéfovi a pak ho „vymazala“. Byl od nějakého zástupce Národní fronty. No ovšem, Front National, teď už to bylo jasné i mně. Jde o krajně pravicovou nacionalistickou stranu, která se v roce 2002 prodrala až do posledního kola prezidentských voleb. Podle všeho byl e-mail napsán samými eufemismy, ale měl jsem pocit, že tomu i tak rozumím. Je čas na vlastenectví, ne na internacionalismus. Globalizace je rakovina stravující francouzský způsob života. FN to bude lidem připomínat i při obecních volbách v květnu, a to ve spojení se svými partnery ze Chasse et Pêche. To by si měly uvědomit všechny francouzské firmy, především pak ty, které mají něco

společného s ekonomikou venkova. Vypadalo to jako prostá výzva, ať lidi kupují francouzské zboží, ale jen kdyby Stéphanie nepřipojila kratičkou poznámku pro Jeana-Marieho, když mu to přeposílala. A pokud jsem rozuměl dobře, ptala se ho v ní, jestli se bude v květnu ucházet o znovuzvolení. *Znovuzvolení*? Takže náš Jean-Marie není jen prodejce hovězí fašírky a budoucí majitel čajoven, ale taky politik? Vytiskl jsem si tehle i ostatní e-maily, které jsem si chtěl pročíst později, a vypadl jsem.

Když jsem chtěl požádat Alexu o překlad těch významů, se kterými mi nepomohl slovník, postupoval jsem náramně opatrně. Nevěděl jsem totiž jistě, jak dlouho u ní přetrvají následky hypnotizérsko-svědčovské seance s mým šéfem.

Seděli jsme v kině a čekali, kdy začne francouzsko-německý dokumentární film o pracovních podmínkách čínských děvčátek, která vyrábějí holčičí panenky jisté velmi známé značky. Zrovna jsme si od mizerně placené biletářky a prodavačky koupili ještě mizerněji předražené zmrzliny a nato jsem se ležérně přeptal, co je vlastně tohleto Chasse et Pêche. I ukázalo se, že je to agrární politická strana, kterou vytvořili myslivci a rybáři, aby mohli porušovat zákony Evropské unie, které zakazují masakrovat zvířecí druhy, jež kromě toho, že jsou ohroženy vyhubením, dostaly ten špatný nápad migrovat přes území Francie. A vypadalo to, že zmíněná partaj hází i lidské migranty do jednoho pytle s nimi: všechno je to povolená kořist na odstřel.

A když jsme se s Alexou dívali na reklamu na jakési obrovité auto na naftu a s pohonem na všechna čtyři kola, zmínil jsem se Alexe, o čem jsem se doslechl: že prý se Chasse et Pêche chystá pro květnové obecní volby vytvořit koalici s FN.

Alexu to nijak nepřekvapilo a dál bez většího zájmu ožušlávala čokoládové Cornetto.

„A co jako vzejde z těch obecních voleb?“ zajímal jsem se.

„Starosti,“ ona na to.

„E?“

„Starosti měst a vesnic a městských čtvrtí.“ Mírně ji nakrklo, že nerozumím, ačkoli hudba k té nekonečné reklamě na to ropné monstrum řvala tak, že by si skoro nemohli povídat ani dva rodáci. „Les maires!“ zařvala mi do ucha právě ve chvíli, kdy hudba dohrála. „Jo starostové,“ promnul jsem si zmrtvělé ucho - a položil jsem si otázku, proč se mi tak náhle a prudce sevřel žaludek. Uvelebil jsem se v sedadle a byl jsem připravený nechat se přesvědčit, že si už nemám kupovat žádné panenky vyráběné v Číně.

Jakmile jsem se vrátil domů - sám, protože Alexa neměla po tak depresivním filmu zrovna erotickou náladu (nezeptal jsem se, proč teda sakra na takovou příšernost tahala zrovna mě) -, hopsl jsem na webové stránky francouzské vlády a našel jsem důkaz, který jsem potřeboval.

Starostenský úřad ve Trou zastával jistý Jean-Marie Martin, „místní podnikatel a majitel pozemků“. Byl zvolen jako nezávislý kandidát, jenže když jsem se proklikal houští volebních výsledků v kraji, zjistil jsem, že vydělal na překvapivě nízkém procentu hlasů pro FN a Chasse et Pêche, které v okolních venkovských obvodech jinak obvykle silně bodovaly.

Možná si řeknete, že jsem podezřívavý, ale ve mně to o tom „přátelském“ Jeanu-Mariem vyvolalo jisté pochybnosti. Byla asi tak jedna ráno. Madame Hrochové se v bytě nade mnou nejspíš zdálo, jak se čvachtá ve střední Africe mezi rákosím. Kromě toho už bylo slyšet jen sem tam nějaké to halekání

flamendrů z ulice a vzdálené dusání z baru pro gaye na rohu ulice. Díky tomuto relativnímu tichu jsem si dokázal poskládat zlomky pochybností, které dřív jen poletovaly v mé hlavě jako kousíčky rozervaných novin. Co je to za chlapa, pomyslel jsem si, který svému zaměstnanci dá pár set eur firemního bonusu, aby ty prachy dostal zpátky jako nájemné za vlastní nepřítomnou dceru? Vždyť pro tak zazobaného byznysmena, jako je Jean-Marie, to jsou drobné za šatnu. Samozřejmě ale jen pokud se celý jeho život netočí kolem příkázání „neprodělaš“.

Moje myšlenky se rozvíjely dál: co si mám dovodit z faktu, že panu Lassayovi mě laskavě představil právě Jean-Marie? Ba dokonce že mi - bezplatně! - půjčil auto, abych si tam zajel a prohlédl si to? Tahle myšlenka mi vydržela na celý zbytek probdělé noci.

Druhý den ráno jsem zavolal Lassayovi. Obvyklý dotaz „jak to pokračuje“, obvyklá odpověď „všechno je v pořádku“, plus dotaz „čeho se obávate“. No právě, to kdybych věděl. Dal jsem si s ním schůzku u oběda příští neděli, že probereme vývoj událostí podrobněji. Nato jsem pozval Nicole na oběd do restaurace, kterou právě otevřeli kousek od firmy a kde obsluha hraničila s otrockou podlézavostí. Bylo ale osvěžující, že se ke mně pro změnu někdo chová tak přeučtivě.

Nicole jsem poslední dobou moc nevidal, protože na týmové schůzky skoro nechodila. Předpokládal jsem, že to má dva důvody: za prvé jsme neutráceli skoro nic z jí svěřeného firemního rozpočtu, za druhé měla reálnou práci.

Když nám mírně baculatý mladý číšník podal jídelníčky napsané ručně křídou na černých tabulkách, Nicole mi vysvětlila, že v prvním bodě jsem vedle. My Tea Is Rich

naopak ukrájuje z rozpočtu hodně. Vytvoření loga (mně připadalo, že to je prostě nápis My Tea Is Rich vysazený běžově z běžně dostupného fontu Times Roman, jen kurzívou) stálo haldu peněz. A drahé byly taky hypotéky za naše budoucí čajovny, což není žádný div vzhledem k tomu, v jakých čtvrtích to je. I když to není až takový problém, dodala Nicole, protože ty prostory jsme stejně pronajali na krátkodobé smlouvy jednomu řetězci prodejen zlevněné obuvi.

Prostory pro čajovny? Hypotéky? Podnájím pro kšefty se zlevněnými botami? Jean-Marie se činil víc, než jsem si myslel. Ale nijak mnou neotřásl, že jsem se tohle všechno dozvěděl. Myslím, že bych ani nepohnul brvou, i kdyby mi oznámila, že Jean-Marie koupil celý Dárdžiling s širokým okolím a že jeho bojová letka vypálila všechny ostatní čajové plantáže v Indii napalmem.

Pojedl jsem ústřice, které jsem teď už uměl vysrknout bez jediného pomyslení na průduškový hlen, na tři prsty tlustý fileť z uzené tresky v hořčičné omáčce a k tomu „tian“, což je něco jako sladký cuketový nákyp. Pak jsem to spláchl lehkým bílým ze Sancerre, které stálo asi tolik, co v Londýně dáte za odporně oschlý sendvič. Nicole se mnou probrala *promesse de vente*, která téměř zapomenuta ležela už pár pěkných týdnů na psacím stole v mé ložnici. Řekla, že všechno probíhá normálně, ba že dvoutměsíční odklad do definitivní smlouvy je kratší než obvykle, ale to bude zřejmě tím, že nemusím prodat jiný dům, abych na koupi tohoto získal finance, takže je všechno jednodušší.

Mám nějakou možnost, jak se z toho vyvlíknout, kdybych se k tomu rozhodl?

Nicole zhltnula sousto ohořelého lososa a zamyslela se nad tím. Musím říct, že jak se na to zadání usilovně soustředila, byla

skoro přitažlivá. Pohrávala si s tenkým zlatým náhrdelníkem a světle nalakovaný nehýtek si zamyšleně přikládala ke rtům, na kterých i v půlce jídla ještě zbyla trocha světlé rtěnky. Hodně o sebe pečovala a určitě je příjemná na dotek, i když se člověk musí dívat pozorně, aby to odhalil.

Vějířky vrásek v koutcích jejích mírně nalíčených očí nadzvedl mírný úsměv.

„Chceš si koupit sámek na venkově, nebo co?“ zeptala se. „Já už ani nevím.“

„Tak tedy,“ přiklonila se ke mně, jako by nás podnikatelka mohla stíhat špehovat, i když zároveň mluví do titěrného mobilu, „klasická metoda, jak zastavit kúpi domu, je od banky. Ktýš ti banka otmítne dát kredýt.“ „Půjčku?“

„Ano, pučku. Ktýš ti banka otmítne dát pučku, mušeš tvoích deset pursánt rekuperovat.“

„A tak.“ Dokonce ani ovocná chuť vína mi nijak nezlepšovala náladu. Banka mě určitě k vodě nepošle. Když si ředitel pobočky porovnal můj plat, moje nájemné a cenu domu, nejen že mi okamžitě dal hypotéku, ale taky se mi pokusil prodat auto na leasing, zeptal se, proč si vlastně nepořídím menší byteček v Paříži, a udělal mi výklad o jejích posledním finančním produktu, díky kterému bych získal „možnost čerpat tisíc euro pro drobné nepředvídanosti“. „A to je jediný způsob, jak se z toho vyvlíknout?“ žadonil jsem u Nicole a díval jsem se, jak nám číšník dolévá. „Ano, pokut dům nespádne,“ zahihňala se. A okamžitě se rozhlédla po restauraci, jestli svým smíchem nevyrušila ostatní hosty. „Jasně. Takže mám jedinou možnost. Jít nakoupit trhaviny.“ Z toho, že se mi sklenka převrhla a polila půl stolu, si troufám soudit, že číšník rozuměl anglicky.

Následující víkend se mnou Alexa nemohla jet, protože její táta dostal od toho lžícového návrháře kopačky a hrozil, že si provede cosi děsného s nožem.

Jel jsem na venkov i tak. Potřeboval jsem tam zaskočit a pořádně si to tam očichat, než se definitivně rozhodnu. Dorazil jsem dost pozdě, v sobotu po obědě. Francouzský venkov vypadal jako obvykle: kouzelně. Jemná křivka údolí, které bylo až na holé stromy prázdné, rozeteté domy a červený traktor pana Augèma, který táhl secí stroj do zoraného svahu ke kraji lesa. Zaparkoval jsem u stodoly a vykročil jsem k němu. Na vysoké trávě v sadu se ještě pořád držela rosa, a tak jsem si ty své pařížské sportovní boty brzy promáčel. Když jsem došel na konec sadu, Monsieur Augème to otočil a sjížděl ke mně.

Docela veliký traktor na tak malý statek, říkal jsem si. A docela nový, na tak starého hospodáře. V kabině bylo dost místa pro dva a zadní kola byla vysoká jako stařík sám. Sečka rozhazovala setbu do stran, stroj se neoblomně jako balvan sunul dolů brázdami a neuhýbal ani o centimetr doprava nebo doleva.

Pan soused sjel z kopce asi tak dvacet metrů, načež zvedl hlavu a uviděl, jak vycházím ze sadu. Nebyl jsem zrovna v maskovacím oděvu – měl jsem na sobě jasně oranžový svetr a bílou vlněnou čepici, abych na svá citlivá velkoměstská ouška nepustil vlhko a chlad. Jakmile mě zmerčil, odbočil doleva ode mě, ke bráně, kterou se jelo na jeho pozemky. U brány zastavil, vylezl z kabiny, sebral ze země tři nebo čtyři pytle z bílého plastu a honem je ládoval do kabiny. Pak si čiperně naskočil za volant a nejvyšší rychlostí odbafal ke své stodole. Nejspíš to nebylo proto, že si ráno zapomněl vzít čistý nátlík. Podíval jsem se přes nízký drátěný plůtek na oseté brázdy. Země byla zase zpřevracená, aby na osivo

nemohly hladové vrány, ale zahlédl jsem pár světlejších místech, kam do bláta mimo brázdy napadalo něco suchých zrněk kukuřice.

Na druhém poli vpravo ode mě stály ve dvou skupinkách ovce a nejspíš dumaly, jestli se mají toho člověka v oranžovém děsit. Vedle elektrického ohradníku, který ovčím bránil v přístupu na oseté pole, jsem spatřil pár velikých bílých pytlů podobných těm, které Monsieur Augème tak horlivě schovával.

Doloudal jsem se k pohozeným pytlům. Ovce došly k závěru, že možná jsem myslivec, a rozběhly se po pastvině. V hlíně se válely dva zmuchlané pytle od osiva, na kterých bylo napsané jméno plodiny („maïs“), sériové číslo a logo jedné z nejznámějších světových agrochemických firem, která se i mimo zemědělský svět proslavila tím, že se snažila přesvědčit lidstvo, o kolik bude lepší to vzdát a smířit se s tím, že budoucnost zemědělství spočívá v geneticky modifikovaných plodinách.

Takže panu Augèmovi nestačí dotace od EU, on si navíc nechává platit za to, že testuje geneticky modifikované plodiny? Pak se není co divit, že má na nový traktor.

Odvrátil jsem se od plachých ovčí a spatřil jsem starého rolníka, jak stojí na zadní nápravě svého traktoru a z bezpečí svého statku mě pozoruje.

Nazítří ráno mě probudilo cosi jako střelba popravčí čety. Už tak jsem měl hlavu jako střep, protože jsem večer předlouho seděl v myšlenkách u jídla a vypil jsem u toho dvě láhve vína.

Zase myslivci, ale tentokrát mnohem blíž. Chlápci v oranžových vestách se plížili před stodolou, v sadu, dokonce až před dveřmi do kuchyně, v místech, kde jsem hodlal

založit záhon fenyklu. Jeden z nich, špekoun se zarudlou tváří a s knírkem velkým jako dospělý potkan, stál doširoka rozkročený a s puškou přes rameno, takže vypadal jako obálka fanzinu milovníků filmů s Rambem. Čuměl rovnou do okna mojí ložnice.

Protože jsem neměl ani neprůstřelnou vestu, ani raketomet, řekl jsem si, že bude lepší neklást nájezdníkům odpor. Radši jsem se doplížil k telefonu a volal pro posily.

„Cože?“ ptal se Monsieur Lassay malátně. Stejně jako já byl vytržen z hlubokého spánku. „Myslivci? Nejspíš si mysleli, že dneska v domě nikdo není.“

„Ne. Ne. Jeden dívá moje okno ložnice,“ přešel jsem do své nouzové, gramatických malicherností zbavené francouzštiny. „Zavolám panu Augèmovi, on jim poví, ať jdou pryč,“ slíbil Lassay s rozšafným poklidem člověka, který není obklopen ozbrojenými hrdlořezy.

Odvážil jsem se vyjuknout z okna. Rambo na mě pořád civěl, jen se přesunul o dva kroky blíž a vytáhl navíc nůž tak velký, že by mu v mnoha částech světa říkali meč. Nepůsobil dojmem, že by ho vyděsil podměrečný starý rolník.

„To myslím nebude dost. Můžete sem okamžitě přijet, prosím?“ „Přijedu *tout de suite*.“ Lassay to řekl našťvaně, což mě potěšilo. Zavěsil jsem a uslyšel nějaké syčení - pomyslel jsem si, že to nejspíš vypouští bídnou duši jedna z pneumatik Élodiina vozu, probodená loveckým nožem.

Upřímně řečeno, už se mi strachem podlamovala kolena. Lezl jsem po domě po čtyřech a zastrkoval závory na dveřích, ačkoli odhodlaný nimrod by se dovnitř dostal prostě tak, že by zdvořile zaklepal na kterékoli okno pažbou pušky.

Pak jsem si šel sednout do krbu, který byl dost veliký a tmavý, abych se tam mohl schovat, ovšem ještě předtím jsem přemístil ušák, aby nebylo vidět z okna ven.

Naštěstí jsem večer předtím měl v krbu zatopeno a zbylé teplo z vychladle vyhlížejícího popela mi trochu zahnalो husí kůži. Měl jsem na sobě totiž jenom tričko a slipy.

Krčil jsem se ve své skrýši a slyšel jsem právě ty vítězné hlasy, které nejspíš slyšeli bosenští muslimové krátce předtím, než do domů vtrhli příslušníci polovojenských jednotek a odvěkli jejich muže. Pak se ozval výstřel a zvuk třístícího se skla, další výstřel a zvuk, který jsem považoval za dopad olověných broků na stěnu domu. Konečně se ozvalo zaklepání na přední dveře. Lassay. Vylezl jsem z krbu, tryskem jsem doběhl do předsíně a škrubnutím otevřel dveře.

Přímo přede mnou byl knír o velikosti potkana a alkoholický frňák. Rambo.

Ani ve snu by mě nenapadlo, že zaklepe na přední dveře. Rambo psychologem.

Už tak scvrklá varlata se mi bázlívě stáhla ještě dál pod slipy; dívali jsme se na sebe s myslivcem z nepatrné vzdálenosti. Kulovnici si hodil přes rameno a nůž vrátil do pochvy, ale přesto mi připadal dost hroživý, zvlášť když za ním se houfovali jeho kamarádíčkové. „Bonjour,” řekl.

Nerad bych byl ke skupině tak dobře vyzbrojených gentlemanů nezdvůřilý, a tak jsem odpověděl také pozdravem. „Ça va?” zeptal se.

„Oui, et vous?” Jako kdybych se zdravil s některým z kolegů ve výťahu. Až na ty flinty, samozřejmě.

„Ty chceš koupit tenhle dům?” Opravdu mi tykal, použil na mě stejné „tu”, jaké se tady používá pro přátele, příbuzné,

děti, zvířátka a příslušníky neoblíbených ras. „Ještě nevím. Je to dobrý nápad?"

Zasmál se, až se od něj rozletěly alkoholové výpary. Kdybych mu v tu chvíli hodil do kušny zapálenou sirku, vyletěl by až na oběžnou dráhu.

„Víte, že když ten dům koupíte, máme podle zákona volný přístup a můžeme tu lovit, kdy chceme?" Mluvil pomalu, udržoval místní dialekt na uzdě dost, abych porozuměl každému slovu. „Třeba i u mě v ložnici?"

Znovu se zasmál a sarkasticky sjel pohledem k mým bosým chodidlům. „Ty jsi Martinův přítelíček?" To byla urážka mé mužnosti, ale nebyla pravá chvíle protestovat. „Myslíte Jeana-Marieho? To je můj šéf. Proč?" „Jestli ten dům koupíš, budeš dodržovat stejné dohody jako on?" „Dohody? Jaké?" „Například se starým Augèmem." „A tak. Kukuřice, co?"

„Například." Pomaličku přikývl, jako kdyby mi gratuloval k pochopení složitého problému. „Už tu byly nějaké protesty, lidi se snažili to zastavit. Trhali rostliny a vůbec dělali všelijaké *merde*. Lidi z města. My jsme jenom rolníci a snažíme si vydělat na živobytí. A četníci vědí, že je lepší nás podporovat." Varovně se zazubil. Takže celý tyjáter je jen proto, že jsem toho starého hajzla načapal při setí geneticky modifikované kukuřice?

„Říkal jste, že ty dohody byly s panem Martinem. Proč?" „Je to přece jeho dům, no ne?" Jak jsem pochopil z výrazu na Rambově tváři, předpokládal, že to dávno vím. Měl pravdu. Skutečně jsem to měl vědět. Jenže na mé *promesse de vente* byl jako prodávající uveden někdo jiný. „To je jeho dům? *Merde*."

Myslivec se usmál a roztál. Otočil se na svoje spoluramby a mrkl na ně. Zdá se, že když řeknete „*merde*", obměkčíte tím i to nejzatvrzelejší francouzské srdce.

„Pokud je to jeho dům," prohlásil jsem, „tak to nekoupím."
Hned mě napadlo požádat chlapce, ať to tu vypálí do základů, takže nepříjdu o zálohu, ale nedali mi čas. Zcela spokojeni s výsledkem své zastrašovací taktiky se už trousili pryč.

Rambo se ještě otočil a usmál se. „Bon dimanche," popřál mi.

Myslím, že popravčí za starých dob říkali odsouzencům „bonne guillotine", než jim dali useknout hlavu.

„Ne, to není dům pana Martina," bránil se Lassay půl hodiny nato.

Nevěřil jsem mu. „Daroval jej pánovi, který jej prodává, protože si ho nechce nechat. Je to jeho bratranec."

„Takže když já koupím, dostane Jean-Marie nula euro?"

Než Lassay řekl, že ne, zaváhal o zlomek vteřiny déle, než abych mu věřil.

Už jsem byl oblečený a seděl jsem na tom ušáku, kterým jsem se kryl před myslivci. Tam, kde jsem se předtím krčil, popraskávala hořící polínka, od nichž se místnost plnila lehounkým oparem nasládle vonícího dýmu.

Zadíval jsem se Lassayovi do očí a zavrtěl jsem hlavou. K neuvěření. Nemyslím to, že mě doběhl. Koneckonců se mu povedlo vodit na vařené nudli celé ministerstvo zemědělství. A jako francouzský politik je navyklý hrát podrazáckou Ligu mistrů. Právě teď prakticky celá Francie žere svému prezidentovi jeho výrony pacifismu ve vztahu ke hrozící válce s Irákem, ačkoli ti informovaní nenápadně poznamenávají, že jeho motivem jsou smlouvy na dodávky ropy, které Francie podepsala se strýčkem Saddámem.

Ne, nestyděl jsem se za to, že jsem mu naletěl jako trouba. A nevyčítal jsem francouzské veřejnosti, že skáče na špek prezidentovi. To není žádná ostuda, když vás dostane mistr podfuků - to se děje nám všem a pořád.

K neuvěření mi připadalo, že to Jean-Marie provedl *mně*. Proč prostě nedal dům do veřejné nabídky? Při tak výhodné ceně by se kupec nakonec našel, nebo ne? Nebo ne?

„Monsieur Lassay... mám velice důležitou otázku.”

Mírně se zavrtěl na židli a já měl dojem, že sleduji nefalšovaný pokus vypadat počestně. Poulicí se oči, mírný náklon hlavy.

„S tím domem něco není v pořádku?” zeptal jsem se. „Má nějaký tajný problém, takže ho nikdo nechce koupit normálně?” „Tajný problém?” Pokusil se o pařížské pokrčení rameny, ale nedařilo se mu to, byl příliš provinciální. Pařížské pokrčení rameny by moje tvrzení zaplašilo jako cosi žalostně hloupého. On jen odrážel ránu.

„Jste právník,” pokračoval jsem. „Takže vám pokládám právní otázku. Jestli mi neodpovíte, najdu si jiného advokáta. Tak za prvé, není moc obvyklé, aby právník zastupoval obě strany transakce, že ne?” Tentokrát rameny nepokrčil.

„Alors, Monsieur Lassay. Tají mi Jean-Marie nějakou vážnou vadu toho domu?” Ramena mu sklesla.

„No dobře,” vzdychl si. „Ale obávám se, že to z právního hlediska není důvod odstoupit od smlouvy.” „Jaký důvod?”

„Tady ve Francii se na tyto věci díváme trochu jinak.”

„Jaké věci?”

„Pro mnoho lidí je to příležitost najít práci - a přitáhne to sem nové firmy.”

„Co?”

„Ta nová jaderná elektrárna.”

FÉVRIER

Make *amour*, not war

Když jste Angličan a žijete ve Francii, určitě se dozvíte jednu novinku týkající se lásky. A dost zásadní novinku. Vinou toho, že tuhle věc neznáme, děláme ze sebe my, co mluvíme anglicky, při výkonu umění svůdcovského šašky.

Jde o tohle: Francouzi mají slovo „lingerie“ a Angličané mají slovo „lingerie“ a ti i oni tím myslí dámské spodní prádlo. Jenže Angličané to vyslovují úplně blbě.

Nevyslovuje se to „lón-dže-rí“, natož „lón-dže-rej“, ale „lén-žrý“. A Francouzi naší výslovnosti vůbec nerozumějí. Když budete Francouzce vykládat, že jí chcete koupit nějaké „lón-dže-rí“, bude mimo mísu. V nejlepším případě si bude myslet, že jí chcete koupit něco z boulangerie, z pekárny. Co bys chtěla na svatého Valentýna, srdíčko? Pecen chleba?

Alexa na spodní prádelko moc nebyla. Byla spíš na nahotu, což mi zcela vyhovovalo.

Takže když nastal únor, měsíc lásky, dupal jsem, co jí mám dát jako valentýnský dárek.

Co třeba romantický víkend v Benátkách? Jednou pozdě večer, když jsme se k sobě tulili u mě v posteli a naslouchali tichu linoucím se místo hekání skrz přičku z pokoje stále

nepřítomné Élodie, jsem se jí zeptal, jestli někdy byla v Benátkách. „Ne.“

„A nechtěla bys tam jet?“ Polehoučku jsem ji políbil na spánek a snažil jsem se vytvořit jakousi italskou romantiku. „Myslím, že v tomhle klimatu se mi nikam jezdit ani nechce.“ Ten polibek evidentně nebyl dost benátský. Možná měl být mlaskavější, vlhčí, průplavovitější. „To jako myslíš, že je moc zima?“

„Ne.“ Odtáhla se ode mě a posadila se na posteli. „Samozřejmě mluvím o politickém klimatu.“

Byla pravda, že svět šel rychlými kroky k válce. A že jistě anglicky mluvící země se snažily všem ostatním v OSN nabízet, že je právě tímhle směrem svezou.

„Cestovat bude moc nebezpečné,“ prohlásila. „Kvůli válce v Iráku si muslimové začnou myslet, že je nenávidíme, a všude propukne terorismus.“

„Jasně. Škoda, že Chirac nemůže zaskočit do Bagdádu a vysvětlit Saddámovi, aby se choval jako hodný kluk.“ Alexa se mi vymanila úplně a podívala se, jak se rozvaluju na polštáři.

„To měla být ironie?“ zeptala se.

„Ne.“

Vzala to jako ironické „ano“.

„Já vás Brity nechápu!“ vybafla. „Proč ty Američany podporujete, když oni vždycky hájí jen svoje zájmy.“

Tuhle odrhovačku jsem za poslední týdny slyšel tolikrát, že jsem se neudržel.

„A Chirac snad nechrání francouzské zájmy? Co smlouvy na dodávky ropy mezi firmou Elf a Saddámem? Co to, že Saddám dluží Francii miliardy dolarů a Američani chtějí irácký státní druh smazat, pokud režim padne? A neposílá snad Francie šupem svoje vojáky do Afriky, aby tam chránili

její zájmy? Na mě tenhle nečekaný záchvat pacifismu dělá dojem, jako kdybyste chtěli, aby se vlk nažral a *croissant* zůstal celý."

„Croissant? Co to má společného s croissanty?"

Pokusil jsem se jí tu duchaplnost objasnit, ale skočila mi do řeči.

„A stejně jsi prostě v hloubi duše protifrancouzský."

„Cože?"

„Jasně, jako všichni Anglosasové."

„Proč nám všichni Francouzi říkají Anglosasové? Anglosasové byl kmen vlasatých blondatých maníků v rohatých přilbách, co přepadl Britské ostrovy kdysi v temném středověku. Mám snad na hlavě přilbu s rohama?"

„Přeneseně vzato ano. Všichni jste Vikingové. Nájezdníci."

„Fakt, jo? Na rozdíl od Francouzů, kteří celou tu pitomou nenávisť mezi muslimy a Západem vytvořili, protože v koloniální válce zmasakrovali jánevímkolik Alžíránů. A kteří to ve snaze udržet si kolonie tak úděsně posrali ve Vietnamu, že z toho bylo dvacet let napalmu, obětí mezi civilním obyvatelstvem a navíc několik nejhorších filmů v dějinách Hollywoodu. Ačkoli je fakt, že i několik nejlepších. Třeba *Apokalypsa* nebo *Narozen čtvrtého...*"

Alexa mě ale nenechala doříct a odmítla ukončit politickou rozmíšku žertem. Vylezla z postele, obula si boty a odkráčela z ložnice. Pak už jsem uslyšel, jak si bere z věšáku bundu - a jak bouchly dveře.

Skrz strop ke mně pronikly nějaké námitky té arogantní dámy. „Moc hlučno, co?" Vyskočil jsem jako čertík a dodusal jsem do předsíně. „Jedno ubohé prásknutí dveřma a už si stěžujete?"

Vzal jsem z komory smeták, vešel jsem do pokoje a začal jsem mlátit do stropu, jako kdybych hlavou dolů poskakoval na chůdách. „Tak co, to už je lepší?" prskal jsem u toho. „Neprobudilo vás to?" Buch, buch, buch. „Sami dělat rambajz, to jo, ale od druhýho to nesnesete, co?" Žuch, prásk, třísk. „Taky byste byli nejradši, kdyby se vlk nažral a croissant zůstal celej, co?" Buch, bum, BUCH. Víím, že to byla malichernost, ale když vám holka ukáže dlouhý nos, je i tohle úžasně uspokojující.

Samozřejmě že jsem nebušil na strop pod dětskou ložnicí. Dokonce i anglosaský nájezdník má srdce.

Ale „lingerie" není jediný zajímavý exemplář z francouzského žargonu lásky.

Vezměte si třeba anglické slovo „rupture". Surové, ale prosté. Většinou to znamená kýla; bolestivé natržení žaludeční stěny, které chirurg spraví několika stehy. Ve francouzštině totéž slovo znamená rozchod. A na to žádná jednoduchá operace není. A mám-li být zcela upřímný, neměl jsem duševní sílu pokoušet se ani o tu mikrochirurgii, která by byla potřeba, abych Alexu dostal zpátky k sobě. Jen jsem jí párkrát zavolal a nechal jsem jí na záznamníku smířlivé vzkazy. Pokud si vzpomínám, dokonce jsem připustil možnost, že Britové a Američané se chovají malinko jako Vikingové. Ale pořád jsem si říkal - co je to sakra za partnerský vztah, který vás nutí nechávat takovéhle politické vzkazy? A pak jsem obdržel definitivní textovku na rozloučenou. „UZ NEVOLEJ," esemeskovala. „NEMUZES ME PRESVACIT."

Přesvačit? Jako že nikdy nebudu svačit líp než ona? O to bych se ani nesnažil. Ostatně představa společné svačiny je na ni příliš frivolně erotická. Ta holka je na mě prostě moc

vážná. Vždyť staví politické zásady nad šanci na trošku lidského citu. Když jsem studoval, na politické akce všichni chodili jenom kvůli možnosti, že se tam sežene někdo, kdo vám dá.

Vzpomínal jsem si na naši první „rupture“ (tu francouzskou). Alexa tvrdila, že dva lidé z odlišných kultur spolu nikdy dlouho nevydrží. Vypadá to, že měla nakonec pravdu. A zvláště to platí pro Brity a Francouze v tomhle konkrétním okamžiku dějin.

Napadal mě jediný způsob, jak britsko-francouzské vztahy ještě zhoršit, ale Jean-Marie tu naneštěstí nebyl, takže jsem ho nemohl zabít. Nevím, jestli se mi neklidil z cesty, ale do práce prostě nepřišel. „Navštěvuje naše klienty,“ nic jiného mi k tomu Christine nedokázala říct.

A moje *promesse de vente* mezitím samozřejmě tikala jako časovaná nálož schovaná v bedýnce kvalitního burgundského. Odnesl jsem smlouvu k právníkovi, kterého mi doporučila Nicole. Měl kancelář v nóbl budově na protější straně Champs-Élysées. Nad vchodem měla zlatý štít, jako kdyby si uvnitř člověk mohl pronajmout gladiátory. Nakolik jsem to dokázal, vysvětlil jsem francouzsky, o co mi jde, a sekretářka vypadala velmi zaujatě, ovšemže jen dokud nepochopila, že nechci, aby její šéf převzal moje zastupování v té transakci. Pak mi řekla „attendez ici“ a nechala mě obdivovat tloušťku koberce a rafinovanost rytin s výjevy z Paříže v osmnáctém století, které visely na stěnách obložených dřevem. Vypadalo to, že advokáti si tu přijdou na pěkné prašule.

Dvě minuty nato sekretářka vycupitala zpátky a vysoké podpatky se jí nehlučně nořily do koberce.

„Bohužel, je mi líto, ale Maître Rondecuir nemůže tuto záležitost převzít," oznámila mi s lítostivým úsměvem. Pak už jen stála a tiskla ruce k sobě před naškrobenou bílou blůzou ve výši prsou, dokud jsem neuznal porážku a nevykročil ke dveřím. „Bonne journée," popřála mi, což neznělo dvakrát šetrně... vzhledem k tomu, že mi zrovna zpackala celou finanční situaci. Moje právní polízanice nabízela jedno jediné řešení. Tradiční anglické řešení, které se hodí na každé dilema vyžadující rozvahu a opatrný postup: jít do putyky a pořádně se zlískat.

Byla sobota před svatým Valentýnem. Napadá vás lepší den k tomu, abyste si vrazili alkoholickou dýku do srdce? Šel jsem do rue Oberkampf, kde jsem měl sraz se třemi chlápky z Anglie. Seznámili jsme se v jedné hospodě kousek od naší firmy; spojila nás totální žalost nad tím, jak se anglická fotbalová reprezentace doplahočila k další bezbrankové remíze s týmem polovičních amatérů odněkud ze Střední Asie.

Ti tři byli poněkud drsnější týpky než lidi, se kterými chodím popíjet obyčejně, byli hlučnější a vychloubačnější, ale aspoň si radši vyprávěli vtipy a povídali si o fotbalu, než aby kohokoli prudili kvůli tomu, jaký má hlavní představitel jeho státu vztah ke krizi na Středním východě. Dělali tady pro nějakou telekomunikační společnost, vyvíjeli nějaký fakturační program nebo co, moc jsem tomu neporozuměl, ani když mi mozek zvlácnilo pár pint hořkého piva.

Když jsem do baru v ulici Oberkampf dorazil, už byli docela rozjetí. Šlo o naprosto normální kavárnu, kterou si z neznámých důvodů jako svoje rejdiště vybrala místní mládež. Módně nasvícený podnik hned vedle zel skoro pořád prázdnotou. „Paule! Jdeš zrovna včas na další rundu!"

Bob, nejhluchnější z těch hlučných, na mě řval, ačkoli stál asi tak dva metry ode mě. Byl blondatý a velikánský, dokonce vyšší než já, a měl skoro bílé i obočí. Stál s ostatními u nikotinem začernalé stěny v půlce vzdálenosti mezi dveřmi a barem.

Prodral jsem se kouřem a davem a už jsem sahal po peněžence. „Jasně. Co pijete?“

Potřásl jsem si pravicemi s Bobem, lanem - předčasně plešatícím klukem z Yorkshiru - a s Davem, Londýňanem s dětskou tváří, z níž nikdy nemizel úšklebek.

„*Demis* pro nás všechny a pro dámy taky... teda to, co pijou," hlaholil Bob. „Pro dámy?“

Bob ustoupil, takže se mi naskytl výhled na tři dívky asi tak kolem dvacítky, které stály mezi třemi Angličany a stěnou.

„Dámy, to je Paul," hlásil Dave hrdě. „Paule...“

Nechal dívky, ať se představí samy. Bezpochyby proto, že zapomněl jejich jména.

„Florence." Menší, ale pěkně stavěná, poloviční Indka s dlouhými hedvábnými vlasy a velmi rajcovním pupíkem.

„Viviane." Vysoká běloška s mírnoučce asijskými rysy a usměvavýma očima v barvě koňaku.

„Marie." Tmavá černoška, docela podsaditá, ale se štíhlým pasem. Typicky pařížská etnická směska. A taky se holky, jako typické Pařížanky, naklonily pro svoje dvě pusy na tváře. Až na Marii, která spíš pusy rozdávala, než aby je přijímala.

„Hele, holky, na Paula to nezkoušejte," ozval se Dave. Vypadalo to, že jede po Marii.

„Jasně, von je totiž gay," oznámil Ian celé hospodě. „Bydlí v Marais.“

Z britského osazenstva baru se rozlehlo pochechtávání, ale jen než to rozsekla Marie.

„Ne, on neny gej, Paul. Zmezipolu už šykali.“

Nikoho to nepřekvapilo víc než mě. Bob se nad svým vyděšeným výrazem rozchechtal.

„No tak, Paule, povídej,“ dožadoval se.

Bezradně jsem rozhodil rukama. „Já... eee...“ O moc víc jsem toho vážně nevěděl.

„Proš ty mně ytékl to ráno, Paul? Ty ne mós yngliský žántlemán!“ Marie cosi pošeptala svým dvěma přítelkyním a ty propukly v smích.

Najednou se mi rozbřesklo. Ukázal jsem na její vlasy, které teď byly smolně černé a ne peroxidově blond, jako když jsem se před dvěma měsíci probral v posteli vedle ní.

„Vožustil a vopustil, co?“ Dave položil Marii ruku na svalnaté rámě, jako by ji chtěl chránit.

„Vožuztíl? Pchá! Dézet minýt, pak spát jako dydek.“ Najednou se mi posmívalo šest obličejů. Potřeba zlískat se se jevila jako naléhavější než kdy dřív. „No jo, Marie, já se omlouvám. Já tehdy byl...“ „Ty tédy byl takový rychlý, še ty mně ani neposnát.“ „To je fakt, do tváře jsem ti vlastně nikdy pořádně neviděl.“ Další pohoršené zajíkání od dívek, další posměšný řehot od chlapců.

„Však víš, jak to myslím.“ „Fakt? Ruce hore a kalhoty dole, co, Pavlíku?“ „Nohy na ramena a zatnout zuby?“ přisadil si Dave. Usoudil jsem, že je nejvyšší čas jít pro pití. Protlačil jsem se k barpultu a nechápal jsem, jaký sebevražedný instinkt mě to přivedl rovnou do míst, kde místo abych utopil smutek v chlastu, ocitnu se tak blízko svému prvnímu průseru ve vztahu s Alexou.

„Všichni muži ve Francii jsou trochu zženštilý,“ žvanil zrovna Bob, když jsem se vracel s tácem plným sklenic. Piva

pro kluky, víno pro Florence, gin s tonikem pro Viviane a - ta hrůza - pro Marii dvojité rum.

Bob byl dost velká vazba, než aby mu vadilo, že mu kdokoli z asi tak dvaceti Francouzů v baru může rozumět. A taky se pár chlapíků ve značkových ohozech zatvářilo ukrutně dotčeně, jenže on hlučně plácal dál.

„Některý dokonce nosej kabelky.“

„*Sacs à main?*“ podivila se Marie. Pak se holky začaly radit, co tím jako myslí.

„Jo. Takový jako aktovčičky s uchem a páskem. Tak mrňavý, že se tam vejde nejvyš pas, jeden camembert a krabička gauloisek.“ „Ty mívají hlavně starší pánové,“ vložil jsem se do debaty. „Mimo Paříž. Na venkově jsem jich pár viděl.“

„Ano, tojzou stárce,“ kývla Marie. „To ne šenštilé, to staré. Staré Englyšáni mají kozy jako já. Ale nejsou šenštilé jako já.“ Vzala si prsy do dlaní a mávala mi jimi před nosem. Neměl jsem nejmenší zájem zase se probrat u ní v posteli. Byl jsem moc rád, když na to skočil Dave, který Marii sahal tak akorát po prsa, takže teď se mu naskýtala možnost zahledět se jí z očí do bradavek.

Bob jen vypil půlku piva a už se zase šplhal na řečnickou tribunu. „A co ty jejich jména, ha? Maj ženský jména, třeba Michel, anebo... jak si nadává ten tvůj šéf, Paule?“ „Jean-Marie.“

„Jasně! Chlap - a jmenuje se Marie! Je cáklej nebo co?“

„Moje řeč,“ příkyvoval Dave. „U nás by si chlap nikdy nenechal půlku ženského jména. To je, jako kdyby tady Bobovi říkali Bobby Jane.“

„Bobby Sue," vylepšil to Ian - a při té zhola směšné představě, že by někdo tak špalkovitý a chlupatý mohl mít ženské jméno, vyprskl smíchy.

Holky však začalo mírně krkat, že si cizáci tak dovolují na místní konkurenci.

„Mena? Ha! A co Sean Connery? Connerie je pičovina," posmívala se Marie.

„A moje exmanšel, on nebyl šenštilá," přidala se Viviane. „To byla právě ten potíš. On štycky se dva, tši šenská." „Ano, Francouzi uvidět šenu a když ona se na ně směje, tak oni nejradši rovná čára do póstele, *allez hop!*" utrousila Florence smířeně. „Marná sláva, chlapi, na Francouzských je nejhlavnější to, že jsou podstatně ženštější než Francouzi," prohlásil jsem; snad pochopí ten lehounký náznak, že by asi bylo moudřejší změnit směr konverzace. Kompliment byl pro Florence, ale vzdychla si Marie. „Ah, *enfin!* Jeden sváz nakonsy říkat niéso pšíjemné." Chytila mě za ruku a děkovně mě objala tak, že mi málem podjely nohy. „On Paul ví, še mališko lišotka je to prave pro fransouská šena." „Ano, říkněte něco příjemné, prosím." Florence se pokušitelsky zadívala na Iana.

„To je fakt." Ianovi to konečně došlo. „To je fakt, že Francouzky jsou dost ženský, a přitom žádný feministky. Jako u nás v práci: dovedou si zjednat respekt a nemusej u toho kdekoho obviňovat z harašení, no ne? Třeba ta z personálního, jak..." „To myslíš Sandrine?" zeptal se Bob.

„Jo!" Davovo roztoužené zasténání bylo lepší než jakýkoli popis Sandrine, o který bychom si řekli.

„Ta se s tím nemaže," pokračoval Ian. „A když jí řekneš, jak jí to sluší, tak neběží před firemní komisi pro rovný příležitosti a nežaluje, že jsi sexuálně harašil. Jenom ti poděkuje a zeptá se, jestli máš zájem o jednodenní firemní

kurz časovýho menežmentu." „S ní bych měl čas na kurz, kdy by si řekla." Dave i Ian si to s Bobem potvrdili vítězným plácnutím dlaň proti dlani - a já jsem si připadal jako trenér in-line bruslení, jehož neopeření žáčci si už zase rozbili rypáky o kandelábr. Bob neměl ani páru, že se chová přesně tak, jak je třeba se chovat, aby šel večer domů bez Pařížanky. Krátká košile mu lezla z gatí, až byl vidět chlupatý pupek, k tomu ten uřvaný pivní hlas a řeči bez smítka diplomatické delikátnosti - zženštilejších řečiček, jako by to jistě nazval on. Byl to docela hezký chlapík, ale na to, aby s ním kterákoli z Pařížanek, jež jsem poznal, šla do postele, byl prostě příliš anglicky hulvátský. Samozřejmě jiná by byla, kdyby byl bohatý a slavný, to by je musel všechny zahánět klackem. Bylo to prostě depresivní.

„Lidi, myslím, že budu muset jít," ohlásil jsem. Stejně je Marie na lovu, takže ožrat se by bylo příliš riskantní. Radši se vrátím domů, dokud vidím dost jasně na to, abych měl jistotu, že jsem sám. „Ano! My do žiného baru. Zudbóu, mošna i tansováný!" Marie se zhoupala v bocích, až jsem div nevyletěl oknem ven. „Jo. Hele, Paule, drž hubu a basu. Potřebuju, abys překládal mý balicí řeči." Bob mě přátelsky srazil zpátky na zem. Vyloudali jsme se ven, do studeného a svěžího vzduchu bez kouře. Marie mi sevřela rukou zadek. Začínal jsem chápat, jak se nejspíš cítí hlemýžď, než ho hodí na gril.

Takže se mi takových devět nebo deset hodin nato dost ulevilo, protože jsem seděl sám ve své posteli, popíjel silné kafe a radoval se, že kocovina nikde.

Ovšemže tam pod příkrývkou bylo jisté citlivé místečko, ale jak taky jinak, po té zabíračce, co můj ubohý frantík dostal v noci. Nakoukl jsem tam - ano, je zkrabatělý jako ty de Gaullovy oblíbené salámky.

Ovšemže mnohem schlíplejší.

„*Un toast ou deux?*” ozvalo se z kuchyně.

„Deux!”

Ze druhé strany stěny se ozvalo škrábání, jak natírala máslo na toustík. Načež se ve dveřích ukázala nahá ženská postava se snídaňovým podnosem. Vypadalo poněkud komicky, jak podnos dělil tělo na poloviny: nad ním nahé kozičky, pod ním přistřižené stydké ochlupení. Jako by to byl totálně neúspěšný pokus se zakrýt. „*Toast, další café, un oeuf à la coque.*” „DÍKY, MARIE.”

Ano, strávil jsem noc s Marií. A navíc jsem to navrhl já, ne ona.

Ve druhém baru, do kterého nás zavlekla, ztemnělém podniku v pseudokoloniálním stylu, mě napadlo povědět Marii, že šteká na úplně špatný strom. A taky jí vysvětlit proč: Alexa, Jean-Marie, domek na venkově. A ona, místo aby mě tahala na parket, si se mnou sedla a vyslechla si, jaké mám potíže.

„Ó, to ne velký problem,” prohlásila po chvíli, když jsem se dostal k té jaderné elektrárně. „Já dělám v bónk, víš?”

„Bónk?”

„Ano. Crédit de France.”

„Jo v bance.” Rozjasnilo se mi tak, že najednou bylo vidět skoro na dva kroky. „Ty fakt děláš v bance?” Najednou se mi zlepšila nálada a představoval jsem si otevřený sejf, ze kterého prýští dost hotovosti, abych mohl nejen zapomenout na svou desetiprocentní zálohu, ale taky porazit Jeana-Marieho ve volbách a možná i vybudovat v Trou ekologicky nezávadnou větrnou elektrárnu.

„Ano. Já mužu tobje dát... jak vy to nasíváte? Porády?”

„Rady." Aha, takže ne peníze, jenom rady. Moje naděje splaskly jako pneumatiky probodené opilým myslivcem.

„Ano."

Vysvětlila mi, co tou radou myslí. Vypadalo to proveditelně, a tak jsem se k ní začal lísat.

Zbývalo už jen zeptat se na jedinou, poslední věc. „Jdeš zítra na ten pochod proti válce?"

„Ne. Proš? Ty myslíš Emeryšani a Briti oni to nechají, protože my mašírujeme v Paří? Probuch, celá Paří nechse valku, my musíme pšestat!" Výtečně zahrála amerického válečného stratéga, který zvesela dlabě na to, co si o Iráku myslí francouzské veřejné mínění. „Ale... souhlasíš spíš s vaším panem Chirakem, anebo s naším panem Blairem?"

„Pff ! Co je sa rostúl? Šesky politysjen oni jenom rusna barva *merde!* Pha!" Pantomimicky si odplivla.

Zasmál jsem se a prohlásil jsem, že je sice ještě brzy - asi tak jedenáct - a já to vím, ale... nezašla by takhle ke mně, že bysme si dali krapet *amour*? Zašla. Dali.

Jak jsme byli uvnitř, okamžitě nás oba svlékla a nedala jinak, než že se spolu vysprchujeme. Pak jsme ve stíněném a rozvrzaném sprchovém koutě dělali všechno to obvyklé, mýdlové, rajcovné a pěnové, a když jsme to spláchli, předvedla mi, proč trvala na tom, abychom byli oba vydrbaní do modra. Nápaditá holka, tahle Marie, a ne jen v záležitostech úvěrové strategie.

Za ředitelem své bankovní pobočky jsem zašel při první možné příležitosti - v úterý čtvrt hodiny před devátou. V mojí bance, stejně jako v mnoha obchodech, měli v pondělí zavřeno. Vysvětlil jsem mu, proč ten dům není zdaleka tak skvělý kauf, jak se zdálo, a řekl jsem, že chci, aby mi odmítli dát hypotéku. Varoval mě, že budu muset zaplatit jisté „frais

de dossier" - zřejmě administrativní poplatky -, ale když si to našel na počítači, ukázalo se, že jde o částku, za jakou pořídíte flašku průměrného sektu. Co se dá dělat, pomyslel jsem si, oslavím to jednou flaškou, ne dvěma. On se podíval do *promesse de vente*, jestli jsme už neprošvihli termín, a slíbil mi, že sám oznámí prodávajícímu zrušení smlouvy. Usmáli jsme se na sebe, potřásli jsme si rukama - a deset minut nato jsem byl venku jako svobodný člověk.

Otázka zněla, jak to skoulet s Jeanem-Mariem.

Mám k němu nakráčat s triumfálním úsměvem na tváři?

Kdepak, řekl by mi, že jsem „hystérique”.

Mám se ho tedy zeptat, proč se mě, svého věrného anglického *protégé*, snažil podrazit? Kdepak, řekl by mi, že jsem naivní trouba.

Mám se jen tak, zcela mimochodem zmínit, že jsem se rozhodl nekoupit si dům, který mi vybral jeho přítelíček Lassay? Kdepak, Lassay už mu o našem rozhovoru určitě řekl, takže by věděl, že to hraju.

Jean-Marie po návratu ze svých záhadných cest na to téma ani nezabrousil, a tak jsem udělal to, co by udělal každý správný Pařížan poté, co unikl ze spárů prolhaného, podrazáckého šejdíře. Pokrčil jsem rameny a neřekl jsem nic. C'est la vie. Pařížský život a celé jeho pokrytectví si šly zdvořile a diskrétně dál svou cestou. A co víc, naše vztahy se mírně zlepšily - když jsem se s ním sešel, nechoval se už tak odporně kamarádsky. Zřejmě měl ke člověku, který ho nakonec přechytračil, víc úcty. Jenže s důrazem na slovo *zřejmě*.

Nekoupili jsme si s Marií žádná valentýnská přáníčka, ale konec konců, jak správně řekla, jsme jenom milenci, nejsme

do sebe zamilovaní. Jsme jenom „cinq à sept“, to taky řekla a označuje to lidi, kteří se scházejí na sex mezi pátou a sedmou odpoledne, mezi koncem pracovní doby a návratem k rodině. I když díky dobrodiní klouzavé pracovní doby to už spousta lidí může provozovat prakticky kdy chce.

Marie mi vyložila, že to je jedna z neopakovatelných francouzských sexuálních tradic.

Tak například zavazadlu zabalenému na jednu noc říkají „baise-en--ville“, tedy „šukačka ve městě“, protože obsahuje právě tolik věcí, které si vezmete, když si chcete zajet do Paříže na jednu noc pokoutní rozkoše.

Taky nemají telefonní výpisy rozepsané dopodrobna, ale uvádějí z volaných čísel jen prvních několik číslic - je to na ochranu ženatých nevěrníků, kteří si nedali pozor a volali milenkám a milencům z domova. Nekecám.

Kromě toho tu je porno.

Samozřejmě že jsem si taky svého času z půjčovny odnesl filmeček dva - a ve chvílích nejosamělejších jsem zabrousil na webu a něco si stáhl zdarma. Ve Francii to ale zdaleka není tak skryté a kradmé. Pomočasopisy mají reklamy přímo na stáncích s novinami. V každém knihkupectví mají na skladě nemravně názorné erotické komiksy. A pornografie, navíc ta tvrdá, penetračně-ejakulativní, se objevuje v zásadě co týden i na hlavních televizích, na některém ze šesti hlavních terestricky šířených kanálů. Marie měla celou sbírku videí, která si nahrála rovnou z telky. Včetně „zpravodajského“ předprogramu, kde se obyčejně mluvilo o tom, kdo natáčí jaký nový film a která nová pornohvězdička debutovala. Dávali tam i profily odpudivě vyhlížejících režisérů (ty jsme přešli rychloposuvem) a taky upoutávky na půltucet připravovaných filmů a rozhovory s hvězdami, které

zrovna mezi dvěma scénami masturbovaly, aby nevyšly z tempa. Nevyjít z tempa - v podstatě k tomuhle účelu používala porno i Marie. Vzhledem k účinkům kondomu se stávalo, že po několika číslech moje hlava ještě chtěla, ale tělo bylo slábo. Nebo ne snad přímo slábo, ale nedostatečně motivováno. A tak Marie založila kazetu a společně jsme se dívali.

Pokud (doslovný) pokles mé motivace nastal v době, kdy dávali pornofilm v televizi, dívali jsme se na něj živě. A jednou v sobotu o půlnoci jsme zapnuli bednu a na obrazovce naskočil skupinový rozhovor s obvyklými herci, jenže navíc tam blikal nápis „Liberté!” Herci byli všichni nahatí a jejich mluvčího podle všeho nikterak nerozptylovalo, že jak čte ze čtecího zařízení, zároveň je mu prováděna felace. Asi tak deset francouzských pornohvězd polehávalo na obrovité sloupkové posteli. Dívky vystavovaly na odiv své nejintimnější piercingy a hoši, kteří zrovna nemluvili, měli nástroje nutné pro jejich řemeslo ležérně přehozené přes stehno nebo namířené k pupíku jako šipky na mapě.

Hlas mluvčího monotónně drnčel (zřejmě měl mnohem větší nadání pro veřejnou kopulaci než pro veřejné projevy) a ukázalo se, že herci vstupují do dvoutýdenní stávky, protože státní televizní rada oznámila, že by snad nemuselo být porno pro hlavní televizní stanice dobré. Mluvčí prohlásil, že zákaz porna v televizi by znamenal konec „liberté d'expression” ve Francii. Žena, která byla napojena na jeho dolní partii, na souhlas přikyvovala. Z důvodů zcela očividných se nemohla vyjádřit slovně.

Prohlášení skončilo, obrazovka zčernala a Marie vypnula televizor. A vážným tónem prohlásila, že ze solidarity s herci

se po dobu trvání stávky nebude dívat na žádné video, které si nahrála z tohohle kanálu.

Abych byl upřímný, ulevilo se mi.

Připadalo mi, že ty filmy jsou pramálo sexy. Potíž byla v tom, že stejně jako ve všech oblastech života ve Francii bylo i porno záležitost klik a protekce, takže člověk v jednom kuse koukal na pořád stejné lidi, jak se mechanicky ošoustávají. A bohužel se během dlouhých a nudných „hraných“ pasáží dosyta vynadával i na jejich tváře. (Jako správní Francouzi se museli něco namlátit pantem, než přešli k činu.) Takže po čase to bylo jako dívat se na bratrance a sestřenice, jak si to rozdávají, a to v mé vlasti považuje za sexy málokdo. Celkem vzato bych víc ocenil, kdyby si herci nechali šaty a natáčeli informativní dokumenty o tom, jak správně stát ve frontě a být zdvořilí na zákazníky. To by bylo neotřelé a sexy.

A stejné, Marie nepotřebovala pomoc pornohvězd, aby vzbudila zájem muže. Jednou v pátek, po krátké epizodě typu *cinq à sept* v mém bytě, mě vzala do martinické restaurace v Marais. Její rodina pocházela z francouzské části Karibiku. A v téhle restauraci prý je pravá domácí karibská kuchyně, jakou zná od maminky. Podnik byl jeden kýč jak bič, na stěně nevkusná freska s rybářskými loděmi, které jako by se vznášely nad nebezpečně se svažujícím mořem. Zněla tu řinčivá kreolská hudba, cosi jako živé, hyperrychlé reggae, které se vám zarylo mezi lopatky, až sebou začaly cukat do rytmu, a to dokonce i když šlo o rytmuprostého anglického bělocha, jako jsem já.

Přišel k nám číšník, mladý černoch, a dopustil se řady obscénních narážek na to, že jsem tu s dívkou z Antil - ale

nemyslel to ani v nejmenším výhrůžně. Asi to bylo jeho typické žertování, metoda, jak si zasloužit tuzéra. Prohlásil, že pokud chci partnerku uspokojit, měl bych si dát „boudin“, což byla taková maličká, kořeněná jelítka. A pokud si k nim dáme ještě aperitiv, moje mužství se bude tyčit tak mocně jako ta vysoká sklenice, ve které nám pití přinese. (Jen jsem doufal, že na rozdíl od ní nebude z mého mužství nahoře trčet papírový deštníček.)

Nacpali jsme se „boudins“, pak jsme si dali „gratin de christophine“ (zapékaná zelenina podobná dýni), „accras“ (kořeněné placičky z tresčího masa), červené fazole, rýži, vepřové karí, pečenou rybu a kokosovou zmrzlinu. Byl jsem právě tak zralý jít domů, uvést se do vodorovné polohy a trávit, když tu Marie oznámila, že ji беру na tancovačku.

Odnesla si mě přes celé Marais do třetího obvodu, kde je miniaturní čínská čtvrť. Na několik nepočetných ulic získáte dojem, jako byste se přenesli do středověké Šanghaje. Mezi starobylými pařížskými budovami stály čínské restaurace s jídelníčky pouze v čínštině, a taky obchůdky s potravinami, ve kterých mi ze zboží nepřípomínalo nějakou známou potravinu nic kromě zelených láhví s pivem Tsing Tao. Byli tu i velkoobchodní prodejci kabelek, v jejichž krámech se do výše tyčily haldy obrovských beden sotva vyložených z letadla. Dokonce i teď v deset večer byli někteří obchodníci na svých místech a rozbalovali bedny.

A uprostřed toho všeho, za vybledlou fasádou obloženou glazovanými dlaždicemi, byla afrokaribská diskotéka. Uvnitř panovalo tropické vedro, lidi se mačkali a kroutili. Hudba se podobala tomu, co pouštěli v restauraci. Rychlý, lehký a kulhavý rytmus, samé řezavé kytary vyhrávající bleskurychlé melodie. Všichni tančili po párech. Bylo to jako

to, co jsem zažil tenkrát v baru s Alexou, ale mezi těla zdejších tanečníků nepronikl ani foton světla. Nastrojení černí hoši trčili záviděníhodně pevné hýždě na ženy, které to zřejmě ani trochu neuráželo. Koneckonců to trčení se odehrávalo přesně do rytmu, tak co. Ženy byly tak půl na půl, bělošky a černošky. Muži byli skoro všichni Afričani. Bělochů tu bylo jenom pár a všichni tancovali s naprosto nehorázně hezkými černoškami. Ozval se cynik ukrytý ve mně a usoudil, že kdesi v té rovnici je jako neznámá schovaný kabriolet BMW. Odevzdali jsme s Marií bundy a už si mě vedla na parket. „Když já nevím, jak se tohle tancuje," vymlouval jsem se. „To jednoduché, pšectav, že ty máš sex schudbou," řekla a vlekla mě dál.

Měla pravdu. Místo pokusů o nadskakování do rytmu člověk jenom přenášel váhu z jedné nohy na druhou - raz-dva, raz-dva - a žduchal do partnera pánví. Ti nejlepší zdejší tanečníci provozovali složitější figury, ale i Mariina sexuální metodika zabírala naprosto dostatečně.

To je ale bezva klub, říkal jsem si. A ta klika, že jsem si vzal ty nejtěsnější trenčle - v takovémhle klubu chlapec potřebuje pomoc a podporu od spodního prádla.

Malér byl v tom, že pod řečeným spodním prádlem se kořeněné jídlo vlivem tanečních otřesů změnilo v tropický orkán. Po dvou třech skladbách začalo být naléhavé a nezbytné, abychom aspoň další kousek proseděli.

Marie sehnala stůl a něco k pití a já jsem spěšně vyrazil ulevit sílícímu tlaku, napínajícímu pásek.

Po pěti minutách jsem se vrátil. Sklenice byly tam, kde dřív, ale Marie zmizela.

Že by celé její jméno znělo Marie-Celeste? napadlo mě. Kdepak, támhle je. Bedry na ni doráží jakýsi vysoký, mrštný

černoch, který má stříbrnou košili a taky ty záviděníhodné hýždě. Rozhlédl jsem se, jestli se v okolí nevyskytují nějaké dívky, které by ocenily, kdyby se na ně trčily pro změnu nějaké britské hýždě. Kdepak, ani jedna žena neseděla sama. A u baru hřadovala šňůra chlapů, kteří vyhlíželi jakoukoli nebohou dámu, kterou její partner vinou potíží s močovým měchýřem opustil třeba jen na pár vteřin. Zdálo se, že jsem udělal chybu. V tomhle klubu si člověk musí dívku držet za pačesy. Kdo potřebuje na chlapce, nejspíš si ji tam odnese přes rameno.

Všiml jsem si, že Marie se na mě usmívá přes celý bar. Tanec ji bavil a nad tím, že ji ode mě odervali, jen mírně krčila obočí (pokud se obočí může krčit).

Pantomimicky jsem jí naznačil, že nemám taneční partnerku, a ona jako kdyby mi bradou ukázala do nejdodlehlejšího kouta podniku.

Zamžoural jsem do začazeného šera. V koutě pár dvojic popíjelo a muchlalo se... a opravdu, seděla tam osamělá žena. Černoška s dlouhatánskou blond parukou naraženou na hlavě. Neutrálně se dívala kamsi k parketu a pocucávala proužkováným brčkem jakýsi mrtvolně bledý koktejl.

Usilovně jsem se z té dálky snažil zjistit, proč je vlastně sama. Byla urostlá, měla sytě černou rtěnku a nachové oční stíny. Rýha mezi ňadry vypadala trochu příliš baňatě, než aby byla přírodní, a drželo ji silou mocí tričko s hlubokým výstřihem, které praskalo ve švech. Že by šlapka? Ale co, spát s ní nechci a je to jediná šance si zatancovat. Propletl jsem se mezi stoly až k ní.

„Voulez-vous danser avec moi?“ zeptal jsem se.

Pustila brčko z úst, podívala se na mě a pak rozvážně přikývla.

„Tak jo.“

Když vstala, všiml jsem si, že má na sobě strečovou minisukni, která její dolní partie drží pohromadě stejně pracně, jako tričko ty horní polokoule. Kdyby byla sukně jen o maličko kratší, určitě bych uviděl, že má zevnitř na půlkách vytetováno „kolik“ na jedné a „dáš?“ na druhé. Pozdě, řekl jsem si.

Napřáhla ruku a já ji dovedl na parket; celou cestu se teatrálně vrtěla. Všechny popíjející párečky zvedly hlavy a prohlížely si nás. Že by to byla až tak raritní událost, když bílý chlapec vyzve k tanci černou prostitutku?

Pověsila se na mě a už jsme se do rytmu třeli slabinami jeden o druhého. Marie byla pořád nalepená na svého úlisného partnera. Koutkem oka jsem zahlédl, jak se na mě usmívá. Podle všeho žasla nad mým úspěchem při opatrování si nové tanečnice. A nebyla v tom sama. S úsměvy na mé pokyvovali i různí černí tanečníci, jako kdyby mě, i když trochu povýšeně, chválili za to, že jsem se zapojil do výměnného obchodu s partnerkami. Hlavou mi proletěla myšlenka, jestli tohle vlastně není jeden z těch swingers klubů, kterými se Paříž proslavila. Pokud ano, po příštím tanci jdu pryč. Obyčejně si radši sám určím, s kým budu souložit.

Ke konci písně se Marie vytrhla z klinče a přišla ke mně. „Poť, dáme si drink teď.“

To je k mé partnerce poněkud neurvalé, pomyslel jsem si. „Chvilíčku. Ještě jeden tanec,“ namítl jsem škrobeně. A opravdu, měl jsem dojem, že s prostitutkou přicházím zdejšímu tanečnímu stylu na kloub líp. Zřejmě měla vyšší nároky a vedla mě ke složitějším figurám.

Navíc se uměla třít slabinami velmi obratně.

„Ne, dáme si drink teď.“ Marie se omluvně usmála a vyrvala mě z náruče své sokyně.

„Au revoir,“ řekl jsem. Moje partnerka jen přiklonila hlavu ke straně a na rozloučenou se usmála.

„Ty neviděl?“ zeptala se Marie, zatímco já ještě sledoval, jak se šlapka brodí davem zpátky do kouta. „Neviděl co?“ „Ty nesytíl?“ „Necítil co?“

Marie mi místo odpovědi sáhla do rozkroku, který si ještě stále, řekněme... užíval vzpomínek na nedávná blízká setkání s minisukní. „To jsem samozřejmě cítil,“ odsekl jsem. „Ale nezdá se mi, že ty bys před pánví toho chlapa nějak uhýbala.“ Zasmála se. „Tak ty sytil, ale nevíš.“ „Nevím co?“

Marie se zadívala za dívčinou. „Ona má pénd'our.“ „Ne.“ Zahleděl jsem se na štíhlé nohy a vrtící se zadeček. Vybavil jsem si hebkost jejích tváří (a nemyslím těch dolních). „To že je chlap? Nesmysl.“ „Ale ty sytil jeho pénd'our, ne?“

Zavzpomínal jsem na poslední taneční číslo. Vybavil se mi úsměv na Mariině tváři i na obličejích dalších tanečníků. Tak oni neoceňovali mé dobré vychování, ani neobdivovali práci mých nohou. Sledovali, jak dostávám masáž moudí od transvestity.

Najednou mě napadlo, že moje partnerka opravdu měla na holku dost vystupující rozkrok. Ale je fakt, že v tomhle genitálně-kontaktním tanci jsem ještě začátečník.

„To ty jsi mi ji ukázala,“ postěžoval jsem si.

„To byl šert, ty hlupý Englyšan bez smyslu pro úmor.“

„No dobře,“ vzdal jsem to. „Od teďka si už nenechám masírovat poklopec od nikoho kromě tebe, Marie.“

Souhlasila - a navíc se neomezovala jen na taneční parket. Mezi tancováním podnikala v jednom kuse škádlivé ruční výpady. Zvlášť když pár Afričanek na place předvádělo takzvanou „hélicoptère“, tradiční tanec, při němž se ženy

předkloní a třepetají zadkem. Marie zaznamenala, že mě ta ukázka folkloru vcelku zaujala, a podporovala můj zájem prsty.

Takže když jsme se vrátili ke mně domů, bylo naprosto vyloučeno, že bychom šli rovnou spořádaně spát.

O hodinu tělesné námahy později jsem konečně upadal do spánku a Marie mi přejížděla nehem po břiše.

„Ty vidíš, že dokonce i Englyšan se muže naušit *amour*,” prohlásila. „*A février je selý mjesís d'amour.*”

Mám náramnou kliku, že nemáme přestupný rok, pomyslel jsem si a propadl jsem se do snů o tom, že vstupuju do kláštera.

MARS

Potěcha z čípků

Francouzi sice mají pověst licoměrníků, ale v některých ohledech je jejich řeč přímočařejší než ta naše „anglosaská“. Třeba si vezměte názvy některých věcí.

Podprsenka se řekne „soutien-gorge“, což v doslovném překladu znamená „prsni držák“. Mně to zní jako protetická pomůcka, která má u starých dam zabránit, aby jim prsy plácaly o kolena. Anebo požárník, to je obyčejný „pompier“, tedy obsluha pumpy. A březen je Mars, jako planeta. Jako bůh války. Jako obzvláště přesné se to jméno ukázalo letos.

Na začátku toho měsíce války jsem usoudil, že je nejvyšší čas nazvat všechno pravými jmény. Jsem už v Paříži pracovně skoro šest měsíců. Vytvořil jsem skici jídelníčků, návrhy oblečení pro číšníky, náborové reklamy. Správně by už čajovny měly spět plnou parou k zahájení provozu.

Ale my zatím měli jen samé kecy.

Nelezlo mi to tolik na nervy, dokud mě zaměstnával můj *maison* na venkově, ale teď jsem se po každém příchodu do

práce neubráníl pocitu, jako by se z projektu linul mírný hnilobný zápach. Příznačné pro to vše bylo, že celý tým se mi podařilo nahnat do jedné místnosti až první týden v březnu.

„Podívejte se na tenhle kontrolní seznam," vyzval jsem je a rozdál jsem tabulky, které v pěti barvách dokreslovaly rozšklebené trhliny v naší strategii.

Marc, Bernard, Nicole a Stéphanie odsunuli hrnky s kafem stranou a prohlíželi si souřadnicovou síť odfajfkovaných i prázdných chlívěčků. Jean-Marie seděl opřený a list si držel před sebou jako volant. Všiml jsem si, že kávy se ani nedotkl. Před chvílí se vrátil z pracovního oběda na ministerstvu zemědělství. Náš kávovar patrně nedosahuje ministerských kvalit.

Marc zvedl hlavu. Vypadalo to, že je utrápený. Ataky má proč, říkal jsem si. Prázdných chlívěčků je nejmíň dvakrát víc než těch odškrtnutých. „Hde zi to vytisk?" zeptal se mě.

„Vytiskl? Jestli ti dělá starosti bezpečnost, tak to je v pohodě. Existují jen tyhle kopie."

„Á-ha. Podhývej sem." Ukázal na ostudný výsledek našich plánů na nábor zaměstnanců.

„Ano?"

„Je tho velmi máslové."

„Mazlavé?"

„Rozmáslané. Ta červená je víc yako chnědá než yako červená." „Nejspíš si na Valentýna všichni tiskli srdíčka a všechnu červenou vypotřebovali."

„Ne. Ty nové tiskárny jsou k nietzchemu." Přešel do francouzštiny a začal se u Jeana-Marieho dožadovat, aby vrátili nové tiskárny výrobci. Označil je za hromadu amerického *merde*, čímž se připojil k hlavnímu antiamerickému proudu ve své vlasti, a to i přesto, že pobyt

v USA byl zřejmě zlatým hřebem jeho pracovního životopisu. To vše bylo velice zajímavé z hlediska sociologického a z hlediska technologie kancelářských tiskáren, ale svolal jsem poradu přeci jen z poněkud odlišných důvodů.

„Nic víc mi k tomu neřeknete? Jenom že barvy nejsou dost jasné?" Vypadalo to, že Jean-Marie s Markem souhlasí. Křenil se na tabulku, jako kdyby byla vytištěná hnisem.

Z Bernarda se náhle začalo linout podivné syčení. „Ssssó," začal, jako kdyby zkoušel novou zubní protézu. Zvedl svou tabulku a ukázal nahoru, kde byl hlouček fajfek demonstrujících těch pár věcí, které jsme opravdu udělali.

„No?"

„Ssssó je
toto?" „Co
myslíš?"

„Ssssó je toto?" Gestem odškrtnul do vzduchu fajfku.

„To je samozřejmě fajfka."

„Fafka?"

„Fafka?" To si pro změnu nové slovíčko zkoušela Stéphanie.

„V Englyji oni dělají faifky za pozitivní věci," vysvětlovala Nicole. „V mathématique, dýš je šešení správně, ušitel dá faifku. Dýš špatné, čížek."

Bernardovi a Stéphanii to připadalo fascinující, a tak jsme se zapletli do houští otázek na to, jak vyplňujeme úřední formuláře - dělají se tam fajfky, anebo křížky? Jak nadhodil Marc, určitě si všimli, že na některých webových stránkách, když odpovíte na otázku kladně, objeví se v rámečku fajfka. „Aha, ano. Velyse za-ýmavé," soudil Bernard. Tou dobou už jsem v duchu sahal po Uzi a dělal jsem jim přesně mířenými dávkami fajfkovitý vzor na lebkách. „Jeane-Marie?" zaprosil

jsem. Šéf pořád jen seděl a poslouchal debatu s mírně ublíženým výrazem.

Než zareagoval, na chvíli se zadumal, načež vzal moji tabulku a začal s ní mávat, jako kdyby to byla řehtačka.

„Jak říká Bernard, je to velice zajímavé," prohlásil. „Ale víte, protože je válka na obzoru, bude lepší... jak se to říká? Zatáhnout ocas?"

„Zatáhnout ocas?"

„Ano, však víš. Sklopit hlavu."

„Nevím. Co tím myslíš?"

Nasadil ještě bolestnější výraz než předtím. „Že Francie a Británie mají velmi špatné vztahy. Jestli bude válka, kdo ví, jestli ‚šálek britského čaje‘ bude Francouzům připadat lákavý?" Odevzdaně a unaveně pokrčil rameny.

„Tak počkat, Jeane-Marie, co se mi snažíš říct?" Všichni přítomní čekali na jeho odpověď. Lezla z něj pomalu. „Snažím se říct," odpověděl konečně, „že pro nás bude lepší, když pánové Blair, Bush a Chirac budou přátelé. Nemůžeme jít dál, dokud neznáme výsledek. Musíme počkat a uvidět. Vezmi si volno, Paule. Jed na týden nebo dva do Anglie."

Nevěřil jsem vlastním uším. Deportace.

„Vážně chceš uložit celý projekt k ledu pro případ, že bude válka? Není to trochu krátkozraké?"

Nevzal otázku na vědomí, tak jsem si pospíšil s dalšími.

„Co budeš dělat, když vážně začne válka? Celý projekt spláchněš do záchoda? Víš, jak dlouho trvala první válka v Zálivu? Ani ne tak dlouho, jak trvá uvařit vodu na čaj."

Místo odpovědi se jen zašklíbil.

„A i kdyby válka byla, myslíš, že na tom Pařížanům sejde? Brzy máme jaro a je bude mnohem víc zajímat, kde seženou ty správné módní tmavé brýle."

Marc, Bernard a Stéphanie to pochopili dost, aby to ocenili nesouhlasným zahučením. Jean-Marie si nevšímal ani jich. „Až budeš v Anglii," pokračoval jako nic, „můžeš mi fedexovat pilulky proti bolení žaludku? Mám zase *crise de foie*."

Crise de foie, doslova jaterní záchvat. Tak tady říkají každému břichabolu způsobenému přežíváním a chlastem. Cpou se tolik, že se z toho jejich játra nervově hroutí. „Fedexovat...?"

„Ano, ve Francii prodávají prášky proti bolení žaludku jenom v lékárnách a lékárníci oznámili stávku začínající dneska večer. Prášky mi nevystačí. Nejspíš jsem měl až moc pracovních obědů." Pohládl si břicho. „V Anglii se dá spousta léků koupit v supermarketech," oznámil ostatním.

Zbytek pracovního dne odšuměl do nenávratna při francouzské debatě o výhodách deregulace trhu, co se týče maloobchodního prodeje léčiv. Už jen z toho by jednoho rozbolelo břicho.

Samozřejmě jsem okamžitě rozeslal e-maily pánům Blairovi, Bushovi a Husajnovi. Informoval jsem je, že nová válka v Zálivu by mohla mít tragický dopad na výši nezaměstnanosti mezi níže postavenými zaměstnanci britských potravinářských firem ve střední Paříži.

Ale nikdo mi neodpověděl, a tak jsem jel domů a zahájil nucenou dovolenou. A do morku kostí mnou otřásl, jak jsem zefrancouzštěl.

Tak především jsem podobně jako kámoš Jake zapomněl některá nejprostší anglická slovíčka. Vypadá to, že slova jsou jako fixy. Když je chvíli nepoužíváte, vyschnou.

Zaskočil jsem do pobočky obchodu Marks and Spencer kousek od našich a zjistil jsem, že oproti stavu o minulých

Vánocích všechno přestavěli. Proto jsem vyhledal mladou prodavačku a zeptal jsem se jí: „Kde máte...?“

Okno. Chtěl jsem slipy, ale jak se to u nás doma jmenuje, sakra? Jako první mi mozek vyskladnil právě slovo „slip“. To je anglicky „spodnička“ a Francouzi to navíc vyslovují „slíp“. Snad mě francouzské slovo napadlo první proto, že jsem se ho něco naposlouchal od Marie. („Súndej slípy, Pole.“)

Hned potom mi naskočilo „culotte“, ale to jsou dámské kalhotky. Také zhusta užíváno Marií, například „věděl jsi, Pole, že na sobě nemám culotte?“

Tou dobou už si prodavačka myslela, že jsem upadl do katatonického tranzu, a mračila se na mě, jako kdybych se na ni měl každou chvíli bezvládně svalit.

„Knickers“, napadlo mě, ale to ne, to jsou taky dámské. Jak se to krucinál anglicky řekne?

„Underpants!“ vybafl jsem vítězně a nebohá dívčina odskočila aspoň metr daleko.

„První patro vlevo,“ oznámila mi neklidně a šla hlásit ochrance, že k nim po eskalátoru jede spod'árový fetišista s poruchou řeči.

Ale i když jsem se rozpomněl na všechna slova, rodiče mi řekli, že z mé řeči zachytili mírný francouzský přízvuk. Moji bývalí spolužáci to formulovali natvrdo: „Šišláš jak žabožrout,“ povídá mi jeden. Ve staré hospodě, kde jsem nebyl pár let, od té doby, co jsem se přestěhoval do Londýna, by nebylo moc rozumné nasadit francouzský přízvuk. Válka na spadnutí, nad odporem Francie proti ní bulvár zrovna běsnil, a tak se našli i takoví lidé, kteří by vzali sekýru na nábytek, kdyby měli podezření, že ho někdo vycídl francouzskou leštěnkou. Moji staří kamarádi byli podstatně

umírněnější, ale i tak jsem se ze všech sil snažil mluvit jako domorodec.

Naneštěstí jsem byl mimo. Nevěděl jsem, kdo trénuje místní fotbalové mužstvo (což je vlastizrada, hrdelní zločin, jenž se trestá tím, že zaplatíte rundu celé hospodě).

Když přišla řeč na mezinárodní záležitosti, byl jsem docela v pohodě, ovšem jen než se vrhli na podrobnější rozbor důvodů pro blížící se pokračování války v Zálivu. Odkdy se ze všech Angličanů stali experti na zbrojní inspekce OSN? A kde všichni přišli k těm rychlokurzům vrcholné diplomacie? Debaty o politických hrátkách všech zúčastněných stran mě vyčerpávaly, asi jako by týdenní seminář o kriketu vyčerpával ožralého francouzského chovatele prasat.

Došlo mi, že Pařížané jsou sice pyšní na svůj protiválečný postoj, ale moc to nerozebírají. Říkat „jde jim jenom o ropu“ se stalo módou, asi jako nosit šňůrkové kalhotky, jejichž kraje vyčuhují nad kalhoty. A já jsem se jim začal podobat (samozřejmě až na ty kalhotky). Válku jsem nechtěl, ale nehodlal jsem strávit zbytek života žvaněním o tom, že ji nechci. Nejradši bych taky zahnal řeči o válce jedním módním prohlášením a pak už se vrátil k závažným námětům, jako je sex, plány na dovolenou a to, kde kuchtí nejlepší mořské plody.

Aha, jídlo. To byl nejhorší problém. Když matka položila na stůl mísu se salátem, jaký dělá odjakživa (celé listy hlávkového salátu, celá rajčata, kolečka okurky, nakrájené kousky celerových řapíků), pocítil jsem neodolatelnou touhu nevšímat si lahviček s majonézou a kupovaným dresinkem a jít si udělat vinegretku. Ale v kuchyni byl stejně jenom kvasný ocet, ne vinný, a stolní olej nezjistitelného rostlinného původu. Udělal jsem s dostupnými přísadami, co

jen šlo, vrátil jsem se ke stolu s miskou vlastní zálivky a začal jsem trhat salát na kousky rukama. Ani mě nenapadlo, že snad dělám něco nezvyklého, dokud se otec nezeptal: „Copak, v *Parí* nemají nože a vidličky?"

„Mají, ale..." nechal jsem vysvětlivku nedokončenou. Ne proto, že bych zapomněl i tahle slova; protože mi došlo, jak idiotské by bylo říkat „ale hlávkový salát se nožem nekrájí". A tak jsem si zbytek nakrájel nožem a unyle jsem se zahleděl na celer. Ve Francii jsem tuhle jeho část neviděl jíst nikoho. Jí se tam jenom kořenová část, protože má výraznou chuť, a navíc nastrouhaná jako zelí. Celerové řapíky patří spolu s tuřínem a pastinákem mezi tu zeleninu, která je podle Francouzů dobrá nejvýš jako krmivo pro koně a hovězí dobytek. Zahryzl jsem se do tvrdé, vláknité dužiny a musel jsem s nimi souhlasit. Vždyť to nemá žádnou chuť! Asi mě tam zmlsali. První náznak mdlosti v jídle - a už se rozhlížím po nejbližším hladovějícím koni.

Další malér byl v tom, že jsem si opatřil alergii na chleba koupený v supermarketu. Nechápal jsem, jak nejen já, ale celý tenhle národ jsme mohli přežít takovou dobu, ačkoli nemáme pekařství na každém druhém rohu. Najednou mi to připadalo jako zásadní porušení lidských práv. Byl ze mě cizák.

A tak jsem si nacpal do kapsy pilulky proti břichabolu a anglické spodňáry a vrátil jsem se do města, kde mají lepší jídlo a zábavnější konverzační náměty. Pod La Manchem mě napadlo, jak dlouho to ještě může trvat, než se Francouzi odhodlají zazdít tunel, aby těm svým zatraceným válkychtivým sousedům dali co proto.

Protože v práci jsem neměl v podstatě co na práci, bez ustání jsem e-mailově klábosil se svými anglickými kamarády.

Chris, kterého vyhodili z jedné francouzské banky, nedal jinak, než že mi bude posílat všechny protifrancouzské vtipy, které kolují po internetu. Za pouhé dva tři dny se mi v doručené poště nahromadilo asi tak sto anekdot, fotek, karikatur a popěvků. Bylo tam ledaco, od mírně satirických narážek na to, že Chirakovo chování je ovlivněno faktem, že v jeho příjmení se skrývá slovo „irac“, až po vysoce nekorektní vizuální doporučení, kam by si francouzský prezident měl strčit Eiffelovu věž. Nemusím snad říkat, že jsem si dával pozor a nenechával jsem nic z toho ležet na tiskárně.

Pokukoval jsem po Jeanu-Mariem, ale ani jednou jsem ho nezahlédl. Jediným příznakem jeho existence bylo, že zmizely prášky proti bolení břicha, které jsem mu nechal ležet na psacím stole. Už jsme nepořádali žádné pracovní schůzky a všichni kromě Nicole a Christine se na mě dívali, jako bych byl trajekt přes La Manche, který se s nimi chystá převrhnout.

Bernard mi při každém setkání stiskl pravici a tajuplně se na mě usmál. A protože mroží, jak známo, nemají k tajuplným úsměvům patřičné mimické svaly, prostě se jen tvářil, jako když vytlačuje pšouk.

Stéphanie mi řekla (francouzsky), že podle ní zkušení francouzští diplomaté získají v OSN navrch nad „surovými anglosaskými barbary“.

„Nejspíš ano,“ odpověděl jsem jí (francouzsky). „Protože Anglosasové nemají jiné diplomaty než takové, co místo řeči jen vrčí a vydávají skřeky a na přilbách mají křídýlka.“ Zatvářila se zmateně. Ještě jsem neovládal francouzštinu natolik, abych uměl mluvit ironicky. Marc v přítomnosti ostatních o válce nezačínal nikdy - usuzoval jsem z toho, že

tajně podporuje Američany, ale neodvážil se to říct. Moc dobře věděl, že takový názor mu oblibu nepřinese. Recepční Marianne se taky o válce nezmiňovala, ale to ani nemusela. Při každém příchodu do budovy se na mě mračila jako kakabus a nejspíš si myslela, že bych sám nejradši šel shazovat na Irák bomby. Anebo je možné, že teď, když jsem byl u Jeana-Marieho v nepřízni, prostě jen nechala vystoupit na povrch svou přirozenou antipatii. Ucedila ke mně skrz zaťaté zuby, že jsem si neměl brát dovolenou, aniž bych předtím vyplnil patřičný formulář. A že stejně neví, jestli vůbec mám na dovolenou nárok, když jsem u firmy méně než půl roku.

„Fajn,“ pověděl jsem jí. „Tak já to volno vrátím.“ Do hajzlu s diplomacii, říkal jsem si. Je válka.

Christine byla pořád stejná, milá a půvabná, ale většinu času trávila na telefonu, debatami se svým snoubencem nebo s matkou. Toho prvního zhruba každou hodinu ujišťovala, že je pořád její zbožňované „chaton d’amour“ (láskyplné koťátko), s tou druhou se dohadovala o přípravách na svatbu, která měla nastat, jak jsem vyrozuměl, už brzy, asi tak za rok. Bude pečlivěji naplánovaná a přichystaná než ty naše čajovny.

Rozumně promluvit jsem si už mohl ze všech kolegů a kolegyň jedině s Nicole. Věděl jsem, že zčásti je to proto, že si chce udržovat cvik v angličtině, ale to mi nijak nevadilo.

Začali jsme spolu hodně chodit na obědy. Počasí bylo pořád lepší a někdy se už dalo posedět venku. Některé hospody v okolí firmy měly na terasách mezi stolky závěsná topná tělesa, takže když svítilo sluníčko, bylo tam jak v létě. Jen si člověk musel dávat bacha při vstávání, aby nestrčil hlavu

přímo do plynového hořáku, takže by mu vzplála jak Číňanovi slamák.

Právě Nicole mi dodávala informace o tom, jak zhoršující se anglo-francouzské vztahy škodí mému projektu. S každou vzteklou potyčkou mezi vládami bylo méně a méně pravděpodobné, že čajovny opravdu otevřeme. Bylo to, jako když jedna bouřka za druhou sráží všechny pupeny na vinici v příkrém svahu. Francouzská média si všímala každého protichirakovského výpadu v nakvašeném britském tisku, takže by jeden řekl, že Angláni jako takoví to budou mít u Pařížanů dokonale polepené. Ale mimo práci to téma skoro nepřišlo na přetřes.

Když jsem si kupoval bagetu a obludný přízvuk se mi vznášel nad hlavou jako velikánská britská vlajka, prodavačka neřekla nikdy víc než „osmdesát centů, prosím“. A když jsem prošel kolem McDonalda nebo KFC, vždycky tam měli plno. Opravdu si zákazníci mysleli, že „Happy Meal“ je tradiční francouzská bašta?

V Paříži sice panovala mírně nerudná nálada, ale s mezinárodní situací to nemělo nic společného. Zavinila to stávka lékárníků. Jak mi řekl můj věrný bedekr: „V Paříži najdete lékárnu přibližně každých deset metrů. Zelené neonové kříže svolávají Francouze k předávkování se léky. A žádný lékárník nemusí jezdit metrem. Lékárnická licence stojí jmění a lidé si je prodávají a kupují stejně dychtivě jako Monetovy obrazy.“

Ted' byly výlohy lékáren zamčené za železnými mřížemi. A pod každým zoufale ztemnělým zeleným křížem stál shluk kašlajících, skučících farmaceutických závisláků, kteří se modlili, ať se stane zázrak.

Ještě jsem to netušil, ale brzy jsem se měl stát jedním z nich.

Ironií osudu měl první ránu mému zdraví zasadit návrat skupiny lékařů do Paříže. Jeden z nich byl totiž Mariin přítel. „Přítel?“ zeptal jsem se nevěřičně, když mi oznámila, že pro změnu už nebudeme trávit noční hodiny nahatí a spolu. „Ty máš přítele?“ „Jistě. On nebyl v Parí.“

Ta osoba, která se se mnou po celý uplynulý měsíc zapáleně oddávala všem sexuálním aktivitám, jaké jsou lidstvu známy, cítí jakýsi závazek k jinému muži?

„A co je zač? Mnich? Eunuch?“ Jinak se nenasytnost jejího libida vysvětlit nedá, to je jasné.

„Ne. On je doktor.“ Vysvětlila mi, že její přítel působí u Lékařů bez hranic. Byl v Bagdádu, ale varovali je, že britské ani americké bomby asi nebudou s to rozlišovat mezi francouzskými lékaři a iráckými vojáky. Pochopili to a z Iráku vymázli.

Okamžitě mi hlavou probleskly nejrůznější otázky: na stav libida pana doktora, na Mariinu citovou pružnost, na to, že jsem zřejmě měsíc sloužil jako živý robertek. Měl jsem ale pocit, že nemá cenu je položit nahlas.

„Ty jsi nešál v mém apármá nějaké kondóm. Mám ti poslat?“ zeptala se.

„Ne, nech si je. Třeba přijdou k užitku. Nikdy nevíš, kdy si tvůj přítel někam vyrazí a nechá tě půl dne samotnou.“

„Ee?“

„Nech si je. Už je nepotřebuju.“

„Nechsíš zavolat Florence?“ navrhla Marie. „Lipíš se í.“ Florence byla ta její napůl indická kamarádka, se kterou jsem se seznámil v baru. „Já povjediela ji že ty teť o ké pro fransouská šena.“ „Co to plácáš? Angličanky náhodou maj taky rády sex, nemysli si. Třeba je to jenom tvůj individuální rys, že potřebuješ každou noc přefiknout čtyřikrát.“

Marie se zasmála. „Ty sušíš. Zavolat Florence, ona tě uklidí.“ „Uklidní? Že by její přítel na týden odjel, takže potřebuje obsloužit?“ Zavěsil jsem a utrousil jsem několik nadávek na to proklaté francouzské ženské pokolení. Moje situace už by se mohla zhoršit jedině tak, že by se Élodie přihlížela z USA zpátky na protest proti tomu, jak ošklivě se její hostitelská země chová ke Francii. Ale jak znám Élodii, ta spokojeně vyžije kdekoli, kde je spolehlivý přísun fetu a svalnatých manekýnů.

Výsledkem kopaček od Marie bylo, že toho dne, kdy válka přece jen vypukla, jsem byl klidný a uvolněný. Spal jsem celých osm hodin. Jednou dvakrát jsem se malátně vzbudil, ale když jsem se převrátil na loži, zjistil jsem, že žádné ruce (či hůř, žádná ústa) si nepohrávají s mými spodními partiemi. A okamžitě se mi ulevilo tak, že jsem upadl do hlubokého, bezesného spánku.

Ráno jsem se povaloval na posteli a novináři museli pár minut rozrušeně štěbetat a pustit pár zvukových efektů z bombardování, než mi to došlo; aspoň mě potěšilo, že když ne jiná místa na světě, moje matrace je teď mírovou zónou.

Sex je báječná věc, přemítal jsem, ale je to s ním jako se šampaňským. Kdyby vás nutili pít čtyři sklenice ke každému jídlu, začnete fantazírovat o pramenité vodě.

Takže teprve když jsem stál pod sprchou a teplá voda mi masírovala ztuhlé svaly (které si hloupě stěžovaly na nezvyklý nedostatek noční gymnastiky), pochopil jsem ty zpravodajské výkřiky úplně. Válka?

Zastavil jsem vodu, okapával jsem, do sprchového kouta se plížil studený vzduch a mně naskakovala husí kůže.

Válka.

Všichni jsme věděli, že se blíží (snad až na lidi, které první noční bombardování vymazalo z existence), ale stejně to byl otřes. A pro mě to taky bylo cosi jako rozsudek smrti. Uznávám, že to nebylo zdaleka tak zlé jako jet v tanku, který zasáhl granát, anebo být v bunkru zasaženém inteligentní průraznou bombou, ale rána to byla i tak. S příchodem do práce jsem si dal na čas. Na Marianne jsem vytasil své nejpřátelštější „bonjour”. Odpověděla zavrčením, což mi připadalo slibné. Kdyby už jí do osobního přinesli moji výpověď, zářila by jako sluníčko.

Zašel jsem do kanceláře ke Christine a zeptal jsem se rovnou. „Alors?”

„Alors quoi?” Vzala si z velikého balení položeného na stole květovaný papírový kapesník a vysmrkala se. „Oh, la guerre? Oui, les pauvres enfants.” Potřásla hlavou, ale hned přerušila náš rozhovor, zavolala matce, jestli má dost velkou zásobu sirupů proti kašli a jestli teď válečný stav na Středním východě nepřeruší dodávky hedvábí na svatební šaty.

Šel jsem k sobě, hodil jsem tašku na stůl a zavolal jsem Nicole. „Alors?” zeptal jsem se jí.

„Qui est-ce?” Jasně, ve francouzštině mě nepoznala. Lidi dost mění hlas, když mluví cizí řečí.

„Paul.”

„Aha, Paul. To je chrozné, še? Šude samá zmrda.” „Máš pravdu, válka je zmrda. Ale co...” Zní to malicherně, ale vyhnout se tomu nemůžu. „Jaký dopad to podle tebe bude mít na naše čajovny?”

„Á, ano.” Chvilku přemýšlela. „Já nevím. Musíš ptát Jean-Marie.” „Ten tu není. Nikdy tu není.” „Ano. Tak myslím pokračuj jako obyčejně.” Zamyslel jsem se nad představou, že dál nebudu dělat nic, jen si e-mailovat s kamarády, číst si

protifrancouzské vtipy a pít kafe. Ne až tak nepříjemná perspektiva, ale kariéru jsem si rozhodně představoval jinak.

Jean-Marie se neukázal ani toho dne, ani nazítří. Ani napozítří. Bylo to jako podivná válka v roce 1939, kdy celé měsíce žila Francie v podstatě skoro normálně. A pak nepřítel přišel a zadupal ji do země. Těžko se mi odhadovalo, co si teď ostatní myslí o čajovnách. Především proto, že ono se vůbec stěží odhaduje, co si myslí lidé, se kterými se nikdy nevidáte.

Ne, to nebyla úplně pravda. Se členy svého „týmu“ jsem se vídal. Tak třeba jsem u automatu na kafe narazil na Bernarda, jak si čte návod na použití z tuby masti na uvolnění svalů, kterou si zrovna půjčil od nějakého kolegy. Nebo ke mně nakoukla Stéphanie, poptat se, jak je v Londýně (ještě ji nepřešly něžné vzpomínky na tamní pobyt s Jeanem-Mariem), a zeptat se, jestli náhodou nemám nějaká analgetika. Taky se stavil Marc a nabídl mi nikotinové náplasti výměnou za fungicidní mast. Neodvážil jsem se přeptat, jaké houby potřebuje zničit.

Stávka lékárníků vytahovala z nejhlubších koutů polozapomenuté neduhy a zvolna vedla celý národ ke kolektivní zhoubě.

Konečně, jednou odpoledne, si to přihasil Jean-Marie. A tvářil se žoviálně, jako kdyby zrovna před vypuknutím války zakoupil akcie firmy Kalašnikov a spol. Uviděl mě skrz otevřené dveře kanceláře, ale skoro ani nezpomalil. Zcela zbytečně zaklepal a vešel ke mně. Kliknutím jsem zavřel protifrancouzskou karikaturu, kterou jsem si prohlížel, a vstal jsem, že přijmu rozsudek jako chlap. Potřásl mi pravicí a zvesela mě pozdravil.

„Jak se cítíš?" zeptal jsem se ho. Nepochopil, a tak jsem si pohladil břicho. Od nucené dovolené jsme se neviděli. „Aha, tohle, výborně, díky. Nemáš těch pilulek náhodou víc?" „Nemám, bohužel."

„To nevadí. Stejně jsem ti velice vděčný." Napadlo mé, jestli jeho vděk k Británii zajde tak daleko, aby nechal můj projekt žít. „Tak co, k čemu jsi dospěl kvůli té válce?"

„Aha, válka... Odložím si věci a probereme to." Zvedl ruku s aktovkou. „Přijď za pět minut ke mně." To neznělo dobře.

Pět a půl minuty poté (na schůzku s Francouzem je přísně zakázáno přijít včas) jsem zaklepal na dveře jeho kanceláře, a když jsem vešel, uviděl jsem, že už nalévá dvě kávy. Christine tam byla taky. „Posaď se, Paule," vyzval mě a přistrčil mi bílý šálek s podšálkem.

Posadil jsem se, ale kávy jsem si ani nevšiml. Usmál jsem se, jako bych chtěl říct: do toho, ať je to za námi.

Pustil se do rozvleklého výkladu o válce, politice, cenových výkyvech na světových trzích, o tom, kolik jako zaměstnavatel musí za svoje lidi platit sociálce, o stavu svého trávicího traktu (vlastně o tom nejspíš ani nemluvil, ale tou dobou už jsem stejně přestal poslouchat a čekal jsem na pointu).

„Takže," blížil se k ní, „navrhuji, abys pokračoval v práci do konce své smlouvy, anebo přinejmenším do konce války, ale jako náš učitel angličtiny." Zazubil se, jako kdyby byl salonní kouzelník a právě vytáhl z kávového šálku živého leguána. „Prosím?"

„Pro nás to bude skvělé. Už jsme pár lidí na lekce angličtiny poslali. Teď můžou chodit k tobě. Samozřejmě plat budeš mít jako dřív." No samozřejmě, pomyslel jsem si, z čeho bych mu jinak platil za Élodiin byteček.

O skutečnosti, že výuka angličtiny je kdesi daleko mimo můj popis práce, mě ani nenapadlo se zmínit. Jediná námitka, která mi hned naskočila, byla představa, že se budu muset chovat mile k Marianne, ačkoli surově mrzačí nepravdělná slovesa. Nebo ještě hůř, že s ní budu muset *konverzovat*. „Ne," prohlásil jsem. „Ne."

„Vezmi si trochu času. Přemýšlej," snažil se Jean-Marie. Jenže čím víc jsem dumal, tím větší obraz Marianniných našedlých zubů jsem měl před očima.

Pro cestu domů jsem zvolil prohlídkovou trasu. Pařížské prohlídkové trasy jsou ideální pro trudné existenciální úvahy. Z Champs-Élysées do Marais můžete jít trasou, kde v podstatě nenarazíte na motorové vozidlo a kolem níž se naskýtá pár výhledů, které patří mezi nejhezčí v celém městě. Můžete si špacírovat a romanticky dumat, jestli ve vteřince potkáte svou životní lásku, anebo jestli spíš nemáte skočit z některého mostu.

Já jsem sešel k řece u mostu de l'Alma (koloniální voják měl plandavé kalhoty pořád nad vodou) a pak jsem podél Seiny kráčel až k mostu des Invalides. Kousek pod vozovkou, na celém dlážděném říčním nábřeží, jsou pořád rezavějící železné kruhy z dob, kdy se po celé řece uvazovaly dopravní čluny a lodě. Teď, co jsem prošel kolem *bateaux mouches*, tu už byly jen přestavěné šífy, které neměly jiný náklad než zahradní nábytek a veliké rostliny v květináčích. Slunce mě hřálo do zad, do očí mi padal jen jeho odlesk na zlatém listu na mostě Alexandra III. Nějak jsem nepochopil, proč to zlato nikdo neukradne. List vypadal, že je opravdu ze zlata, a byl přilepený maltou na Neptunově koruně uprostřed mostu. Stačilo se natáhnout a odříznout ho skalpelem. Možná bych si měl jít koupit skalpel, řekl jsem si. Samozřejmě ne teď, až

otevrou lékárny. Když takhle kráčíte podél tiše šumícího proudu řeky, snadno si představíte, že každou chvíli ke břehu přirazí člun a z něj vystoupí ta nejkrásnější, nejinteligentnější, nejapolitičtější a sexuálně nejvytlačenější dívka na světě a pozve vás na večerní projížďku po řece. Ale smůla, uviděl jsem jenom bezdomovce, jak si v provlhlém stínu pod mostním obloukem rozkládá lepenkové přístřeší.

Na náměstí Svornosti jsem přešel do Tuileries a parkem se vzrostlými stromy jsem se dostal až ke skleněné pyramidě uprostřed Louvru.

Tady jsem se stavil na panáka. Kavárna s výhledem na pyramidu (nebo vlastně pyramidy) měla otevřeno i na terase, a tak jsem si dopřál silně alkoholický koktejl. Turisté u ostatních stolů měli nosy zavrtané v bedekrech. Existuje určitá podmnnožina turistů, kteří vlastně navštívené pamětihodnosti nikdy nevidí naživo, řekl jsem si. Radši v knížce vyhledávají nejkratší cestu k příštému objektu, který taky neuvidí. Například teď by kolem klidně mohl proletět horkovzdušný balon pilotovaný nahými kankánovými tanečnicemi, ale kromě mě by ho nikdo neviděl.

Pak mi ale došlo, že to jsou jen kecy z uražené mužské pychy. Brzy se proměním v jednoho z těch zoufalců, kteří vysedávají po pařížských kavárnách a ťukají své chvástavé řečičky do laptopu - a přitom doufají, že konečně někdo přisedne a zeptá se „copak to píšete, pane?“, ačkoliv ve skutečnosti se od nich každý klidí co nejdál, a to právě proto, aby mu nezačali vykládat, co to píšou.

Prošel jsem mezi křídly Louvru, kolem pyramidy, přes prázdný Cour Carrée, kde dost foukalo, a byl jsem na ulici. Pak kousek kolem obchodního domu Samaritaine, přes řeku

a byl jsem zase na pravém břehu a mířil jsem k ostrůvkům, kde Asterixovi bratřenci kdysi založili Paříž. Nikde v dohledu ani jediná moderní budova, která by vás vytrhla ze středověku.

Našel jsem si lavičku a až do setmění jsem seděl a koukal jsem se proti proudu, k Notre Dame.

Co sakra budu přes celou válku dělat? Snad to znělo krapítek melodramaticky, ale bylo to tak. Moje práce je definitivně v tahu. I kdyby válka skončila rychle, nemůžu rozumně očekávat, že by Jean-Marie zase čajovnový projekt rozjel. A i tak by byl strašně opožděný proti plánu. Nic už mě v Paříži nedrží. Ženskou nemám, vídám se s lidmi, co jsou dobří tak na občasnou návštěvu hospody, ale moc si nerozumíme, a navíc bydlím v bytě, za který platím právě tomu člověku, kterému bych chtěl něco platit jako poslednímu na světě. Upřímně řečeno: jsem po krk v *merde*.

Nejspíš právě ta hodina proseděná u řeky mi přivodila rýmu. I když, rýmu... spíš to bylo něco mezi malárií a tuberkulózou. Když navrch přihodíte nejbolestnější příznaky zápalu plic. Přes noc mi teplota vyskočila do stropu a plíce se proměnily ve dvě fabriky na výrobu hlenu. Kdybych byl na ostrovech, splnil bych vlasteneckou povinnost a neplýtvat bych časem lékařů na svůj triviální neduh. (Který upracovaný obvodák by se taky staral o tuctový případ malarické tubery?) Šel bych prostě do lékárny a koupil bych si něco horkého s citronovou příchutí. Jenže tady samozřejmě celá farmacie stávkovala, a tak jsem k lékaři musel.

V Paříži to neznamená vyhledat nejbližší polikliniku. Doktoři ordinují v normálních bytech a své služby nabízejí na maličkých mosazných cedulkách připevněných zvenčí na

domě, kde je jen jejich jméno, specializace a telefonní číslo. Ale jakmile se s existencí těch cedulek obeznámíte, pochopíte, že doktoři jsou prakticky všude. Co by posmrkaným kapesníkem dohodil od mého bytu jsem našel mosazné tabulky pediatriů, chiropraktiků, dermatologů, zubařů, gynekologů, psychiatrů, očníků, ba dokonce i radiologů. A to uvádím jen názvy, kterým rozumím. Zvláštní pomyslením, že v takové běžné budově možná bydlíte vedle někoho, kdo celičkový den rentgenuje nebo se dívá ženským mezi nohy. A že se musíte vozit ve výtahu a chodit po schodech s nemocnými nebo šílenci. Komunální popelnice dole na chodníku jsou nejspíš plné vyrvaných zubů a amputovaných bradavic. Nepřipadalo mi to moc hygienické. Na většině tabulek stálo, že si musíte domluvit „rendez-vous“, ale konečně jsem narazil na „médecin généraliste“, všeobecného lékaře, který měl normální ordinace hodiny, a ty hodiny byly zrovna teď. Bylo krátce po desáté dopoledne a on ordinoval do dvanácti a pak zas od dvou odpoledne. Jmenoval se Jean-Philippe Diofoirus a základnu měl v nejmenší sto let starém měšťanském domě na rue de Rivoli.

Rozrazil jsem těžké lakované domovní dveře, prošel jsem zanedbanou halou a po schodech vyložených kobercem jsem vystoupal do třetího patra; celou cestu jsem kašlal a sípěl. Výtah tu sice byl, ale vypadal tak mrňavě a dýchavičně, že jsem dostal strach, abych v něm neuvázl a nedošly mi papírové kapesníky dřív, než mě opraváři osvobodí. Na dveřích bytu byla další mosazná cedulka a pod ní nápis, ať zazvoním a vejdu. Zařídil jsem se podle toho a ocitl jsem se v liduprázdné předsíni s bílými stěnami. Nikde žádná recepce. Doleva ode mě se táhla chodba s parketovou podlahou, bílé dveře přímo přede mnou hlásaly, že za nimi je

vlastní „salle d'attente". Vykročil jsem k čekárně a parkety zavrzaly. To byl jediný zvuk, když nepočítám šum z ulice. Tak trochu jsem čekal, že uvnitř budou jen samé vybělené kostry pacientů, kteří sem taky zašli a usedli se tu k smrti. Ale když jsem otevřel dveře do čekárny, zadívalo se na mě čtyři nebo pět živých lidí, kteří na mně hledali symptomy nakažlivé choroby. Všichni seděli na křesílkách u stěny, postavených tak, aby poskytovala výhled na krb z tmavošedého mramoru, nad jehož římsou viselo zrcadlo ve zlatém rámu. Ocitl jsem se v běžném pařížském obývacím pokoji. Jako bych dorazil na obzvlášť nudný večírek. Když jsem vešel, jeden či dva pacienti utrousili „bonjour", a tak jsem jim oplatil stejnou mincí. Hned u krbu seděly dvě starší dámy, vedle pak pubertáčka vyměňující si ve walkmanu cédéčka, dál matka s dítětem zachumlaným v kočárku. To dítě mělo jasně zarudlou tvář, takže vypadalo, jako když každou chvíli exploduje. Nechtěl jsem vědět, jestli to je proto, že má zácpu, horečku - anebo protože je kočárek opravdu plný výbušnin.

Zjistil jsem, že zdejší čekání je stejně otravné jako u britského doktora, jen se tu povalují zajímavější časopisy. Ve Francii najdete v čekárnách ne až tak stará vydání Elle, kde jsou velmi čtivé články o tom, jak si udržet dokonalý tvar zadečku, anebo jak si automasáží zpevnit ňadra. Dívky, které si na doprovodných fotografiích tvarovaly zadečky a masírovaly ňadra, to vlastně ani moc nepotřebovaly, ale já jim to říkat nebudu, co kdyby toho nechaly. Jakmile jsem se uvelebil, došlo mi, že skrz stěnu za mými zády se tlumeně line lékařův hlas. A povídal toho hodně. Pevně jsem doufal, že přemlouvá pacienta, aby už vypadl a pustil dalšího. První půlhodinu jsem ukázněně seděl a trpěl mlčky... když nepočí-

tám občasné kýchnutí a zmučené zasténání. Jenže za celou tu dobu dovnitř vešla jen ta pubertáčka a já skrz stěnu slyšel, jak si doktorovi obsáhle vylévá srdce. Tímhle tempem tu zkysnu až do páně doktorovy polední přestávky.

Ne-li té odpolední. Ale ještě předtím mě roztrhá na kusy explodující nemluvně. Proboha, nemůžete to chud'átko vyndat z toho pytle vhodného tak do Arktidy? nejradši bych řekl matce, jenže ta byla zabraná do Elle stejně jako já. Nejspíš si čte recepty, napadlo mě: kterak marinovat nemluvně ve vlastním potu.

Napadlo mě, jestli i tady, stejně jako leckde jinde, funguje francouzský anarcho-frontální systém. Až ta holka vyjde, třeba bych mohl do ordinace velkopansky vtrhnout, jako by to byla moje šlechtická privilej, stejné jako mi to běžně dělají lidi při nastupování do autobusu. Pak ale doktor vyšel, potřásl pubertáče rukou, vykoukl do čekárny a vyvolal „Madame Bouvier“.

Takže nějaká fronta tu je, usoudil jsem. Dokonce některé pacienty zná jménem. Snad ne proto, že zavolali a domluvili si to s ním. Madame Bouvier byla ona matka a nejspíš si jen přišla ověřit, jestli má dítě už dostatečně považené, protože ven vyšla za pouhých deset minut. Ty dvě staré dámy pak vešly dovnitř obě najednou, moje zlatíčka, a neutrousily u toho jediné slovo, jako by si nemohly vzpomenout, co jim je. Odložil jsem časopis, soustředil jsem se na doktorův hlas a pátral jsem po zvucích loučení. Teď jsem byl první na řadě, za mnou tři další, a jeden z nich, muž vyššího středního věku v bekovce, s neklidnýma očkama a ve kvalitním, leč lehce obnošeném obleku, vypadal jako zkušený frontovní borec, který se mě chystá předběhnout. Seděl na krajíčku, ruce měl na kolenou, byl přichystán vystartovat. Anebo možná jen

trpěl akutními hemeroidy. Když vešel do čekárny, prohlásil „messieurs dames“ (což je způsob, jak sborově pozdravit různopohlavní společnost); jako by spíš ohlašoval, že je tu, než aby zdravil. A na časopisy se ani nepodíval. Zkrátka jsem odhadl, že nebude mít žádné zábrany prodrat se před umírajícího Angličana pod záminkou, že jeho hemeroidy jsou důležitější než moje vražedné respirační problémy.

Doktor vyprovodil staré paní ze dveří a zadíval se do čekárny. Pan Frontový zavolal „bonjour, docteur“, lékař na něj kývl. A je to, pomyslel jsem si. Přijdu na řadu až po polední pauze. Zhluboka jsem se nadechl a vrhl jsem se z křesílka vpřed. Doktor se vylekal a vypadlo z něj zvědavé: „Monsieur?“

Zase jeden případ, kdy jsem si měl připravit krátký proslov předem. Krucipísek, vztekal jsem se, jak se francouzsky řekne „sice mě neznáte, ale potřebuju, abyste mi zachránil život“? Nakonec jsem se spokojil s „bonjour“ a on se usmál a uvedl mě do ordinace; evidentně byl na podivné existence ve své čekárně zvyklý. „Jsem chlazený,“ hlásil jsem francouzsky. „Ne,“ hned jsem se opravil. A to jsem se ze všech sil snažil uložit si do paměti klíčová slova, třeba kašlat (tousser), plíce v jednom ohni (poumons en feu) a pšík (atchoum).

Doktor sedl za zbrusu nový Macintosh s plochou obrazovkou, přerušil mě a požádal o jméno, adresu, datum narození, číslo sociálního pojištění a tak dále. No jo, já zapomněl, že ve Francii je napřed úřad a až pak zdraví.

Zkušenost mě naučila neustále s sebou nosit všechny dokumenty, a tak založení mé karty zabralo jen směšných deset minut, i když tou dobou jsem už spotřeboval celou zásobu papírových kapesníků. Datloval na počítači a já

usoudil, že vůbec nevypadá jako lékař. Nebyl ani zdaleka tak děsivý jako angličtí doktoři. Měl džíny, tvídové sáčko, nepřiliš udržované vlasy a vypadal zdravě a sportovně. Choval se přívětivě, ne jako když ho každou chvíli rozmačká hroutící se britské zdravotnictví. Spíš jako mladý recepční v hostelu pro študáky.

Já popisoval, nebo spíš předváděl příznaky, on si mě prohlížel, poslechl si trhavé zvuky v mojí hrudi, strkal mi špachtličku do chřtánu, div jsem nevrhl, a pak oznámil, že mi změří teplotu. A chopil se teploměru, nasazeného na čemsi, co vypadalo jako nastřelovací pistole.

Ano, už se mi doneslo, kam někteří francouzští lékaři strkají teploměry. Marie mi převyprávěla příběh z markýze de Sade, kde nějakého nebohého chlápka znásilní pistolí. Tehdy mě to nijak nerozrajcovalo - a o to méně vzrušující bylo vidět, že markýzovy zvrácené výmysly nakazily i francouzské lékařstvo.

„Ne, ne,“ bránil jsem se a tiskl jsem pŕlky do čalounění vyšetřovací lavice. „Nejsem horký.“

„Musíme zjistit, jestli máte horečku,“ řekl lékař a zvedl hlaveň pistole ke stropu jako duelant, který už chce mít tu řezničinu za sebou.

„Je to rychlé?“ zeptal jsem se.

„Ano, jedno cvaknutí a odečteme teplotu.“ Konejšivě se pousmál. Navíc hlaveň jeho teplopistoloměru nebyla moc dlouhá. „Tak jo, když to je rychlé.“ Přenesl jsem váhu, abych si mohl stáhnout slipy, ale než jsem stačil zajet palci za gumičku, strčil mi pistoli do ucha a ozvalo se cvaknutí. „Hm, třicet osm devět. Horečka.“ Ulehčeně jsem se zasmál.

„Ne, máte horečku,“ divil se, proč mě ta špatná zpráva tak rozradovala. Vypadalo to, že doby rektálních teploměrů jsou dávno pryč. Doktor se vrátil k počítači a napsal mi předpis.

To, co v něm stálo, bylo poněkud překvapivé. Jak říkám, obvykle lékař s rýmou neotravuju, pokud naprosto nepřijdu o hlas a pokud nejsem neschopen polknout sousto bez celkového umrtvení. A i pak od doktora čekám nejvyšš tak předpis na čaj a aspirin. Francouzský lékař to pojal poněkud odlišně. Nejdřív se mě zeptal, co už mám doma.

„Nic. Nějaké aspiriny," odpověděl jsem.

Zatvářil se poněkud rozladěně a oddrmolil podelší seznam medikamentů, které bych podle něj měl mít doma pořád. U každé položky jsem vrtěl hlavou.

„Chápu," prohlásil, načež se pokusil vynahravit mé roky medikamentózní nedbalosti nákupním seznamem antibiotik, sedativ, sprejů, mentolových tyčinek a inhalačních prostředků, který by stačily na uzdravení stáda astmatických žiraf. „Snášíte čípky?" „Čípky? Nevím. Jak jsou velké?" Ani jsem nevěděl, jak by takový „velký" čípek byl velký, ba jsem neměl tušení, jestli se čípky vyskytují ve víc velikostech. Dosud jsem trávil život v takovém poklidu, že jsem si do zadního otvoru nemusel strkat *vůbec nic*. Doktor zvedl pravý ukazováček a odměřil poslední článek. „Možná to zkusím," slíbil jsem. Ve skutečnosti jsem tím myslel, že je za prvním rohem hodím do koše. Připsal čípky na předpis a všechno mi to vytiskl. Sjel jsem tu litanii pohledem a pochopil jsem, proč před všemi lékárnami ve městě stojí ty davy zoufalců. Když můj vlastní případ vynásobíte počtem chorob známých lékařské vědě a počtem obyvatel Francie, načež vezmete v potaz i poměrnou závažnost jednotlivých chorob, máte před sebou jasně obraz národa závislého na lécích.

„Kde se to dá koupit?" chtěl jsem vědět.

„Budete muset na farmaceutickou pohotovost. Jedna nebo dvě lékárny mají otevřeno a vydávají léky pro urgentní

případy." „A já jsem urgentní případ?" zeptal jsem se s nadějí v hlase. „Ano, máte předpis." Vděk se mi rozlil žilami jako dávka paracetamolu. Pan doktor mi dal papír se třemi adresami. „Zajděte si do jedné z těchhle lékáren. Nikde jinde není otevřeno. Ale budete muset dlouho čekat. Možná se sám uzdravíte dřív, než se léků dočkáte." A hned se nad tím hnusným vtípem, nad tou zdravotnickou sprostěrnou zasmál. „Pracujete v Paříži?" „Ano," zalhal jsem. „Chcete vystavit *arrêt maladie*?"

Vysvětlil mi, že to je neschopenka. Ano, prosím. Každá výmluva je mi dobrá, jen abych nemusel vyučovat angličtině. Chystal jsem se k odchodu, ale najednou pan doktor vypadal, jako že mu není dobře.

„Je ještě třeba... eee... zaplatit," řekl celý zardělý. Místo brutálního slova platit ale použil sloveso „régler", „uhradit".

„A tak," zase jsem se posadil. „Kolik?"

Škulbl sebou, jako by bylo nevychované zeptat se tak zpříma, naklonil se přes stůl a na předpisu mi ukázal poplatek. Šlo o cifru asi tak vysokou, jako dáte v průměrné kavárně za šest piv. „Samozřejmě že většinu z toho vám refundují z pojistky. Máte *mutuel*?" „Mutu... co?"

„Jestli za vás pojištění platí firma." „Aha. Nejspíš ano."

„No výborně, tak zbytek hradí zaměstnavatel, takže vám refundují sto procent."

Trošku spletné, ale jinak fajn systém, pomyslel jsem si. Jenom škoda, že to stejně nejde udělat i s tím pivem.

Přešel jsem (přesněji řečeno, dovlekl jsem své bolavé, rozklepané tělo) přes Seineu k nejbližší lékárenské pohotovosti. Trasa vedla kolem nemocnice s názvem „Hôtel Dieu", Boží hotel. Na nemocnici ne zrovna povzbudivé

jméno. Zní to spíš jako zastávka na cestě do posmrtného života. A potvrzovalo to i umístění nemocnice: je z ní vidět přímo na katedrálu Notre Dame.

Před nemocnicí však bylo něco mnohem slibnějšího. Tabule před hlavním vchodem slibovaly, že si můžete zavolat jakémukoli představitelnému odborníkovi a domluvit si, kdy vás přijme. Pro Brita, uvyklého na půlroční poradníky, kterým se nevyhne, pokud chce mluvit s jakýmkoli zaměstnancem nemocnice, který je specialistou na cokoli odbornějšího než úklid záchodů, to bylo jako dívat se na seznam se soukromými telefonními čísly deseti nejslavnějších supermodelek světa. Vyndal jsem telefon a uložil jsem si čísla na plicního odborníka, specialistu na ORL, a čistě pro sichr i na laboratoř, kde dělají tomografii mozku. Opatrnosti není nikdy dost.

Pak jsem se dovlékl přes vedlejší rameno Seiny k velikánské lékárně na bulváru St Germain, nedaleko lékařské fakulty. Bylo dobře poznat, že jsem už blízko, protože i přes lomoz silné dopravy jsem slyšel kvílení nemocných.

No, to jsem možná malinko přehnal, anebo možná šlo jen o ozvěnu mého vlastního skučení, které jsem vydal, jakmile jsem uviděl frontu. Byla v ní nejmíň stovka lidí, mladých i starých, na vlastních i opřených o berle, a fronta se klikatila po dlažbě až na bulvár St Michel. A protože po chodnících se plazilo i pár dalších, mně podobných invalidů v posledním tažení, sebral jsem síly, přidal do kroku - a už jsem stál na konci fronty. Snažil jsem se polapit dech a u toho jsem počítal, kolik hodin tu asi budu stát. Spočítal jsem si, že stmívat se začne jen zhruba za pět hodin. Kruci, měl jsem si vzít matraci nebo stan.

I tuhle frontu, jako všechny fronty ve Francii, tvořili místy i dva tři lidé vedle sebe. Museli jste se sunout kupředu po milimetrech a nos i špičky bot mít neustále před tím, kdo sice přišel až po vás, ale stoupl si vedle vás. Svým způsobem to dodávalo frontě na hybnosti, protože jakmile se před vámi objevila molekula volného vzduchu, hned jste ji zaplnili.

Muž za mnou, vysoký, sportovní chlapík ve džínách a větrovce, navázal cosi jako konverzaci.

„Máte předpis?“ zeptal se mě podezřívavým tónem zákazníka, který stojí za vámi před pokladnou označenou „jen do pěti kusů zboží“ a šmíruje, jestli jich náhodou nemáte v košíku šest. „Ano.“ Vytáhl jsem předpis z kapsy. „Hm. Co vám je?“

Popotáhl jsem nosem. „Mám rýmu,“ odpověděl jsem - a ihned jsem toho pokusu být statečný zalitoval. Měl jsem říct, že mám choleru, třeba by se to přede mnou pročistilo. „A vy?“ „Fonkl.“

Čekal jsem, domníval jsem se totiž, že si jen pročistil krk a teprve odpoví. Ale žádná další informace z něj nelezla.

„Fonkl?“ zopakoval jsem, jak jsem nejlíp uměl. „Ano.“

Začal mi to popisovat, doplnil to o výmluvná gesta a ještě výmluvnější bolestný škleb, načež jsem usoudil, že má někde v rozkroku nežít, „furoncle“. Furunkl.

„Jeje,“ pronesl jsem soucitně. „Ještě že nám Bůh dal plandavý trenýrky, co?“

Tím naše debata skončila.

Další, kdo na mě promluvil, byla blahobytně vyhlízející manažerka středního věku, která se mě optala, jestli bych, až se ocitnu na konci fronty, laskavě nevzal i nějaké léky pro ni. Mohl bych jí prý zavolat, až budu pár metrů od okýnka.

„Vy nemáte předpis?" chtěl jsem vědět.

„Ano, ale nemůžu čekat."

„Proč ne? Je to tak urgentní?"

„Proč ne? Tahle fronta je *tak dlouhá*" řekla a zatvářila se choře už jen z toho pomyšlení, že by ji měla vystát. „Musíte čekat, je tu fronta," upozornil ji muž za mnou/vedle mě. „Zaplatím deset euro," snažila se.

„Ukažte ten předpis," řekl chlapík a o půl milimetru couvl, aby mohli ten kšeft stvrdit.

Všiml jsem si, že podobných obchůdků se odehrálo několik a že několik nakvašených lidí taky začalo provinilce hlasitě stírat. Marně. Platící předbíhači dál předbíhali, nakvašenci dál kvasili - a sebelítostná fronta se šourala kupředu a chrlila výčitky za tu mizérii k Bohu, státu, počasí i kdekam jinam. Kdyby člověk chtěl být velice krutý, mohl by říct, že to byl mikrokosmos francouzské společnosti.

Do lékárny jsem se dostal asi tak ve dvě odpoledne.

Za okénkem v železných roletách se hrbila lékárnice v bílém plášti.

Velice šik a krásná plavovlasá dívka, s perlami na krku a v naškrobené blůzce s jedním dvěma rozepnutými horními knoflíky. Vzpruha pro trpící muže. Na prsou měla placku, která hlásala, že stávkuje. Chovala se velmi přátelsky a ani v nejmenším uspěchaně, což zčásti vysvětlovalo délku fronty. Na několik minut zmizela, šla posbírat tu mou kupu různobarevných krabiček s léky. „To všechno musím brát?" zděsil jsem se, když se konečně zase objevila. Nevěděl jsem, jestli budu mít dost síly, abych to aspoň donesl domů.

Vysvětlila mi, že mi musela dát dvě krabičky po šesti planšetách antibiotik, protože předpis mám na osm planšet -

takže skoro půlku léků nakonec vyhodím. Ale nemějte starosti, řekla, všechno to refunduje pojištění.

„Anebo *mutual*?" zatvářil jsem se znalecky. „Ano."

Vypadalo to, že nehorázné plýtvání je tu od počátku zahrnuto do rozpočtu.

Ukázala prstíkem na krabičku s čípkou a zeptala se mě, jestli vím, co s tím mám dělat. Ujistil jsem ji, že už něco vymyslím. Nejradši bych jí místo toho pověděl, že my Britové poznáme vlastní řiť od jiných částí těla.

Konečně jsem došel domů a zbytek odpoledne mi zabrala četba všech příbalových letáčků. A když jsem podle pokynů provedl všechno to vtírání, kapání, polykání a vdechování, byla už tma. A abych nezapomněl, taky v tom bylo nějaké vecpávání. Vyzkoušel jsem si čípek, čistě pro srandu. Pokyny byly i v angličtině a slibovaly, že čípek „pročistí průdušnice, aniž by škodil trávicí soustavě". Já však zaznamenal jenom poměrně nepříjemný pocit, jako bych si měl nadělat do gatí, a po něm zas hřejivý pocit, jak čípek tál a uvolněné výpary vyjížděly služebním výtahem nahoru do plic. A druhý den ráno, když jsem šel na záchod, jsem zaznamenal pravou explozi. Některým lidem análnějšího založení by to možná připadalo příjemné, ale rozhodně to nebylo nic, o čem by člověk psal domů.

Když jsem se vrátil do práce (či přinejmenším do kanceláře), Marianne, která měla kdovíproč ortopedický korzet na krku, se na mě usmála. Tak už to ví. Připlácí jsem neschopenku na pult a nevšiml jsem si jejích výkladů o tom, že je v personálním jen od tehdy do tehdy.

„Bonne journée," popřál jsem jí a zamířil jsem k výtahu. Co jsem tu nebyl, měl jsem dost času si přečíst svou pracovní smlouvu a na internetu se trochu vzdělat ve francouzském

pracovním právu. Ukázalo se, že když zaměstnavatel předčasně ukončí váš poměr na dobu určitou, můžete se těšit na masité odškodnění, a taky že tu jsou haldy nařízení o tom, že nemusíte dělat to, co není ve vašem popisu práce.

Takže žádné lekce angličtiny, kdepak. Vydržkuju si ukončení pracovního poměru s takovým odstupným, abych mohl v Paříži lenořit tak dlouho, dokud neusoudím, že mám pro změnu chuť na něco jiného než na lenošení.

Šel jsem si domluvit audienci u Jeana-Marieho, ale když jsem přišel, seděl ve své kanceláři a měl otevřeno. Tvářil se vysloveně povzneseně, na sobě měl bílou hedvábnou košili a červenou kravatu. „Á, Paul," zahalekal, když mě spatřil. Najednou ale zvážněl. Nacvičený výraz průmyslového magnáta. Vešel jsem.

„Doufám, že jsi uzdravený," řekl pořád s vážným výrazem.

„Ano, díky. Co ty?" „Ano. Posad' se."

„Jenom bych si zašel pověsit kabát..." ukázal jsem ke své kanceláři. „Ne, ne. Posad se, prosím."

Posadil jsem se, ale nechápal jsem, proč ten spěch. Že by Británie a USA napadly Francii? Ráno jsem si nepustil zprávy. Třeba mě teď pošlou do internačního tábora.

„Je tu problém," začal Jean-Marie. Vypadal, jako kdyby si zkoušel prezidentský televizní projev s výzvou, aby národ statečně čelil anglosaskému nepříteli. Zvlášť působivé bylo, že u toho seděl pod svou medailí za hovězí chrabrost.

„Jistě, Jeane-Marie, právě o tom se máme bavit."

„Ale tohle je nový problém."

„Hm?"

„Ano. Bohužel ti musíme dát padáka." „Padáka? Ale projekt jsi zastavil ty, ne já." „Musíme tě propustit za vážnou

pochybu." „Vážnou pochybu?" „Chybu. *Faute grave*, jak my říkáme."

„A jakou *faute grave*? Zrovna jsem Marianně dal neschopenku.

Nebyl jsem tu sice..."

„Ne, ne, nejde o absence. Jde o tohle."

Posunul ke mně přes stůl štůsek papírů. Podíval jsem se na vrchní list a porozuměl jsem.

„Hrabali jste se mi v e-mailu," prohlásil jsem. Přistrčil mi vytištěné všechny ty proti-francouzské frky, které jsem dostával, ale z opatrnosti jsem si je netiskl.

„Hrabali? Ne. Všechna tvoje elektronická pošta se ukládá ve firemním počítačovém systému." Aha, takže se mi v tom hrabal Marc.

„Přece nemůžeš někoho vyhodit za to, že mu jiní poslali pár fórů." „Pár fórů?" Přidržel palec a ukazovák kus od sebe, aby mi ukázal, jak je štůsek tučný.

„Chceš mě vyhodit za to, že někdo jiný si dělá srandu z Francie? To je holá totalita."

„Ale ne," zasmál se Jean-Marie nakysle. „Nejde o to, že je to o Francii. Kdepak. Ne, jde o čas. O čas, který ti trvalo, než jsi je přečetl. Hodiny! E-mail není pro soukromou zábavu, je pro práci." Samozřejmě to bylo obyčejné pokrytectví. Ve firmě nebyl, včetně samotného šéfa, ani človíček, který by neproflákal hodiny denně u kávičky, u cigaretky, u předlouhých obědů, u předlouhých telefonních hovorů, jimiž objednával hlídání dětí a jízdenky na vlak a v poslední době taky hodně času zabraly přestávky na shánění léků. Ale pokrytectví nebo ne, tady na pravdě nesešlo. Dostal mě. Já to věděl, on to věděl. Zbývalo se jen dohodnout na ceně. „Můžu vznést protest u *inspecteur de travail*" nadhodil jsem.

„Jen jestli budeš v Paříži dost dlouho, aby ses dočkal jeho rozhodnutí.“

„Nejsem ve firmě jedinej, kdo vede interesantní e-mailovou korespondenci.“ „Co tím chceš říct?“

„Že jednou jsem náhodou nakoukl do kanclu ke Stéphanii a ona zrovna měla otevřenou poštu.“

„Hm?“ Chvilku o tom přemítal. „Určitě všechnu starou poštu poslala do... jak tomu říkáte... *corbeille*.“ Angličtina ho začínala mírnoučce zrazovat, ale rozvahu si zachoval. „Možná to ale vytiskla a nechala ležet na stole.“ Nato střelil Jean-Marie pohledem ke Christinině kanceláři. Skrz sklo bylo vidět, že telefonuje.

Promluvil tiše. „Koho by ty zprávy mohly zajímat?“ Zřejmě se ptal, jestli ho беру hákem přes manželku, anebo přes ministerstvo. Anebo ještě přes někoho jiného. Co já vím, klidně toho se Stéphanii mohli mít rozjetého ještě víc než sex a nezákonný dovoz hovězího. Vysekl jsem pařížské pokrčení rameny. Co bych to říkal, když to není můj problém. Jako vždy to zabralo.

„No dobře,“ řekl Jean-Marie. „Na ty vtipy zapomenu. Udělal jsi pro firmu, co se dalo, takže ti dáme celé ... jak se to... *dédommagement*?“ „Odstupné.“

„Odstupné - a tvou smlouvu ukončíme předčasně z ekonomických důvodů. O.K.?“

„A necháš mě dál bydlet u Élodie.“ „Ah, merde, là tu exagères!“

Kdyby se netvářil tak vražedně a vztekle, mohlo to být legrační. Sotva jsem se mu pokusil pustit soukromou žilou místo firemní, vyletěl, jako kdybych mu bez dovolení zasunul do řiti čípek. Najednou byl rudý jako jeho kravata a na spáncích mu skoro viditelně tepaly žilky. „Hele, víš co,

Jeane-Marie? Dej mi k ukončení pracovního poměru menší bonus a já ti ho zaplatím zpátky jako nájemný." Naklonil se ke mně přes stůl a začal cedit mezi zuby sprosté nadávky. Myslím, že nejčastější byla „petit merdeux". Pověděl mi, stále francouzsky, že mám z jejich bytu „foutre le camp", jak Francouzi říkají, že mám táhnout kamsi, a to do konce měsíce. „A kdyby ne, tak co? Udáš mě na bytovém úřadě?" Žilky na spáncích se rozkmitaly ještě veseleji a ozvalo se hluboké, neartikulované, zvěřské vrčení.

Vyndal jsem telefon, kam jsem si uložil všechny ty lékařské odborníky. Vypadalo to, že Jean-Marie bude naléhavě potřebovat kardiologa.

AVRIL

Liberté, égalité, vymázněte

Na apríla člověk pochopí, proč Francouzi tak obdivují u Britů smysl pro humor: protože nějaký máme.

Ne, to je nefér k některým ohromně zábavným Francouzům, jako byl třeba komik jménem Coluche, který vjel na motorce do tiráku. Ne jako vtip, zabil se u toho. A já toho teď litoval, protože jsem už uměl francouzsky aspoň tolik, abych rozuměl jeho starším výstupům na videu, a říkal jsem si, že právě tohle by teď Francie potřebovala: někoho, kdo si umí opravdu pořádně dělat prču z politiků. Ne jen z vládnoucí strany, ne s vychytralou ironií, někoho, kdo by bil rovnou pod pás - a všechny, celou tu blahobytnou partičku. On se vlastně v roce 1981 ucházel o úřad prezidenta, coby „le candidat bleu-blanc-merde“ (modrobílohovnový kandidát). Šuškal se, že to stáhl, protože mu tajné služby jasně naznačily, že jestli toho nenechá, stane se mu něco moc moc ošklivého.

Ten by teď vymyslel nějaký dobrý vtípek pro můj první apríl ve Francii. Francouze nenapadne nic lepšího než si navzájem připínat ryby na záda. Ne živé ryby, to by byla docela

sranda. Myslím, že by bylo vcelku humorné, kdyby někomu mezi lopatkami pleskala pořádná kambala.

Seděl jsem u okna ve své místní kavárně pro gaye (dopoledne se ničím nelišila od ostatních hetero kaváren ve městě, snad jen tím, že pinglové měli na tvářích ještě zbytečky mejkapu od večera) a pozoroval jsem skupinku školních děcek, jak se pošťuchují a pokoušejí se jeden druhému připíchnout na větrovky ryby nahrubo vystřižené z papíru. „Proč zrovna ryby?“ zeptal jsem se číšníka, když mi přinesl vyžádané noviny.

„A proč ne?“ odpověděl - a měl pravdu. Koneckonců ve Francii je centralizované i všechno ostatní, tak proč ne aprílové žerty? Francouzské noviny sice tisknou aprílové články, ale i ty se často točí kolem ryb. Takže když jsem se ve svém deníku hned na titulní straně dočetl, že budou stávkovat novináři, byl jsem si téměř jist, že to aprílový vtípek nebude.

Jak novináři tvrdili, vercajk větší na hřebíček proto, že kampaň k blížícím se místním volbám je nudná. To jsem chápal. Teď, když válka v Iráku byla pryč a zapomenutá, byl to pro žurnalisty jistě otřes, muset psát o tom, kdo asi vyhraje volby v Camembertville--sur-Merde, počet obyvatel: tři kozy a jedna stará paní s knírkem. Ale přinejmenším v těchhle obecních volbách šlo o víc než o obvyklou přestřelku argumentů, která strana poskytne víc státních peněz na stavbu hřišť pro ty kozy. Jen před rokem proběhly prezidentské volby, ve kterých div neuspěl kandidát krajní pravice rázu téměř fašistického. Takže se rýsovala zřetelná vyhlídka na to, že v trapně vysokém počtu krajů se bude hlasovat pro nějakého místního fašouna.

Ovšemže to novináři neformulovali jako já, nenapsali „volební kampaň je moc nudná“. Noviny citovaly mluvčího novinářského odborového svazu, že stávkují „na protest proti tomu, že mnohé politické strany se odmítají zabývat důležitými problémy země - hospodářskou recesí, reformou sociálního systému, nezaměstnaností a rolí Francie v mezinárodních vztazích po Iráku“. Ale já dobře věděl, jak otupující nudou může ta kampaň být. Slyšel jsem v rozhlasu interview s jedním politikem, jehož jádrem bylo, nakolik jsem to pochopil, „díky, že jste přišel do našeho pořadu, pane Politiku“, a „to je fascinující taktika“. Bylo snadné pochopit, co je v podtextu toho všeho: „hele, poslouchají nás miliony lidí, tak budeme mluvit co nejnabubřeleji, snad si pak řeknou, jak jsme inteligentní“.

V posledních novinách před tím, než tiskárny zmlkly, jsem si přečetl rozborů programů různých stran. A je fakt, že ty programy se nezabývaly tím, co já jsem bral jako významná témata. Komunisti slibovali peníze pro všechny státní zaměstnance nad pětatřicet let. Socialisti neslibovali ani ň, protože nebyli s to si zvolit vůdce, který by něco navrhl. Strany pravého středu (kterých bylo asi tak deset) všechny slibovaly zaměstnavatelům, že už nebudou muset platit zaměstnancům ani findu a že získají beztrestnost za jakékoli průmyslové znečištění, které vyvraždí méně než 100 000 lidí. Krajní pravice až tak realistická nebyla a slibovala, že když vyhraje, budou se na všech *place de marché* každý pátek večer pořádat opékání přistěhovalců zaživa. A také rolnická partaj přispěchala s návrhem, že změní zákon o ohrožených druzích zvířat, takže všichni myslivci budou moct střílet blbouny nejapné, jednorožce, mořské panny a Američany.

Prostě, jak by to asi shrnul Coluche: *liberté, égalité, merde*. A já trpce litoval, že novináři nezůstali u stolů a nepíšou o tom všem, protože co mi zakázali pracovat, měl jsem spousty času na čtení.

Ale rychle jsem si navykl na příjemnou flákací rutinu. Fakt nevím, proč je *farniente* italský výraz, protože Paříž je pro nicnedělání ideální místo. Snídaně v kavárně (plus unylé pohledy na kolemjdoucí ženy). Pak se došouráte na uměleckou výstavu (plus unyle sledujete mladé turistky a mladé studentky výtvarného umění, které si přivydělávají na školu jako hlídačky v galeriích). Oběd v kavárně (plus viz výše, heslo „snídaně“), poté kino (plus slintání nad hlavní hrdinkou), večer hospoda s kamarády z Anglie (plus tak hlasité silácké kecy o ženách, že všechny ženy utečou).

Jediné, co občas mou rutinu narušovalo, bylo počasí, které si se mnou protivně pohrávalo. Den třeba začal pěkně jasně a vyhřátě, takže bylo vidět, že dívky mají pod pláště lehké, letní šaty. Jenže pak, kolem oběda, se zatáhlo nebo rovnou začalo pršet a odhalující šaty zůstaly zahalené.

Nachlazení mě už přešlo, ale pořád jsem trpěl. V Paříži bylo úředně jaro, a jak jsem brzy zjistil, úleva z toho, že už nemusíte pořád povinně souložit čtyřikrát za noc, nevydrží dlouho.

Sešel jsem se se svým starým přítelíčkem, Američanem Jakem, a probrali jsme mou tíživou situaci. Pořád ještě pokračoval v tom svém mezinárodně-sexuálním projektu. A nejen že jsme si navzájem odpustili ten incident („táhni do hajzlu z našeho knihkupectví“), dokonce mi teď byl vděčný. Na nedávné spisovatelské schůzce hovořil tak zaníceně a politicky korektně o mém nedostatku úcty k ženské

literatuře, až s ním jedna ze začínajících autorek šla do postele. Díky tomu získal další báseň (byla z Nového Zélandu). Naštěstí nenabízel, že mi ji přečte.

Ted jsme se scházeli v Lucemburských zahradách, což je veliký veřejný park v bohaté části města jižně od Latinské čtvrti. V něm je kulaté jezírko s lodičkami, kde si děti můžou o víkendech pronajmout maličké modely jacht. Taky je tam jeden z těch vzácných trávníků, na které je opravdu vstupovati povoleno. Dnes dopoledne, v dopoledne pracovního dne, byl posetý batolaty a jejich pozornými matkami a chůvami.

Seděli jsme s Jakem před maličkou kavárnou uvnitř parku. Ta se nachází v menším pavilonu, který má terasu se světle zelenými kovovými židličkami, rozestavenými ve stínu skupinky kaštanů. Listy těch stromů dneska byly mladé, skoro žluté a kroutily se ve vánku. Byli jsme v bezpečí před dopravním ruchem, zato v nebezpečí, že nás zasáhne holubí trus. To by Jakeovi nevadilo. Byl skoro nadlidsky zanedbaný. Oči mu skoro zcela zakrývaly splihlé, nemyté vlasy, staré sáčko už vypadalo, jako by ho francouzský vepř sežvýkal a pak ho na něj zase konečníkem nanesl. Je dost pravděpodobné, že nebýt mé relativně vkusné přítomnosti, v kavárně by ho neobsloužili.

Udělal jsem krátký proces s válkou („vždycky to odnesou civilisti“ a „proč lidi tak snadno zbaštěj, co jim politici servírujou?“ atd.) a přesunuli jsme se k podstatným otázkám. Poskytl jsem mu výklad o tom, do jaké šlamastiky mě dostali jak Jean-Marie, tak Marie, a zeptal jsem se ho coby odborníka, který podle všeho je ochoten, co ochoten, přímo *žhavý* se vyspat s kteroukoli lidskou bytostí bez varlat a nad zákonem stanovenou věkovou hranicí, co mám jako dělat.

Jake se rozesmál a vykopl nohou proti párku holubů se znetvořenýma nohama, kteří se k nám dopajdali podívat, jestli z nás nevypadnou nějaké drobký. „Aha, ty jsi v nedostatku," povídá.

Za pár posledních měsíců dospěla jeho angličtina do stavu naprostého rozkladu, ale naštěstí jsem už dost znal francouzštinu, abych pochopil, že jen překládá francouzské vazby - a které. „Jo, jsem," souhlasil jsem a pokoušel se rozpomenout, kdy naposledy jsem měl tělesný kontakt s nějakou ženou, když nepočítám sny a bezmyšlenkovité pusy od kolegyně při loučení po práci. „Co jsi dělal, když ty jsi tehdy našel tu tvojí přítelkyně fotografu?" „Fotografku," opravil jsem ho; někdy jsem si nedokázal pomoci. „Dělala číšnici, jako brigádu." „Voilà řešení."

„No jo, ale když já teď chodím do jiných podniků, kde servírky pořád štěbetají a nejspíš ani nevidí nikoho, komu z kapsy u kalhot nečouhají klíčky od mercedesu. Anebo do anglických hospod, kde všechny barmanky mají francouzské kluky." „Jo, to je problematik."

Popíjeli jsme kávy, dívali jsme se, jak se na listech kaštanů třpytí sluníčko, a nechápali jsme, proč někteří lidi, co běhají rychlostí šneka, radši nezůstanou doma, místo aby tu vláčeli pro zdraví nohy po zemi a vířili prach, který my pak musíme dýchat.

„A kromě toho, tobě jde o něco jinýho, Jakeu. Ty je chceš jenom přeříznout, no ne? Tím se všechno zjednodušuje."

„Non, non, čéče. Někdy se musím opravdu snažit, víš? Jako třeba jim vykládat, že je miluju a podobný *conneries*. Někdy to trvá i *tejdny*, než dosáhnu svýho."

„Jenomže, Jakeu, já chci víc než *dosáhnout svýho*." „Aha, ty se chceš instalovat v jejím

apartmentě?" „Jo. Ne. Vlastně... chci neseznámit."

„Seznámit? Tak to se musíš stát anglickým učitelem, čéče. Potkáváš krásný ženský a ty s tebou musej mluvit, někdy i celou hodinu." „Učit angličtinu? Ani omylem." Zachvěl jsem se, protože okamžitě se mi vybavily našedlé zuby.

„Allez, Paule. Dívej, dneska dopoledne mám hodinu a je tam opravdu nádherná ženská." Ukázal hlavou skrz stromy, na hlavní ulici za parkem. „V pojišťovací firmě tam. Tvůj typ. Dělá v kanceláři. Šik. Na mě teda *trop belle*, jestli chápeš. A to není excepční případ." Zavrtěl jsem hlavou a radši jsem sledoval starého číšníka, šedovlasého, tak šedesátiletého pána v černé vestě, jak předkládá kávu a croissant ženě středního věku, navlečené do drahého koženého kabátu smetanové barvy. Zdržel se, prohodil lichotku, ona se zasmála. Co třeba dělat číšníka, řekl jsem si. Cokoli, jen ne učit. „V Paříži musíš hladit chlupy po směru," prohlásil Jake. Možná to byla velmi rozšafná poznámka, jen jí ještě rozumět. „Jít s proudem," vysvětlil. „Ty vidíš, ty lidi?" Ukázal k jezírku. Na vodě ani jedna pidijachta pro děti, zato kolem se na sluníčku procházelo nebo běhalo hodně lidí. „A co je s nima?"

„Vidíš, jak se promenujou?" Jake opsal paží kruh, jako kdyby to bylo auto jedoucí po francouzsku po kruhovém objezdu, proti směru hodinových ručiček. Pochopil jsem, co tím myslí. Skoro všichni se opravdu chovali jako na kruhovém objezdu. Napojovali se z jedné z cestiček nebo šli po schodech dolů nebo už obcházeli jezero zprava. „A stejné je to na stanicích metro," prohlásil. „Lidi se komportujou jako ve vozidlech. Když zkusíš jít nahoru po schodech vlevo, řeknou si, že jsi blázen. Jdou všichni s proudem, vpravo. Jejich nejvyšší politici studovali všichni stejnou école.

Nechtěl Francii změnit. Chtěl jedinou věc, Francie aby byla hlavní město světa. Et voilà" „A co to má všechno co dělat s výukou angličtiny?" „Hm? To je dneska ten největší proud. Ať si politici říkají, co chtějí, všichni Francouzi by se rádi učili anglicky. Pro exámpel já. Už asi rok dělám co můžu, aby mě vyhodili. Jasně, chodím na hodiny, ale třeba urážím hloupé elévy a oblékám se nehezky." „Proč chceš, aby tě vyrazili?"

„Protože podpora v šomáži je sedmdesát procent předchozího platu. Tos nevěděl? Ale ze mě pořád ne a ne bejt nezaměstnanej. Protože všichni ve Francii se chtějí učit anglicky. Proto bys měl učit." „Když já na to nemám žádnou kvalifikaci." Jake se rozesmál tak hystericky, že se do vzduchu zděšeně vznesli všichni holubi mezi ním a Eiffelovkou.

„Co jste si včera dala k večeři, Sylvie?" „Krep."

„To myslíte crêpes? Palačinky?"

„Ano. Padla na činky."

Nejtěžší ze všeho bylo nerozesmát se.

„Aha. Philippe, četl jste poslední dobou knížku od nějakého anglického autora?"

„Áno. Otfor síta."

„Eee... od Forsytha? A kterou?"

„Den prošukala."

Bylo to kruté a moje francouzština nebyla o nic lepší než jejich angličtina, ale občas jsem se prostě neudržel a uchechtl jsem se. „Co jste dělal včera večer?" „Večer já zledoval film o starém Šimě frose pjet zet." „O starém Římě v roce pět set? A to jako př. K., anebo l.P.?" „Ne, na DVD."

A někdy, zvláště když jsme si hráli konverzační scénky, jsem si prostě jen otupěle říkal: co tady krucinál dělám?

„Žesli vy nezaplatíte vaši faktýru, pane, my kontaktujeme naše avokáda.“

„Vaše avokáda?“

„Ano, naše avokáda.“ „Vaše

ovoce?“

„Ee? Dobře, my kontaktujeme naše ovoce.“ „Ne, chtěl jste říct advokáta.“

„Prosím?“

„Podívejte, radši vám to napíšu. A-D-V-O-K-Á-T-A.“ „Ano, avokáda.“

„No dobře, tak si teda pro mě za mě kontaktujete avokáda.“

Ale celkově vzato měl Jake pravdu. Přinejmenším na pár týdnů bylo vyučování angličtině zábavné, trošičku jako když si prohlížíte spoustu domů na prodej, které vlastně ani nechcete koupit. Můžete být vlezlý. Naskytuje se vám velice důvěrný pohled do životů druhých, aniž byste se přitom jakkoli citově zavazovali. Škola, pro kterou dělal Jake, mě vzala nadšeně, dokonce natolik nadšeně, že jsem první hodinu dostal hned toho dne, kdy jsem se byl u nich přeptat. Bylo to především tím, že předtím jsem měl opravdové zaměstnání, ne jako spousta různých ztracených případů, co si navlíknou kravatu a chtějí dělat v Paříži učitele angličtiny. Majitelka jazykové školy se jmenovala Andrea. Byla to zarputilá padesátiletá Němka, štíhlý, věčný špalík obchodně pragmatických šlach a chrupavek. Mluvila bezvadnou angličtinou a ještě bezvadnější francouzštinou. Nosila veliké diamantové náušnice a na opáleném čele měla hluboké vrásky; ta kombinace jako by naznačovala, že v její branži je

místo jak pro potěchu, tak pro utrpení. Fotokopie mojí *carte de séjour* ještě nestihla vystydnout z kopírky -a už mi Andrea strkala adresu firmy, kde mám odpoledne učit. „No ale co je mám učit?“ zajímalo mě.

„Prostě tam jděte a povídejte si s nimi. Představte se, povězte jim, kde jste pracoval, poznamenávejte si, jaké dělají chyby. Když bude do konce hodiny zbývat dvacet minut, začněte jejich chyby rozebírat. Anebo, jestli žáci vydrží něco povídat až do konce, řekněte jim, že jejich chyby budete rozebírat příště. To zní velice profesionálně. A vystačí to na delší dobu. Hlavně nezapomeňte, aby se podepsali na prezenční listinu. Podle toho víme, kolik jim máme účtovat.“ Nato se na mě Andrea zadívala tak, že jsem pochopil: mám už opustit její kancelář. Vypadalo to, že to byl celý učitelský rychlokurz.

Žádné krásné studentky jsem neměl. Učil jsem utahanou pracující matku, která angličtinu potřebovala, aby mohla dělat u přepážky v bance na Champs-Élysées, ale která mnohem raději povídala o tom, co si ukuchtila k večeři (odsud ten její „krep“). Dále tři inženýry, kteří se chystali vyrazit do Číny, kde měli prodat nějaké telekomunikační antény, a byli bez sebe strachem, že tam dostanou SARS. Podařilo se mi je přesvědčit, aby místo „nedoufám se nakazit“ začali říkat „doufám, že se nenakazím“. Sice jsem žalostně ztroskotal při snaze vymluvit jim, aby místo o právním zástupci mluvili o tropickém ovoci, ale přesto se tvářili spokojeně. Taky jsem chodil do jednoho velikého hotelu, jehož ředitel (Philippe, ten fanoušek thrilleru „Den prošukala“), chtěl být přeložen do USA a potřeboval ústředí firmy přesvědčit, že dokáže obcovat se zaměstnanci i s hosty v angličtině. Hrál jsem mu jednoho z jeho číšníků, nebo šéfa

z firemního ústředí, ba i, což bylo poněkud znepokojující, jeho americkou sekretářku. A hotovo. Dostal štempl a jel.

Když mi došly nápady, jednoduše jsem koupil anglické noviny a povídali jsme si o nějakých člancích. Pokoušel jsem se je přimět k debatě o stávce francouzských žurnalistů, ale překvapivě mnoho jich ani nevědělo, že nějaká stávka probíhá, anebo to věděli, ale bylo jim to fuk. Moc nečetli deníky, když nepočítám reklamně-zpravodajské plátky, zadarmo rozdávané v metru, které nestávkovaly, protože novinářské odbory je vůbec nepovažovaly za noviny. Taky nikomu nechyběly televizní zprávy, které se tak jako tak z půlky věnovaly propagaci filmů, jež brzy budou mít premiéru. Co se mých žáků týkalo, nedostatek zpráv nebyla žádná převratná zpráva. Zato si nesmírně rádi četli články o novém sestřihu Davida Beckhama. Ne že bych právě tohle zapisoval ve své prezenční a výkazové listině do kolonky „probraná konverzační témata“. Vždycky to byla „diskuse o britské kultuře se zaměřením na soudobý design“. Když připočtu pár učebnic a kazet, bylo tohle, suma sumárum, všechno, co jste v Paříži potřebovali k výuce angličtiny. Prostě stačilo, když jste se smířili, že z vás je nejhůř placený moderátor talk show na světě.

Jake měl pravdu. Tak obłudně bezpracné to bylo proto, že všechny ty lidi stravovala téměř zoufalá touha naučit se anglicky. Poslední dobou dávali Spojeným státům za vinu všechno, co je na světě špatného, od genocid v Africe až po cenu kávy, ale to nebrzdilo jejich touhu naučit se anglicky. Válka v Iráku? Jaká válka v Iráku?... Mizerné vztahy Francie s USA a s Velkou Británií? Koho to zajímá?... A jestlipak by rádi poobědvali v typické anglické čajovně? No ovšem! Kde nějaká je, prosím? (Vskutku, Jeane-Marie: kde nějaká je?!)

Jeana-Marieho jsem si pořád držel na dohled, vlastně na doslech. Díky internetu a díky Nicole jsem sledoval jeho politické usilování. Pořád jsem tak jednou týdně chodil s Nicole na oběd, jenom jsem si teď musel dát bacha, abych jí na konci každého oběda ze zvyku nestrkal k podpisu prezenci.

Říkala, že Jean-Marie teď tráví v Trou víc času než kdy dřív. Stéphanie mu tam prý někdy vozí práci. (A po práci legraci, pomyslel jsem si.) Podle toho, co Nicole slyšela od Stéphanie, navštěvuje Jean--Marie všechny statkáře ve svém volebním okrsku a kromě toho o tržních dnech obchází trhy a u každého stánku se zastaví na kus řeči a něco si koupí. Kromě toho, vykládala Nicole, když je Jean--Marie v Paříži, často přijímá návštěvy. Bývají to čelní politikové... a jednou, dodala šeptem, se staval i nejmenovaný šéf partaje, který svého času prohlásil, že Osvětim, pokud tedy vůbec existovala, byla něco jako letní skautský tábor.

„To ne," huhlal jsem s plnou pusou nedovařeného filetu z tuňáka. „Klidně uvěřím, že by Jean-Marie poslal vlastní babičku šlapat chodník, kdyby z toho koukaly pořádné prachy, ale nevěřím, že je nácek."

„Ne, on není náci. Ne doopravdy náci. Ty nerozumiš, iak... iak ie to..." Nicole máchala vidličkou ve vzduchu. „Korektný. Jak korektný je ve Fránsyi být fašista. Tady je to jenom nieso žako... *nostalgie*."

„To jsem nevěděl, že se zajímáš o politiku, Nicole," řekl jsem s mírným pocitem zklamání. Ve stavu akutního sexuálního abstínu jsem dokonce zvažoval, že se jí optám, jestli by si nechtěla osvojit krapet intimnější anglickou lexikální zásobu. Například „ááách", anebo „óóóch", nebo taky „ano, nepřestávej, Paule, ty nevyčerpatelná sexuální mašino". Ale jestli se zajímá o politiku, tak díky, nechci. To

už jsem si prožil s Alexou. Jedno nevhodné hodnocení mezinárodní situace - a je z toho orgasmus interruptus. „Moc nesaímám," namítla. „Ale moje rodina je se žihosápadu, blízko Carcassonne. Tradičně sami komýnysty." „Fakt?" Najednou mi zas připadala víc sexy. Komunistky jsem si odjakživa představoval jako nohaté blondýny, co brigádníci na farmě a na seníku dají hospodáři, co mají nejlepšího. Ne že by ovšem Nicole byla nohatá blondýna, to chápal i můj sexuálně strádající zrak.

„Ale ani toto. To taky není jak to ty vydýš. Moje rodina nechse zapít kapitalism. Ony jenom šlenové zemedelské drustva. A drustvo je komýnystyské. To je tradyse. Můj otes on byl v komýnystyském odboji proti náci. On poma'al Emerykanum."

Připadala mi sexy čím dál tím víc. Tak dcera odbojáře? A já jako anglický letec na útěku. Musím se schovávat u ní pod postelí. Načež, jedné noci, když papínek klade výbušniny pod železniční most, mi ona praví: „Dneska nemusíš spát pod postelí." Načež dojde na výuku všech těch „ááách" a „óóóch". „...a Jean-Marie má o'romné, o'romné polytyské ambysjon." „Hm? Cos říkala?" Škubl jsem sebou a byl jsem zase z roku 1944 v současnosti.

„Jean-Marie. On nechse dielat starosti ienom tomu malému miestešku."

„Starostu."

„Ano. Starostu. Děkuji. Ta nykleární sentrála..." „Jaderná elektrárna."

„Ta žaderná elektrárna je výsnamná pro selý réžion. Když on bude mít dost polityského vlivu na réžion, tak tu žadernou elektrárnu určitě postaviejí. A z nieho bude... iak vy to šíkáte? *Un homme d'influence.*" „Vlivná osobnost."

„Děkuji. To pomůže jeho polytyské karjéře. A taky..." filosoficky se pousmála. „Taky to určitě vytěší fynanšně." „Opravdu?" Volby mi už nepřípadaly ani zdaleka tak nudné. Na oslavu jsem si objednal fondánový dezert s čokoládou a pomerančem.

„Hele, Nicole, ještě jsem ti neřekl, že jsem začal učit angličtinu." „Mm? Vežkole?"

„Jasně, dávám hodiny. Tak mě napadlo, jestli bys neměla zájem..."

Jednoho dne v půli dubna jsem měl dopoledne volno, a tak jsem si zašel do naší kavárny pro gaye přečíst noviny. Těsně před polednem jsem se vrátil, že si z právě koupené čerstvé bagety udělám sendvič. Ale zámek dveří mého bytu jako by něco ucpalo. Zkusil jsem klíč třikrát (normálně, pak zoubky nahoru, nakonec se zklamaným výkřikem a kopnutím do futra), ale pořád to nešlo. „Aha, už to mám. Magistrát se opožděně rozpomněl, že byl apríl. Změnili čísla na všech HLM, takže se budeme dobývat k sousedům," řekl jsem si, ale s každým slovem mi to znělo směšněji. Dokonce i já, který jsem nebyl na Oxfordu ani v Cambridgi, si pamatuju, ve kterém patře bydlím.

„Nebo se mi možná vinou živočišného tepla vyzařujícího ze spodárů roztavil klíč v kapse."

Usoudil jsem ale, že ani tohle není moc pravděpodobné. Konečně jsem se dopracoval k věrohodnému vysvětlení: sám zámek je jiný, než jaký byl před hodinou. Někdo ho vyměnil. Ozval se můj mobil. Číslo mi nic neříkalo.

„Bonjour, Monsieur Veš," začal zdvořilý mužský hlas. Pak mi stále zdvořile vysvětlil, že pokud si přeji vrátit se do bytu a vzít si své věci, mám tak učinit ve čtyři hodiny odpoledne. „Kdo jste?"

„Nejste zákonným nájemníkem bytu, a tudíž nemáte zákonné právo ho užívat," povídá hlas, což tedy nebyla tak docela odpověď na mou otázku, jestli chcete znát můj názor. „Vy jste z magistrátu? Máte na starosti HLM?" „Chcete se stavit ve čtyři hodiny?" Zase tomu do přímočaré odpovědi kousek chyběl.

„Ano," pokusil jsem se mu předvést, jak se odpovídá na otázky. „Takže ve čtyři hodiny," zakončil to hlas. „Bonne journée." Rozhodl jsem se, že příštímu, kdo mi popřeje bonne journée, vyrvu holou rukou hlasivky. A kromě toho jsem se samozřejmě divil, co se to kurva drát děje.

Když je nouze nejvyšší, domovnice nejbližší. Tyhle Portugalky vědí všechno, co se kde šustne. Kdyby se Saddám Husajn pokusil schovat v Paříži, za odměnu vypsanou na jeho dopadení by si brzy někde v Portu někdo stavěl k baráčku novou garáž. Zašel jsem za paní Da Costovou do přízemí, do jednopokojového bytečku blízko domovních dveří, který obývala. S ní tam bydlel její manžel, asi tak o půl metru vyšší než ona, a taky největší televizor, jaký jsem kdy viděl. Jejich tři dospívající synové k nim chodili na jídlo, ale přespávali kdesi jinde. Sem tam se mi stalo, že jsem ráno zahlédl jednoho z nich, jak šupajdí přes ulici v pyžamu. Madame Da Costa mi otevřela prosklené, záclonkou opatřené dveře domovnického bytu, takže se ven vylinula slabá tresčí vůně. Domovnice na sobě měla černé tričko s dlouhými rukávy a černé leginy, vlasy jí trčely v tmavých, neučesaných vlnách do všech stran. Působila tak trochu drůbežím dojmem: nejvíc vynikala prsíčka a hřebínek, jinak nic. Když mě uviděla, okamžitě se vrhla zpátky dovnitř. Zdálo se, že v tomhle baráku je ze mě jednou provždy vyvrhel. Ale to jsem se mýlil. Za chvíli se zase vynořila, celá zarudlá, vlasy měla stažené čelenkou. A

omluvila se, že ještě neroznesla poštu. Vrazila mi do ruky paklík dopisů. Adresa na tom vrchním zněla jasně: Herr Doktor Helmut Ringelnetz.

„Non, non," bránil jsem se. „Tedy oui, díky za ty dopisy, ale přišel jsem kvůli něčemu jinému. Někdo mi..."

Do hajzlu, jak se řekne, že mi někdo bez mého svolení vyměnil zámek?

„Moje dveře neberou můj klíč," zkusil jsem to. Ukázal jsem jí klíč a zahrál jsem pantomimicky komickou postavu, která překvapeně zjistila, že klíč nic neodmyká.

„Á, oui!" Bylo slyšet, jak jí v hlavě hrkají kolečka a všechno zapadá na své místo. „Dva pánové dneska ráno, oni dělali moc moc bum, žuch, prásk!" Ted hrála pantomimu zase ona.

„Já jdu nahoru, ptám se, kdo oni jsou, oni říkají, vy jenom zavřít pusu, my měníme zámek a pryč. A oni ho vyměnit a pak pryč. Vššš! Oni nebyli pro vás?"

„Ne."

„Ne, vy neděláte hluk. Ne jako ostatní."

Zvedla ke mně hlavu a pochvalně se usmála. Bylo to milé, mít ochránce, třeba i tak maličkého a kulovitého, jako je paní De Costová.

„Nebyli z odboru pro HLM?"

„Ne. Jeden byl normální, soukromník přes zámky. Druhý byl veliký..." Nadula rozměrnou hrud a napnula bicepsy, „moc fešák. Jako..." pátrala po správném výrazu. „Jako bodyguard." Schválila si to přikývnutím. „Jako bodyguard pro toho přes zámky. Divné." Zamračila se.

„Très divné," souhlasil jsem a pověděl jsem jí o tom nedávném telefonátu.

Deset minut nato jsem měl kolem rukou omotanou starou mikinu v barvách portugalské fotbalové reprezentace

(zelená, rudá a fleky od potu). Oči jsem měl zavřené a modlil jsem se, abych, až je otevřu, neměl z rukou ostružinovou marmeládu.

To proto, že pan Da Costa se proti mně rozmachoval perlíkem a mířil na velikánský majzlík, který jsem mu přidržoval na novém zámku. O jednu ohlušující, kostitřasnou ránu později se dveře hladce otevřely a my jsme vešli a rozhlíželi jsme se.

Všechno zůstalo tak, jak jsem to zanechal. Kuchyně s neumytým nádobím za tři dny, ložnice přizdobená veselým vzorkem pohozených ponožek a jiného prádla. Élodiin pokoj zamčený, aby mě samota nepřemohla a abych nezačal čmukat v jejím prádle. Madame domovnice si všechno prohlédla a uložila jako materiál na drby. Pak prohlásila, že by se mělo začít nosit. „Ale já ne pryč," namítal jsem. „Vyměním zase dveře a jsem dál tady."

„Ne. Vy neviděl ten veliký chlap. Bodyguard," připomněla mi a znovu nadula hrudník.

Monsieur Da Costa, který francouzsky skoro nemluvil, svou ženu podpořil aspoň příkývnutím a pak jí něco obvyklým hrdelním mručením pověděl.

„On říká oni budou ve čtyři hodiny zuřiví. Musíte pryč."

„Ale kam?"

Spěšně se poradili a pak mě Madame poplácala po paži. „My vám najdeme byt. Bodyguard nenajde." Monsieur šel pro pár krabic na moje knihy a cédéčka a já si začal balit kufr. Madame zůstala a pozorovala mě. „To ten holka, ten Mélodie," usoudila - a při vyslovení jména té d'áblice, co jí špiní podestu, si odplivla a překřížovala se. „Ne, ta je v Americe. To její otec." Připadalo mi to jako nejpravděpodobnější vysvětlení. Na celé té zámečnické a telefonické

operaci bylo cosi plazovitě hladkého: jako by na tom byl Jean-Marie čitelně podepsaný. Kdosi si počkal, až vyjdu ven, sabotoval mi dveře, a pak si vyčíhal, až se vrátím, aby mi mohl zavolat v nejvhodnější okamžik. Naplánováno tak pevně a naškrobeně jako límečky Jean-Marieho košil. Nebylo mi jasné jedno jediné: proč se s tím obtěžoval? Volby budou už brzy, takže rozhodně musí mít na práci naléhavější věci. „Ale to ne jeho byt! Já ho hlásit na *municipalité!*“ vykřikla pohoršeně Madame Da Costa.

„Ne.“ Přestal jsem sbírat poházené ponožky a varoval jsem ji, ať se do Jeana-Marieho nenavází. „Vy ztratíte práci, ale on neztratí tenhle byt. *Tohle* je moje vítězství,“ vysvětlil jsem jí. „My zlomili dveře, já беру věci. To stačí.“

Až tak moc majetečku jsem neměl, ale když jsme to naskládali do domovnického bytu, nezbylo tam skoro místo na kyslík. Posadil jsem se na kufr, pytel na odpadky, plný oblečení, jsem si položil na klín, a přemítal jsem o tom, jak hluboko jsem klesl. Na vrcholu jsem byl majitelem domku na venkově, klátil jsem šéfovu dceru a byl jsem marketingovým šéfem. Ted jsem zoufalý bezdomovec, který bezradně svírá pytel špinavých trenýrek. Do příběhů obchodního úspěchu, jaké tisknou ve Forbesu, tomu něco maličko chybí. Všechno, o co jsem se v Paříži pokusil, všecičko, se totálně podělalo, především kvůli Jeanu-Mariemu. Jo, jasně, zapomněl jsem připočíst válku. Co jsi dělal za války, tati? Vyrazili mě z bytu. Aprílový žertíček. Aprílový ňouma.

„Vy musíte dneska pracovat?“ zeptal jsem se Madame, která si mě znepokojeně prohlížela a tvářila se stejně podmračeně jako já. „Ne, my pracujeme v noci.“ „A nechcete spát?“

„My končíme ve čtyři ráno, spíme než kluci do školy. Vyspíme možná odpoledne.“ „Kde je Monsieur?“
„Přiveze auto. Dostane vás na nový byt. Kde kamarádi.“
„Kamarádi?“

Monsieur přijel a rychle jsme naložili nově vyhlížející dodávku renault, ne o moc horší než Jean-Marieho šefomobil. Domovnice a jejich rodiny moc neutrácejí za bydlení, ale dobře vědí, jak investovat do francouzského spotřebního zboží.

Pan Da Costa mě odvezl po Marais o dvě tři ulice dál a zastavil na rozměrném dlážděném dvoře mírně oprýskané středověké budovy. Do dvora se vjíždělo oprýskanými vraty jak od statku, pak se šlo po úzkých kamenných schodech, které se o bránu jednou stranou opíraly. Za dveřmi prosklenými matovým sklem byla vymrzlá kuchyně. Valnou část jí zabírala obrovitánská lednička a jídelní stůl, na jehož konci stál maličký televizor. Přístroj měl za sebou nějaký nelehký zážitek, při kterém byl pocákán bílou barvou. Tu utřeli, ale jen z obrazovky. Vedle byla tmavá ložnice, u jejíchž stěn stály palandy. Okno bylo zatažené a uvnitř bylo dost cítit tělesné teplo a mužská podpaží.

Monsieur Da Costa mi pokynul, ať nedělám hluk. Na dvou palandách bylo vidět nehybné, tmavé obrysy. Jeden z nich tiše popotahoval nosem, jako kdyby ze spaní žužlal kuřecí chrupavku.

Vyložili jsme věci z auta a potichu jsme je naskládali mezi kufry a krabice, které už tak zabíraly půl podlahy v ložnici. Vypadalo to tu jako v záchytném bytě pro vystěhované dlužníky. Na odnesení všech mých věcí z auta stačily dvě cesty, pak se se mnou Monsieur rozžehnal. „Vy dobře tady. Tady klíč. Au revoir.“ Poděkoval jsem mu, potřásl jsem mu

pravicí - a byl jsem doma. V kuchyni, kde mi společnost dělaly jenom čtyři umělohmotné židle a kýčovitě nástěnné hodiny s Panenkou Marií.

Co mám sakra dělat? Počkat, až se jedna z těch Šípkových Růženek probere, a pak se jí představit jako nečekaný přírůstek? Nebo se mám vrátit k paní Da Costové a přeptat se na výši nájemného a na to, jak dlouho tu můžu zůstat? Nebo radši vzdušnou čarou rovnou na nádraží a vymáznout z Francie?

Nemám ve zvyku opouštět boj, a tak jsem se rozhodl, že půjdu na nádraží a tu jízdenku si koupím, ale na vlak, co jede až za dva týdny. Odhadl jsem, že tak dlouhou dobu mi zabere dezinfekce špinavého prádla a likvidace, případně porozdávání všech věcí, které si nebudu chtít přivést domů.

Jenomže... kde jsem doma? U našich ne, to ne, pomyslel jsem si. Cokoli, jen to ne.

„Jeane-Marie, ty šmejde," vybafl jsem na nevinnou Panenku Marii. To bude jeho konečné vítězství, až se staženým ocasem odtáhnu zpátky k mamince.

Doufal jsem, že mu ve zbývajících čtrnácti dnech stihnu poslat nějaké merde na rozloučenou. Bylo by dobré si do něj ještě trochu rýpnout.

Ten den odpoledne jsem mezi dvěma hodinami angličtiny seděl v zahuleném, odlehlém koutě jedné kavárny, když tu zazvonil mobil. Poznal jsem číslo toho zámečnického padoucha. Bylo čtvrt hodiny po čtvrté. Samozřejmě, přišli pozdě. Ať si Angličan počká.

„Oui?" ozval jsem se chlapským hlasem, jako by za mnou stáli tři svalnatci s řetězy.

„Vy jste vylomil dveře?"

„Jaké dveře?"

„Vaše dveře."

„Nemám žádné dveře."

„Zámek zaplatíte."

„Jaký zámek?" Napadlo mě, jaká škoda je, že mě neslyší moje žactvo. Vynikající ukázka přímočarých otázek a odpovědí. Mohli jsme takhle pokračovat do alelujá. Jaký zámek? Jaký byt? Jaký šampón? Jaký belgický filosof?

Volající, podle všeho ten bodyguard, konečné ztratil trpělivost a uvedl mou starou adresu.

„Aha, tu adresu znám. Navrhuji, abyste poslal účet nájemníkovi bytu. Je to Monsieur Jean-Marie Martin. Pište si, hláskuji: M-A-R..." „Petit merdeux," nenechal mě doříct. Připomnělo mi to nejčastější název, kterým mě posledně častoval někdejší šéf. Evidentně si o mně povídali.

Hlas dál výhružně vrčel, a tak jsem to zamáčkl a udělal jsem si v duchu poznámku, že si mám změnit číslo. 1 když za dva týdny budu z jejich dosahu nadobro.

Tři moji noví spolubydlíci byli docela kamarádští chlapíci. Dva z nich, Pedro a Luis, po nocích s panem Da Costou chodili uklízet. Vasco mi svoje pracovní zařazení nějakou dobu popisoval rukama nohama tak horlivě, až jsem usoudil, že to bude něco mezi skokem o tyči a hrou na bicí nástroje. Pak se ukázalo, že přes den dělá pro firmu, která staví lešení. Všichni do jednoho to byli zarytí proletáři, co se drbou na gulách a krkají si, kdy se jim zlíbí, ale na kancelářské krysy, jako jsem já, se nedívali nijak spatra. Byli v mém věku nebo krapet starší, vždycky na pár měsíců si dali tvrdou dřinu a nepohodlné bydlení a všechny vydělané peníze posílali domů rodinám. Přijali mě do své exulantské party.

První večer jsem přišel domů s pár láhvemi vína a oni zrovna vařili jídlo: pro první dva oběd, pro třetího večeři. V zásadě se to podobalo rybě s hranolky. Následně jsem zjistil, že víceméně totéž jedí skoro pokaždé, když nepočítám snídaně. Nabídli mi, ať k té obědovečeři zasednu s nimi, a já se musel kousnout do rtu, abych neodmítl. Pánev byla tak pokrytá spečeným tukem, že nešlo poznat, jakou mívala barvu. Fritéza, uzavřené udělátko podobné bublině, takže při smažení nebylo dovnitř na hranolky vidět, působila dojmem, že ji před deseti lety někdo koupil plnou strojního oleje a ten od té doby nevyměnil.

Ale jídlo chutnalo dobře, zvlášť když jsme je zapili mým vínem, a i když jsme si v podstatě nerozuměli až na nějaké to „ça va“ a na jména několika fotbalistů, přitukli jsme si a snadno jsme se skamarádili nad vínem a starou epizodou *Pobřežní hlídky* v portugalské televizi. Pamela Andersonová byla nadabovaná úplně mimo původní dialogy, ale pokud vím, i v originálu mluví, jako kdyby ji daboval mongoloid. Ostatně u ní si člověk dialogů moc nevšímá. Spal jsem proti Vaskovi, na dolní palandě vlevo, která vypadala, jako kdybych ji zdědil po grizzlym s břichem jako sud, tak úděsně byla uprostřed proležená. Uvědomil jsem si, že když nepočítám nějaké to přespání na podlaze po mejdanu, naposled jsem spal v jedné místnosti s jiným chlapem, když jsme se školou byli na škole v přírodě a v ložnici jsme pozdě večer pořádali soutěže v prdění. Vasco by v takové soutěži mohl hrát Ligu prdicích mistrů, a tak aby neměl nějaké komplexy, vždycky jsem předtím, než jsem usnul (omdle?), ze všech sil vymáčkl nějaký ten přátelský pšouk na dobrou noc.

V bytě bylo asi tolik životního prostoru jako v lůžkovém kupé mezinárodního rychlíku. Každou chvíli jste vrazili do

někoho nebo do něčích věcí. Před pár měsíci by mi to asi připadalo naprosto deprimující. Jenže teď, pouhých pár dnů před tím, než hodím ve svém boji s Paříží do ringu ručník, mi to nepřišlo o nic nepohodlnější než krátký pobyt v tranzitu při zpátečním letu odněkud z Asie. Stačilo se smířit s tím, že moje šance na sbalení nějaké další pařížské krásky klesly na nulu. Kdybych ji přivedl sem před palandy, i ty nejrozpálenější erotogenní zóny by vmžiku vychladly.

Poslední úplný týden pobytu v Paříži mě Andrea poslala vyučovat pět dnů do velké firmy vyrábějící počítače. Chodili jsme tam dva, každý jsme měli jinou skupinu žáků. Mladé zaměstnance z odbytu učila jedna holka z Floridy, Carla, jejíž pedagogická kvalifikace spočívala hlavně v dohněda opálených stehnech a naprosto uchvacující technice dráždivého posezu na kraji psacího stolu. Její prezenční listiny vždycky jen překypovaly podpisy a telefonními čísly. Nebyla hloupá. Na konto svých nohou si u Andrey vymohla zvýšení platu. A půl pracovní doby věnovala tomu, že vedla za firmu jednání s potenciálními klienty: Andrea ji na ně posílala vždycky, pokud měla pocit, že minisukně ke zdárnému uzavření smlouvy přispěje. Protože jsme byli v Paříži, bylo tomu tak dost často.

Moje skupina se skládala z těch, kdo nechtěli do Carliny skupiny, anebo neměli dost ostré lokty, aby se do ní dostali. Plus z několika lidí, kteří se opravdu chtěli přiučit obchodní angličtině od opravdového anglického obchodníka (či přinejmenším bývalého obchodníka). To znamenalo, že budu mít víc práce, ale vyhrabal jsem pár svých pracovních hlášení o čajovnách a podle nich jsem je učil základním pojmům.

Všichni si, jak jinak, mysleli, že ty čajovny jsou skvělý nápad, což by mě samozřejmě dovedlo k zuřivosti, nebýt toho, že jsem se sedm hodin denně musel soustředit a byl jsem utahaný jako kotě. Byl jsem jako ti Portugalci, dřel jsem se, abych domů přivezl nějaké peníze. Při celodenním vyučování to byly tvrdě vydělané prachy. Mnohem tvrději, než když děláte v kanceláři. Když stojíte před deseti žáky, těžko u toho můžete posílat e-maily kamarádům. Aspoň ne diskrétně.

Chodili jsme s Carlou do podnikové jídelny, obyčejně bez našich žáků. Ti totiž skoro vždycky oběd s učiteli zneužívají jako otravnou konverzaci zdarma.

A jednoho dne jsme seděli s Carlou v jídelně a povídali jsme si, když tu nás někdo nesměle přerušil. „Pol? C'est toi?"

Zvedl jsem hlavu a uviděl jsem příjemnou a usměvavou dívčí tvář. Tu tvář jsem znal, ale jméno mi v rychlosti nenaskakovalo. „Florence, Mariina kamarádka," napověděla mi francouzsky. Byla to ta poloviční Indka, kterou se mi Marie pokoušela dohodit a které jsem přesto nezavolał. Vypadala pěkně, ale úplně jinak než tehdy. V tom baru měla černé vlasy rozpuštěné a na sobě měla těsné džíny. Teď měla cop a na sobě střízlivou khaki košili a džínovou sukni. „No ne, ahoj. Ty tady pracuješ?" zeptal jsem se. „Oui." Zadívala se na Carlu. Představil jsem je. Florence a Caria si vyměnily pohledy, ve kterých se skrývala otázka: jestlipak s ním spala? Naštěstí v tom nebyl žádný konkurenční boj, jen se snažily mít přehled o situaci.

„Nechceš si přisédnout?" navrhla Caria a Florence si sedla k našemu stolku, vedle ní, tváří ke mně.

„Oba tady týden vyučujeme," vysvětlil jsem. „Pracujeme pro jednu jazykovou školu."

„Hm? Ty teď děláš učitele angličtiny? Proč jsi nechal tamtu práci?“ „To je na dlouhé vyprávění.“ Do kterého se mi navíc moc nechtělo. „Takže Angličan a Američanka tady dělají propagandu pro Monsieur Blaira a Monsieur Bouche?“

Caria se zasmála. „Jo, tak nějak. Všichni zdejší chlapi mě nenáviděj, protože jsem pro ně symbol amerického imperialismu.“ A doprovodila to urputným imperialistickým zavrčením, pro které by se všichni chlapi z firmy zapsali na lekce angličtiny na deset let dopředu. „A Paul vypadá jako James Bond,“ řekla Florence. „Cejtím se ještě starší než Sean Connery, jestli to myslíš takhle.“ „Hele, lidi, nedáte si kafe?“ nadhodila Caria a ukázala přes rameno k barpultu v rohu jídelny. Vždycky tam stála fronta, ale Carlu vždycky někdo pustil až dopředu.

„Dobrý nápad. Půjdeš si taky pro kafe?“ zeptal jsem se Florence. „Ne, vy dva tu zůstaňte, já přinesu pro všechny,“ rozhodla Carla.

Než Carla přinesla kávy, Florence mi vyprávěla o své práci u počítačové firmy. Dělala v účtárně. Říkala, že to není moc zajímavé, ale zatím nějak nemá chuť si shánět něco jiného. Jak jsem zjistil, takový přístup je i mezi těmi nejkvalifikovanějšími Francouzi dost typický. Pokud si vaše firma vede slušně, hrozí prakticky nulové nebezpečí, že dostanete padáka, a tak se jí prostě držíte, je to sice nuda a nic se neděje, ale pohodička. Jako kdybyste ztroskotali na pustém ostrově s obrovskou zásobou kuřecí polívky v prášku. Už jsem si začínal přát, aby se Carla vrátila a zachránila mě před tím smutným příběhem, který jsem si na hodinách angličtiny vyslechl hodněkrát.

Ale Florence, jako by mi četla myšlenky, najednou nasadila špásový úsměv.

„Proč jsi mi nezavola?" chtěla vědět. „Ále, já ti ani..."

„Našel sis jinou?" Zadívala se po Carle, která stála u barpultu a povídala si, či spíše byla ukecávána houfem mladíků, kteří si div neslintali na kravaty.

„Myslíš Carlu? Kdepak, to je jenom kolegyně. Má přítele."

„Tak ještě jinou?"

„Ne, ne. Nikoho nemám." Ta zpověď vyzněla posmutněleji, než jsem měl v úmyslu.

A byla to pravda. Na Nicole jsem vůbec nic nezkusil. Místo abych jí nabídl soukromé lekce typu *l'anglais d'amour*, zeptal jsem se jí, jestli by si firma VianDiffusion nechtěla zaplatit výuku angličtiny u naší jazykovky. Andrea mi totiž slíbila desetiprocentní provizi, když schrastím nějaké kšefty. Nicole to ale vzala jako narážku, že chci platit za naše konverzace, a trochu se naštvála. Získal jsem dojem, že návrh přesunout konverzace z restaurace do ložnice by ji nenaštval ani zdaleka tolik, ale to už bylo pozdě. Byla příliš smutná a zranitelná, než abych měl to srdce si z ní udělat nouzové řešení svých milostných potíží. Někdy dokážu být docela hnusně mravný, řekl jsem si potom, když jsem ležel v posteli s časopisem. To jsem ještě měl kde bydlet.

Něco z toho, co jsem řekl, anebo snad to, jak jsem se tvářil, Florence rozesmálo. Smála se nahlas a radostně. „Co tě tak pobavilo?"

Měla nádherné zuby, úplně bez plomb, jak jsem si všiml. „Ale nic," odpověděla a smála se dál. „Hele, všimla sis toho?" zeptal jsem se jí.

Rozhlídla se po okolních stolcích. Už se prázdnily, lidi se vraceli do práce. Otočila se, jestli se nevrací Carla, ale nevracela se.

„Čeho?"

„Že ty mluvíš francouzsky a já anglicky. Není to divný?"
„Všimla jsem si toho." Usmála se.
„Tohle se mi ještě s nikým nestalo. Bud já mluvím anglicky a musím snášet něčí příšerný přízvuk..." „Třeba s Marií?"
„Ano, třeba s Marií." Zasmáli jsme se oba. „Anebo se já pokouším mluvit francouzsky a nemůžu říct ani půlku toho, co bych chtěl." „A co bys chtěl říct?" zeptala se Florence. Typicky ženská otázka, napadlo mě, zvlášť když ji doprovází ten šibalský pohled. Pohled tmavých, hezounkých očí, napadlo mě najednou. A už jsem tak nevyhlížel, kdy se Carla vrátí.

„Bude to znít jako nehorázné kliše," řekl jsem. „Co?"

„Že jsi taková sametová." „Proč to je kliše?"

„No přece samet... Orient... trochu kýč, ne?"

„Aha, takhle. Fakt, hrozné kliše." Florence se zasmála a políbila mě na ruku, kterou jsem měl nenuceně přehozenou přes její nahé rameno až na právě tak nezahalené ňadro. „Ale to není samet. To je výsledek toho, že používám tisíce litrů krémů a vodiček, a že to dělám denně."

„Hmm. To je fakt, voní to krémovate." Její záda voněla kokosovým mlékem. Skončil jsem na pustém ostrově, pomyslel jsem si, ale bez té nudné kuřecí polívky.

Otočila se na své veliké posteli tváří ke mně.

„Normálně si sem nikoho nevodím hned první den," ozvala se. „Je ti to jasné?"

Přikývl jsem a rozhlédl jsem se, kam si mě to přivedla. Zatím jsem neměl moc času obdivovat její byt, protože jsme hned skočili do postele. Dalo by se říct, že to s výzdobou

pokoje trochu přehnala a udělala z něj výkladní skříň obchodu s etnickým zbožím, ale jen nebýt toho, že sama Florence byla nefalšovaně etnická. Jasně červené tapisérie a kašmírské závěsy jí poslali příbuzní z Puttuččeri, což je někdejší francouzská koloniální država na jihu Indie. „Každopádně doufám, že obvykle se ti povede z dotyčného vymáčknout napřed večeri.“ Sešli jsme se, hned jak jí skončila práce, a jeli jsme spolu do jejího bytu ve dvacátém obvodu, kousek od hřbitova Père Lachaise. V půl sedmé jsme už byli v posteli. Pokusila se mi jako protest proti té urážce jednu vlepit, ale chytil jsem ji - a aby mě nemohla uhodit, přitáhl jsem si ji až k sobě. O což jí, mám ten dojem, od začátku šlo.

„Kdy se *tvůj* přítel vrátí z Iráku?“ zeptal jsem se, jen zpola žertem. „Blbče. Žádného nemám. A co já, nejsem žádná hračka, že ne? Nejsem tu od toho, aby sis se mnou zasouložil, protože nemáš nikoho jiného?“

„Tuhle otázku jsi měla položit, než ses svlíkla.“ Výsledkem téhle repliky bylo další pohoršené vrtění, další objímání - a nakonec jsme zběsile šátrali po podlaze po dalším kondomu z balíčku, který jsme koupili cestou sem v místní lékárně. Už byla tma, když jsem otevřel oči. Zjistil jsem, že se na mě upřeně dívá z několikacentimetrové vzdálenosti, ze sousedního polštáře.

Zadíval jsem se na ni taky a dost dlouho jsme si hleděli do očí, což mi jindy bývá vysloveně nepříjemné. Přimělo mě to ke zběsilému návrhu.

„Víš co, Florence? Tenhle víkend si necháme udělat test na AIDS.“ Nadzvedla se na polštáři, naklonila se a dala mi pusu. V našich časech se dívce skoro nedá říct nic romantičtějšího.

Oba jsme byli negativní, i když rozklepaná trýzeň, se kterou jsme trhali obálky s výsledkem zkoušky, nám patrně způsobila nějakou fatální srdeční slabost. Museli jsme jet domů a pomilovat se, jen abychom se uklidnili.

I když uklidnili asi není to pravé slovo. Ukázalo se, že Florence ve volném čase vyučuje cosi, co se jmenuje Pilates a je to něco mezi jógou a strečinkem, jak mi vysvětlila. A cvičební techniky používala i v ložnici, takže po dvou hodinách v posteli s Florence vás bolela i místa, o kterých jste si do té doby mysleli, že bolet nemůžou. A byli jste o pár kroků blíž k nirváně.

Roztrhal jsem lístek na vlak (no dobře, šel jsem si nechat vrátit prachy) a přestěhoval jsem si věci do jejího bytu. Pedro, Luis a Vasco se se mnou stručně a bez círátů rozloučili a popřáli mi hodně štěstí (aspoň myslím). Jejich byteček, to byla vážně oáza pro nomády plahočící se pařížskou pouští.

Ve srovnání s ním byl Florencin byt skoro až nemravně prostorný. Byl to trojpokojový mezonet v horních dvou patrech moderní budovy, ze které byl výhled na hřbitov. Podél celého nejvyššího patra vedl balkon. Když bylo pěkně, mohli jste si vylézt z postele, posedět tam nahatí a hýbat prsty u nohou (nebo čímkoli jiným se vám zachtělo hýbat) a dívat se na pařížské střechy.

Cynik by řekl, že jsem jen využil nové možnosti, jak získat sex a bydlení. A já bych mohl odpovědět tak, že bych požádal pana Da Costu, aby cynika bacil perlíkem. A pak, až by na kaši rozflákaný cynik umíral, bych mu popřál „bonne journée”.

Jednou v sobotu novináři ukončili stávkou, ačkoli volební kampaň byla pořád stejně otravná jako dřív. Vypadalo to, stejně jako u většiny těchto francouzských stávek, že

nedosáhli zhola ničeho. Stávkování tu bylo cosi jako součást lidové tvořivosti, stávkovalo se pro stávkování samotné.

Ten den dopoledne jsme s Florence seděli na lavičce na hřbitově, což nevypadalo zdaleka tak ponuře, jak to snad zní. On totiž hřbitov Père Lachaise je vzdušný a hezký, spíš se podobá maličkému městu. Široké, bulvárům podobné „allées“, rozložené do souřadnicové sítě, oddělují celé městské čtvrti ze samých hrobů. A nejedna hrobka tu vypadá jako miniatura domu. Tohle město je ale poklidné a samá zeleň, se skupinkami vzrostlých stromů a bez dopravních kolapsů. Dost příjemné místo, když chcete prolenošit první jarní dopoledne, které se už docela podobá létu.

Mezi námi na lavičce ležela nádoba s kávou a sáček croissantů. Já jsem si četl anglický hudební časopis, Florence si poprvé po týdnech koupila francouzské noviny. (Titulek na první straně zněl: Stávka novinářů skončila. Trochu evidentní, pomyslel jsem si.)

Na hřbitově bylo docela dost lidí, protože kromě truchlících s květinami sem chodí taky turisté, co hledají hroby Oscara Wilda, Chopina a Jima Morrisona.

„Hele, není tohle tvůj bývalej šéf?“ zeptala se Florence.

Zvedl jsem hlavu k blížící se skupině. Samá mládež, vlasy do čela, plandavé džíny, batůžky poskakující na zádech; pohlaví šlo odlišit jedině podle toho, že holkám byl vidět větší kus pupíku. Brejlili do mapy hřbitova a hledali cedulku se jménem aleje.

„Není, leda že by si nechal udělat piercing na pupku.“

„Ne, *tady*.“ Přistrčila mi noviny.

Uvnitř byla fotka Jeana-Marieho s delegací zamračených zemědělců. V popisku stálo, že rolníci přijeli do Paříže naplnit kašny na Trocadéru, naproti Eiffelovce, hniječímí

jahodami. A nešlo o avantgardní umění. Šlo o španělské jahody, kterých se zmocnili při blokáдах silnic. Krátký článek vysvětloval, že zemědělci protestují proti levným jahodám ze Španělska, které zaplavují trh a dusí domácí produkci. Už nedošlo na informaci, že v půlce dubna jaksí ve Francii ještě žádné jahody nezrají, ale to evidentně ani pěstitele, ani Jeana--Marieho netrápilo.

Tady ho máme, bojovníka za práva zemědělců, jak jim slibuje, že udělá, co bude v jeho moci, a to v nějaké blíže neurčené budoucnosti, kdy bude zastávat blíže neurčenou vysokou funkci, a že zarazí všechny dovozy potravin ze zahraničí, zvláště pokud jde o produkci španělských šmelinářů a „anglosaských nájezdníků“. Vypadal jako dokonalý francouzský politik. Bezvadný módní oblek, naškrobená košile, kravata, k nesnesení nabubřelý úsměv. Liberté, égalité, vanité. Zemědělci stáli kolem něj a ruce měli rudé po lokty, jako kdyby zrovna povraždili všechny jeho politické protivníky; jen sám politik zůstal trapně čistý.

Z party francouzských klonů Jima Morrisona se jeden oddělil a došel k nám.

„Où est..." začal.

„Là-bas, à droite," nenechala ho doříct Florence.

„Merci, Madame," poděkoval vychovaně a celá parta odtáhla. Jeden začal zpívat „Rejtars on dze strom“.

„Je to kretén," řekl jsem. „Myslím Jeana-Marieho. Co to plácá, že zakáže dovoz ze zahraničí? To si Francie začne pěstovat vlastní kokosy?"

„Ve Francii se pěstují kokosy," namítla Florence.

„Jak to? V obrovských podzemních sklenících na jaderný pohon?"

„Ne. Ke Francii patří několik ostrovů v Karibiku a v Tichém oceánu.“

„Kolonie?“

„Ne, některé jsou součástí Francie, jsou to départements, třeba jako Dordogne. Takže Francie si pěstuje vlastní kokosy, banány i manga. A abych k němu byla poctivá, tak i když s tebou souhlasím, že to je kretén, tak on tvrdí, že Francie plus její zámořská území plus její tradiční spřátelené země na západě Afriky můžou být dohromady v potravinách soběstačné. My nejsme jako Anglie, víš? Francie se nesmířila se ztrátou impéria. Tvrdíme, že jsme proti globalizaci, ale přitom jsme nikdy, ani na chvíli nepřestali globalizovat.“ „Aha.“ Takže ten chlap nakonec má nějaký smysluplný plán. A musím uznat, že si vede dobře. Jeho taškařice s anglickým hovězím dokazuje, že mu ve skutečnosti na francouzských zemědělcích nesejde, ani co by se za pazneht anglického býka vešlo, ale jeho pokrytectví je tak neskutečně nebetyčné, až je v tom jistá symetrická krása. Nicméně jeho volební program přece nějakou slabinu musí mít, no ne?

„A co kaviár? Ten je z Íránu a z Ruska, ne?“ „Myslím, že ve Francii už teď jsou i jeseteří farmy,“ řekla Florence. „Samozřejmě že jeho plán se nikdy neuskuteční, ale je to zajímavé. Prokazuje to, že Francie si všechny své kolonie vybírala kvůli jídlu. Vlastně mě napadá jedna jediná věc, kterou by při uskutečnění tohoto plánu nemohl dostat... když nepočítám některé méně významné produkty, jako je ruská vodka nebo kanadský javorový sirup. A tou jedinou věcí je čaj.“ „Čaj. Samozřejmě. Zcela logické.“

„Ovšem, čaj pochází především z bývalých anglických kolonií, že? Pěstuje se trochu i ve Vietnamu, což je naše bývalá kolonie, ale ne dost.“

„Takže Élodie měla pravdu. Z čaje bude droga.“ „Élodie?“

„Jeho dcera.“ Florence se zatvářila zvědavě, ale ode mě se rozhodně žádné další podrobnosti o Élodii nedozví. „Až bude Jean-Marie prezidentem, čaj zakáže. Čaj bude nezákonnější než marjánka. Lidi budou na protest nosit na klopě čajové lístky a z Anglie bude něco jako Amsterdam a francouzští fetišáci se tam budou hrnout a sjíždět se Lapsang Souchongem.“ „Klidně, já mám vlastní zdroje.“ „Jak to?“ „Strejdu v Indii. Dělá zahraniční obchod. Může mi čaj posílat.“

MAI

1968 a tak vůbec

V květnu roku 1968 vytrhávali studenti na pařížských ulicích dlažební kostky a házeli je na policejní zátarasy tak dlouho, dokud ultrakonzervativní vláda Charlese de Gaulla nepadla. Francouzi vám řeknou, že „mai soixante-huit“ jejich zemi zásadním způsobem změnil. Já osobně nevidím jedinou věc, která by to dokazovala. Přesně jak říkal Jake - pořád jdou s proudem. Ze studentů, co házeli dlažebními kostkami, jsou dneska ultrakonzervativní šéfi, vládoucí vrstva vládne pořád, dokonce je u moci gaullistický prezident. Vypadá to, že došlo k jediné změně: většinu dřív dlážděných ulic vyasfaltovali.

Přesto je květen ve francouzském kalendáři významný měsíc. Protože ten francouzský rok, který začíná v září, končí v květnu.

Na prvního máje je státní svátek (kterému se ironicky říká „fête du travail“, svátek práce, jako kdyby při „svátku vína“ nikdo nevypil ani slzu vína). Další volno je osmého (na oslavu konce druhé světové v Evropě) a devětadvacátého (Nanebevstoupení Páně). Všechny svátky vyšly na čtvrtek,

takže pokaždé mohli lidi nasadit takzvaný „pont“, tedy most, vzít si volno i v pátek a udělat si čtyřdenní víkend. Když se k tomu přidá, že ve Francii je pětatřicetihodinový pracovní týden, výsledkem bylo, že jsme se v květnu s Florence něco nalenošili v posteli.

Ne že by se ale v červnu někdo pracovní přetrhl. Kromě dalšího státního svátku taky do půli roku muselo hodně lidí spotřebovat nevybranou dovolenou, takže si brali před hlavními letními prázdninami ještě tak týden volna či víc.

A stejně, červenec je skoro na krku, takže práce klidně počká až do zářijového *rentrée*.

V zásadě se ve Francii mají věci tak, že pokud naplánovanou práci nestihnute do třicátého dubna, jste po krk v merde.

A jako by tohle všechno nestačilo, v tom květnu, o kterém mluvím, vstoupili krátce po prvním máji do stávkový učitelé. Ti mají skoro čtyři volné měsíce ročně, ale kvůli vyučování nemůžou přemostovat čtvrtletní volna a to cítí jako hnusnou nespravedlnost. Proto si rodiče museli vzít ratolesti do práce a u Florence ve firmě byly hordy omladiny, která strkala ksichtíky do fotokopírek a ofocovala si je a sešívačkami si procvakávala kůži mezi prsty. Udělalo se ještě méně práce než obvykle. A protože stávkování je něco jako francouzská lidová píseň, všichni se rozhodli zanotovat si taky: zaměstnanci pošt, prodavači, tiráci, herci, otevírači ústřic, uzrávači sýrů, výrobci vestiček pro číšníky, prodlužovači baget, vysychávači salámků, prostě stávky se rozšířily do všech oblastí francouzského průmyslu, které vás jen napadnou. Policisti vydrželi v práci jen tak dlouho, aby pokropili pár demonstrantů slzným plynem, a pak začali stávkovat taky.

Asi vás napadne, že podobné klima není vůbec příhodné pro založení nového podniku. Ale právě to jsem udělal.

S učením jsem praštil začátkem května. Stejně většina mých pravidelných žáků kvůli těm věčným prodlouženým víkendům odřekla hodiny. A tak jsem se rozžehnal se svou německou šéfkou Andreou (místo rozloučení se mě zeptala, jestli nemám nějaké kamarády nebo děti nebo autisty nebo psy nebo kočky, které bych mohl doporučit jako učitele angličtiny) a zašel navštívit svou někdejší milenkou Marii. Stihl jsem to týden před tím, než začali stávkovat zaměstnanci bank.

Mariin přítel byl zase někde pryč, ale Florence mě uklidnila, prý nejsem v ohrožení. Přesto jsem si pro jistotu domluvil schůzku v Mariině kanceláři, odkud byl skrze prosklené stěny výhled rovnou na ulici. Snad se nepokusí o nic nemravného, když na to kouká spousta kolemjdoucích.

Ale myslím, že si přehnaně fandím. Podle toho, co mi řekla Florence, mě Marie brala jako jakýsi rozvojový program šíření sexuální gramotnosti. Angličané jsou „coincé“, upjatí, jak jsem prokázal tím, že jsem před ní při našem prvním setkání zdrhl, a ona mě chtěla upjatosti zbavit. To se povedlo, už stojím na vlastních sexuálních nohou, a Marie je spokojená a hrdá, asi jako francouzský dělník, když se dozví, že jeho synek vstoupil do své první stávky.

Už jsem Marii v pracovním oděvu viděl, či přinejmenším jsem viděl, jak se z něj svlíká, ale stejně to bylo divné, jak jsme seděli v jejím kanclu v rolích zákazníka a finančního poradce. Ještě divnější pak bylo, když moje finanční poradkyně stvrdila úmluvu polibkem na ústa. Dokonce ani ve Francii bankovní manažeři neposkytují podobné služby často.

Poskytla mi půjčku na dvanáct měsíců, a to bez jakýchkoli záruk. „Co když to nebudu s to splácet?“

Pokrčila rameny. „Nemlyv stýpydně. Ty sáplatýš. Ty jsi vyšovaný englyský chlapes. A můj pšitel.“

V Paříži platí, že kdo najde přítele, našel poklad. Doslova. Pověděla mi, že peníze budou k dispozici, jen co skončí stávka. Půjčku jsem potřeboval, jak jinak, k tomu, abych si mohl založit čajovnu. Najednou to bylo naprosto jasné a snadné - co jsem díky Florence měl přístup k levnému čaji. Proč se vzdávat perspektivního projektu jen proto, že jsem se zbavil totálně neschopného pracovního týmu, kterého jsem se zbavit chtěl od začátku? Sedli jsme na to s Florence a probrali jsme ekonomické výhledy. Dobře se vyznala ve zdejším účetnictví, a tak měla přesvědčivý podnikatelský záměr hotový v mžiku. Slíbila, že tak do roka pustí to nudné místo a začne mi s čajovnou pomáhat. Vyššího vyznamenání už nedosáhnu: Francouzka s doživotně jistým pracovním místem se ho hodlá vzdát. Náš projekt tedy nutně musí být jistá trefa. Jedinou potenciální překážkou zůstával Jean-Marie. Použiju jeho průzkumy, jeho plány. Pokusí se mě zastavit nějakou právní kličkou, která zakazuje konkurovat bývalému zaměstnavateli? Anebo, přísně vzato, současnému zaměstnavateli? (Oficiálně jsem totiž pořád dělal u něj.)

Ted' mi bylo jasné, že myšlenku čajoven jen uložil k ledu, aby popohnal svou politickou kariéru. Určitě mu pravičáci a řepáci slíbili, že to dotáhne daleko, pokud bude vynášet ty správné karty, a tak si vyčistil stůl a svůj „anglosaský" projekt ut'al. Má ovšem tu smůlu, že kdybych zveřejnil všechno, co o něm vím (a navíc můžu dokázat e-maily), mohl bych ho zlikvidovat jako obchodníka a navíc mu zavařit politické ambice. Že bych snad prozrazoval jeho románek se Stéphanii, to bylo zcela zbytečné. Protože ve

Francii vám obvinění z nevěry jen připíše další politické body. Například prezident Mitterrand největší úctu a oblibu získal posmrtně, když se na pohřbu ukázala jeho nemanželská dcera. Francouzský politik bez milenky je jako šerif bez bouchačky -copak lidi půjdou za někým, kdo nemá žádnou palebnou sílu? A stejně zbytečné by bylo žalovat, že pan starosta Jean-Marie se chystá finančně profitovat ze stavby jaderné elektrárny ve svém okrsku. To by bylo jako „odhalovat“, že prostitutka má finanční prospěch ze sexu. Tady nikdo nečeká nic jiného. Ale věděl jsem, že kdybych ho začal bombardovat anglickým hovězím, je po něm. Volby se měly konat třetí neděli v květnu, takže mi zbývá jen pár dnů, pokud ho chci zmáčknot, dokud je zranitelný.

Zavolał jsem týden před volbami do jeho sekretariátu a přemluvil jsem Christine, ať mě spojí. Tvrdila, že ji za to nejspíš dořve, ale riskla to, „protože jsem se k ní vždycky choval jako gentleman“. No vida, takže i to, když se s nějakou dívkou nevyspíme, může mít i své světlé stránky.

„Ano?“ Víc než to na mě Jean-Marie nezavrčel. „Musím s tebou mluvit.“ „Ale já s tebou mluvit nemusím.“ „Možná, ale já ano.“

Naštěstí nezopakoval, že on nemusí, jinak jsme si mohli takhle pinkat dál, dokud by jeden z nás hlady nepadl. „Mluv,“ vybafl a začal šustit papíry, jako by mi chtěl naznačit, že se v podstatě moc nechystá mi naslouchat.

Nechtěl jsem se po telefonu uchylovat k přímým výhrůzkám ani vydírání. I když, vlastně bych se k nim uchýlil rád, ale říkal jsem si, že by mě Jean-Marie setřel jako amatéra a pověděl mi, ať mu dám svátek. A tak jsem mu jen bez jediné

zmínky o anglickém skotu jasně řekl, že jsem pevně odhodlán se s ním sejít v pondělí, nejpozději v úterý večer.

Domluvili jsme si sraz v jeho bytě v Neuilly ve středu v sedm večer. „Jdu pak na večeři," ohlásil mi, abych jasně pochopil, že se v žádném případě nejedná o pozvání na přátelský dýchánek. „Já taky," odsekl jsem. Opravdu jsme s Florence a s Marií měli jít do levné jihoindické restaurace, oslavit rozjezd nové firmy. Leda by mě Jean-Marie předtím shodil z balkonu.

Tu středu dosáhlo generalizované stávkové běsnění vrcholu a všichni říkali, že takovýhle smetím zanesený, elektřiny zbavený, čerstvých baget prostý chaos je horší než ty dny v květnu 1968. Když se ale všem zaměstnancům povedlo překonat dosud platný stávkový rekord, otočili se na obrotku a všichni se vrátili do práce, protože jinak by si přece nemohli vybrat zbylou dovolenou.

Otevřela mi Jean-Marieho manželka. Vypadala stejně dokonale udržovaná jako vždycky. Vlasy nabarvené až ke kořínkům... odškrtnuto. Čerstvě obnovené opálení... odškrtnuto. Náramek z letošní Diorovy kolekce... odškrtnuto. Nadra uhnízděná přesně v azimutu osmdesát stupňů na jih, odškrtnuto, odškrtnuto. Stiskla mi ruku a zavedla mě do obýváku. Neobtěžovala se společenskou konverzací, ba ani pousmáním nedala najevo, že by mě poznávala. Buď měla čerstvý lifting a nechtěla si urvat stehy, anebo jsem v jejich rodině nadobro persona non grata.

Obývací pokoj byl stejně úžasný jako vždy, s nádherným výhledem na Buloňský lesík (v kolika bytech v centru velkoměst vidíte z oken jenom samé stromy?). Od mé poslední návštěvy se ale místnost v jednom výmluvném

ohledu změnila. Nad krbem, na mramorové římse, teď stála bysta Marianny. Samozřejmě ne té z recepce, chuděrka, tu by nikdo asi nechtěl mít na krbové římse, i kdyby ji sochař oplácal hlinou. Tahle Marianne je revoluční hrdinka, francouzský ekvivalent Strýčka Sama. Co chcete, to je Francie: proč by měli jako symbol milovat starého fotra s kozí bradkou, který vypadá, jako by dělal reklamu na smažená kuřata, když můžou mít polonahou ženskou? Mému necvičenému oku se zdálo, že tahle bysta je hodnotné umělecké dílo. Jméno Marianne autor napsal na sokl starobylým, kudrlinkovitým písmem. Dokonce byly v místech, kde dováděl k dokonalosti vzednutí těch vlasteneckých řader, vidět otisky jeho prstů. Určitě jedinečné umělecké dílo. Jean-Marie do své nové politické kariéry investuje jako divý.

Kdybych byl profesionální vyděrač, sundal bych bystu z římsy a hrozil, že ji upustím a tak symbolicky roztrhám jeho světlé zítřky, pokud mi nevyhoví. Spokojil jsem se však s tím, že jsem si ji jen prohlížel zblízka a odvážil jsem se špičkou prstu dotknout jedné z těch vlastenecky tuhých bradavek.

„Nejsi první," ozval se Jean-Marie tak nečekaně, až jsem mu bystu leknutím div nesrazil z římsy. Zhmotnil se v pokoji za mými zády, na sobě měl námořnicky modrou košili, ale zatím si nevzal kravatu. „Když se podíváš zblízka, je tam maličké... jak to říct... tmavé místo, kde jí lidi sahali na řadro. Myslím, že většina si vybere to pravé." Ocenil tuhle svou politickou satiru uchechtnutím. Ve srovnání s tím, jak mluvil do telefonu, se zdál být v poměrně veselé náladě. Hlavou mi probleskla myšlenka, jestli už se svým zámečnickým bodyguardem není domluvený na přesné metodologii mého bolestného usmrcení po konci našeho rozhovoru. Stál neústupně, čekal, až přijdu k němu, pak mi

krátce potřásl rukou. Byl to brutální kontrast s tím, když jsem tu byl prvně. Tehdy jsem se cítil, jako že co nevidět vytasí papíry nutné k adopci a prohlásí, že jsem od nynějška jeho jediným synem a dědicem.

Posadili jsme se proti sobě do zlatavých starožitných ušáků uprostřed pokoje a on si z kapsy u kalhot vyndal masivní manžetové knoflíčky. Při řeči si začal rovnat manžety. Hrál mi pana Lhostejného. „Předpokládám, že jsi už našel jiného podnájemníka," pokusil jsem se prolomit ledy.

Pokrčil rameny. Tuhle konkrétní kru se mi rozbít nepovedlo. „Čistě pro zajímavost... proč ses tím vůbec obtěžoval, Jean-Marie? Nájemné jsem platil."

Zhluboka se nadechl, zřejmě shledával zbytečky někdejší náklonnosti, aby mi to dokázal říct. „Někdy nějaký přítel potřebuje bydlet," prohlásil. „Chápu." Odhadl jsem, že to tedy souviselo s politikou. Někomu podkuřoval. Možná právě tomu bodyguardovi. Hlavouni z Národní fronty potřebují mít kolem sebe svalovce, protože početná arabská populace Francie nemá moc ráda rasistické politiky. „Můžeš mi říct, čím jsem si vysloužil potěšení z tvé návštěvy?" zeptal se.

„Potřebuju jistou službičku."

„Ha?!" nevěřícně se té drzosti zasmál, asi tím stylem, jaký použili členové mé skupiny, když jsem se odvážil zpochybnit kvalitu francouzských čajových sáčků. „Dvě službičky," upřesnil jsem.

„He?" Přestal se posmívat a znovu si zaujatě prohlížel své manžetové knoflíčky. „A jaké?"

„Chystám se zahájit provoz anglické čajovny."

„Ho! A kde jsi vzal ten nápad, co?" Potřásl hlavou, jako by ho ta mrzká zrada zklamala, ale nepřekvapila. „A jak se to

týká mě?" Jako bych v jeho pohledu zahlédl náznak znepokojení.

„Peníze nepotřebuju, ty už mám.“

„Ano. Moje peníze. Rok jsem ti platil za to, že nic neděláš.“ Neznámo jak se mu povedlo tvářit se zároveň pohoršeně nad svým nevděkem, i úlevně, protože jsem nepřišel žebrot o prachy. „Sám jsi to zařídil, aby z toho nebylo nic, Jean-Marie. To ty jsi projekt zastavil.“

„Zastavila ho válka.“ Nasadil truchlivý výraz, nejspíš nazkoušený pro fotografie v budoucí politické funkci.

„To je jedno. Hlavní je, že jsem si půjčil dost peněz na založení anglické čajovny. Zatím ovšem nemám prostory. Proto bych si rád najal jeden z těch obchodů, co jsi koupil. Samozřejmě za plnou tržní cenu.“

„Jsou tam ty obchody s botami.“ Dokončil obhlídku prvního manžetového knoflíčku a přesunul se ke druhému. „Ten, který chci, je teď volný.“ (Samozřejmě to ví, mizera.) „Chci roční nájemní smlouvu s opcí na odkup těch prostor po vypršení té roční lhůty. Zase za tržní cenu.“

Kapesní kalkulačka v Jean-Marieho mozku se dala do práce. Výsledek byl takový, že se mu na chvilku mihl na tváři úsměv. Myslí si, že mě právě natáhl.

„Chceš *mně* platit? *Ode mě* kupovat?“ zeptal se bodře. Tentokrát v jeho pohledu nebyla ani stopa po úzkosti. Právě naopak. „Po tom, co se mezi námi stalo?“ Dokončil instalaci manžetových knoflíčků, zapřel se do opěradla. Teď už ho rozhovor bavil. „Jasně, protože jsi nakoupil ideální prostory pro anglickou čajovnu, a tenhle je volný. Je to logické řešení.“

„A nikdo se nedozví, že poskytuju svůj majetek na anglické čajovny?“ „Já to nikomu vykládat nebudu.“

„Ovšem, to by nebylo ve tvém zájmu." Pozorně si mě prohlížel, jestli nechystám nějaký podraz, pak pokrčil rameny. „Jestli je to volné, možná si to můžeš pronajmout." „Fajn. A díky." „Řekl jsem možná." „Jasně. A teď ta druhá prosbička." „Hm?"

„Chci ten název."

„Název?"

„My Tea Is Rich. Měl jsi pravdu, Jeane-Marie. Francouzům bude ten název připadat báječný."

Jean-Marie se rozesmál, tak hromově a hlasitě, až jeho žena nakoukla do pokoje, jestli jsem mu nenasadil nějaké lechtací mučení. „Chceš si koupit název, který jsi tak nenáviděl? Můj název?" „Já vím, já vím," pokoušel jsem se skousnout samolibý tón v jeho hlasu. „Celé měsíce jsem usilovně lezl týmu na nervy tím, jak jsem se tomu názvu bránil, ale byl jsem vedle - a teď ho chci." „Co mi za něj dáš?" „Nic."

Poslední stopy po smíchu zmizely. „Vyloučeno." „Právně vzato vlastně ani nic platit nemusím. Bernard se jaksi nedostal k tomu, aby ho zaregistroval." „Cože? Ten..."

„No ovšem. Ale já tě několikrát varoval. Myslím, že když John Lennon psal ‚I Am the Walrus‘, myslel tím na beton Bernarda." „Co?"

„Promiň, takový soukromý vtípek."

„Aha, ten váš anglický humor." Nakysle se zasmál. „Víš, málokdy to uznávám, ale..." spiklenecky se ke mně naklonil, jako by se bystře nedalo věřit, že ho nepráskne, „ale někdy bych si přál, aby se i tady daly problémy řešit po anglosasku. Někdo je k ničemu, tak ho vyhodíme." Luskł prsty. „Je to tak prosté, tak báječné." Vytrhl jsem ho ze zasnění. „To myslíš, jako jsi vyrazil mě?" Jen zavrčel, jako bych mu pobůhvíkolikáté vyprávěl fousatý vtip. „Anebo tím myslíš, řekněme, že když je nějaký francouzský produkt moc drahý,

tak se potají nakoupí levnější z Anglie?" Varovně po mně loupł očima, telepaticky mi připomněł, že pro něj pracují jistí lidé, před kterými by se strachy třásl i portugalský domovník.

„Mluvím o tom jenom zcela důvěrně," dodal jsem, „protože bych rád měl jistotu, že mi ty dvě službičky prokážeš. Potřebuju tvůj souhlas."

Jean-Marie jen seděl a upřeně se na mě díval. Jako když král chladně zvažuje, jestli se má šaškovi zasmát, anebo mu dát utít hlavu. „Potřebuju jistotu, že mi ty prostory poskytněš a že proti mně nic neuděláš, až si půjdu zaregistrovat značku. Pak můžu definitivně uzavřít úvěrovou smlouvu s bankou."

Jean-Marie celých deset vteřin nepohnul ani svalem, ale pak najednou zvedl ruce nad hlavu, jako by se vzdával. „Takže jsme se dohodli?" zeptal jsem se. Napřáhl jsem ruku. Dal paže dolů a zkusmo napřáhl jednu z těch velikých, opálených pracek, opatřených manžetovými knoflíčky podobnými zlatým nábojům do pušky. Chytil jsem ji a stiskl. Byla ochablá. „Tak bezva," řekl jsem. „Zítřa v devět dopoledne ti pošlu do práce podrobnosti. A v jedenáct si messenger přijede pro podepsané nájemní smlouvy."

Stisk Jeana-Marieho najednou zesílil. Přitáhl si mě blíž. Že by po Mariině vzoru chtěl završit dohodu polibkem? napadlo mě. On se ale jen přiblížil dost, abych mu viděl žilky v očích a naskytl se mi detailní záběr na jeho vlasy, ulízané napevno, do tmavě nabarvených vln; dost se podobaly vlasům té jeho bysty. Ale nejsou tak docela v barvě sochařské hlíny, říkal jsem si. Spíš v barvě vyjetého oleje.

„Takže jsme si *quitte*?" sykl. V jeho dechu jsem zachytil slabounký alkoholový příchut.

Odtáhl jsem se. „Pochybuju, že by si kdy Francie a Británie byly úplně kvit," prohlásil jsem. „Ale většinou se nám daří udržovat srdečné pracovní vztahy."

„Ha ha," vybafl posměšně a dál mě držel za ruku. Seděli jsme tam jako na dvou stejných trunech, spojení dotykem, a mně najednou připadalo, že jsme dva články řetězu. Řetězu francouzských podnikatelů a politiků, kteří se věčně poplácávají po zádech, místo aby si do nich vráželi kudly, protože to by bylo kontraproduktivní. Jean-Marie ve volbách vyhraje, já mám důkazy o jeho naprostém pokrytectví, ale budu držet kušnu, pokud mi prokáže nějaké ty službičky. Myslím, že jsem se stal součástí korupční pavučiny. Ale připadalo mi to naprosto normální. Takhle to prostě ve Francii chodí.

„Jsou z nás přátelští nepřatelé," nadhodil jsem. „Mám dojem, že takhle to mezi Brity a Francouzi je už od Napoleona, co ty na to?"

„Spíš od té doby, co jste upálili Johanku z Arku, ale máš pravdu," zavrčel.

Pustil mi ruku. Vstal jsem.

„Bonne soirée," popřál jsem mu. „Jo, a taky merde." Nechal jsem ho, ať se přichystá na tu večeři.

Mimochodem, to poslední slovo nebyla vůbec urážka. Když si Francouzi přejí štěstí před nějakým nelehkým podnikem, třeba před zkouškou na škole, divadelní premiérou, anebo (aspoň předpokládám) i před volbami, místo „zlom vaz" si přejí *merde*. Protože ono jde vcelku o *merde*, kterýžto předmět, jak vidíte, může dokonce nosit i štěstí. Pokud tedy do něj šlápne někdo jiný než vy.

SLOVNÍČEK FRANCOUZSKÝCH VÝRAZŮ

Většina francouzských slov, pojmů a vět je vysvětlena rovnou v textu, anebo vysvětlení jasně vyplývá z kontextu (nemluvě o všeobecně známých výrazech typu „Oui“ nebo „Bonjour“).

Nicméně některé věty považujeme pro plné pochopení textu za lepší vysvětlit, a proto připojujeme tento krátký, abecedně řazený slovníček.

À vendre

Ah, enfin!

Ah, merde, là tu exagères!

Alors? (...) Alors quoi?

Bonjour, je suis Paul West. Je viens voir Monsieur Martin.

C'est l'Europe, non? (...) Je suis européen, moi! (...) Non, mais je suis européen, moi! Merde!

Ça va? (...) Oui, et vous?

Carte de séjour

Ce soir, tu veux... (...) Boir un verre?

Circonscription

Ecosser

Eee... vous êtes aussi... personnelni?

(...) Non, je suis réceptionniste aussi.

Enchantée.

Entrez!

Et deux cafés!

Faute grave

Christine? J'ai un Monsieur...?

J'ai un hi-fi anglais, mais ici...

Je ne regrette rien

L'anglais de l'amour.

La belle vie à Paris.

La mer/merde qu'on voit danser le long des golfes clairs.

Liberté, égalité, merde.

Mai soixante-huit

Na prodej

No konečně!

No do prdele, to už přeháníš!

Tak co? (...) Co tak co?

Dobrý den, jsem Paul West. Jdu za panem Martinem.

Jsm v Evropě, ne? Já teda jsem Evropan! No tohle, já jsem Evropan! Do prdele!

Jak se máte? (...) Dobře, a vy?

Povolení k pobytu (pro cizince)

Dneska večer, ty chceš... (...) Zajít na panáka?

Volební obvod

K vyloupání

Eee... vy jste taky... personální? (...)

Ne, já jsem taky recepční.

Velmi mě těší.

Vstupte!

A dvě kávy!

Vážné pochybení

Christino? Je tu nějaký pán...

Mám anglické hi-fi, ale tady...

Nelituji ničeho (název písně Edith Piaf)

Angličtina lásky.

Krásný život v Paříži.

Moře/hovno, jež chvěje se v průzračných zálivech.

Volnost, rovnost, hovno.

Květen 1968

Maïs
 Mais non!
 Mon train (...) Non, non, le métro est
 très brm brm
 Monsieur Duval préfère ce film.
 Montez, c'est au cinquième.
 Municipalité
 Non. Je veux parler français.
 On se retrouve au bar à dix-neuf heu-
 res?
 Où est... (...) Là-bas, à droite.
 Pardonne-moi, mon Englishman.
 Petit merdeux.
 Place de marché
 Pol? C'est toi?
 Pourquoi pas?
 Quelle horreur!
 Qui est-ce?
 Šomáž

 Tout de suite
 Trop belle
 Tu apprendre anglais avec moi?
 Tu es professeur pour moi.
 Tu veux une avance?
 Typiquement anglais
 Un café au lait, s'il vous plaît.
 Un toast ou deux? (...) Deux! (...)
 Toast, další café, un oeuf à la coque.

 Va travailler!
 Votre nom?
 Voulez-Vous Café Avec Moi

 Voulez-vous danser avec moi?

Kukuřice
 Tone!
 Jede mi vlak (...) Ne, metro je moc
 brm brm.
 Pan Duval má raději tento film.
 Pojd'te nahoru, je to v pátém patře.
 Magistrát
 Ne, já chci mluvit francouzsky.
 Sejdeme se v baru v sedm večer?

 Kde je... (...) Támhle vpravo.
 Promiň, můj Angličane.
 Sráči mrňavá.
 Tržiště (obvykle náměstí nebo náves)
 Póle? Jsi to ty?
 Proč ne?
 Jaká to hrůza!
 Kdo to je?
 Jake masakruje francouzské slovo
 „chômage“, nezaměstnanost.
 Okamžitě, hned
 Až moc hezká
 Ty učít anglicky se mnou?
 Ty pro mě učitelka.
 Chceš zálohu?
 Typicky anglické.
 Jednu bílou kávu, prosím.
 Jednu topinku, anebo dvě? (...) Dvě!
 (...) Topinka, další kafe, vajíčko natvr-
 do.
 Jdi pracovat!
 Jmenujete se?
 slovní hříčka na všem Angličanům
 dobře známou francouzskou větou Voulez-
 vous coucher avec moi?, která znamená
 „Chcete se se mnou vyspat?“
 Chcete si se mnou zatancovat?

OBSAH

SEPTEMBRE: Bez <i>travail</i> nejsou koláče	7
OCTOBRE: Jednou nohou v <i>merde</i>	45
NOVEMBRE: Chovejte se tu jako <i>chez soi</i>	79
DÉCEMBRE: Bůh ochraňuj <i>cuisine</i>	114
JANVIER: <i>Maison</i> na venkově	147
FÉVRIER: Make <i>amour</i> , not war	190
MARS: Potěcha z čípků	213
AVRIL: <i>Liberté, égalité, vymázněte</i>	247
MAI: 1968 a tak vůbec	280
Slovníček francouzských výrazů	292

Stephen Clarke

Merde!

Rok v Paříži

Z anglického originálu *A Year in the Merde* vydaného nakladatelstvím Black Swan, London, přeložil a slovníčkem doplnil Richard Podaný Ilustrace Jakub Požár Obálka a grafická úprava Jakub Požár

Vydal Albatros nakladatelství, a. s., Praha, 2007, jako svou 9964. publikaci, 112. v edici Albatros Plus

Odpovědná redaktorka Ivana Mergerová

Výtvarná redaktorka Jolana Ryšavá

Technická redaktorka Milada Hrachová

Sazba Aktul press

Vytiskla Centa, spol. s r. o., Vídeňská 113, Brno

Dotisk 1. vydání

13-813-007

13

H
plus

www.albatros.cz